

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Europos studijų magistro programa

GRETA LUKOŠEVIČIŪTĖ

II kurso studentė

**Politinių partijų europeizacijos modelis: Lietuvos relevantiškų
politinių partijų europeizacijos lygio tyrimas**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: Prof. dr. Gediminas Vitkus

Vilnius, 2020

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo/ės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(parašas)

.....

(v., pavardė)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

sekretoriaus/ės parašas)

.....

(Gynimo komisijos

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....

(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas (Politinių partijų europeizacijos modelis: Lietuvos relevantiškų politinių partijų europeizacijos lygio tyrimas) yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Greta Lukoševičiūtė

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Lukoševičiūtė G. Politinių partijų europeizacijos modelis: Lietuvos relevantiškų politinių partijų europeizacijos lygio tyrimas: Politikos mokslų specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas G. Vitkus. – V., 2020. – 58 p.

Reikšminiai žodžiai: europeizacija, europeizacijos modelis, relevantiškas, Europos Sąjunga, politinės partijos Lietuvoje, Europos sąjungos institucijos, Europos Sąjungos politikos, Europos Sąjungos vertybės, transnacionaliniai santykiai.

Šiame darbe papildyta politinių partijų europeizacijos teorija, pateikiant dviejų lygių politinių partijų europeizacijos lygio tyrimo modelį. Pasirinktas modelis apima politinės partijos nuostatų dėl Europos Sąjungos institucijų funkcijų, ES politikų ir kompetencijų, referavimo į ES valstybių narių problemų sprendimų geriasias praktikas, transnacionalinių santykių su europine transnacionaline partijų šeima įvertinimą skalėje nuo -3 iki 3 (neigiama didelė europeizacija, teigiama didelė europeizacija). Pasirinktas modelis testuojamas, analizuojant 7 politinių partijų 2016 m. Lietuvos Respublikos Seimo, 2019 m. Europos Parlamento programas ir partijų atstovų (-ių) pateiktą informaciją interviu metu.

Turinys

Įvadas	7
1. Europeizacijos apibrėžimų įvairovė.....	10
1.1 Politinių partijų europeizacija	10
1.2 Robert Ladrech politinių partijų europeizacijos aiškinimas	11
1.3 Hipotetinis europeizuotos partijos modelis.....	13
2. Tyrimo objekto ir nagrinėjamo laikotarpio aprašymas	14
2.1 Tiriamo 2016 – 2020 m. laikotarpio pasirinkimo aiškinimas	14
2.2 Tyrimui atlikti atrinktos relevantinės partijos	14
2.3 Turinio analizei atlikti reikalingų empirinių duomenų atranka.....	15
3. Tyrimo metodologija – turinio analizė ir pusiau struktūruoti ekspertiniai interviu	16
3.1 Empirinių duomenų kodavimo sistemos aprašas	18
3.2 Interviu vedimo gairių aprašymas	19
4. Lietuvos relevantiškų politinių partijų europeizacijos lygis.....	19
4.1 Lietuvos socialdemokratų partijos europeizacija	19
4.2 Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos europeizacija	28
4.3 Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio europeizacija.....	33
4.4 Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos europeizacija.....	38
4.5 Tvarkos ir Teisingumo europeizacija	40
4.6 Darbo partijos europeizacija	44
4.7 Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų europeizacija	51
Išvados.....	59
Naudotos literatūros sąrašas	65
Priedai	70
1 priedas: išanalizuotų rinkiminių programų sąrašas	70
2 priedas: klausimynas.....	71
3 priedas: kodų ir europeizacijos lygmens vertinimo skalės aprašas	73
4 - 36 priedai: europeizacijos lygio ir kategorijų dažnio paveikslai	95

37 priedas.....	121
38 priedas.....	134
39 priedas.....	147
40 priedas.....	149
41 priedas.....	155
42 priedas.....	168
Summary	178

Įvadas

Dabartinė Europos Sąjunga (toliau - ES) peržengia tradicinės tarptautinės organizacijos ribas. 2020 m. gegužės pirmą dieną Lietuvos narystei ES suėjo 16 metų.¹ Lietuva ilgą laiką integruojasi į ES, yra veikiamą šios narystės. Narystė ES valstybėms narėms sukelia įvairių padarinių. ES teisės viršenybės principas įpareigoja valstybės nars laikytis konkrečių Sąjungos politikų. Valstybėms narėms ES daromą poveikį galima apibūdinti kaip europeizaciją. Europeizacijos terminas apibūdina Europos integracijos poveikį valstybių narių vykdomos politikos kryptims, įtraukiant ir europinių institucijų kūrimą ir jų stiprinimą valstybėse narėse.²

Lietuvos partijų europeizacijos tyrimas yra aktualus dėl kelių priežasčių. Pirmą, 2020 m. baigiasi itin Lietuvai svarbus 2014 – 2020 m. laikotarpio ES struktūrinių investicijų fondų etapas.³ Šiuo laikotarpiu žiniasklaidoje dažnai buvo skelbiama apie ES suteikiamą paramą, vietos savivaldos politikai dažnai pasakoja apie gražinamus miestus ir kaimo vietas, įsisavinus ES paramos lėšas, skirtas įvairių ES fondų investicijų veiksmų programoje⁴ numatytų projektų įgyvendinimui. Antra, Lietuvos partijų susidomėjimą ES rodo ženklus jų dalyvavimas rinkimuose į Europos Parlamentą (toliau – EP). Lietuvos vyriausios rinkimų komisijos (toliau – VRK) internetiniame puslapyje skelbiamais duomenimis 2014 m. EP rinkimuose dalyvavo 10 partijų⁵, 2019 m. dalyvavo 10 partijų, 1 koalicija, 5 visuomeniniai rinkimų komitetai. Šiuose EP rinkimuose išsikėlė netgi 301 kandidatas,⁶ nors Lietuva į EP gali išsiųsti tik 11 asmenų. Susidomėjimas ES yra itin platus. Įdomu kaip partijos šį susidomėjimą ES politika perteikia savo politiniuose manifestuose. Plačiaja prasme tyrimas turėtų būti naudingas plečiant europeizuotos partijos sampratą. Atlikta Lietuvos relevantiškų partijų europeizacijos analizė leis prisidėti prie akademinų diskusijų.

Mokslinis pasaulis į europeizaciją žvelgia per įvairias prizmes. T. C. Lawton teigimu europeizacija yra valstybių narių suvereniteto perdavimas ES.⁷ S. S Andersen, K. A. Eliassen nurodo,

¹ Europos Sąjunga, apžvalga, <https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/lithuania_lt>, žiūrėta [2020.01.05]

² Robert Ladrech, Europeanization and political parties, Towards a Framework for Analysis, *Party politics*, London: Thousand Oaks New Delhi, VOL 8, No. 4, sage publications, 2002 m. 399.

³ Europos Komisija, Oficialieji tekstai ir komentarai, 2014–2020 m. laikotarpio Europos struktūriniai ir investicijų fondai, 2015 11, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blue_guide_lt.pdf, žiūrėta [2020.01.16]

⁴ 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa, <https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>, žiūrėta [2020.01.16]

⁵ Lietuvos Vyriausioji rinkimų komisija, 2014 m. gegužės 25 d. rinkimai į Europos Parlamentą, https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/426_lt/KandidatuSarasai/index.html, žiūrėta [2020.01.17]

⁶ Lietuvos Vyriausioji rinkimų komisija, Kandidatų į Europos Parlamento narius sąrašai, <https://www.vrk.lt/kandidatai-kandidatu-sarasai-2019-ep?srcUrl=/rinkimai/904/rnk1186/kandidatai/epKandidataiSarasai.html>, žiūrėta [2020.01.17]

⁷ Thomas C. Lawton, Governing the Skies: Conditions for the Europeanisation of Airline Policy, *Journal of Public Policy*, Vol. 19, No. 1 (Jan. - Apr., 1999), 91-112.

jog tai yra galių pasidalijimas tarp nacionalinės vyriausybės ir ES.⁸ Panašiai žvelgia T. Borzel sakydama, jog europeizacija yra procesas, kurio metu nacionalinės politikos sritys tampa ES politikos dalimi.⁹ B. Kohler - Koch apibrėžimas tarsi papildo T. Borzel, pridėdamas, kad valstybių narių kompetencijų ribos yra mažinamos.¹⁰ J. P. Olsen siūlo europeizaciją tirti remiantis 5 dimensijų modeliu: analizuojant ES išorinių ribų pokyčius, europinio lygmens institucijų vystymąsi, ES plėtimąsi į nacionalines valdžios sistemas, politinės organizacijos perkėlimą už ES ribų, bei politinės vienybės projektą.¹¹ Visi išvardinti autoriai kalba apie valstybės politikos, institucijų europeizaciją kaip Europos integracijos pasekmę, tačiau nei vienas autorius nekalba apie politinių partijų vaidmenį.

Mokslinėje literatūroje yra autorių, laikančių partijas europeizacijos tyrimų objektais. C. Radaelli teigia, kad ES reikalai atlieka svarbų vaidmenį, kuomet nacionalinės partijos formuoja savo pozicijas. ES išplėtė savo veiksmų sritį ir sprendžiamų klausimų spektrą. Tai paliečia ir nacionalines partijas. Radaelli pateikia išvadą esą europinė dimensija tampa partijos pozicijos dėl nacionalinių reikalų dalimi.¹² R. Ladrech teigimu, europeizacija yra laipsniškas persiorientavimo procesas, kurio eigoje nacionalinės politikos kryptis vis labiau sutampa su ES politika. Tai reiškia, kad ES politinė ir ekonominė dinamika tampa nacionalinės politikos dalimi.¹³ Autorės S. Kritzinger ir I. Michalowitz papildo R. Ladrech apibrėžimą, teigdamas esą ES politikos patrauklumas partijai, partijos dėmesys ES reikalams taip pat yra europeizacijos požymis.¹⁴

S. Kritzinger et al. pateikia susistemintas europeizacijos tyrimų sritis, kurios, šiuo atveju, padeda apibendrinti aukščiau išdėstytą informaciją. S. Kritzinger teigimu europeizacijos tyrimus galima skirstyti į 3 kategorijas: I. ES viešosios politikos europeizacija – Cowles, Borzel ir Risee.¹⁵ Į šią kategoriją taip pat įtraukčiau Svein, S Andersen, K. A. Eliassen, B. Kohler – Koch, J. P. Olsen. II. Europinės politinės aplinkos nulemti partinės sistemos pokyčiai – Hix ir Lord, Gabel ir Hix; III. Europeizacija paveikianti nacionalines partijas – Mair, Ladrech, Kritzinger.¹⁶ Šio tyrimo rėmuose aktuali yra būtent politines partijas paveikianti europeizacija.

8 Svein S. Andersen, Kjell A. Eliassen, *Making policy in Europe: the Europeification of National policy-making*, London: SAGE Publications Ltd; 1st edition November 4, 1993, 284.

9 Tanja Borzel, *Towards convergence in Europe? Institutional adaptation to Europeanization in Germany and Spain*, *Journal of Common Market Studies*, 1999, 37, 4, 573-596.

10 Beate Kohler – Koch, “The Evolution and Transformation of European Governance”, Paper presented at the ECSA – Sixth Biennial International Conference, Pittsburgh, USA, 2.-5. Juni 1999.

11 J. P. Olsen, *The Many Faces of Europeanization*, *Journal of Common Market Studies*, 5:5, 921-52.

12 Radaelli C. (2000), “Whither Europeanization? Concepts Stretching and Substantive Change”, *European Integration Online Papers* (EioP), 4 (8), <<http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-008a.htm>>, žiūrėta [2019.04.04]

13 R Ladrech, “Europeanization of Domestic Politics and Institutions – the Case of France”, *Journal of Common Market Studies*, 32 (1), 1994 p. 69-88, cituota iš Sylvia Kritzinger, Irina Michalowitz, *Party position changes through EU membership? The (non)-europeanisation of Austrian, Finish and Swedish political parties*, *Polique europeenne*, 2005/ n0 16 I pages 19 a 51, ISSN 1623-6297, ISBN 2747588599, 20.

14 Sylvia Kritzinger, Irina Michalowitz, *Party position changes through EU membership? The (non)-europeanisation of Austrian, Finish and Swedish political parties*, *Polique europeenne*, 2005/ n0 16 I pages 19 a 51, ISSN 1623-6297, ISBN 2747588599, 21.

15 Ten pat, 19.

16 Ten pat, 20 - 21.

Lietuviškuose moksliniuose darbuose apie europeizaciją dažniausiai yra tiriami viešosios politikos ar pačios partinės sistemos pokyčiai, tačiau Lietuvos politinių partijų europeizacijos tyrimams skiriamas kiek mažesnis dėmesys. Europeizacijos studijų Lietuvoje paieška atskleidžia bendrą tendenciją nagrinėti konkrečias viešosios politikos sritis: žemės ūkį,¹⁷ konkurencijos teisę,¹⁸ politinę komunikaciją,¹⁹ pilietybės klausimus.²⁰ Taip pat yra nagrinėjami instituciniai pokyčiai²¹ ir pokomunistinė transformacija.²² Tai leidžia manyti, jog Lietuvos politinių partijų europeizacijos nagrinėjimui atsiveria palankus dar neišnaudotas tyrimų laukas.

Atlikta literatūros apžvalga sudaro įspūdį, kad politinių partijų europeizacijos teorija nėra iki galo apibrėžta ir tiksliai suformuluota, nes egzistuoja daugybė teorijos variacijų. Dėl šios priežasties tiriamojo darbo tikslas yra papildyti politinių partijų europeizacijos teoriją, pateikiant dviejų lygių politinių partijų europeizacijos lygio tyrimo modelį. Galima sakyti, kad teorija yra rekonstruojama. Pagrindinis dėmesys darbe skiriamas teorijos įprasminimui ir patikrinimui. Tyrimo klausimas – Kaip galima įvertinti politinių partijų europeizacijos lygį?

Tiksliui pasiekti keliami uždaviniai: I. Identifikuoti politinių partijų europeizacijos teorijose egzistuojančius trūkumus; II. Suformuoti hipotetinį modelį, kuriuo remiantis būtų galima identifikuoti partijos europeizacijos lygį (minimali, vidutinė, didelė teigiama arba neigiama europeizacija); III. Suformuotą hipotetinį europeizuotos partijos tyrimo modelį patikrinti, nagrinėjant Lietuvos partijas, atrinktas pagal nustatytus relevantinių partijų kriterijus, diagnozuoti koks yra pasirinktų politinių partijų europeizacijos lygis.

Tyrimo struktūra išdėstyta taip: 1-ame skyriuje plačiau pristatoma politinių partijų europeizacijos teorija, ypatingai daug dėmesio skiriant R. Ladrech 5 dimensijų teorijai, suformuojamas hipotetinis partijos europeizacijos modelis. 2-ame skyriuje pateikiama informacija apie tyrimo tikslo pasiekimui reikalingus duomenis. 3-ame skyriuje pristatomas metodas, kuriuo remiantis buvo atliktas tyrimas. 4-ame skyriuje aprašomi svarbiausi apibendrinti šio tyrimo rezultatai. Pabaigoje pateikiamos atliktą tyrimą apibendrinančios išvados ir rekomendacijos ateities partijų europeizacijos tyrimams.

17 Liucija Mažilytė, Lietuvos žemės ūkio interesų grupių institucionalizacija ir europeizacija, ISSN 1648-9098, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. 2012. 3 (27). 20-26.

18 Lauras Butkevičius, Lietuvos konkurencijos teisės europeizacija: priežastys, raida ir problemos, ISSN 1392-1274, *TEISE* 2006 61.

19 Aušra Vinciūnienė, Europeizacija ir kintanti politinės komunikacijos kultūra Baltijos šalyse, ISSN 1392-0561, *Informacijos mokslai*, 2012 59.

20 Saulius Pivoras, Pilietybės politikos europeizacija: raidos kryptys ir prielaidos, *AIKOS*, 8 Lietuvių migracijos ir diasporos studijos, ISSN 1822-5152

21 Klaudijus Maniokas, teorinė prieiga: europeizacija, elitai, valstybės užgrobimas ir vystymasis, ISSN 1392-1681.

22 Liutauras Gudžinskas, Europeizacija ir gerovės valstybė Lietuvoje: institucinės sankirtos, ISSN 1392-1681, *Politologija*, 2014/4(76)

1. Europeizacijos apibrėžimų įvairovė

1.1 Politinių partijų europeizacija

Pirmiausia išskirsiu 3 teorines priežastis dėl kurių politinės partijos gali pradėti palankiau vertinti ES. Pirma, anot S. Kritzinger et al., jei partinėje sistemoje egzistuoja daug partijų, turinčių skirtingus politinius požiūrius į Europą, yra didelė konkurencija tarp partijų. Todėl partija norėdama pritraukti rinkėjus turėtų keisti savo požiūrį į ES pagal rinkėjų nuostatas. Siekiant gauti daugiau rinkėjų palaikymo, partijos pozicija dėl ES išties yra labai svarbi.²³

Antra, anot P. Mair kuo daugiau kompetencijų valstybė narė perleidžia ES, tuo labiau yra suvaržomos vyriausybės galios, o tai gali paveikti klasikines partijos politines galias, pvz.: įdarbinimo politiką, rinkimų kompanijas, interesų formavimą, partijos valdžios pasiskirstymą. Remiantis tokiu aiškinimu, partija turėtų perimti virš nacionalinio lygmens kryptis, siekiant išlaikyti savo įtaką. Besikeičiant politinei aplinkai ir kompetencijoms, partijos bijo tapti nereikšmingomis. Partijos jau nebegali pakeisti makroekonominių politikų. Tai yra dar viena paskata prisitaikyti prie besikeičiančių aplinkybių bei europeizuotis.²⁴

Trečia, anot Simon Otjes, jei valstybės ekonomika auga, partija bus linkusi palankiau žiūrėti į ES ir europeizuotis. Šalies ekonomika gali turėti įtakos santykiams tarp ES integracijos kartu su europeizacija ir ekonominės politikos pozicijų.²⁵

Aukščiau išvardintos priežastys leidžia suformuoti bendrą paaiškinimą kaip partijos formuoja savo poziciją ne tik europeizacijos, bet ir kitais klausimais. W. C. Müller ir K. Strøm teorija paaiškina partijų tikslus ir elgesį. Anot autorių partijų pozicijas galima paaiškinti remiantis trimis tikslais: a) politinės karjeros siekimas (angl. Office seeking), b) siekis maksimizuoti savo įtaką viešajai politikai (angl. Policy seeking), rinkėjų balsų siekimas (angl. - Vote seeking).²⁶

Remiantis autorių aiškinimais, politinės karjeros siekianti partija maksimaliai išnaudoja visus politinių postų suteikiamus privalumus. Partija esanti koalicijos derybose motyvuojama noru tapti vyriausybės dalimi. Politinės pareigybės gali būti vertinamos kaip instrumentas suteikiantis galimybę paveikti politikos rezultatus.²⁷ Siekimas maksimizuoti savo įtaką viešajai politikai aiškinimas taip: Partija nori formuoti vyriausybės politinę darbotvarkę. Koalicijas sudaro bendramintės partijos²⁸,

23 Sylvia Kritzinger, Irina Michalowitz, 2747588599.

24 Mair, Peter 'The Limited Impact of Europe on National Party Systems', *West European Politics* 23:2000, 27–51., cituota iš Robert Ladrech, *Europeanization and political parties, Towards a Framework for Analysis, Party politics*, London Thousand Oaks New Delhi, VOL 8. No.4 pp. 389–403, Copyright © 2002 SAGE Publications, 392-393.

25 Simon Otjes et al, *Beyond Kriesiland: EU integration as a super issue after the Euro crisis*, *European Journal of Political Research* 56: 2017, 301–319.

26 Muller, W. C. and Strøm, K., *Political Parties and Hard Choice*, 199 In Muller, W. C. and Strøm, K. (eds) *Policy, Office, or Votes? How Political Parties in Western Europe Make Hard Choices*, New York, Cambridge University Press, 1999, 1–35.

27 Ten pat, 5- 6.

28 Ten pat, 7.

todėl norint būti koalicijos dalimi galima savo pozicija priderinti prie daugumos partijos. Rinkėjų balsų siekimas nurodo, jog partijos bando gauti kuo daugiau rinkėjų palaikymo, kad galėtų kontroliuoti vyriausybę. Kaip teigia Downs partijos formuluoja politikas, kad laimėtų rinkimus.²⁹

Taigi, aukščiau išdėstyta informacija pateikia galimus paaiškinimus kodėl nacionalinės partijos renkasi europeizuotis, bei kodėl partijoms gali būti naudinga europeizuotis. Toliau svarbu išskirti kas šio tyrimo rėmuose yra laikoma partijų europeizacija bei kaip šį reiškinį analizuoti.

1.2 Robert Ladrech politinių partijų europeizacijos aiškinimas

Politinės partijos yra vienas svarbiausių veikėjų šiuolaikinėse demokratijose. Šalia to ES yra tokia daugialypė organizacija. Įdomu ar ES daro įtaką politinėms partijoms. R. Ladrech teigimu literatūra nagrinėjanti partijas ES aplinkoje skirstoma į dvi sritis: a) Literatūroje yra analizuojami partijų veiksmai tarptautinėje arenoje – EP partijų grupėse. Tokiuose tyrimuose analizuojamas transnacionalinių partijų vystymasis. Šie tyrimai atsirado 1970-aisiais. Tyrimuose priklausomas kintamasis yra ES partinės sistemos vystymasis;³⁰ b) Literatūroje yra analizuojamas individualių partijų požiūris į ES politikas. Abiejuose tipuose partijos yra nepriklausomi kintamieji, partijos yra veikėjai, neanalizuojama kaip Europos integracija paveikia pačias partijas.³¹

Europeizacija, anot R. Ladrech - laipsniškas procesas, kurio metu nacionalinės politikos kryptis vis labiau sutampa su ES politika. ES politinė ir ekonominė dinamika tampa nacionalinės politikos dalimi.³² Galima patikrinti ar partijų politiniai požiūriai yra paveikti europeizacijos. Toliau pateikiamas R. Ladrech suformuotas partijos europeizacijos tyrimo modelis. Egzistuoja 5 dimensijos, kuriose gali atsiskleisti partijos europeizacija:

1-a dimensija yra politikos - programinis turinys. Mokslininko teigimu vienas aiškiausių europietiško įrodymų bus partijų programų pakeitimai. Partijos programoje gali padaugėti referavimo į ES. Tai galima įvertinti kiekybiškai – padaugėja nuorodų į ES, atsižvelgiant į Europos politiką per se ir nuorodose į kitas politikos sritis, paprastai tas, kurios laikomos vidaus politika. Pateikiamos nuorodos į ES kaip papildomą veiksnių vykdant tradiciškai laikomą vidaus politiką, pvz. užimtumas, imigracija ir prieglobstis.³³ Tai sufleruoja, jog partijos vadovybė sutinka integruoti ES politiką į vidaus politikos sritis. Atsiranda teiginiai apie transnacionalinių organizacijų kooperaciją, partijų federacijas, ES lygmens institucijas. ES įtaka vidaus politikai taps vis reikšmingesnė, o pati partija pasisako už ES siūlomas idėjas.³⁴

29 Ten pat, 8.

30 Robert Ladrech, *Europeanization and political parties, Towards a Framework for Analysis*, 399.

31 Robert Ladrech, 391.

32 Robert Ladrech, 392.

33 Ten pat, 393-395.

34 Ten pat, 396.

2-a dimensija yra organizaciniai pokyčiai. Valstybės prisijungimas prie Europos lygio institucijų sukėlė tam tikrus organizacinius pakeitimus, kurie laikui bėgant vis didėjo. Partijos vidaus taisyklės ir įstatai dėl atstovų EP vaidmens ir įtakos partijų kongresuose, lyderių organuose, gali atspindėti didesnę Europos politikos pobūdį, bei poreikį tą politiką valdyti. Organizaciniai ryšiai su ne nacionaliniais veikėjais, transnacionalinėmis partijų federacijomis, gali stimuliuoti organizacines inovacijas.³⁵

3-čia dimensija yra konkurencijos tarp partijų modeliai. ES yra politizuota nacionalinėje politikoje. Partijos naujus rinkėjus bando privilioti taikydamos anti – europinę ar pro - europinę strategiją. Iš esmės partijos dažnai naudoja ES klausimus savo interesams įgyvendinti. Svarbi vidinė pusiausvyra tarp partijų prieš ir už ES, tai lemia partijų pozicijas.³⁶

4-ta dimensija yra partijos santykiai su vyriausybe. Tarpvyriausybinių derybų gali atskirti vyriausybės lyderį nuo partijos programinių nuostatų. Bėgant laikui tai gali turėti įtakos partijos - vyriausybės santykiams. Vyriausybė yra stumiamą partijos maksimaliai palaikyti pozicijas, susijusias su partijų programa. Partija gali skatinti vyriausybę laikytis minimalistinių pozicijų instituciniais klausimais, prieštaraujančiais valstybės suvereniteto sąvokoms. Tarpvyriausybinių derybų, Europos Taryba, Ministrų Taryba, Nuolatinė atstovų komitetas – gali atskirti politiką nuo nacionalinės programos interesų, priverčiant mąstyti apie sąjungos interesus.³⁷

5-ta dimensija yra politinių partijų santykiai, peržengiantys nacionalinę partinę sistemą. Europeizacija gali paskatinti naujas perspektyvas tarptautiniam bendradarbiavimui su ES valstybių narių partijomis tiek, kiek skatinama nauja organizacinė ir programinė veikla. Niedermayer pasiūlė Europos lygio partijų organizacijos plėtros modelį, išskiriant tris etapus: ryšius, bendradarbiavimą, integraciją.³⁸

R. Ladrech nurodo, kad kruopštus tyrimų planas, kuriuo siekiama patikrinti europeizacijos įrodymus, gali apimti dvi ar daugiau šių sričių. Iš esmės naudinga tirti pirmą ir penktą sritis (politikos programinį turinį ir partijų politinius santykius, peržengiančius nacionalinės partinės sistemos ribas), nes šios sritys geriausiai atskleidžia partijos nuostatų europeizaciją. Naudinga analizuoti kokie yra programiniai pokyčiai, bei kaip jie siejasi partijų transnacionaliniais ryšiais. Kitaip tariant, ar partijos siekia ne tik pakeisti retoriką, be ir aktyviai dalyvauti europinių transnacionalinių partijų veikloje.³⁹

Naujųjų ES valstybių narių partijų europeizacija mažai nagrinėta. Lietuvos atvejis leistų nustatyti naujas tendencijas. Šio darbo tikslas pasitelkus R. Ladrech modelyje aprašytas dvi arenas iš penkių, įprasminti ir patikrinti europeizacijos teoriją. Bandoma tobulinti teoriją prie įprastų

35 Ten pat, 397.

36 Ten pat, 397 – 398.

37 Robert Ladrech, 398.

38 Ten pat, 399.

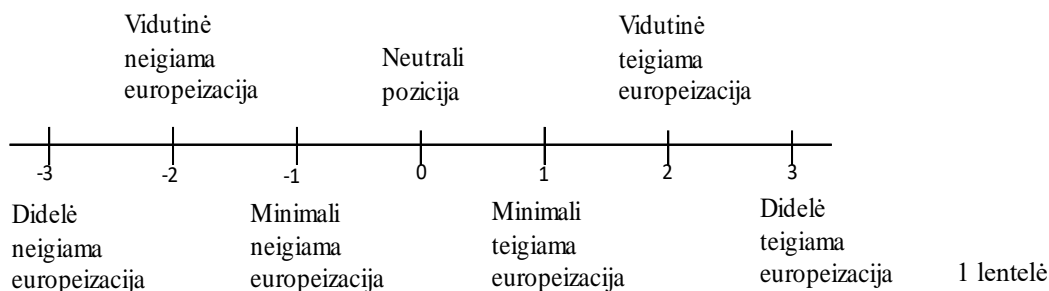
39 Ten pat, 400.

europėizacijos kintamųjų, prijungiant naują kintamąjį – partijos santykius su transnacionaline europine partijų šeima. Sukuriant geriau tyrinėjamą subjektą (Lietuvos reikšmingų partijų europėizaciją) apibūdinančią teoriją. Papildyta teorija apibūdina kokius kriterijus atitinkanti partija laikoma europėizuota, išskiriami europėizacijos lygiai. Pakoreguotas modelis iliustruojamas Lietuvos atveju. Remiantis R. Ladrech rekomendacija, šiame tyrime analizuojamas 7 nacionalinių partijų politinių programų turinys, bei tikrinama ar partijos yra užmezgusios ryšius su transnacionalinėmis europinėmis partijomis.

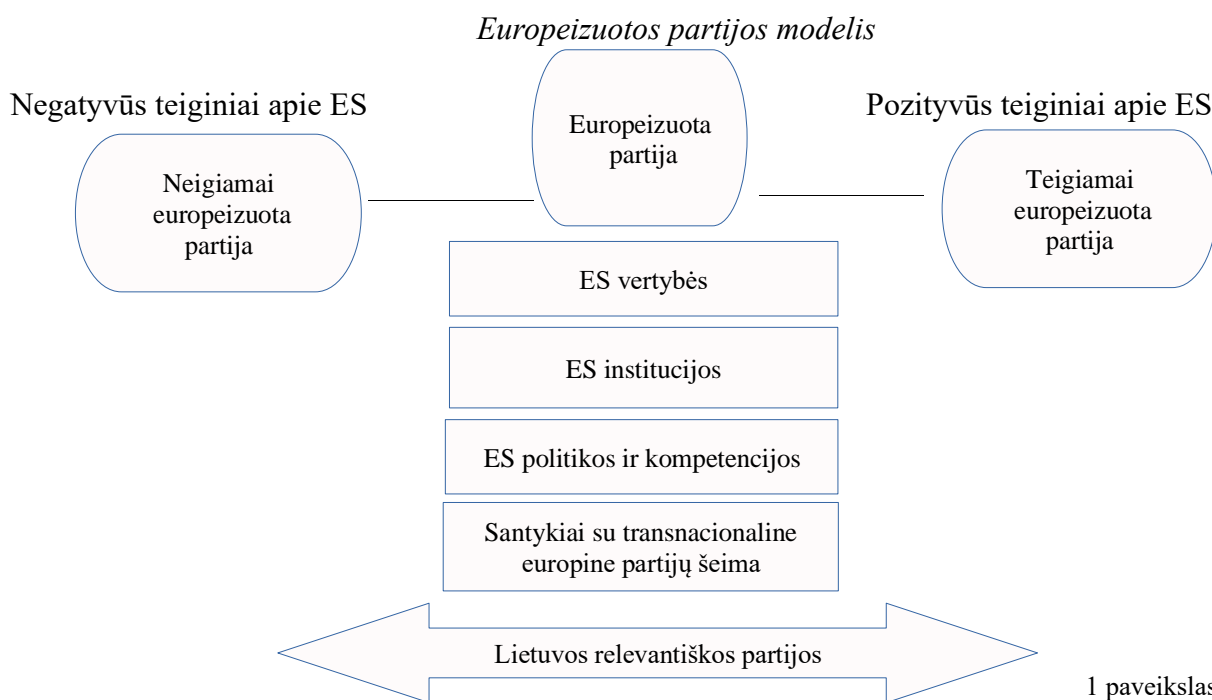
1.3 Hipotetinis europėizuotos partijos modelis

Vienas iš pagrindinių veiksmy yra sukonstruoti ir apsirasyti modelį kaip bus vertinama partijos europėizacija. Partijos rinkimų programose ir interviu atsikleidžiantis europėizacijos lygis vertinamas skalėje nuo -3 iki 3. Žemiau pateikiama vertinimo skalė. Daugiau informacijos apie tyrimo modelį pateikiama 3-ame skyriuje.

Europėizacijos lygio vertinimo skalė

Partijos europėizacijos modelyje kintamieji yra ES vertybės, institucijos, politikos ir kompetencijos, bei santykiai su transnacionaline europine partija. Žemiau pateikiama vaizdinė europėizuotos partijos modelio iliustracija.

2. Tyrimo objekto ir nagrinėjamo laikotarpio aprašymas

Šiame skyriuje nustatomas tikslus nagrinėjamas laikotarpis, konkrečios partijos, nurodoma kokie empiriniai duomenys reikalingi tyrimui atlikti.

2.1 Tiriamo 2016 – 2020 m. laikotarpio pasirinkimo aiškinimas

Šiame darbe tyrimo laiko ribos apima 2016 m. – 2020 m. Lietuvos Respublikos Seimo kadenciją. Svarbu atkreipti dėmesį, jog būtent tokie laiko rėmai pasirinkti dėl kelių svarbių priežasčių. Pirmiausia 2016 m. Seimo kadencija Lietuvai yra tik antroji po 2008 m. šalį kartu su kitomis ES valstybėmis užklupusios finansų ir ekonomikos krizės.⁴⁰ Vadinasi, ši Seimo kadencija perėmė daug įvairių priemonių išlaikyti stabilų krizės suvaldymą. Šios priemonės atsirado ES dėl nenumatytų sunkumų, kuriems reikėjo surasti geriausius sprendimo būdus, siekiant apsaugoti ES valstybės nares nuo augančių valstybių skolų bei stagnuojančios ekonomikos. ES ėmėsi iniciatyvos sukurti priemones problemoms spręsti. Valstybės narės turėjo imtis priemonių padėsiančių suvaldyti makroekonominį disbalansą, perviršinį deficitą, skolas.⁴¹ Taip pat įsigalioja fiskalinis susitarimas, kuris privalomas visoms euro zonos narėms. Fiskaliniu susitarimu yra laikoma tam tikra „tarpvyriausybines sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje“, pasirašytos 2012 m. kovo mėn. dalis.⁴² Šios išvardintos bei kitos taisyklės, kurių turi laikytis valstybės, iš esmės riboja ir valdančiųjų partijų veiksmus, įpareigoja priimti apribotus sprendimus.

Antroji priežastis rinktis 2016 – 2020 metų laikotarpį siejama su relevantinėmis partijomis. 7 partijos atitinkančios relevantinių partijų pagal Giovanni Sartori apibrėžimą, buvo išrinktos ne tik į 2016 – 2020 m. Seimo kadenciją, bet ir praeitą.

2.2 Tyrimui atlikti atrinktos relevantinės partijos

Remiantis 2020 m. sausio mėn. duomenimis Lietuvoje tuo metu buvo įregistruotos 24 politinės partijos.⁴³ Siekiant sistemingai pasirinkti Lietuvos politines partijas, kurių europeizaciją būtų tikslinga nagrinėti, pasitelkiamas italų politologo G. Sartori suformuotas relevantiškų partijų apibrėžimas. Anot mokslininko partija gali būti relevantiška dvejais atvejais: pirma – partija gali turėti potencialą

⁴⁰ EK pasiūlymas, Tarybos reglamentas dėl Europos valiutos fondo įsteigimo, COM(2017) 827 final 2017/0333 (APP), Briuselis, 2017 12 06, 1. <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:050797ec-db5b-11e7-a506-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF> žiūrėta [2020.01.09]

⁴¹ EK pasiūlymas, Tarybos direktyva dėl valstybių narių biudžeto sistemų reikalavimų, KOM(2010) 523 galutinis 2010/0277 (NLE), Briuselis, 2010 9 29, 10 - 13. <[https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0523_/com_com\(2010\)0523_lt.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0523_/com_com(2010)0523_lt.pdf)> žiūrėta [2020.01.09]

⁴² Jost Angerer, EP, ES fiskalinės politikos sistema, 2018/10, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/lt/FTU_2.6.6.pdf, 4, [žiūrėta 2020.01.09]

⁴³ LR valstybinių institucijų kontaktų ir naudingos informacijos portalas, *Lietuvos politinės partijos*, <<https://www.lrvlvalstybe.lt/valstybines-institucijos/lietuvos-politines-partijos>> žiūrėta [2020.01.09]

tapti valdančiosios koalicijos dalimi; antra – partija gali būti stipri opozicinė jėga, galinti trukdyti valdančiajai daugumai priimti sprendimus. Tokia partija daro poveikį partijų tarpusavio konkurencijai.⁴⁴ Nuspręsta, kad tyrimui atlikti naudinga nagrinėti tyrimo atlikimo metu esančias valdančiojoje daugumoje partijas, bei 2 didžiausias opozicines partijas esančias 2016 – 2020 metų LR Seimo kadencijoje. Šiame darbe tiriama šių partijų europeizacija:

1. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (toliau – LVŽS), kurios pirmininkas yra Ramūnas Karbauskis.⁴⁵
2. Lietuvos socialdemokratų partija (toliau – LSDP), kurios pirmininkas yra Gintautas Paluckas.⁴⁶
3. Tvarka ir teisingumas (toliau – TT), kurios pirmininkas yra Remigijus Žemaitaitis.⁴⁷
4. Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga (toliau - LLRA-KŠS), kurios pirmininkas yra Tomaševski Valdemar.⁴⁸
5. Darbo partija (toliau – DP), kurios pirmininkas yra Viktoras Uspaskich.⁴⁹
6. Tėvynės Sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (toliau – TS-LKD), kurios pirmininkas yra Gabrielius Landsbergis.⁵⁰
7. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis (toliau – LRLS), kurios pirmininkė yra Viktorija Čmilytė – Nielsen.⁵¹

2.3 Turinio analizei atlikti reikalingų empirinių duomenų atranka

Siekiant išanalizuoti 7-nių partijų europeizaciją, nuspręsta, kad reikalingus duomenis galima surinkti analizuojant politinių partijų oficialiąsias rinkimines programas į LR Seimą ir EP. Atlikus partijų programų turinio analizę, tikslinga atlikti po 1 ekspertinį interviu su kiekvienos iš 7 partijų atstovais. Tyrėja rašė oficialius laiškus partijų vadovybėms, prašydama įgalioti asmenį, kuris atstovautų oficialią partijos poziciją, kalbėtų partijos vardu. Interviu dalyvavo partijos vadovybės paskirti asmenys.

Atsižvelgus į tyrimo objektą 7 politinių partijų europeizacija 2016 - 2020 m., analizei atlikti pasirinktos partijų politinės programos skirtos 2016 LR Seimo ir 2019 EP rinkimams. Nagrinėjamų dokumentų sąrašas pateikiamas 1-ame tyrimo priede.

⁴⁴ Giovanni Sartori, Parties and party systems: a framework for analysis, Giovanni Sartori; an introduction by Peter Mair. Colchester: ECPR, 2005.

⁴⁵ LVŽS internetinis p.

https://www.lvzs.lt/lt/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=7#.XhyvHsgzblIU, žiūrėta [2020.01.09]

⁴⁶ LSDP internetinis p. <https://www.lsdp.lt/struktura-ir-kontaktai/lsdp-pirmininkas/> žiūrėta [2020.01.09]

⁴⁷ TT internetinis p. <http://www.tvarka.lt/lt/pirmininkas/biografija>, žiūrėta [2020.01.10]

⁴⁸ LLRA – KŠS internetinis p. http://www.awpl.lt/?page_id=68&lang=lt, žiūrėta [2020.01.10]

⁴⁹ DP internetinis p. <https://www.darbopartija.lt/apie/taryba/> žiūrėta [2020.01.10]

⁵⁰ TT internetinis p. <https://tsajunga.lt/kandidatai/gabrielius-landsbergis/>, žiūrėta [2020.01.10]

⁵¹ LRLS internetinis p. <https://www.liberalai.lt/lyderiai/>, žiūrėta [2020.01.10]

Analizei atlikti reikalingos politinės programos skirtos 2016 – 2020 m. Seimo rinkimams ir 2019 – 2024 m. EP rinkimams paimtos iš nagrinėjamų partijų oficialių internetinių puslapių. Neradus atitinkamų programų oficialiuose partijų internetiniuose puslapiuose, jos paimtos iš Lietuvos Respublikos Vyriausiosios rinkimų komisijos internetinio puslapio.

Analizuoti rinkimines programas pasirinkta dėl kelių priežasčių. Pirma, rinkiminėje programoje aiškiai atsiskleidžia partijos požiūris, preferencijos. Antra, šie duomenys yra viešai skelbiami ir oficialūs. Trečia, B. Bitinas et al. kokybinių tyrimų metodologiniame vadovėlyje nurodo, kad: „juo teksto turinys aiškiau struktūruotas, paprastesnio turinio ir formos, tuo geriau ji tinka turinio analizei <...>.“⁵² Tad remiantis šia rekomendacija partijų politiniai manifestai tinkami nagrinėjimui.

Antroji tyrimo dalis apims ekspertinius interviu. Suplanuota paimti po 1 interviu iš kiekvienos nagrinėjamos partijos atstovo. Interviu turėtų atskleisti ar partija yra teigiamai – neigiamai europeizuota. Partijos europeizacijos lygis matuojamas pasitelkus 2-aje skyriuje aprašyta skale, bei 3-ame priede pateiktu turinio analizės vertinimo aprašu.

Iki kovo 13 d. tyrėja paėmė 4 pusiau struktūruotus ekspertinius interviu, vėliau šalyje paskelbus ekstremalią situaciją ir karantiną dėl covid-19 viruso pandemijos tyrėjai pavyko gauti dar vienos partijos interviu telefonu, tačiau 2 partijų apklausti nepavyko. Tyrime pateikiami 5 interviu turinio analizės rezultatai.

3. Tyrimo metodologija – turinio analizė ir pusiau struktūruoti ekspertiniai interviu

B. Bitinas et. al. nurodo: „J. Morse išskirtus turinio analizės ypatumus: a) Tyrimo tikslas – nustatyti esminius tiriamo reiškinio požymius; b) Pirminiai duomenys – įvairaus pavidalo tekstai; c) Tyrimo išvadų reikšmingumas – atskleidžiami nauji aspektai, iliustruojantys tiriamą reiškinį, patvirtinami kituose tyrimuose atskleisti to paties reiškinio ypatumai; d) Rezultatų pagrindimas remiasi tiriamo teksto turiniu, iš jo išskirtomis kategorijomis ir subkategorijomis; e) Metodologinis pagrindas – pažinimo objekto strategija.“⁵³ Politinių programų turinio analizė leis išmatuoti kiek europeizuota yra politinė partija.

Norint išmatuoti partijos europeizacijos lygį galima taikyti du metodus: a) klasikinę turinio analizę; b) kompiuterizuotą turinio analizę. M. Rooduijn ir T. Pauwels nurodo, jog atlikdami klasikinę turinio analizę koduotojai sistemiskai analizuoja tekstus pagal nustatytas kategorijas, kodus. Kompiuterizuotoje turinio analizėje yra a priori sukurtas žodynas⁵⁴, kuris konkrečiu atveju išmatuotų partijos europeizacijos lygį. Turinio analizės vienetas yra partijų rinkiminės programos.

⁵² Bronislovas Bitinas et al, *Kokybinių tyrimų metodologija, vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*, Klaipėda, 2008, 137.

⁵³ Bronislovas Bitinas et al, 136-137.

⁵⁴ Matthijs Rooduijn ir Teun Pauwels, „Measuring populism: Comparing two methods of content analysis“, *West European Politics* 34.6, 2011, 1273.

M. Rooduijn ir T. Pauwels aprašo kompiuterizuotą turinio analizę taip: „<...> Kompiuterizuota turinio analizė atliekama remiantis žodyno samprata. Kompiuterinė programa skaičiuoja kiek yra žodžių kurie yra laikomi populizmo indikatoriais, kokia jų proporcija. Analizės vienetai yra rinkiminės programos žodžiai, o ne pastraipos“.⁵⁵ Kyla klausimas ar europeizaciją galima išmatuoti koduojant vien tik atskirus žodžius, tinkamesnis variantas yra koduoti europeizacijos lygį pastraipose, įtraukiant kontekstinius sakinius.

Kokybinei turinio analizei atlikti naudojama kompiuterinę programinę įrangą – Maxqda2020. Ši programa yra pasaulyje lyderiaujanti įranga, skirta kokybiniam ir mišrių metodų tyrimams atlikti. Naudojantis Maxqda2020 galima tirti įvairių tipų duomenis: tekstus, nuotraukas, audio ir video failus, netgi internetinius tinklapius, fokus grupių diskusijas, apklausų atsakymus ir daug daugiau.⁵⁶ Maxqda2020 programoje politinės programos turinį galima analizuoti pastraipomis – tekstą galima žymėti eilutėmis, priskirti atitinkamus kodus. Interviu garso įrašų transkripcijos buvo parengtos šioje programoje.

Antroji tyrimo dalis apima pusiau struktūruotus interviu. Interviu yra paplitęs kaip būdas tyrėjui surinkti mokslinio darbo atlikimui reikalingą informaciją. Sociologė I. Gaižauskaitė et.al knygoje „Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu“ (toliau – vadovėlis) nurodo, kad „Bendriausia prasme interviu yra bendravimo tarp tyrėjo (duomenų rinkėjo) ir tyrimo dalyvių (duomenų teikėjo forma), o pokalbis vyksta užduodant klausimus ir į juos atsakant.“⁵⁷ Tinkamas pokalbis gali suteikti itin reikalingos naudingos informacijos.

Kokybinis interviu gali būti įvairių rūšių ar formų. Remiantis I. Gaižauskaitės et al. vadovėlyje pateikta 1.1 lentelė „Kokybinio interviu formų įvairovė“, nuspręsta, kad šiame tyrime tikslui pasiekti bei apibūdinti partijų europeizaciją geriausiai padėtų tiesioginiai iš dalies struktūruoti ekspertiniai individualūs (giluminiai) interviu.⁵⁸ Interviu apibūdinimas gali iš pirmo žvilgsnio pasirodyti kiek neaiškus, todėl verta išsamiau aprašyti kiekvieną tokio interviu savybę. Tiesioginis interviu nusako, kad tyrėjas ir tyrimo dalyvis kontaktuoja akis į akį.⁵⁹ Iš dalies struktūruotas interviu (dar vadinamas kryptinguoju) anot B. Bitino et.al yra „<...> priimtinausias atliekant kokybinius tyrimus. Tyrėjas iš anksto numato temas arba problemas, kurias aptars interviu metu, bet „neprisiriša“ prie klausimų tvarkos <...> užduoda papildomų klausimų.“⁶⁰ Toks būdas atrodo tinkamiausias imant interviu iš partijų atstovų, nes leidžia reaguoti į pašnekovo atsakymus, tikslinti sąvokas, prašyti papildomai paaiškinti konkrečius atsakymus, jei šie tyrėjai pasirodė painūs. Interviu gairės šio tyrimo autorės

55 Matthijs Rooduijn ir Teun Pauwels, 1289.

56 Maxqda, The art of data analysis, <<https://www.maxqda.com/>>, žiūrėta [2019.11.24]

57 Inga Gaižauskaitė et al, Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu, vadovėlis, Registrų centras, Vilnius 2016, 13.

58 Inga Gaižauskaitė et al, 19.

59 Ten pat, 19.

60 Bronislovas Bitinas et al, 156.

sudarytos remiantis 2 skyriuje išdėstytais kriterijais apibūdinančiais idealiai europeizuotos partijos modelį.

Šiam tyrimui atlikti svarbu suprasti politinių partijų europeizaciją. Manoma, kad geriausiai partijos oficialią poziciją atskleistų partijos deleguotas asmuo, turintis įgaliojimus atstovauti partiją kaip vieną vienetą. Tad laikomasi nuostatos, kad šie interviu yra ekspertiniai. I. Gaižauskaitė et. al. pateikia eksperto apibrėžimą: „Ekspertas – tai asmuo, kuris turi specifinių įžvalgų ir žinių, dėl savo profesinės padėties ir patirties (ekspertizės lygio).“⁶¹ Svarbu pabrėžti, kad „ekspertai ne tik turi specifinių profesinių <..> žinių, išmano organizacines procedūras ir savo veiklos lauką, tačiau paprastai jų užimamas statusas <...> leidžia jiems kalbėti tam tikro profesinio lauko ar organizacijos vardu, juos reprezentuoti.“⁶² Tyrimo duomenų rinkimo metu paimti 5 interviu: 4 iš jų įvyko gyvai, 1 pokalbis įvyko telefonu.

3.1 Empirinių duomenų kodavimo sistemos aprašas

Kodavimo tikslas pasirinkti pastraipas, kad būtų galima lyginti dokumentuose atsiskleidžiančią europeizaciją. Partijų politinėse programose sukoduotos visos apie ES kalbančios pastraipos. S. Kritzinger ir I. Michalowitz pateikia schemą kaip galima koduoti požiūrį į ES. Autorės pateikia tokį kodavimo pavyzdį:

- Politinėse programose ES demokratiškumas vertinamas teigiamai - neigiamai.⁶³
- Politinėse programose teigiamai - neigiamai vertinamos ES institucijos.⁶⁴
- Politinėse programose ES kompetencijos vertinamos teigiamai - neigiamai.⁶⁵

Šiuos kodus galima sudėti schematiškai, tokiu atveju pateikiamas teorinis modelis kaip gali vertingi partijos europeizaciją.

Turinio analizės atlikimui reikalinga sukurti kodų sistemą, kiekvienam kodui priskirti apibūdinančią pagrindinę mintį etiketę. Kiekvienas pagrindinis kodas turi priskirtą etiketę, kurioje pateikiama būtina informacija apibūdinti kokie raktiniai žodžiai, politikos, veiksmai ir pan. yra šiame kode. Kai kurie pagrindiniai kodai apgaubia taip vadinamus sub kodus. Maxqda2020 programoje naudojama tokia kodų hierarchija: pagrindinis kodas apjungia kitus, jam priskiriamus sub kodus. Jei kodas yra vienas, neapjungiamas į tos pačios rūšies kodų grupę toks kodas vadinamas paprastu kodu. Tokių kodavimo sistemoje yra net 30. Pagrindinių kodų yra 4 pagal sukonstruotą europeizuotos partijos modelį: ES vertybės, institucijos, politikos, transnacionaliniai santykiai su europine partija. Tiesa, nagrinėjant politines programas šalia iš anksto numatytų 4 pagrindinių kodų grupių atsirado 30

⁶¹ Inga Gaižauskaitė et al, 212.

⁶² Ten pat, 212.

⁶³ Sylvia Kritzinger, Irina Michalowitz, 47.

⁶⁴ Ten pat, 47.

⁶⁵ Ten pat, 47.

naujų kodų. Iš viso kodavimo sistemą sudaro 67 kodai. Kodavimo sistema, pagrindiniai kodai, sub kodai ir vertinimo skalės išsamiai aprašytos 3-ame tyrimo priede. Remiantis suformuotu hipotetiniu modeliu svarbiausios kodavimo kategorijos yra ES vertybės, institucijos, politikos ir kompetencijos, transnacionaliniai santykiai su europine partijų šeima.

3.2 Interviu vedimo gairių aprašymas

Interviu struktūra derinama su europeizuotos partijos modeliu, nes tai leidžia patikrinti kintamųjų svarbą. Sudarytas klausimynas padalintas į 5 dalis.

Pirmiausia užduodamas vienas įvadinis bendrasis klausimas, kuris nurodo ekspertui interviu temą. Antroje dalyje klausimai užduodami siekiant suprasti kokias ES vertybes partija yra perėmusi, ar partija puoselėja 2008 m. gegužės 9 d. patvirtintos ES sutarties (115/15) 2 ir 3 straipsniuose išdėstytas ES vertybes.⁶⁶ Trečioje dalyje klausimai užduodami siekiant suprasti kaip partija vertina ES institucijų kompetencijas ir veikimą, apibrėžtas 2012 m. spalio 26 d. ES sutartyje dėl veikimo (C 326/47).⁶⁷ Ketvirtoje klausimyno dalyje užduodami klausimai siekiant išsiaiškinti ar partiją tenkina ES politikos apibrėžtos ES Sutartyje dėl veikimo. Penktoje klausimyno dalyje užduodami klausimai siekiant išsiaiškinti ar partija palaiko transnacionalinius santykius su tarptautine europine partijų šeima. Ši dalis yra itin svarbi, nes pagal sukonstruota modelį, partija, kuri itin palankiai vertina ES, perima ES politikas, tačiau nepalaiko transnacionalinių santykių su tarptautine europine partija negali būti klasifikuojama kaip didelio europeizavimo partija. Klausimynas užbaigiamas baigiamaisiais klausimais, kurie turėtų leisti respondentui pateikti apibendrintą partijos ES vertinimą.

Tyrimo metu iš respondentų imami tiesioginiai iš dalies struktūruoti ekspertiniai individualūs (giluminiai) interviu, todėl interviu metu galima pateikti papildomus klausimus ar keisti klausimų tvarką, jei pokalbio metu tai atrodo reikalinga. Interviu gairės pridedamos 2-ame tyrimo priede.

4. Lietuvos relevantiškų politinių partijų europeizacijos lygis

4.1 Lietuvos socialdemokratų partijos europeizacija

Lietuvos socialdemokratų partijos 2019 metų rinkiminės programos į Europos parlamentą turinio analizės rezultatai.

Atlikta LSDP 2019 m. EP rinkimų programos pavadinimu „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“ turinio analizė leidžia išsamiai aptarti partijos europeizacijos lygį šiuose rinkimuose. 2019 m. rinkiminė programa buvo analizuojama kiekvienai pastraipai priskiriant vieną pagrindinį kodą ir vieną sub kodą. Tai reiškia, kad kiekviena programos pastraipa gali būti priskiriama ne daugiau kaip

⁶⁶ Europos sąjungos sutarties suvestinė redakcija, Europos sąjungos oficialusis leidinys, 2008.05.09, C 115/13, <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LT:PDF>>, žiūrėta [2020.01.03]

⁶⁷ Europos Sąjungos sutartis dėl veikimo, 2012.10.26, C 326/47, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=LT>, žiūrėta [2020.01.03]

dviem kodavimo sistemos vienetams. Programoje yra 78 pastraipos, iš kurių net 48-ions buvo priskirti pagrindiniai kodai, 37-ions priskirti sub kodai. Iš viso 48 pastraipos kalba apie ES. Viena pastraipa gali turėti 2 kodus, todėl kodų ir sub kodų yra priskirta daugiau nei iš viso programoje yra pastraipų. Svarbu atkreipti dėmesį į kodavimo techniką: kodavimo vienetas yra pastraipa, o programos skyrių, poskyrių pavadinimai sudarantys atskirą pastraipą nebuvo koduojami.

Šiame poskyryje pirmiausia aprašoma kaip partija 2019 m. EP rinkiminės kampanijos metu rinkėjams pristatomoje programoje kalba apie ES vertybes, nustatytas ES sutarties suvestinės redakcijos 2 straipsnyje.⁶⁸ Toliau yra pristatomas partijos požiūris į ES institucijas, apibrėžiamas institucijų europeizacijos indeksas. Trečia analogiškai pristatoma ES vykdomų politikų europeizacija. Galų gale aprašoma kaip programoje atsispinti LSDP transnacionaliniai santykiai su tarptautine europine partijų šeima. Pateikiami tik 4 kodinių kategorijų rezultatų aprašymai, nes tai yra europeizuotos partijos modelio pagrindiniai sudedamieji veiksniai. Kiti kodai atsiradę kodavimo metu kaip papildantieji, nėra aprašomi.

EP rinkimams skirtoje programoje tik 4 pastraipos buvo skirtos ES vertybėms. 10-oje pastraipoje ES moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumas lyginamas su Jungtinių Amerikos Valstijų vidurkiu. 54-oje pastraipoje siūloma sukurti: „<...> įpareigojančią ES lyčių lygybės strategiją vyrų ir moterų darbo užmokesčio ir pensijų skirtumams panaikinti, kovai su seksualiniu priekabiavimu bei smurtu lyties pagrindu, reprodukciniams teisėms užtikrinti.“⁶⁹ Šis teiginys simbolizuoja didelę europeizaciją ir yra vertinamas 3 balais, nes konkrečius lyčių lygybės aspektus partija siūlo spręsti pasitelkiant bendrą sprendimą europiniu lygmeniu. 56-oje pastraipoje kalbama apie teisinę valstybę, demokratiją, žmogaus teises. 9-oje pastraipoje kalbama apie turtinės nelygybės problemas.⁷⁰ Partija ES vertybėms skiria mažai dėmesio, nors apie vertybes atsiliepiama itin teigiamai, siūloma didinti integraciją moterų ir vyrų nelygybės problemų sprendime. Visgi, vertybės programos tekste užima tik 5,128 % viso teksto pastraipų. Kiekvienai pastraipai priskyrus indeksą, bei išvedus šių indeksų vidurkį bendras ES vertybių europeizacijos indeksas yra 1.574 žymintis minimalią europeizaciją, einančią link vidutinės europeizacijos pusės.

Tik 4-ose pastraipose yra kalbama apie ES institucijas. Partija referuoja tik į EP, jokia kita institucija programoje nėra minima. Iš pirmo žvilgsnio atrodo tikėtina, kad partijai aktualiausias yra būtent EP, juk tai yra vienintelė institucija, kurioje nacionalinė partija gali tiesiogiai veikti bei daryti įtaką ES lygmeniu priimamiems sprendimams. Kitą vertus kiek netikėta, kad programoje apskritai tiek mažai nagrinėjamas ES institucijų darbas bei kompetencijos. Tik 25-oje pastraipoje šalia EP kaip

⁶⁸ Europos sąjungos sutarties suvestinė redakcija, <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LT:PDF>>, žiūrėta [2019.12.08]

⁶⁹ LSDP rinkimų į 2019 - 2024 metų Europos Parlamentą programa „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“, <<https://www.lsdp.lt/europosprograma/>>, 54 pastraipa, žiūrėta [2019.12.10]

⁷⁰ Ten pat.

pagrindinės institucijos yra minima Taryba ir Europos komisija (toliau – EK). Ši pastraipa skamba taip: „Socialdemokratų iniciatyvos dėka 2017-ųjų pabaigoje Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija pagaliau oficialiai sutarė, kad būtina įgyvendinti socialinių teisių ramstį – kad kiekvienas ES pilietis turėtų lygias galimybes dirbti ir būti įdarbintas, tinkamas darbo sąlygas, deramą socialinę apsaugą ir garantijas būti įtrauktam į gerovės kūrimą.“⁷¹ Kaip matoma, pastraipoje pagrindinis akcentas dedamas būtent socialdemokratų iniciatyvai EP. Apskritai visose 4-ose pastraipose EP vertinamas itin palankiai, referuojama į Europos socialdemokratų nuopelnus priimant įvairius su socialiniais reikalais sprendimus EP. ES institucijų europeizacijos indeksas yra 2,500. Programoje tikrai mažai dėmesio skiriama institucijoms, tai yra tik 5,128 % viso teksto pastraipų.

Daugiausia dėmesio partija skiria ES politikoms ir kompetencijoms. Šiai duomenų kategorijai priskiriamos netgi 25 pastraipos iš 78, o tai yra netgi 32,051 % nuo visų sukoduotų pastraipų. Programoje daugiausiai kalbama apie darbuotojų teises ir judėjimo laisvę (4 pastraipos), bendrą saugumo ir užsienio politiką (3 pastraipos). Po dvi pastraipas skirta šiems politikoms: ekonominei ir pinigų sąjungai, bendram biudžetui ir mokesčių sistemai, muitų sąjungai ir bendrai rinkai, Europos energetikos sąjungai. Po vieną pastraipą skirta ES paramai, laisvam asmenų, prekių ir paslaugų judėjimui, sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politikai, socialinei politikai ir t.t. Bendras visų programoje minimų politikų europeizacijos indeksas yra 1,898 rodantis vidutinę teigiamą europeizaciją.

Partija pateikia itin teigiamai europeizuotą požiūrį į ES darbuotojų teises. Duomenų analizė atskleidžia įdomių šios politikos integracijos gilinimo aspektų. 32-oje pastraipoje partija nurodo, kad „Balsavome už direktyvą dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų“⁷², 34-oje pastraipoje nurodoma, jog „Pritarėme reglamentui dėl Europos darbo inspekcijos, kuri turi padėti užtikrinti darbo teises 17 mln. ES piliečių, dirbančių kitose šalyse, įsteigimo.“⁷³ LSDP 40-oje pastraipoje nurodo sieksiantys: „papildomo nedarbo draudimo mechanizmo Europoje“⁷⁴, norintys: „stiprios Europos sąjungos darbo inspekcijos, pajėgios kovoti su socialiniu dempingu bei užtikrinti sąžiningą darbuotojų judėjimą visoje ES.“⁷⁵ Kitas partijos teiginys apie pensijų dydžių harmonizavimą ES lygmeniu rodo partijos norą europeizuoti nacionalinę politiką. Šiuo metu valstybės mokesčių sistema yra pačios valstybės jurisdikcija, tačiau LSDP norėtų kai kuriuos mokesčius paversti iš nacionalinių į europinius. Partija tokią poziciją atskleidžia politinės programos 42-oje pastraipoje. Čia teigiama esą „privalome sukurti bendrą konsoliduotąją pelno mokesčio bazę, kuri leistų apmokestinti ir didžiąsias skaitmenines kompanijas.“⁷⁶ Tai rodo galimybę po truputi išskirtinai nacionalinę sritį europeizuoti.

⁷¹ Ten pat, 25 pastr.

⁷² Ten pat, 32 pastr.

⁷³ Ten pat, 34 pastr.

⁷⁴ Ten pat, 72 pastr.

⁷⁵ Ten pat, 73 pastr.

⁷⁶ Ten pat, 42 pastr.

Partija skiria dėmesio ES BUSP tolesniam vystymui. 74-oje pastraipoje nurodoma ES pareiga „sukurti tokį mechanizmą, kuris leistų Europos valstybių kariuomenėms žaibiškai reaguoti į krizes visose ES šalyse. ES sienų apsaugos stiprinimas bei kibernetinio saugumo pajėgumų vystymas – kiti svarbūs uždaviniai, kuriuos turėtų bendrai įgyvendinti visos ES valstybės narės.“⁷⁷ Pateiktas pavyzdys iliustruoja partijos norą apjungti ES valstybių narių kariuomenes, bei bendrai spręsti valstybių saugumo problemas.

Partija skiria dėmesio klimato kaitos problemų sprendimams ES lygiu. Anot LSDP: „reikia naujos ilgalaikės ES strategijos, kuri leistų ES valstybėms narėms palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro, plėsti atsinaujinančios energijos šaltinius ir didinti energetinį efektyvumą.“⁷⁸ Šis pavyzdys iliustruoja partijos polinkį konkrečias vienos valstybės pastangomis sunkiai išsprendžiamas problemas perkelti iš nacionalinio lygmens į virš nacionalinį ES lygmenį. Rinkiminėje programoje galima atrasti daugiau tokių įdomių pavyzdžių kuomet partija problemų sprendimui siūlo pasinaudoti ES institucijomis ar patį sprendimą paversti europiniu. Pažvelkime į energetikos sąjungą. Svarbu atkreipti dėmesį, jog ES energetikos sąjunga pradėta kurti 2014 m. tačiau tik 2019 m. gegužės mėnesį buvo patvirtinti 4 dokumentai užbaigiantys 8 dokumentų rinkinio įsigaliojimą. Europos vadovų tarybos internetiniame puslapyje skelbiama, kad 2019 m. gegužės 22 d.: „ES baigė peržiūrėti savo energetikos politikos strategiją, kuri sudaro sąlygas pereiti prie švarios energijos ir Europos Sąjungai pasiekti įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą. Tai tapo įmanoma Tarybai priėmus keturis likusius dokumentų rinkinio „Švari energija visiems europiečiams“ dokumentus.“⁷⁹ Tik patvirtinus šiuos likusius 4 dokumentus oficialiai užbaigta ilgą laiką vykusį ES energetikos sąjungos teisėkūros procedūra. Atkreiptinas dėmesys į partijos išreiškiamą paramą direktyvai ir reglamentams, nors dokumentai partijos rinkiminės programos rengimo proceso metu buvo dar tik svarstomi, oficialiai neįsigalioję. Partija palaikymą Europos energetikos sąjungai išreiškia 60-oje programos pastraipoje: „Siekdami saugios, įperkamos ir švarios energijos, mes visokeriopa remiame vieningos Europos rinkos sukūrimą šioje srityje. <...> Tam, kad tai pasiektų ES turi modernizuoti energetikos infrastruktūrą, visiškai integruoti savo energijos rinkas ir užtikrinti nacionalinių energijos kainų koordinavimą.“⁸⁰ Šie partijos teiginiai rodo didelę europeizaciją. Pastraipai priskirtas didelės europeizacijos indeksas yra 3. Apibendrinant LSDP 2019 m. EP rinkimų programos „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“ turinio analizės rezultatus, skaičiavimai rodo, kad ES politikų ir kompetencijų europeizacijos indeksas yra 1,898, rodantis, kad LSDP politikos yra vidutiniškai europeizuotos.

⁷⁷ Ten pat, 74 pastr.

⁷⁸ Ten pat, 58 pastr.

⁷⁹ Europos vadovų taryba, *Energetikos sąjunga*, <<https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/energy-union/>>, žiūrėta [2020.04.20]

⁸⁰ Ten pat, 62 pastr.

Programoje LSDP visiškai neužsimena apie savo santykius su transnacionaline europine partija. Ši kategorija nevertinama, nes nėra pateikiamų jokių duomenų šia tema.

4-ame priede pateikiamas 1A paveikslas parodo visos turinio analizės rezultatus. Paveiksle pavaizduota kiek kartų konkretus kodas ir jo sub kodai buvo priskirti konkrečioms pastraipoms. Kiekvienos pagrindinės kategorijos europeizacijos indeksai pateikti priede Nr. 5 „LSDP EP rinkimų programos kategorijų europeizacija“.

LSDP 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programos turinio analizės rezultatai

LSDP 2016 m. rinkimų į LR Seimą programoje iš viso yra 364 pastraipos, iš kurių tik 32 pastraipos skirtos aprašyti su ES susijusiems reikalams. Matematiškai paskaičiavus tik 8,791 % viso nacionalinės programos teksto yra skirta ES. Pastebimas ženklus skirtumas tarp nacionalinės ir europinės rinkimų programų referavimą į ES. Iš pirmo žvilgsnio nacionalinė politika atrodo daug mažiau europeizuota, nes partija nacionalinių reikalų, atrodo, nemaišo su europiniais. Toliau pristatysiu 32 pastraipų turinio analizės rezultatus.

Nacionalinėje programoje netgi 8 pastraipos kalba apie ES vertybes: 2-ose kalbama apie solidarumą, 2-ose apie moterų ir vyrų lygybę, po vieną kartą paminėtos yra laisvė, demokratija, teisingumas, pagarba žmogaus teisėms. Apibendrinus, ES vertybėms skiriama 2,56 % viso teksto, o pastraipoms priskirtas europeizacijos indeksas yra 3.

ES institucija visoje programoje yra paminėta tik vieną kartą. 76-oje pastraipoje partija kalba apie Europos investicijų banką: „Toliau bus skatinami alternatyvūs verslo finansavimo instrumentai: rizikos kapitalų fondų kūrimas, verslo angelų programa ir kt., bus efektyviai bendradarbiaujama su Europos investicijų banku, Europos investicijų fondu ir kt.“⁸¹ Europos investicijų bankas minimas kontekste apie verslo finansavimo priemones. Valstybės parama verslui yra labai europeizuota politika, todėl ši pastraipa įvertinta 3.

Dažniausiai nacionalinėje programoje ES politikos sritis yra BUSP, kuriai skirtos 4 pastraipos iš 32. Svarbu paminėti, kad partija dažniausiai kalba būtent apie kaimynystės politiką: pateikia paaiškinimus kaip reiktų elgtis su kaimyninėmis šalimis. Partijos siūlomi įrankiai nelabai skiriasi nuo dabartinės ES kaimynystės politikos status quo, todėl bendras šios srities europeizacijos vertinimas yra 1,250. Toks indeksas peržengia minimalią europeizaciją. Tai, kad LSDP konkrečią ES politiką dažniausiai mini nacionalinėje programoje nereiškia, kad ši politika yra labiausiai europeizuota. Tokią situaciją galima iliustruoti remiantis LSDP požiūriu į ekonominę ir pinigų sąjungą. 11-oje pastraipoje LSDP pateikia įvairius Lietuvos narystės euro zonoje naudą pagrindžiančius argumentus. Cituojant nacionalinę programą: „Įvedus eurą, tapome investicijoms patrauklia valstybe. Tuo dar

⁸¹ LSDP 2016 m. rinkimų į LR Seimą programa, 2016 m. gegužės 2 d., <<https://www.lsdpklaipeda.lt/32869-2/>>, žiūrėta [2020.04.02]

labiau įtvirtinome Lietuvos, kaip laisvos ir atviros valstybės, statusą. Labai išaugo užsienio investicijos. Radome naujų rinkų savo šalies produkcijos eksportui. Mūsų ekonomika tapo tvaresnė, o ateitis – stabilesnė. <...> Lietuva tapo skaidresne šalimi – korupcijos suvokimo indeksas pakilo iki rekordinės aukštumos per visą nepriklausomybės laikotarpį.“⁸² Nacionalinės valiutos atsakymas yra didelis žingsnis europeizacijos link, tokios politikos palankus vertinimas taip pat rodo aukštesnį europeizacijos lygį. 2-oje trumpose pastraipose partija pamini ES struktūrinių fondų paramos lėšų įsisavinimą. Kartu su ES lėšų panaudojimu valstybėms projektams finansuoti ateina konkretūs reikalavimai kaip valstybė turėtų panaudoti finansavimą, kokius rodiklius pasiekti. Tokiu būdu į valstybę atkeliauja papildomi europiniai standartai. ES struktūrinių lėšų įsisavinimas programoje aprašomas kaip egzistuojantis status quo, todėl europeizacijos indeksas čia tėra 1,500. Nacionalinėje programoje šiek tiek užsimenama apie ES energetikos sąjungą, atkreiptinas dėmesys, kad turėtų būti „stiprinama ES bendros energetinės politikos išorės dimensija ir vieningas kalbėjimas su trečiosiomis šalimis, keliami branduolinės saugos klausimai, kalbant apie esamus ir planuojamus branduolinius projektus ES kaimynystėje,“⁸³ tačiau nekalbama apie ES energetikos sąjungą, bendrus kolektyvinius veiksmus ES viduje, nors energetikos sąjunga buvo pradėta kurti 2016 m. Ši pastraipa rodo minimalią teigiamą europeizaciją. Pastraipai priskirtas indeksas yra 1. Tik viena pastraipa skirta aprašyti ir ES veiksmus inovacijų ir mokslinių tyrimų srityje. Cituojant LSDP programą: „Aktyviai dalyvausime Bendros Europos skaitmeninės rinkos kūrime, didinant skaitmeninio turinio prieinamumą, skatinsime diegti technologijas ir viešąsias paslaugas, skaitmeninant pramonę, skatinant verslą kurti produktus, kurie lyderiautų ES ir prisidėtų prie Lietuvos kaip inovatyvios šalies įvaizdžio kūrimo.“⁸⁴ Pateiktas pavyzdys rodo partijos norą gilinti integraciją skaitmeninėje rinkoje.

Nacionalinėje programoje LSDP visiškai nekalba apie tarptautinius santykius su transnacionaline europine partija. Paskaičius programą nėra aišku ar LSDP yra kokios nors europinės partijų šeimos narė.

Apibendrinus 2016 m. rinkimų į LR Seimą programą rezultatai rodo, kad bendras partijos europeizacijos indeksas išskaičiuavus aritmetinį visų įvertintų pastraipų vidurkį yra 2,226. Šio tyrimo 6-ame priede galima išsamiau susipažinti su nacionalinėje programoje priskirtų kodų dažniu. 7-ame priede pavaizduota programos europeizacija.

Pusiau struktūruoto ekspertinio interviu turinio analizė.

Norint geriau suprasti partijos nuostatų europeizaciją 2020 m. kovo 2 d. iš partijos vadovybės įgalioto asmens atstovauti oficialią partijos poziciją buvo paimtas pusiau struktūruotas ekspertinis interviu. Partijos įgaliotas asmuo šiame darbe įvardijamas naudojant trumpinį E1.

⁸² Ten pat, 11 pastr.

⁸³ Ten pat, 338. pastr.

⁸⁴ Ten pat, 162 pastr.

E1 nurodo, kad Lietuvos narystė ES partijos veikimui daro gana ženklia įtaką. Toks pasakymas leidžia toliau nagrinėti partijos europeizaciją, norint suprasti kaip ES koreguoja partijos veiksmus ir nuostatas. E1 nurodo, kad ES kompetencijas reikėtų didinti, kaip pavyzdį kur reiktų plėsti ES galias nurodo BUSP. Pateikiamas pavyzdys 2020 m. pradžioje kilusi Irano krizė, bei ES negebėjimas imtis veiksmų.⁸⁵ E1 teigia, kad ES vertybes galima aptikti partijos vidiniuose dokumentuose. Cituojant E1: „Palyginau su mūsų partijos statutu. Tai visas arba tiesiogiai, arba kitais žodžiais galima ten rast, taip pat ir politinėse programose. <...> Tai laisvė, lygybė, teisės viršenybė taip ir yra įvardijamos, pagarba asmeniui tai čia kaip ginti žmogaus teises ir laisves, tai viskas yra taip, taip ir įvardinta ir mes tikrai prikaištų kažkokių neturėtume.“⁸⁶

Kalbant apie ES institucijas E1 teigimu, LSDP pasitiki šiomis institucijomis.⁸⁷ E1 teigia, kad reiktų EVT balsavime plačiau taikyti kvalifikuotą balsų daugumą.⁸⁸ Tai rodo didesnę integraciją, valstybei praradus veto teisę, sprendimai būtų priimami greičiau. Paklausus E1 kaip LSDP vertina EP E1 atsakė: „Europos parlamentas yra tokia turbūt ryškiausia demokratijos išraiška Europos Sąjungoje, tiesiogiai piliečių renkama. Ir pasisakytume, kad reikia didinti Europos Parlamento galias. Ir kaip pavyzdį būtų galima paminėti teisę inicijuoti įstatymų priėmimą.“⁸⁹ Toks teiginys rodo didelę europeizaciją, įvertinta 3. Analogiškai E1 nurodo LSDP pritarimą EK kompetencijų plėtrai EVT kompetencijų sąskaita.⁹⁰ Europos Teisingumo Teismas (toliau – ETT) partijoje yra vertinamas teigiamai, priima egzistuojantį status quo. Anot E1: „Įstojus į vienokias ar kitokias organizacijas yra tam tikros taisyklės, kurių () reikia laikytis. Tai Europos Teisingumo Teismas, na jis ir įtvirtina tai, jog Europos Sąjungos teisinių sutarčių būtų laikomasi valstybėse narėse. Ir todėl didelių prikaištų mes neturėtume šiam kūnui. Mes jį vertintume na vis dėlto teigiamai.“⁹¹ Visgi, matosi aiškus pozicijos skirtumas kuomet kalbama apie ES teisės viršenybės principą bendrai, o kuomet iškeliami nacionaliniai interesai, palyginimui pateikiami E1 pasvarstymai apie teisės viršenybės principą: „tam tikrais klausimais ES viršenybės principas, na jis, tiesiog, yra būtinas, tam, kad būtų, kad sklandžiai vyktų procesai ir pati organizacija būtų vystoma tikslingai.“⁹² LSDP pakankamai teigiamai atsiliepia apie Europos centrinio banko veiklą (toliau - ECB). E1 nurodo: „Šiuo metu vykdoma skatinamoji, taip pavadinkime, mokestinė politika tikrai yra mūsų vertinama teigiamai. Taip pat šio centrinio banko veiksmai kuriant pinigų sąjungą, diegiant tam tikrus atsparumo krizėms mechanizmus pasiteisino <...> Jie pasiteisino ir priemonės, kurių imasi Europos centrinis bankas yra taip pat mūsų

⁸⁵ Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LSDP atstovu (-e), 2020 m. kovo 1 d. nuo 0:01:52 iki 0:03:18 min.

⁸⁶ Ten pat, nuo 0:03:33 min.

⁸⁷ Ten pat, nuo 0:07:04 min.

⁸⁸ Ten pat, nuo 0:07:40 min.

⁸⁹ Ten pat, nuo 0:09:08 min.

⁹⁰ Ten pat, nuo 0:10:16 min.

⁹¹ Ten pat, nuo 0:12:18 min.

⁹² Ten pat, nuo 0:13:28 min.

vertinamos teigiamai“.⁹³ Šiam atsakymui priskiriamas europeizacijos indeksas yra 2. Bendrai išskaičiuotas ES institucijų indeksas yra 1,500. Labiausiai europeizuota institucija yra EP su indeksu 3,000.

ES politikų aptarimas pradedamas nuo politikų, kurios pagal partijos atstovo(-ės) atsakymus priskirtos neutraliai pozicijai arba palaiko dabartinį status quo. LSDP gana neutraliai vertina bendrą žemės ūkio ir žuvininkystės politiką. Kuomet klausama apie šią politiką E1 kalba apie išmokų mokėjimą Lietuvos ūkininkams, tačiau plačiau pačios politikos nekomentuoja.⁹⁴ LSDP norėtų didinti valstybių narių integraciją darbuotoju judėjimo laisvės politikoje: „<...> judėjimo laisvė kaip tokia yra supranacionalinė, o instrumentai su kuriais reikia tvarkytis valstybės narėms yra nacionaliniai. Tai vėlgi čia matyt reikėtų didesnio europinio lygmens įsikišimo siekiant spręsti šią problemą.“⁹⁵ Dar didesnę europeizaciją rodo partijos pritarimas įvesti konkrečius visai sąjungai bendrus mokesčius, E1 teigimu: „Na, o nauji mokesčiai tai kaip ir minėjau. Tai būtų ar finansinių transakcijų mokestis, () bendra konsoliduoto pelno mokesčio bazė visa europinei Europos Sąjungai, kuri kurie na papildytų tą bendrąją bendrąjį biudžetą.“⁹⁶ Taip pat E1 interviu metu teigė, kad: „() tarkime mūsų Europos Parlamento rinkimų programoje buvo kalbama apie bendro konsoliduoto pelno mokesčio bazę, () taip pat teigiamai žiūrime į finansinių transakcijų mokestį, kaip pavyzdį.“⁹⁷ Šie E1 teiginiai atstovauja partijos palaikymą ES integracijai mokesčių srityje. Partija taip pat palaikytų didesnę integraciją dabartinėje sienų kontrolės, migracijos ir prieglobsčio politikoje. E1 nurodo, kad esą partijos nuomone reikėtų peržiūrėti migracijos politiką, cituojant E1: „Sienų kontrolė turėtų būti sustiprinta, siekiant kovoti su prekyba žmonėmis. Ypatingai pietiniuose Europos Sąjungos regionuose. () migracijos politika taip pat turėtų būti peržiūrima, kadangi Dublino reguliaciniai mechanizmai, kaip parodė kilusi krizė penkioliktais metais, ji neveikia. Reikia naujų instrumentų. Ir mes pasisakytume už tokį tokią schemą, kuri būtų grįsta bendradarbiavimu ir solidarumu.“⁹⁸

Apibendrinus visą interviu metu E1 suteiktą informaciją, priskyrus kiekvienam atsakymui vertinimo indeksą, bendras ES kompetencijų ir politikų vertinimo indeksas yra 1,818, rodantis vidutinį europeizacijos indeksą. Susistemintą šios kategorijos europeizacijos informaciją galite atrasti šio tyrimo 8-ame priede.

LSDP išnagrinėtose rinkiminėse programose nekalba apie partijos narystę transnacionalinėje partijoje, nepateikia rinkėjams informacijos apie tarptautinį bendradarbiavimą su kitomis Europos socialdemokratų partijomis. Jei būtų nagrinėjamos tik rinkiminės programos, neįtraukiant pusiau struktūruoto interviu, susidarytų klaidingas įspūdis apie partijos nedalyvavimą tarptautinėje erdvėje.

⁹³ Ten pat, nuo 0:25:13 min.

⁹⁴ Ten pat, nuo 0:16:35 min.

⁹⁵ Ten pat, nuo 0:18:53 min.

⁹⁶ Ten pat, nuo 0:22:46 min.

⁹⁷ Ten pat, nuo 0:16:07 min.

⁹⁸ Ten pat, nuo 0:20:12 min.

E1 interviu eigoje atskleidžia, jog LSDP nuo 2002 m. priklauso Europos Socialistų Partijai (angl. - The Party of European Socialists, toliau – PES). Šiuos transnacionalinius partijų ryšius E1 apibūdina kaip: „nuolat palaikomus ir aktyviai puoselėjimus. Jie yra labai svarbūs kaip pačioje pradžioje minėjau dėl tarptautinio solidarumo principo, kad po vieną užsidarius savo valstybės teritorijoje, na ji būtų () sunku atliepti ir šiandien 21 amžiuje kylančius iššūkius tiek dėl mokestinės aplinkos, tiek dėl pasaulinių problemų tokių kaip ir klimato kaita ta pati, ir pabėgėliai, ir panašūs dalykai, todėl šitoks bendradarbiavimas na mums suteikia tiesiog galias ir instrumentus kaip mes galime atliepti tokius iššūkius.“⁹⁹ E1 pateikta informacija apie susitikimus su PES pasirodė labai įdomi. Anot E1: „kartą per du – tris mėnesius vyksta PESO prezidiumas, kuriame dalyvauja kiekvienos narės atstovai, ten derinami dažniausiai yra europinio lygmens klausimai arba vyksta koordinacinių komandų susitikimai, bet tai yra žemesnio lygmens, kuriuose labiau aptariamos šiuo metu aktualios temos, () kartais, jeigu yra idėjų, konstruojami pamatai tarptautiniams renginiams () pradedamos šlifuoti pozicijos tam tikrais klausimais. Taip pat vyksta ir mokymai () pačiam Briuselyje esančiose organizacijos patalpose. Arba atvažiuoja () partijos, tai čia PESO vadovai pas organizacijos nares ir () patys veda mokymus arba konsultuojasi tam tikrais klausimais. Tai tas bendradarbiavimas tikrai yra, nu, kelių lygmenų nuo () tų prezidiumo iki tokių vat kaip ir vizitų.“ Tai rodo gana LSDP stiprų įsitraukimą į tarptautinius partijų ryšius. LSDP turi net formalių įsipareigojimų PES, tokių kaip narystės PES mokestis, bet ir neformalių, neaprašytų oficialiai įsipareigojimų. E1 teigimu: „Tai yra tiesiog elementarus dalyvavimas organuose, partijos valdymo, kaip čia tas minėtas prezidiumas. Dalyvavimas kito formato susitikimuose, veiklų organizavimas, tų pačių mokymų ar () diskusijų, na toks aktyvumas. Tai va čia tas toks neformalus įsipareigojimas, kad tu turi būti, tu tai čia partija, turi būti veikli ir aktyvi.“ Ši informacija sufleruoja, kad partija būdama PES nare, turi laikytis tam tikrų bendrų Europos partijas jungiančių pozicijų. Tyrėja, išanalizavusi visus E1 atsakymus apie LSDP narystę PES, daro išvadą, kad šie santykiai vidutiniškai europeizuoti. Svarbu paminėti, jog E1 teigimu: „Europos Parlamento rinkimuose pavyzdžiui tai mūsų partijos programa buvo rengiama PESO manifesto pagrindu, kuris buvo parengtas, parengtas () likus kuriam laikui iki rinkimų pačių“¹⁰⁰, svarbu atkreipti dėmesį, jog nacionalinėje politikoje tokio derinimo, visgi, nėra. Partijos transnacionalinių santykių europeizacijos lygis yra 2,143. Tai rodo šiek tiek didesnę nei vidutinę europeizaciją.

Atlikta trijų skirtingų šaltinių turinio analizė leidžia daryti pagrįstas išvadas apie LSDP europeizaciją. Pirmiausia, nacionalinė rinkiminė programa žymiai mažiau kalba apie ES reikalus nei EP rinkimų programa. Aiškiai matoma, kad ES reikalams nacionalinėje programoje yra skiriama tik 8,791 proc. viso teksto. Akivaizdu, kad partija nėra linkusi nacionalinėje politikoje plačiai taikyti ES

⁹⁹ Ten pat, nuo 0:40:09 min.

¹⁰⁰ Ten pat, nuo 0:28:46 min.

praktikas. Suprantant šiuos skirtumas, partijos europeizacijos indeksas skaičiuotas 3 kartus. Kiekvienas duomenų šaltinis turi savo atskirą indeksą. 2016 m. LR Seimo rinkimų programos europeizacijos bendrasis indeksas yra 2,226, 2019 m. EP rinkimų programos indeksas yra 1,458. Tokie rezultatai atrodo labai įdomus: nacionalinėje programoje tiek mažai dėmesio skirta ES, bet tai kas yra aprašyta, į ką referuojama, kuo siūloma pasinaudoti iš ES yra labiau europeizuota, nei teiginiai išdėstyti EP programoje. Interviu su partijos vadovybės deleguotu(-a) atstovu(-e) taip pat rodo vidutinę europeizaciją. Interviu pateiktos informacijos indeksas yra 1,880. Įdomu, kad interviu duomenys žymi didesnę europeizaciją nei EP rinkimų programa, tačiau mažesnę nei rodo 2016 m. Seimo rinkimų programa. Pateikiama suvestinė lentelė.

LSDP europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas		
	2016	2019	Interviu
ES vertybės	3,000	1,574	1,750
Institucijos	3,000	2,500	1,500
ES politikos, kompetencijos	2,148	1,898	1,818
ES rekomendacijos			2,000
ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		1,125	
Partijos nuomonė apie ES		2,250	
Santykiai su Europine transnacionaline partija		3,000	2,143
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai	2,226	1,458	1,880

2 lentelė

4.2 Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos europeizacija

LVŽS 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programos analizė

LVŽS EP rinkimams skirtoje rinkiminėje programoje iš viso yra 66 pastraipos, iš kurių 48-iose kalbama apie ES.¹⁰¹ Bendri skaičiavimai rodo, kad šioje programoje partijos europeizacijos indeksas yra 1,333 žymintis minimalią teigiamą europeizaciją. 11-ame priede pateiktas 8-tas paveikslas, kuriame vizualiai pavaizduotas pagrindinių kodų ir sub kodų pasiskirstymas.

Daugiausiai dėmesio partija skiria ES politikoms ir kompetencijoms. Programoje netgi 34 pastraipos skirtos šiai kategorijai, o tai yra 70,83 % viso sukoduoto teksto. 11-oje pastraipoje kalbama apie ES struktūrinę paramą iš struktūrinių fondų. Šios dalies europeizacijos indeksas yra 0,818,

¹⁰¹ LVŽS 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programa, <https://nesustokimeaugti.lt/rinkimu-programa/>, žiūrėta [2020.01.06].

žymintis minimalią europeizaciją. 4 pastraipose kalbama apie Europos energetikos sąjungą, ypatingai dėmesį skiriant Ignalinos atominės elektrinės uždarymui, Astravo elektrinei Baltarusijoje bei nuosekliam ES perėjimui nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių išteklių.¹⁰² 3-iose kalbama apie bendrą socialinę politiką. Šios srities europeizacijos indeksas yra 1,667. Bendrai išskaičiuotas indeksas yra 1,294 žymintis kiek didesnę už minimalią europeizaciją. Programos analizė leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad LVŽS nesiūlo plėsti ES kompetencijų ribų, dažnai pasisako už jau egzistuojantį nusistovėjusį status quo. Žinoma, egzistuoja ir konkrečių išimčių, pvz.: šioje programoje partija nurodo, sieksianti „vieningesnės, bendresnės ES pensijų sistemos.“¹⁰³ Šis teiginys rodytų didesnę europeizaciją, nes šiuo metu pensijų sistema yra išimtinai nacionalinės valstybės valdymo sritis.

Partija programoje dažnai referuoja į ES institucijas bendrai, neišskiriant konkrečių, tik EP yra paminėtas 2 kartus. Nurodoma, jog reikia stiprinti ES institucijų parlamentinę kontrolę.¹⁰⁴ Bendras institucijų europeizacijos indeksas yra 0.

Po vieną kartą partija referuoja į ES rekomendacijas, standartus, gerąsias praktikas, kitas valstybes nares. Partija oficialiai nėra jokios transnacionalinės europinės partijų šeimos narė.

5-ios programos pastraipos yra skirtos ES vertybėms. Programoje yra kalbama apie žmogaus orumą, laisvę, demokratiją, lygias galimybes.¹⁰⁵ Daugiau statistinių duomenų pateikiama suvestinėje lentelėje. Kiekvieno pagrindinio kodo europeizacijos indeksai, jų pasiskirstymas ir kita aktuali informacija pateikiama 12-ame priede.

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos 2016 m. LR Seimo rinkimų programos turinio analizė

LVŽS 2016 m. LR Seimo rinkimams skirtą Darnios Lietuvos Vyriausybės programą sudaro 118 puslapių, kuriuose tik 92 pastraipose kalbama apie ES. Bendrasis visų sukoduotų pastraipų europeizacijos indeksas yra 1,163.

ES institucijos mažai yra minimos. Vieną kartą paminėta EVT ir vieną kartą EP, 4 kartus kalbama bendrai apie institucijas, neįvardinant konkrečios. ES vertybės labai europeizuotos, indeksas yra 3,000. Partija nurodo, jog įgyvendins konkrečias EK ir kitas rekomendacijas, kurios nėra privalomo pobūdžio. Tai rodo itin didelę teigiamą europeizaciją. Apskaičiuotas indeksas yra 3,000. Programoje taip gana gausi referavimo į ES standartus. Tam skirta netgi 21 pastraipa, indeksas yra 0,571.

Programos analizė rodo, kad partijos nuomonė nėra itin europeizuota. Lietuvos narystė ES laikoma laimėjimu, bet toliau nepaaiškinama kodėl, dėl šios priežasties vertinama 0. Konstatuojamas

¹⁰² Ten pat, 29 pastr.

¹⁰³ Ten pat, 19 pastr.

¹⁰⁴ Ten pat, 63 pastr..

¹⁰⁵ Ten pat, 6,9,10, 12,22 pastr.

faktas, kad Lietuva yra ES narė, nenurodoma nauda. Programoje teigiama, kad ES reikia permainų, reikia gražinti tikėjimą pirminiu ES projektu, reikia išsaugoti pačią sąjungą.¹⁰⁶

Partija nurodo, jog įgyvendins konkrečias EK ir kitas rekomendacijas, kurios nėra privalomo pobūdžio. Tai rodo itin didelę teigiamą europeizaciją. Apskaičiuotas indeksas yra 3,000.¹⁰⁷

Netgi 56-ios pastraipos yra skirtos ES politikoms ir kompetencijoms. Daugiausiai dėmesio LVŽS nacionalinėje Lietuvos Respublikos Seimo rinkimams skirtoje programoje skiria ES suteikiamai paramai įvairiems projektams vykdyti. Šiai sričiai aprašyti partija skiria net 19 pastraipų. Antra pagal dažnumą minima politika yra regioninė politika, itin glaudžiai susijusi su ES struktūrinių fondų teikiama finansine parama. 6 pastraipos yra apie inovacijas ir mokslinius tyrimus (šios srities europeizacija 1.667). Bendram biudžetui ir mokesčių sistemai skirtos tik 2 pastraipos, bet teiginiai pakankamai europeizuoti, indeksas 1,500. 4 pastraipos skirtos švietimui ir mokymui 1.250 europeizacijos indeksas. Mažiausiai europeizuota yra regioninė politika 0.714, muitų sąjunga ir bendroji rinka 0.667. Tai tik iš nagrinėjus programą pasirodė itin keista, tačiau interviu metu E4 išsakyta pozicija apie bendrą rinką paaiškina kodėl bendroji rinka yra itin mažai europeizuota LVŽS atveju. Neigiama didelė europeizacija -3,000 matoma partijos pozicijoje apie genetiškai modifikuotus maisto produktus. Partija kritikuoja ES taikomą praktiką, ši leidžia naudoti GMO.¹⁰⁸ Partijai tai nepatinka. Bendras visų ES politikų europeizacijos indeksas 1,105 žymintis minimalią europeizaciją. Daugiau informacijos apie 2016 m. partijos programoje atsiskleisiančią europeizaciją matoma 9-ame ir 10-ame prieduose.

Pusiau struktūruoto ekspertinio interviu turinio analizė.

Pusiau struktūruotas interviu su partijos vadovybės paskirtu atstovu (-e) įvyko 2020 m. kovo 13 d. Pašnekovas(-ė) interviu transkripcijoje įvardinamas (-a) trumpiniu E4. Buvo koduojami atsakymai į konkrečius klausimus. Bendras europeizacijos vidurkis pagal visus interviu duomenis yra 0,569. Tai yra žemiausias europeizacijos indeksas lyginant visus tris duomenų šaltinius. Indeksas išsina mažesnis nei minimali europeizacija, nes E4 į kai kuriuos klausimus negalėjo atsakyti oficialiai partijos vardu. Atsakymai, kuriuose E4 nurodo, negalinti (-s) atsakyti partijos vardu vertinami 0.

Pirmiausia pradėdant nuo vertybių verta pastebėti, jog partijos pozicija ES vertybės tapusi savaime suprantama norma: „, praktiškai tas pats yra mūsų Konstitucijoje. Tai net nerasčiau skirtumų labai didelių, tai be jokios abejonės, čia net nėra jokių diskusijų, nėra jokių bandymų net kaip nors kvestionuoti.“¹⁰⁹

¹⁰⁶ LVŽS 2016 m. LR Seimo rinkimų programa, <<http://darnilietuva.lt/rinkmenos/darnios-lietuvos-vyriausybes-programa.pdf>>, Nuo 6: 1803, žiūrėta [2020.01.13]

¹⁰⁷ Ten pat, nuo 37: 1299.

¹⁰⁸ Ten pat.

¹⁰⁹ Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LVŽS atstovu (-e) Nr. 4, 2020 m. kovo 13 d. Vilnius, 30 pastr.

Institucijų bendras europeizacijos indeksas yra 0,667. Per visą interviu E4 ES institucijas kalbėjo 12-oje atsakymų. Daugiausia E4 pasakoja apie EVT ir EK. Kalbėdamas apie EVT E4 teigia: „mes nenorim išplėtimo Europos Sąjungos galių tai, nu, čia oficiali partijos“, bei: „Dabartinį status quo partija palaiko.“¹¹⁰

Remiantis interviu metu pateiktais duomenis ES politikų, kompetencijų europeizacijos indeksas yra 0,133. Tai rodo, kad partija dažniausiai palaiko egzistuojanti status quo, nėra linkusi daugiau nacionalinės politikos sričių valdyti pasitelkus į pagalbą ES sprendimus. Iš visų politikų labiausiai europeizuota GMO politika, ekonominė ir pinigų sąjunga. Po to muitų sąjunga ir bendroji rinka bei Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika.

Įdomiai interviu metu atsiskleidžia partijos santykiai su transnacionaline partija. Oficialiai LVŽS nėra transnacionalinės europinės partijų šeimos narė, tačiau neoficialus santykius su Europos žaliaisiais LVŽS palaiko. E4 teigė, cituojant: „Labai, mes pažįstami. (Asmuo x) asmeniškai pažįstama (s). Net ne ne tik mūsų parlamentarai, bet (asmuo x) asmeniškai ir mūsų vadovas, ir kiti nariai. Nėra taip, kad ten vieną kartą matėm. Ir mes buvom kongrese neseniai žaliųjų, Europos žaliųjų partijų, vyko Suomijoje, kaip stebėtojai“¹¹¹ Informacija pavaizduota 13-ame priede.

Apibendrinti duomenys pateikiami žemiau esančioje 3-oje lentelėje, kurioje atsiskleidžia kaip LVŽS europeizacijos lygis kinta skirtinguose dokumentuose.

¹¹⁰ Ten pat, nuo 12:22.4 min.

¹¹¹ Ten pat nuo 37:59.8 min.

LVŽS europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos lygis			Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas		
		2016	2019	Interviu	2016	2019	Interviu
ES vertybės		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
ES institucijos	Europos parlamentas	0,000	0,000	0,500	0,500	0,000	0,667
	Europos vadovų taryba	1,000		0,250			
	Europos Komisija			0,667			
	Europos Teisingumo Teismas			3,000			
	Sąjungos viršenybės principas			0,000			
	Europos Centrinis Bankas			1,000			
	<i>*Sprendimas priimti pasitelkti ES institucijas</i>	1,000	2,000				
ES politikos, kompetencijos	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika	1,000	2,000	-2,000	1,107	1,294	0,133
	Bendras biudžetas ir mokesčių sistema	1,500	1,000	0,000			
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė			1,000			
	Ekonominė ir pinigų sąjunga	1,000	2,000	2,000			
	ES BUSP	1,000	1,000				
	ES parama	1,000	0,818				
	ES plėtros palaikymas	2,000					
	Europos energetikos sąjunga	2,000	1,250				
	Inovacijos ir moksliniai tyrimai	1,667					
	Muitų Sąjunga ir bendroji rinka	0,667	3,000	0,500			
	Regioninė politika	0,714					
	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	2,000	1,000	0,500			
	Švietimas ir mokymas	1,250	1,000				
	Transportas	2,000	2,000				
	Bendra socialinė politika		1,667				
	Aplinkosauga, klimato kaita		2,000				
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė		3,000				
	Efektyvi sveikatos apsauga		2,000				
	ES kompetencijos			0,000			
	integracija, VN sanglauda			1,000			
Valstybės pagalba verslui	1,000						
ES rekomendacijos		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	
ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		0,571	1,000		0,571	1,000	
Partijos nuomonė apie ES		0,333	1,000	1,500	0,333	1,000	1,500
Santykiai su Europine transnacionaline partija	Transnacionalinė partija			-0,375			-0,375
	Santykiai su ES valstybėmis narėmis	1,5	1,000		1,5	1,000	
Visų sukoduotų segmentų europeizacija					1,163	1,333	0,569

3 lentelė

4.3 Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio europeizacija

Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdžio 2016 m. Seimo rinkimų programos turinio analizės rezultatai

LRLS 2016 m. Seimo rinkimų programą sudaro 143 puslapiai, kuriuose netgi 148-iose pastraipose rašoma apie ES. Bendrasis visų sukoduotų programos indeksas yra 1,541. Tai rodo esą partijos nacionalinės politikos sritis yra tarp minimalios ir vidutinės europeizacijos.

LRLS patvirtina iki šiol aiškiai matomą tendenciją, jog kalbėdamos apie vertybes partijos jas pateikia itin europeizuotais aprašymais. Tai nestebina, nes Lietuva yra demokratinė valstybė. Vidutiniškai europeizuoti yra partijos siūlymai įgyvendinti ES rekomendacijas. Šią informaciją LLRS pateikia tik 2 pastraipose, pvz.: „Perimsime ir aktyviai taikysime Europos Komisijos (EK) praktikas. Dėsime pagrindus, kad Lietuvoje prigyty EK praktika, kai finansuojami ir visuomenei aktualūs projektai ir konkrečios organizacijos, vykdančios ilgalaikes valstybei svarbias pilietinės visuomenės programas.“¹¹²

LLRS mažai dėmesio skiria ES institucijoms. Partija programoje tik vieną kartą pamini ECB ir EK. Tuo LLRS išsiskiria iš kitų partijų, nes paprastai partijos daug dėmesio skiria EP. 3 kartus LLRS siūlo nacionalines problemas spręsti pasitelkus ES institucijas apskritai, neišskiriant būtent kurias, pvz.: „Tikslo, kad Baltarusija nestatytų branduolinės elektrinės prie Lietuvos sienos, sieksime ES mastu, o ne užkraudami sprendimo kaštus vien Lietuvos verslui ir gyventojams.“¹¹³

Daugiausia dėmesio savo programoje partija skiria įvairioms ES politikoms ir kompetencijoms. 49-iose pastraipose apie tai kalbama. 24 pastraipos skirtos aprašymui kokias sritis reiktų toliau finansuoti iš ES struktūrinių fondų. Sub kodas ES parama rodo minimalią europeizaciją. Indeksas yra 0,875. Labiausiai europeizuota yra sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika, muitų sąjunga ir bendroji rinka, (indeksai 3,000). Didelį europeizacijos lygį turi ir partijos nuostatos apie ekonominę ir pinigų sąjungą (2,500), aplinkosaugą ir klimato kaitą (2,333). Partija yra vidutiniškai europeizuota savo pozicijomis dėl ES plėtros, BUSP ir darbuotojų teisių ir judėjimo laisvės. Iš visų sukoduotų pastraipų netgi 33,11 % skirtos partijos požiūriui apie ES politikas išreikšti.

Kita dažniausiai partijos programoje aprašoma pagrindinė kategorija yra ES statistika, kokybės standartai, valstybių narių geroji praktika. Tam skirta 23 pastraipos. Tai yra 15,54 proc. visų sukoduotų pastraipų. Europeizacijos indeksas šiam kodui yra 1,261. Dažniausiai pateikiama įvairi statistinė informacija, pvz.: „Vartojimo mokesčiai taip pat didesni – net 11 ES valstybių narių galioja mažesnis standartinis pridėtinės vertės mokesčio (PVM) tarifas nei Lietuvoje.“¹¹⁴ Šiuo metu akcizo

¹¹² Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdžio 2016 m. Seimo rinkimų programa, LLRS internetiniame puslapyje, <https://www.liberalai.lt/content/uploads/2016/06/20160818-PROGRAMA.pdf>, 84, žiūrėta [2020.02.01]

¹¹³ Ten pat, 108.

¹¹⁴ Ten pat, 12.

mokestis už toną benzino yra net 75 eurai didesnis už ES nustatytą minimalų tarifą. Akcizas dujoms – daugiau nei 2 kartus didesnis nei numato ES.¹¹⁵ Lietuvoje mokymosi visą gyvenimą veiklose dalyvauja 5,7 proc. darbingų gyventojų, kai ES vidurkis – 10,5 proc.¹¹⁶

Partijos programoje nėra kalbama apie santykius su transnacionaline europine partija. Išsamios vaizdinės suvestinės apie šios programos europeizacijos lygius, bei kodų hierarchija pateikiamos 14-ame ir 15-ame prieduose.

LLRL 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programos turinio analizės rezultatai

LLRL 2019 m. programa „15 sprendimų europietišškai Lietuvai“ skirta EP rinkimams rodo vidutinį partijos europeizacijos lygį, siekiantį 1,978. Tai yra šiek tiek didesnė europeizacija nei aptinkama LR Seimo rinkimų programoje. Partija save pristato kaip ypač europietišką. Tai atsiskleidžia šiame teiginyje „Mes, liberalai, esame europietiškausia politinė jėga Lietuvoje!“¹¹⁷ Partija programoje tai pakartoja 2-ose vietose. Anot LLRS Lietuvos narystė ES yra naudinga, pvz.: „Narystė ES mums suteikė daug galimybių ir apčiuopiamai geresnę gyvenimo kokybę“, tačiau kartu ši partija pastebi ir ne tokius teigiamus narystės aspektus, pvz.: „šiuo metu Lietuva kaip valstybė sulėtėjo ir net sustojo.“¹¹⁸ Programoje pabrėžiama egzistuojanti ES biurokratinė našta vertinama neigimai: „Tikime, kad rytdienos Europa turi būti grindžiama decentralizacija ir įvairove, o ne biurokratine našta ir pernelyg dideliu reglamentavimu. Reikia daugiau skaidrumo ES sprendimų priėmimo procese.“¹¹⁹ Šiame sakinyje kalbama apie ES decentralizavimą, tai reiškia mažiau ES lygmens sprendimų pritaikomų nacionalinėje srityje.

Lyginant su LR Seimo rinkimų programa šioje matomas lygiai toks pat ES vertybių europeizacijos indeksas, žymintis didelę teigiamą europeizaciją. 8-iose pastraipose kalbama apie ES vertybes. Partija kalba demokratiją, teisinę valstybę, pagarbą, vyrų ir moterų lygybę ir pan.

3-oje pastraipose kalbama apie ES institucijas. 2-ose kalbama apie EK programas ir pasiūlymus. 1-oje nurodoma, kad Baltarusijos Astravo atominės elektrinės (AE) statybų.¹²⁰ Bendrasis ES institucijų europeizacijos indeksas yra 2,000, rodantis vidutinę europeizaciją.

ES politikos ir kompetencijos aprašomos netgi 36 pastraipose iš 92 skirtų ES pastraipų. Bendrasis politikų, kompetencijų indeksas yra 1,972. O tai žymi vidutinę teigiamą europeizaciją. Politikoms ir kompetencijos skirta net 39,13 proc. viso teksto apie ES. Daugiausia dėmesio partija skiria ekonominei ir pinigų sąjungai. Ekonominė ir pinigų sąjunga aptariama 5-iose pastraipose.

¹¹⁵ Ten pat, 14.

¹¹⁶ Ten pat, 53.

¹¹⁷ Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio Europos Parlamento 2019 metų rinkimų programa „15 sprendimų Europietišškai Lietuvai“, https://www.liberalai.lt/content/uploads/2018/10/EP-PROGRAMA_Patvirtinta-Tarybos-2019.02.28.pdf, žiūrėta [2020.01.05]

¹¹⁸ Ten pat.

¹¹⁹ Ten pat.

¹²⁰ Ten pat.

Didelę europeizaciją rodo tokie LLRS teiginiai kaip: „Remiame ekonomikos reformos pasiūlymą, pagal kurį ES gali suspenduoti finansavimą toms valstybėms narėms, kurios nesilaiko ES ekonomikos taisyklių. Siūlome griežtai susieti ES finansavimą su ES fiskalinių taisyklių, struktūrinių reformų ir šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimu. Tam turėtų būti sukurtas ir efektyvus sankcijų mechanizmas.“¹²¹ Po 4 pastraipas yra skirta BUSP, paramai iš struktūrinių fondų, plėtros politikai, Europos energetikos sąjungai. Pastarosios europeizacijos indeksas yra netgi 2,500. LRLS europeizacijos indeksai ir kodų dažnis pateikiami 16-ame ir 17-ame prieduose.

Interviu su LRLS vadovybės paskirtu(-a) atstovu(-e) informacijos turinio analizė

Interviu su LRLS vadovybės paskirtu asmeniu įvyko 2020 m. kovo 6 d. Interviu transkripcijoje respondentas (-ė) sutrumpintai įvardijamas (-a) kaip E3, turint omenyje ekspertą (-ę) numeris 3. Šis interviu atskleidžia, kad partijos politikos ir pozicijos yra tarp minimalios ir vidutinės europeizacijos. Bendrasis interviu metu pateiktos informacijos europeizacijos indeksas yra 1,418. Tai yra šiek tiek mažesnis nei 2016 m. LR Seimo rinkimų, tačiau skirtumas nėra labai ženklus. Šis interviu patvirtina ES vertybių europeizacijos tendencijas.

E3 kalbėdama(-s) apie institucijas laikosi atsargesnės pozicijos, dažnai nurodoma, jog negalėtų atsakyti visos partijos vardu, nes partija neturi vieningos pozicijos, pvz.: „Aš nemanau bendrai paėmus, kad dauguma partijos narių yra įsigilinę į šitą klausimą ar ne. Man būtų sudėtinga atsakyti reprezentatyviai į šį klausimą.“¹²² Tokie teiginiai kai E3 negali kalbėti partijos vardu vertinami 0, todėl bendrasis ES institucijų europeizacijos indeksas yra 0,917, žymintis minimalią europeizaciją. E3 nurodo, kad bendrai paėmus pasitikėjimas ES institucijomis partijoje tikrai yra. Įdomu, jog remiantis E3 atsakymais teisės viršenybės principo pritaikymas Lietuvos nacionalinėje politikoje yra labiausiai europeizuotas. E3 nurodo LRLS teigiamą požiūrį į ETT: „Teigiamai, tikrai teigiamai. Ir mes pripažįstame šio teismo legitimumą ir reikalingumą.“¹²³ ECB veikla partijos viduje yra vertinama „Gal mažiau tiesiogiai, bet tie kolegos, kurie užsiima biudžetine finansų politika, jie, manau, iš esmės pritaria ir Lietuvos banko galbūt pozicijai.“¹²⁴ E3 teigimu EVT reikėtų taikyti plačiau kvalifikuotos daugumos balsavimo principą: „Be jokios abejonės. Su tam tikrais galbūt saugikliais, arba tam tikroms sprendimų priėmimo stadijom, kurios leistų ištraukti ir kaip įmanoma platesnį požiūrį rangą, bet aš manau, kad tai yra neišvengiama, nes sprendimų nepriėmimas dėl šito principo yra Europos Sąjungos vienas iš trūkumų.“¹²⁵

E3 netgi 12-oje atsakymų kalba apie įvairias ES politikas ir kompetencijas. Daugiausiai E3 kalba apie sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politiką. Anot E3: „3: Reikėtų daugiau bendro

¹²¹ Ten pat, (2019 EP LLRS, P. 4: 3095).

¹²² Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LLRS atstovu (-e), 2020 m. kovo 6 d. nuo 0:03:29.8 min.

¹²³ Ten pat, nuo 0:08:49.2 min.

¹²⁴ Ten pat, nuo 0:15:01.3 min.

¹²⁵ Ten pat, nuo 0:03:54.7 min.

veiksmo. Aš manau, kad akivaizdu, kad viena valstybė narė negali apsaugoti savo sienos, kada ten yra didelė rizikų koncentracija ar ne.“¹²⁶ E3 atsakymai leidžia daryti prielaidą, kad ši politiką turėtų būti labiau integruojama ir visos valstybės narės turėtų kartu koordinuotai spręsti migracijos krizės problemas. Taip pat E3 pateikia pavyzdžių kokie galėtų atsirasti bendri mokesčiai visai sąjungai. E3 nurodo tokius: „Ar tai galėtų būti kažkoks tai mokestis nuo apyvartos, ar tai galėtų būti pelno mokesčio dalis tikrai skiriama į Europos Sąjungos biudžetą, bet renkama kaip europinis mokestis. Kalbame apie tą informacinį, informacinių technologijų mokestį, kalbama apie bankų mokestį. Nežinau čia tie pavadinimai ir tos sritys gal mažiau svarbios, bet tų mokesčių buvimas nuimtų daugelį nereikalingų politinių įtampų tarp valstybių narių.“¹²⁷ Partijos pasvarstymai apie galimus mokesčius, nors tik kelių tipų ir gana siaurus, visgi, rodo norą didinti integraciją tarp valstybių narių. Šie teiginiai rodo vidutinę europeizaciją, nes kalbama apie dalinę mokesčių sistemą, o ne pilnai vieningą. Partija be jokios abejonės pasisako už ES valstybių narių integracijos stiprinimą¹²⁸ (3,000). Mažiausiai europeizuotas yra partijos požiūris į BŽŪŽP. Bendrasis ES politikų europeizacijos indeksas yra 1,500, rodantis išsidėstymą tarp minimalios ir vidutinės europeizacijos.

E3 nurodo, jog partijos požiūris į ES yra: „Palankus. Palankus, nors pasakyt, kad mes turime, kaip ir kitos Lietuvos partijos, vieną požiūrį už daugiau nacionalinį bendradarbiavimą ar už federalizmą čia galbūt išsiskirtų nuomonės, bet bendras palankus, palaikantis ir aš sakyčiau, agituojantis už narytę.“¹²⁹

E3 pateikia naudingos informacijos apie LRLS bendradarbiavimą su transnacionaline europine partija. LRLS nuo 2006 m. yra pilnateise The Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) Party narė.¹³⁰ Paklausta(-s) ar LRLS derinama nacionalines pozicijas su ALDE, E3 atsakė, kad: „Kartais taip. Kartais taip. Ir aš noriu pasakyt mūsų kongresai metiniai tai vienas iš viena iš tokių priemonių kur mes priimame bendrus sprendimus, pareiškimus ir pozicijas.() aš manau, kad pagrindinės nuostatos ir pareiškimai šitos partijos vadovų yra žinomi partijos vadovams bent jau.“ Toks atsakymas rodo esantį LRLS ir ALDE bendradarbiavimą ir tarpusavio koordinavimą. Pats (-i) E3 LRLS ir ALDE bendradarbiavimą apibūdino kaip vykstanti normaliu tempu: „Jis vyksta, aš sakyčiau taip: normaliu tempu. Nemanau, kad yra kažkoks tai ypatingas čia procesas. Yra parama ir politinės kvalifikacijos augime, didinime, gebėjimų, politinių gebėjimų ugdyme, () geriausios kampanijų, rinkiminių kampanijų pravedimo patirties pasikeitimas. Štai tokie matyt bendradarbiavimai.“¹³¹ 2014 m. partija dalyvavo transnacionalinės partijos pagrindinio kandidato EK

¹²⁶ Ten pat, nuo 0:11:30.0 iki 0:13:16.3 min.

¹²⁷ Ten pat, nuo 0:13:26.6 iki 0:14:41.8 min.

¹²⁸ Ten pat, nuo 0:22:01.9 min iki 0:22:22.9 min.

¹²⁹ Ten pat, nuo 0:21:3.9 iki 0:22:01.9 min.

¹³⁰ ALDE party, ALDE Party - Member Parties, <<https://www.aldeparty.eu/members/member-parties>>, žiūrėta [2020.02.15]

¹³¹ Ten pat, nuo 0:17:31.7 iki 0:18:04.9 min.

pirmininko postui užimti parinkimo procedūroje, E3 teigimu: „visų pirmą buvo susitikimas su, aš atsimenu su (Vardenis Pavardenis), buvo iš (Valstybės) atvykęs(-usi), ji(-s) buvo tuometinis(-ė) Komisaras(-ė). Jis(-i) atvyko, susitikom mes čia su partijos vadovybe, šnekėjomės, aptarinėjom, jis(-i) pasakojo apie savo pažiūras. O po to, galbūt, šito (Vardenis Pavardenis), ji(-s) nebuvo atvykusi(-ęs), atsiuntė tiktai savo nuostatas, bet kadangi mes jį(-ą) žinojome kaip tokį(-ią) pro federalistinį(-ę), stipresnės Sąjungos šalininką(-ę), tai matyt ir nereikėjo ir mes pasirinkome (Vardenis Pavardenis) tada.“¹³² Tai rodo glaudų partijos ryšį su ALDE. Paklausta(-s) apie LRLS turimus įsipareigojimus ALDEI E3 nurodė tokius: „Na, įsipareigojimas yra bendras ideologinis, laikytis bendros ideologijos, būti liberaliais demokratais. Taip, čia mes esame ideologiškai įsipareigoję, kitaip negali būti. O daugiau ne, neturim, () nebent yra finansinis įsipareigojimas mokėti mokesčių.“¹³³ Partija tik kartą metuose dalyvauja susitikimuose su ALDE. Bendras išskaičiuotas transnacionalinių santykių su ALDE indeksas yra 1,500, peržengiantis minimalios europeizacijos slenkstį.

Daugiau informacijos apie kiekvieno pagrindinio kodo ir jo sub kodų europeizacijos indeksus pridedama 18-ame ir 19-ame prieduose.

Apibendrinus visų trijų skirtingų analizuotų šaltinių europeizacijos rezultatai pateikiami suvestinėje lentelėje.

LRLS europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos indeksas			Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas		
		2016	2019	Interviu	2016	2019	Interviu
ES vertybės		3,000	3,000	2,750	3,000	3,000	2,750
Institucijos	Europos Centrinis Bankas	1,000		1,000	1,600	2,000	0,917
	Europos Parlamentas			0,000			
	Europos Komisija	0,000	1,500	0,000			
	Europos Sąjungos viršenybės principas			2,000			
	Europos Teisingumo Teismas			2,000			
	Europos vadovų taryba			1,250			
	Sprendimas priimti pasitelkti ES institucijas	2,333	3,000				
ES politikos, kompetencijos	ES plėtros palaikymas	2,000	2,000		1,490	1,972	1,500
	ES BUSP	2,000	2,500				
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė	2,000		3,000			
	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika	1,000		0,000			
	Ekonominė ir pinigų sąjunga	2,500	1,800	3,000			
	Muitų Sąjunga ir bendroji rinka	3,000	3,000	1,000			
	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	3,000	1,667	1,000			
	Inovacijos ir moksliniai tyrimai	2,500	1,000				
	Transportas	2,000	1,500				
	Europos energetikos sąjunga	0,667	2,500				
	Aplinkosauga, klimato kaita	2,333	2,000				

¹³² Ten pat, nuo 0:19:18.2 iki 0:20:20.5 min

¹³³ Ten pat, nuo 0:20:20.5 iki 0:20:45.2 min.

	integracija, VN sanglauda	1,750	1,333	3,000			
	Bendras biudžetas ir mokesčių sistema		2,500	2,000			
	ES piliečių duomenų apsauga		2,000				
	ES kompetencijos			1,000			
	ES parama	0,875	2,000				
ES rekomendacijos		2,000		2,000	2,000		2,000
ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		1,261	1,000		1,261	1,000	
Kas yra Europa			-0,500	2,000			2,000
Narystės ES nauda Lietuvai		1,000	0,750	2,000	-1,000	0,750	2,000
Partijos teiginiai apie save			2,000			2,000	
Savos kultūros puoselėjimas ES			0,000		0,000		
Santykiai su Europine transnacionaline partija	Santykiai su ES valstybėmis narėmis	0,750			0,750		
	Santykiai su Europine transnacionaline partija			1,500			1,500
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai					1,541	1,978	1,418

4 lentelė

4.4 Lietuvos lenkų rinkimų akcijos - Krikščioniškų šeimų sąjungos europeizacija

LLRA – KŠS 2019 m. EP rinkimams skirtos programos „Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!“ analizės rezultatai

LLRA - KŠS EP rinkimų programa prieinama internete yra itin trumpa, palyginus su kitų nagrinėtų partijų programomis. Partijos programoje iš viso yra 13 trumpų pastraipų. 5-iose iš jų užsimenama apie ES politikas ir kompetencijas. Labiausiai europeizuota atrodo partijos nuomonė esą: „ES būtina sukurti bendrą socialinę politiką, siekiant išlyginti gyvenimo kokybę visose valstybėse narėse.“¹³⁴ Partija yra prieš paslaugų ir ACTA2 direktyvas. Tai rodo neigiamai europeizuotą požiūrį ir vertinama kaip minimali neigiama europeizacija (indeksas yra -1,000). Neutraliai įvertinami partijos teiginiai apie migracijos politiką ir išmokas Lietuvos ūkininkams. Bendras ES politikų, kompetencijų vertinimo indeksas yra tik 0,200. Lyginant su kitų partijų tyrimo rezultatais, tai rodo itin žemą europeizaciją, nesiekiančią net minimalios.

Partijos nuomone: „Europai reikalingas grįžimas prie savo ištakų ir krikščioniškų šaknų. Nauja, reformuota ES turėtų būti grindžiama keliomis, svarbiomis Tėvynių Europai nuostatomis: krikščioniškos civilizacijos pamatų Europoje stiprinimu; laisvės, solidarumo ir visų žmonių lygybės prieš įstatymą; pagarba tradicijai, suverenitetui, demokratijai ir Europos tautų tapatybei; pripažįstant šeimą, suprantamą kaip moters ir vyro sąjungą, pagrindiniu visuomenės vienetu, pripažįstant gyvybės šventumą; bet kokio pobūdžio diskriminacijos draudimu, taip pat tautinių mažumų atžvilgiu, kalbos, švietimo, kultūros ar religinių įsitikinimų; gerų santykių su visais ES kaimynais siekimu, ypač su

¹³⁴ Valdemaro Tomaševskio blokas – krikščioniškų šeimų sąjungos ir rusų aljanso koalicija Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis!, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!, <<https://www.vrk.lt/documents/10180/676652/EP+bendras+leidinys++A5+2019.pdf/36efb36d-7f88-479e-855a-666c4060b322>> 24-25, žiūrėta [2020.03.01]

Rytų valstybėmis.“¹³⁵ Tokie teiginiai nurodo, kad dabartinė ES būseną netenkina partijos. Iš esmės, dalis šioje citatoje įvardintų teiginių atspindi dalį ES sutarties 2 straipsnyje deklaruojamų vertybių, todėl europeizacijos indeksas bendrasis mums rodo minimalų paveiktumą. Indeksas 1,000. Labai įdomu, jog programoje LLRA - KŠS nekalba nei apie ES institucijas, nei apie transnacionalinius santykius su kitomis ES valstybėmis. Iš tiesų partijos programa tokia trumpa, kad sunku daryti pagrįstas išvadas apie partijos europeizaciją remiantis šiuo šaltiniu. Išskaičiuotas bendras indeksas 0,708 nesiekia net minimalios europeizacijos ir yra palyginus žemas su prieš tai aprašytais 3 partijomis. Vizualūs su koduotų pastraipų europeizacijos indeksų ir dažnių paveikslai pateikiami 20-ame ir 21-ame prieduose.

LLRA – KŠS LR Seimo rinkimams skirtos programos turinio analizės rezultatai

LLRA – KŠS LR Seimo rinkimams skirta programa buvo patvirtinta LLRA-KŠS konferencijoje 2016 m. rugpjūčio 2 d.¹³⁶ Šią programą sudaro 114 pastraipų, iš kurių tik 14-oje kalbama apie ES. Partija itin mažai dėmesio nacionalinėje programoje skiria ES – tik 12,28 proc. viso teksto. Labiausiai europeizuota sritis, kaip galima nuspėti iš matomų partijų programų analizės tendencijų, yra ES vertybės. Šios kategorijos indeksas yra 3,000.

Palyginus su kitomis nagrinėtomis partijos LLRA – KŠS programoje kalba apie labai siaurą ES politikų, vertybių sritį. 8-iose iš 14-os pastraipų partija mini ES politikas. Programoje trumpai užsimenama apie ekonominę ir pinigų sąjungą. Partija apie euro kaip nacionalinės Lietuvos valiutos įsivedimą atsiliepia neigiamai: „Skubotas ir nepilnai apgalvotas euro įvedimas mūsų šalyje, kuriam LLRA-KŠS nepritarė, atnešė daug neigiamų padarinių šalies gyventojams.“¹³⁷ Šios pastraipos įvertinimas yra -1,000. 2-oje pastraipose partija neutraliai užsimena apie glaudesnių ryšių palaikymą su Latvija, Lenkija, Baltarusija ir Rusija.¹³⁸ LLRA – KŠS nurodo: „Sieksime sukurti aukščiausios kvalifikacijos, šiuolaikišką, gerai apginkluotą kariuomenę, pasirengusią dirbti su NATO ir ES šalių sąjungininkais.“¹³⁹ Iš viso partijos pateikti teiginiai apie ES politikas kompetencijas rodo mažą europeizaciją. Indeksas yra 0,125.

Keletą kartų partija pamini Estijos, Lenkijos ekonominius rodiklius, lygina padėtį Lietuvoje su kitomis Europos šalimis, pvz.: „Mūsų šalies dirbančiųjų atlyginimai yra vieni mažiausių Europoje, todėl minimalaus atlyginimo didinimas besibaigiančią kadenciją yra teigiamas reiškinys.“¹⁴⁰ Partija per visą programą tik 3 kartus referuoja į ES statistiką. Šios kategorijos išskaičiuotas indeksas yra tik

¹³⁵ Ten pat, 24-25.

¹³⁶ Rinkimų programa LLRA-KŠS, <<http://www.awpl.lt/?p=4768&lang=lt>>, žiūrėta [2020.02.25].

¹³⁷ Ten pat.

¹³⁸ Ten pat.

¹³⁹ Ten pat.

¹⁴⁰ Ten pat.

0,667. Daugiau informacijos apie šios nacionalinės programos statistiką pateikiama 22-ame ir 23-ame prieduose.

Žemiau pateikiama suvestinė lentelė, atspindinti partijos programų europeizacijos vaizdą.

LLRA – KŠS europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos indeksas		Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas	
		2016	2019	2016	2019
ES vertybės		3,000		3,000	
ES politikos, kompetencijos	ES BUSP	0,000		0,125	0,200
	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	0,000	0,000		
	Bendra socialinė politika		3,000		
	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika		0,000		
	Muitų Sąjunga ir bendroji rinka		-1,000		
	ES parama	1,000			
ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		0,667		0,667	
Partijos nuomonė apie ES			1,000		1,000
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai				0,857	0,708

5 lentelė

4.5 Tvarkos ir Teisingumo europeizacija

2016 m. LR Seimo rinkimų programos turinio analizės rezultatai

TT 2016 m. LR Seimo rinkimams skirtoje programoje iš viso yra 320 pastraipų, iš kurių tik 21-oje yra aprašomi su ES susiję sprendimai. Visoje programoje tik 6,56 % nuo visų pastraipų yra susiję su ES. TT programoje 4-iose pastraipose aprašomos vertybės, kurios deklaruojamos ES sutarties 2 straipsnyje. Vertybių europeizacijos indeksas yra 3. Partija kalba apie demokratiją, solidarumą, teisingumą, žmogaus teises, teisės viršenybės principą.¹⁴¹ Vieną kartą partija užsimena apie EK parengtą atskaitą dėl Lietuvos švietimo problemų.

Partija tik 2 kartus užsimena apie ES institucijas. Pirmuoju atveju yra teigiama esantis: „Nepakankamas šalies interesų atstovavimas Europos Sąjungos institucijose.“¹⁴² Antruoju, partija

¹⁴¹ Tvarka ir teisingumas, Seimo rinkimų programa 2016. Lietuva čia mūsų namai, <<http://www.tvarka.lt/lt/apie-mus/seimo-rinkimu-programa-2016>>, žiūrėta [2020.03.04]

¹⁴² Ten pat.

nurodo galinti pasitelkti ES siekiant savo nacionalinių tikslų: „Daug aktyviau pasitelksime ES, Lietuvai siekiant energetinio savarankiškumo ir ekonominio integralumo, tam efektyviau panaudosime ir šalies diplomatinį potencialą.“¹⁴³ Bendrasis partijos pateiktos informacijos apie ES institucijas indeksas yra 0,500 nesiekiantis net minimalios europeizacijos.

10-yje pastraipų yra kalbama apie įvairias ES politikas. Bendrasis ES politikų ir kompetencijų indeksas yra -0,200 nesiekiantis minimalios neigiamos europeizacijos. Kalbėdama apie tolesnę ES integraciją partija pateikia itin griežtą poziciją: „Peržiūrėsime ir aiškiai pasirinksime tuos strateginius partnerius ES, kurie palaikys mūsų stiprios ir nepriklausomos valstybės siekį priešintis ES federalizacijai bei palaikysime tokius pačius kitų valstybių siekius.“¹⁴⁴ Partija yra prieš federalizaciją, todėl galima daryti prielaidą, jog kartu yra ir prieš didesnę integraciją tarp valstybių narių. TT požiūriu: „Globalizacijos procesai naikina valstybių savarankiškumą, niveliuoja tautas.“¹⁴⁵ Tai rodo partijos neigiamą požiūrį į ES tolesnę bendrą vystymąsi. Kategorija integracija ir valstybių narių sanglauda yra įvertinta -2,000. Tai rodo neigiamą vidutinę europeizaciją. TT pateigia gana neigiamą ES migracijos politikos vertinimą, anot partijos: „ES kvotų politika ir aktyvus jos vykdymas Lietuvoje sudaro prielaidas saugumo valstybėje mažėjimui, galimų nacionalinių konfliktų židinių atsiradimą.“ TT nurodo, kad „Sieksime su ES persiderėti dėl Lietuvai nustatytos migrantų priėmimo kvotos. Sieksime su ES persiderėti dėl Lietuvai nustatytos migrantų priėmimo kvotos.“ Partijos požiūris į šią ES politiką įvertintas -1.333, rodantis neigiamą minimalią europeizaciją einančią link vidutinio lygio.

Partija 4-iose pastraipose pateikia įvairių statistinių duomenų kaip Lietuva atrodo ES kontekste, pvz.: „Darbo jėgos apmokestinimas Lietuvoje yra vienas didžiausių Europos Sąjungoje. Darbdavys už darbo vietą sumoka apie 60 procentų mokesčių nuo uždarbio, kai ES valstybėse tai sudaro iki 45 procentų.“¹⁴⁶ Ši statistika pateikiama kaip gerosios politikos pavyzdys, kuriuo Lietuva turėtų sekti. Taip pat pateikiami PVM tarifų palyginimai su ES šalimis. Pateikiama informacija kaip Lietuva atrodo palyginus su kitomis ES šalimis mokymosi visą gyvenimą srityje: „2016 m. Lietuvoje veikia 56 Trečiojo amžiaus universitetai. Eurostat duomenimis, Lietuvoje mokymosi visą gyvenimą rodiklis (dalyvavimas mokymesi per paskutines 4 savaites) tarp 25-64 metų gyventojų svyruoja tarp 5,2- 5,7 proc., (Europos Sąjungos vidurkis 2013 m. – 10,5 proc.) ir pagal šį rodiklį lenkiamos tik septynios ES šalys (Bulgarija, Graikija, Kroatija, Vengrija, Lenkija, Rumunija ir Slovakija).“¹⁴⁷ Visuose pateiktuose pavyzdžiuose ES valstybių narių pasiekimai iliustruoja sėkmingesnes politikas nei

¹⁴³ Ten pat.

¹⁴⁴ Ten pat.

¹⁴⁵ Ten pat.

¹⁴⁶ Ten pat.

¹⁴⁷ Ten pat.

Lietuva. ES narės tampa sektiniais pavyzdžiais. Ši duomenų kategorija įvertinta indeksu 2,000 žyminti vidutinę teigiamą europeizaciją.

Daugiau informacijos apie partijos europeizaciją 24-ame ir 25 -ame prieduose.

TT 2019 m. Europos Parlamento rinkimams skirtos programos turinio analizės rezultatai

Partijos programa EP rinkimams „Stipri šeima – saugi bendruomenė – Tautų Europoje“ pateikta VRK internetiniame puslapyje sudaryta tik iš 17 pastraipų, įskaitant skyrių pavadinimus. Programoje 12-ai pastraipų priskirti kodai ir sub kodai. 26-ame priede pateikiama kodų ir sub kodų priskyrimo vizualizacija.

Programos turinio analizė atskleidžia, kad partijos bendrasis europeizacijos indeksas yra 1,083. Tai rodo, kad partijos politika pateikta šioje rinkiminėje programoje yra minimali. Detalus partijos kategorijų europeizacijos lygio paveikslas pateikiamas 27-ame priede.

Daugiausia dėmesio partija skiria ES institucijoms. 5-iose pastraipose TT kalba apie ES institucijas. Minimi EP ir EK. Vieną kartą referuojama į visas ES institucijas bendrai: „Šeima yra pagrindinė socialinė institucija, todėl jos saugojimas bei vientisumo išlaikymas yra ir bendruomenės, valstybės ir pagrindinių Europos Sąjungos institucijų rūpestis.“¹⁴⁸ Partija 2 pastraipose kalba EK galių sumažinimą, daugiau galių skiriant būtent EP, pvz. programoje teigiama esą: „Europos Komisijos narius turi deleguoti nacionaliniai parlamentai, komisijos sudėtį tvirtinti – Europos Parlamentas. Europos Komisijos teikiama teisės aktai turi būti svarstomi tik Europos Parlamento sutikimu.“¹⁴⁹ Atrodo, jog TT norėtų EP suteikti teisėkūros teisę. Ši idėja atskleidžiama teigiant, kad „Europos Sąjungos įstatymų iniciatyvos teisė turi būti Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų prerogatyva.“¹⁵⁰ Partijos pagrindinis tikslas, atsiskleidžiantis šioje programoje, yra didinti EP galias, dalį jų perkeltiant iš EK. Bendrasis išskaičiuotas ES institucijų europeizacijos lygis yra 0,800. Tai žymi minimalią europeizaciją.

Ketvirtadalį pastraipų partija skiria ES vertybėms. Programoje yra kalbama apie demokratiją, laisvą ekonominę erdvę, žmogaus teises. Vienoje pastraipoje TT teigia, kad: „Europos Sąjungos teisės aktuose įtvirtinsime, jog šeima yra vieno vyro ir vienos moters sąjunga. Ji turi turėti teisinę pirmenybę Europos Sąjungoje, ir Europos teisėje ji turi būti gerbiama.“¹⁵¹ Tai prieštarauja pliuralizmo principui, bei mažina partijos vertybių europeizaciją. Vertybių europeizacijos indeksas yra 2,000.

Tik 2 kartus užsimenama apie ES politikas ir kompetencijas. Vieną kartą užsimenama apie partijos siekį: „jog visoje Europos Sąjungoje būtų nustatytas vieningas minimalių pajamų vienam

¹⁴⁸Partija tvarka ir teisingumas, „Stipri šeima – saugi bendruomenė – Tautų Europoje“, <<https://www.vrk.lt/documents/10180/676652/EP+bendras+leidinys++A5+2019.pdf/36cfb36d-7f88-479e-855a-666c4060b322>>, 40 – 41, žiūrėta [2020.03.16]

¹⁴⁹ Ten pat, 40-41.

¹⁵⁰ Ten pat, 40-41.

¹⁵¹ Ten pat, 40-41.

asmeniui kriterijus.¹⁵² Tai rodo didelį europeizacijos lygį (3,000), nes norima nacionalinės politikos sritį paversti ES reguliuojama politika. Taip pat TT pripažįsta laisvą darbo jėgos judėjimą. Čia yra kalbama apie status quo, todėl vertinama 0. Bendrasis ES politikų europeizacijos indeksas yra 1,500.

TT kalbėdama apie ES nurodo ją matanti: „kaip savarankiškų nacionalinių valstybių sandrauga.“¹⁵³ Tai atspindi šiuo metu egzistuojanti status quo, todėl vertinama 0. Partija nurodo savo tikslą: „visokeriopa stiprinti tautos suverenias galias, kad Europos Sąjunga ateityje išliktų kaip savarankiškų valstybių bendrija.“¹⁵⁴ Tai panašu į siekį išlaikyti dabartinį ES status quo.

Šios dvi skirtingos rinkiminės programos parodo skirtingą TT europeizacijos lygį. Nacionalinių rinkimų programa yra mažiau europeizuota. Matomas aiškus skirtumas palyginus su EP rinkimų programa, kuri vien jau savo specifika tikėtina pateikia daugiau informacijos apie partijos požiūrį į ES. TT nei vienoje iš nagrinėtų programų nekalba apie partijos transnacionalinius santykius su kitomis ES partijomis, ar europine transnacionaline partijų šeima. Tik 2016 m. programoje partija pateikia informaciją apie ES rekomendacijas, tačiau 2019 m. programoje tokios informacijos nėra. Nacionalinėje programoje nekalbama apie konkrečias ES institucijas, o europinėje programoje kalbama tik apie EK ir EP. Nacionalinė programoje atsispindi daugiau įvairių ES politikų, palyginus europinėje išsamios informacijos apie ES politikos nerasime. Žemiau pateikiama 6 lentelė, kurioje atspindi partijos europeizacijos pokyčius.

TT europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos indeksas		Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas	
		2016	2019	2016	2019
ES vertybės		3,000	2,000	3,000	2,000
ES institucijos	ES institucijos	0,000	0,000	0,500	0,800
	Europos Parlamentas		1,500		
	Europos Komisija		0,500		
	Sprendimas priimti pasitelkti ES institucijas	1,000			
ES politikos, kompetencijos	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	-1,333		-0,200	1,500
	integracija, VN sanglauda	-2,000			
	Bendra socialinė politika		3,000		
	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika	1,333			
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė		0,000		
	ES parama	1,000			
ES rekomendacijos		1,000		1,000	

¹⁵² Ten pat, 40-41.

¹⁵³ Ten pat, 40-41.

¹⁵⁴ Ten pat, 40-41.

ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		2,000		2,000	
Partijos nuomonė apie ES			0,000		0,000
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai				0,810	1,083

6 lentelė

4.6 Darbo partijos europeizacija

Darbo partijos rinkimų į 2016 – 2020 m. kadencijos LR Seimą rinkimų programos turinio analizės rezultatai

DP rinkimų programoje skirtoje LR Seimo rinkimams 2016-iais metais yra 607 pastraipos, iš kurių tik 28-iose kalbama apie ES¹⁵⁵. Vadinasi, partija tik 4,61 % visos 2016 m. LR Seimo rinkimų programos skiria ES reikalams. Šių 28-ių pastraipų analizė rodo, kad partijos bendrasis europeizacijos lygis yra 1,607.

21-oje iš 28-ių pastraipų kalbama apie ES politikas ir kompetencijas. Bendrasis įskaičiuotas europeizacijos indeksas yra 1,381. Tai reiškia, jog partijos požiūris į ES politikas yra labiau nei minimaliai europeizuotas. Daugiausia dėmesio DP skiria gaunamai paramai iš ES struktūrinių fondų. Šia tema kalbama net 11-oje pastraipų. ES paramos sub kodo europeizacija yra minimali, indeksas yra 1,000. Partija nurodo, kad sieks efektyvaus ES paramos panaudojimo atnaujinant mokyklų infrastruktūrą, finansuojant regionines įmones, municipalinio būsto statybai, vaikų vasaros stovykloms, žmonių gyvenimo kokybei kaimuose gerinimui, mokymosi įstaigų renovacijai ir taip toliau.¹⁵⁶ 3-ose pastraipos DP kalba apie klimato kaitą ir aplinkosaugą, pvz.: „Sieksime visapusiškai įgyvendinti ES darnaus vystymosi strategijos prioritetus Lietuvos ūkio plėtroje“¹⁵⁷ arba: „Sieksime užtikrinti, kad visos generuojamos nuotekos būtų surenkamos ir sutvarkomos taip, kad atitiktų ES nustatytus reikalavimus. Užtikrinsime, kad aplinkos kokybė būtų stebima, kontroliuojama ir vertinama laikantis ES reikalavimų, o visuomenei būtų operatyviai teikiama tiksli ir patikima informacija apie aplinkos būklę ir aplinkai daromą poveikį.“¹⁵⁸ Šiai politikai priskirtas europeizacijos indeksas yra 2,667. Partija kalba ir apie ES energetikos sąjungą. Anot DP: „užbaigsime Baltijos šalių rinkų izoliaciją ir visapusiškai integruosime jas į Europos energetikos rinką, įgyvendinsime Europos energetinio saugumo strategiją bei užtikrinsime, kad laiku būtų užbaigti pagrindiniai energijos tiekimo saugumo infrastruktūros projektai, kurie leistų padidinti energetinį saugumą Baltijos šalių elektros ir dujų sektoriuose.“¹⁵⁹ Tai rodo vidutinę europeizaciją. Minimaliai europeizuotas yra partijos požiūris į transporto, sienų kontrolės, imigracijos ir prieglobsčio, BUSP, BŽŪŽP politikos.

¹⁵⁵ Darbo partija, programa 2016, <<https://www.darbopartija.lt/seime/programa-2016/>>, žiūrėta [2020.02.25]

¹⁵⁶ Darbo partija, programa 2016, <<https://www.darbopartija.lt/seime/programa-2016/>>, žiūrėta [2020.02.25]

¹⁵⁷ Ten pat.

¹⁵⁸ Ten pat.

¹⁵⁹ Ten pat.

3 kartus LR Seimo rinkimų programoje referuojama į ES standartus, pvz. „sieksime užtikrinti, kad Lietuvos žmonės turėtų tokias pačias galimybes pasinaudoti šiuolaikine medicina kaip ir pažangiausiose Europos Sąjungos valstybėse narėse.“,¹⁶⁰ bei: „teisės aktais reglamentuosime pagalbinio apvaisinimo ir nevaisingumo gydymą, užtikrinant ES standartus atitinkančias sveikatos priežiūros paslaugas.“¹⁶¹ Toks partijos referavimas į ES kaip siektinus geruosius pavyzdžius rodo gana didelę europeizaciją. Bendrasis partijos požiūris į ES statistiką, kokybės standartus ir gerąją praktiką yra 2,333.¹⁶² Tai peržengia vidutinės europeizacijos ribas.

Partija mažai kalba apie vertybes. Tik 1-oje pastraipoje nurodoma, kad „Siekime teisingumo, kaip pamatinės visuomenės vertybės, ilgalaikio sugyvenimo ir klestėjimo pagrindo. Jį įtvirtinsime specialiomis teisinėmis priemonėmis: teisėsaugos, specialiai sukurtų institucijų, įstaigų bei organizacijų veikla bei glaudžiu jų bendradarbiavimu.“¹⁶³ Šiam teiginiui skiriamas vertinimas yra 3,000.

DP programoje tik 2 kartus užsimenama apie bendradarbiavimą su ES valstybėmis narėmis. Partija pateikdama būdus kaip veiksmingai sumažinti narkotikų pasiūlą teigia esą galėtų padėti: „veiksmingas teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas ES“.¹⁶⁴ Kalbant apie kitas ES valstybes nares, partija nurodo, kad „plėtosime glaudesnius ryšius su Baltijos jūros bei Šiaurės valstybėmis (NB8), stiprinsime partnerystę su ES šalimis, o ypač su ES šalimis kaimynėmis – Lenkija, Latvija, Estija“.¹⁶⁵ Partijos programoje nekalbama apie ES institucijas ar rekomendacijas. Tai yra labai įdomu, nes kitos partijos nors abstrakčiai mini ES institucijas. Detalūs partijos europeizacijos skaičiavimai pateikiami 28-ame ir 29-ame prieduose.

Darbo partijos 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programos turinio analizės rezultatai

DP rinkiminėje programoje, skirtoje 2019 m. EP rinkimams, iš viso yra 196 pastraipos, iš kurių visoms išskyrus skyrių pavadinimus, priskirti pagrindiniai kodai ir sub kodai. Iš viso 182 pastraipoms priskirti 337 kategorijos, įskaitant pagrindinius kodus ir jų sub kodus. Detalus kodų ir sub kodų žemėlapis pateikiamas 30-ame tyrimo priede. Visos programos sukoduotų pastraipų bendrasis europeizacijos indeksas yra 1,747. Tai peržengia minimalios europeizacijos lygį, tačiau nesiekia vidutinės europeizacijos. Labiausiai europeizuotos yra ES vertybės ir politikos, kompetencijos.

Partija net 24-iose pastraipose kalba apie ES vertybes. Tai yra 13,19 % viso sukoduoto teksto. Programoje ypatingai daug dėmesio skiriama lyčių lygybei, žmogaus teisių apsaugai, teisingumui ir demokratiniams principams, anti – diskriminacijai ir pan.¹⁶⁶ Darbo partijos EP rinkimų programoje

¹⁶⁰ Ten pat.

¹⁶¹ Ten pat.

¹⁶² Ten pat.

¹⁶³ Ten pat.

¹⁶⁴ Ten pat.

¹⁶⁵ Ten pat.

¹⁶⁶ Programa 2019, <https://www.darbopartija.lt/europos-parlamente/programa-2019/>. Žiūrėta [2020.03.01]

pateikta informacija apie ES vertybes yra įvertinta 3,000. Tai reiškia, kad partija siūlo ir pritaria ES vertybių taikymui nacionalinėje politikoje.

9-iose iš 182 pastraipų yra aprašytos ES institucijos. Šioms programoje skiriama gerokai mažiau dėmesio nei ES vertybėms. Tekstas apie institucijas sudaro tik 4,95 % viso sukoduoto teksto. Daugiausiai partija skiria dėmesio EP. Pastarasis minimas 7 kartus. DP pirmiausia kviečia Lietuvos piliečius dalyvauti EP rinkimuose, nes: „priimti sprendimai turės tiesioginį poveikį kiekvienam ES piliečiui, kiekvienam iš mūsų, kiekvienai valstybei narei – tad ir Lietuvai.“¹⁶⁷ Taip partija užsimena apie ES daromą įtaką Lietuvos politikai. DP pateikia priežastis, dėl kurių jos nariai turėtų būti išrinkti į EP. Programoje nurodoma, kad reiktų: „stiprinti Europos Parlamento ryšius su nacionaliniais parlamentais, skatinti ir aktyvinti jų tarpusavio bendradarbiavimą.“¹⁶⁸ Programoje vieną kartą kalbama apie ES teisę. Anot partijos reikia: „stiprinti ES teisėkūrą, įgalinančią efektyvesnį teismų bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, policijos bendradarbiavimą ir kovą su prekyba žmonėmis.“¹⁶⁹ Tai rodo palankų požiūrį į tolesnę integraciją šioje srityje. Partija nepritaria euroskeptikų kaltinimams ES esą sąjunga apriboja valstybių narių nepriklausomumą. Anot partijos: „ES lygio sprendimai, gimstantys Briuselyje, pirmiausia yra vienbalsiai susitarimai tarp šalių narių nacionalinių vyriausybių, atvykstančių tartis į Europos Tarybą. Todėl Europos Sąjunga galiausiai yra tai, ką valstybės narės pačios sukuria savo valia.“¹⁷⁰ Bendrasis ES institucijų europeizacijos indeksas yra 1,444. Tai rodo kiek didesnę nei minimalią europeizaciją.

Netgi 143 pastraipa iš 182 kalba apie ES politikas. Partijai aktualiausia būtent politikų sritis. Joms skiriama 78,57% viso teksto sukoduoto teksto. Bendrasis ES politikų ir kompetencijų indeksas yra 1,552. Vadinasi, ES politikos yra šiek tiek labiau europeizuotos nei institucijos. Labiausiai europeizuotos yra šios ES politikos: pramonės strategija, plėtra, sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika, muitų Sąjunga ir bendroji rinka, transportas, bendra socialinė politika, sveikatos apsauga. Šių politikų europeizacijos indeksas svyruoja nuo 2 iki 3. Daugiausia dėmesio programoje darbo partija skiria aplinkosaugai ir klimato kaitai. Šia tema kalbama netgi 17-oje pastraipų. Europeizacijos indeksas yra 1.353, rodantis kiek didesnę nei minimalią europeizaciją. Partija nurodo esą reikalinga: „tobulinti ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą; siekti emisijų mažinimo sektoriuose, kurių ši sistema neapima, tokiuose kaip transportas, pastatai, žemės ūkis, žemės naudojimas.“¹⁷¹ Reikalinga: „siekti ES ir tarptautinio lygio griežtų įpareigojančių susitarimų dėl tarptautinių korporacijų veiklos ir atsakomybės, vykdančios savo gamybą trečiose šalyse ir išnaudojant tenyškščius gamtos ir žmogiškuosius išteklius.“¹⁷²

¹⁶⁷ Ten pat.

¹⁶⁸ Ten pat.

¹⁶⁹ Ten pat.

¹⁷⁰ Ten pat.

¹⁷¹ Ten pat.

¹⁷² Ten pat.

Partija vieną kartą pamini transnacionalinę partiją: „ES išlikimui. Europos Liberalų ir Demokratų Aljansas, kurio narė yra Lietuvos Darbo partija, pasisako už solidarius ir pragmatiškus sprendimus bei vaidina svarbų vaidmenį išlikdamas stipriu pro europietišku vienijančiu balsu tarp tradicinių dešinės ir kairės politinių jėgų priešpriešų.“¹⁷³ Šiam teiginiui priskirtas europeizacijos indeksas yra 2,000, rodantis vidutinę europeizaciją. 31-ame priede pateiktas partijos europeizacijos paveikslas.

Interviu su Darbo partijos atstovu (e) turinio analizės rezultatai

Interviu su DP vadovybės paskirta(-u) atstove(-u) įvyko 2020 m. kovo 3 d. Interviu turinio analizės metu paaiškėjo, kad tam tikra kalbinto(-s) eksperto(-ės) pateikta informacija nesutampa su viešai skelbiama informacija transnacionalinės partijos internetiniame puslapyje, todėl 2020 m. balandžio 10 d. įvyko papildomas pokalbis su partijos atstovu (-e). Šiame darbe kalbinta (-s) partijos atstovas (-ė) įvardijamas trumpiniu - E2. Teiginiai, kuomet E2 negali įvardinti oficialios pozicijos, tačiau E2 pateikia savo asmeninę ekspertinę nuomonę vertinami 0.

Pirmasis užduotas klausimas buvo ar Lietuvos narystė ES daro įtaką DP veikimui. E2 nurodo, kad narystė ES pirmiausia paveikia kiekvieną Lietuvoje veikiančią partiją – jų programas, veiklų tikslus. Narystė paveikia valstybę: sprendimus reikia derinti su Briuseliu, atsiranda įvairios biudžetinės taisyklės. E2 teigimu: „tiek Lietuva tiek kitos Europos Sąjungos šalys narės <..> yra priverstos derintis tam tikrus, na, nacionalinius siekius su Europos Sąjungos kaip organizacijos, kad tas neprieštarautų įvairioms Europos Sąjungos teisės normoms, kad nebūtų pradėtos pažeidimo procedūros, () na, kiltų įvairių problemų, () tiek dėl europinės paramos gavimo stabdymo, to ko, () ta grėsmė reiškiasi yra iškilusi Lenkijai dabar tarkim dėl tos pačios vat Konstitucinio Teismo teisėjų reformos.“¹⁷⁴ E2 įvardina platų spektrą įvairiausių sričių, kurios keičiasi Lietuvai esant ES nare.

E2 paklaustas ar partijos nuomone ES yra pakankamai demokratiška atsakė: „<...> partijos tokios sakykim nuomonės šitu konkrečiu klausimu nėra suformuota.“¹⁷⁵ Tad toks E2 teiginys vertinamas 0. Paklausta (-s) apie ES sutarties 2-ame straipsnyje deklaruojamas vertybes E2 nurodo, kad: „<...> iš principo, jeigu vertinant antrą straipsnį pažodžiui, () taip visos šios vertybės ir normos tinka ir atitinka tos, kurios yra deklaruojamos ideologiškai ir () programiškai Darbo partijos kontekste.“¹⁷⁶ Bendrasis išskaičiuotas indeksas yra 0,750. Toks rezultatas išplaukia iš E2 negalėjimo kalbėti partijos vardu.

Paklaustas, koks DP požiūris į ES, E2 pateikia tokį atsakymą: „Mūsų požiūris į Europos Sąjungą, kad Europos Sąjunga yra labai svarbi organizacija, kuri yra labai, na, reikalinga Lietuvai,

¹⁷³ Ten pat.

¹⁷⁴ Darbo partijos vadovybės paskirta(-s) atstovė(-as), interviu su tyrėja, 2020 m. kovo 3 d. nuo 0:00:17.

¹⁷⁵ Ten pat, nuo 0:10:26

¹⁷⁶ Ten pat, nuo 0:08:09

bet <..> padaryti tai, kad na Europos Sąjunga stiprėtų, kad ji nenuieitų va to vienpusiškumo linkme, kad girdėtų skirtingas nuomones, ir, kad tai būtų tautų arba sakykim nacionalinių valstybių Europos Sąjunga, o ne federalizacija, ne Jungtinės Europos valstijos, nes, ta priverstinė federalizacija iš tikrųjų lemia takoskyras, lemia Brexit procesus. Dėl to norisi, kad Europos Sąjunga būtų, vat, tvirta suverenias valstybes vienijanti sąjunga, ir kuri girdėtų skirtingus požiūrius, skirtingas nuomones.¹⁷⁷ Tai rodo, kad partija nepalaiko ES kaip federacijos idėjos, labiau palaikytų dabartinį status quo.

Antra, partijos požiūris į institucijas ypatingai svyruoja nuo kritiško ir neigiamo iki teigiamo požiūrio, norint suteikti institucijoms daugiau reguliavimo sričių. Bendraja prasme DP pasitiki ES institucijomis. Taip teigia E2. Visgi, pokalbyje matoma aiški diversija tarp institucijų vertinimų. DP kritiškiausiai vertina EK ir ES teisės viršenybės principą. DP turėtų daugiausiai priekaištų būtent EK. E2 teigimu: „Europos Komisija šiai dienai turi kiek per daug galių. Ir tas natūraliai<..> suteikia Europos Komisijai tokią kaip, sukelia tokią grėsmę, na kad <...> daugelis sprendimų, tiesiog, priimti vadovaujantis Europos Komisijos narių, reiškias, ir sekretoriato nuomone, ne taip stipriai, sakykim, atsižvelgiant į Europos Sąjungos šalių narių nuomonę, ne taip stipriai atsižvelgiant į pačių tų Europos Parlamento narių nuomone. Tai, šitoj vietoj, aš manau, kad tai yra Europos Komisijos silpnybė <...> reikėtų Europos komisijos galias mažinti ir Europos Parlamento didinti, tam, kad būtų toks su balansuotumas didesnis. Tada Europos Komisija būtų priversta vis tik labiau girdėti ir pačias nacionalines valstybes <..>.“¹⁷⁸ Šis E2 atsakymas rodo minimalią neigiamą europeizaciją EK atžvilgiu. EK vertinimui priskiriamas indeksas yra -2,000. E2 paklausta(-s) apie ES teisės viršenybės principą pateikia dviprasmišką atsakymą: „Europos Sąjungos viršenybės principas yra diskutuotinas. Diskutuotinas kuria prasme, kad na, sakykim, jeigu Europos Sąjunga priima gerus sprendimus <..> tai ta viršenybė yra teigiamas dalykas, bet jeigu, sakykim, Europos Sąjunga metai iš metų nepriima tarkim kažkokio to va teisingo sprendimo <..> pavojus to visai viršenybės principo atsisakymo, bet, ko gero, na, reikėtų galvot apie, kad labai aiškiai, na, tas viršenybės principas būtų apibrėžtas, kokiais atvejais, reiškia, jisai privalo būti taikomas, o kokiais atvejais, vis tik tai, šalys, valstybės na, turi galimybę, sakykim, priimti nacionalinius sprendimus pačios.“¹⁷⁹ Toks atsakymas sufleruoja esą viršenybės principas turėtų būti taikomas tik tokiais atvejais, jei valstybės tam pritaria. Labiausiai europeizuotos institucijos yra EP ir ECB. DP, E2 teigimu, norėtų, kad EK labiau derintų savo sprendimus su EP dauguma. E2 teigimu: „Europos Parlamento įtaka ir galias reikėtų stiprinti. Norint, kad Europos Sąjunga reiškia išvengtų didelių klaidų padarymo ir taptų <..> lanksti organizacija, sprendžiant tam tikras problemas.“¹⁸⁰ Tai rodo vidutinę europeizaciją. Iš esmės žvelgiant į kiekvieną instituciją matoma, kad vienoms skiriamas didesnis dėmesys, jų veikla labiau palaikoma, kitų

¹⁷⁷ Ten pat, nuo 0:39:54

¹⁷⁸ Ten pat, nuo 0:20:21

¹⁷⁹ Ten pat, nuo 0:24:15

¹⁸⁰ Ten pat, nuo 0:18:07

institucijų veikla yra kvestionuojama. Bendrasis ES institucijų europeizacijos indeksas yra 0,833, nesiekiantis net minimalios europeizacijos lygio.

Interviu rodo, kad labiausiai europeizuotos iš aptartų politikos sričių yra sienų kontrolės, migracijos ir prieglobsčio ir muitų sąjungos ir bendrosios rinkos politikos. E2 teigimu: „<..> Darbo partijos ir praeitoje <..> rinkimų programoje buvo labai aiškiai įvardinta, kad dėl pabėgėlių arba migracijos krizės atveju tikrai turėjo būti tvirta išorinių sienų apsauga, neturėjo būti įsileidžiami tie žmonės, kurie neatitinka pabėgėlio formuluotės. <..> Tai šitoj vietoj, aš manau, kad Europos Sąjungos tokios operacijos kaip Frontex ir panašios jos turėtų būti labai stipriai stiprinamos.“¹⁸¹ Tai rodo, kad partijos vertinimu reikėjo labiau koordinuotų, bendresnių veiksmų ES lygmeniu. Toliau E2 teigimu DP tenkina bendroji rinka ir muitų politika: „Manau, kad taip. Bendrais bruožais taip, dėl to, kad vidinė ta rinka ir muitų politika tikrai yra labai svarbus ir reikalingas dalykas. Bendrai, reiškiasi, Europos ekonominė bendrija ir buvo <..> kertinis dalykas dėl ko šalys norėjo apsijungti – dėl ekonominių klausimų sprendimo. Tai iš tikrųjų, šitoj vietoj manau, kad tai yra stiprioji Europos Sąjungos dalis.“¹⁸² Šie pavyzdžiai rodo partijos palankų požiūrį. E2 kalbėdama (-s) apie ES bendrą mokesčių bazės sukūrimą pabrėžia: „tikrai mūsų pozicija buvo, kad bendri Europos Sąjungoj mokesčiai arba mokestinė sistema tikrai būtų labai geras sprendimas. <..> Ir jeigu, taip būtų, kad pavyktų sukurti vieningą mokestinę sistemą, tai natūralu, kad tokių nesažiningų elgesio atvejų, tiesiog, nebūtų.“¹⁸³ Tai rodo didelę europeizaciją, tačiau partijos viduje nėra nustatyta kaip ES mokestinė sistema turėtų atrodyti: „mokestinės sistemos programinės, programinės nuostatos dabar tik yra formavimo etape.“¹⁸⁴ Toks atsakymas rodo, jog partija visgi sprendžia mokesčių klausimą. E2 nurodo, kad ES kompetencijų sričių nereikėtų plėsti, kalbėdama (-s) apie valstybių narių integraciją pabrėžia, jog yra sričių, kurios galėtų būti labiau integruojamos, lygiai taip pat yra sričių, kuriuose reiktų mažinti dabartinę integraciją: „Europos Sąjungos narių integracija yra šiai dienai pakankama, bet reiktų pasižiūrėti kuriomis kryptimis tą integraciją galbūt reiktų sumažinti <..> o reiškia kitose įvairiose srityse, na, galbūt ta integracija galėtų ir gilėti kaip vat aš ir minėjau, sakykim, dėl tos pačios mokesčių politikos. Taip, kad tas priklauso nuo srities, visumoj, reiškia, tos integracijos pakanka, bet kai kuriose srityse, kurios būtų tikrai, na, naudingos ir padėtų mažinti ekonominio išsivystymo netolygumus, užtikrinti skaidrų sakykim, tą vat didžiųjų korporacijų veikimą Europos Sąjungos lygmeniu. Va tose srityse iš tikrųjų, aš manau, kad, na, galėtų ta integracija didėti. Lygiai taip pat kaip ir bendros, na, pastangos dėl išorinių Europos Sąjungos sienų apsaugos taipogi galėtų būtų

¹⁸¹ Ten pat, nuo 0:30:21

¹⁸² Ten pat, nuo 0:26:53

¹⁸³ Ten pat, nuo 0:32:41

¹⁸⁴ Ten pat, nuo 0:33:53

stipresnės. Taip.¹⁸⁵ Bendrasis išskaičiuotas ES politikų europeizacijos indeksas yra 0,538. Šio skyrius pabaigoje kiekvienos politikos europeizacijos lygio indeksai pateikiami suvestinėje lentelėje.

Nuo 2012 m. DP priklauso transnacionalinei europinei partijai Alliance of liberals and democrats for Europe (toliau – ALDE). E2 DP bendradarbiavimą ir santykius su ALDE apibūdina taip: „apibūdinčiau kaip () lanksčius santykius, kurie yra pragmatiški, dėl to, kad Darbo partijos išrinkti į Europos Parlamentą nariai priklauso ALDE frakcijai, bet ALDE frakcija yra ta frakcija, kuri () nereikalauja () vienais ar kitais klausimais Europos Parlamento nariams, priklausantiems jų frakcijai, balsuoti būtent taip ar kitaip. Tai šiuo atveju reiškiasi Darbo partijos Europos Parlamento nariai išsaugoja () na pilną laisvę balsuoti vienaip ar kitaip skirtingais klausimais. Ir dėl šito neiškyla konfliktai su frakcija pačia. Ir iš tos pusės, ALDE, na, yra pasirinkta dėl to, kad atitinka tam tikros tos centristinės klasikinės liberalizmo ir to socialinio liberalizmo nuostatos, kad didelė dalis nuostatų yra skirtingos.“¹⁸⁶ Darbo partija nepalaiko glaudžių santykių su ALDE, nacionalinės programos nėra derinamos su šia transnacionaline partija, pati partija ne itin dažnai dalyvauja ALDE kongresuose.¹⁸⁷ Taigi, bendrasis indeksas yra 0,625. Žemiau pateiktoje 7-oje lentelėje nurodyti įvairių sričių europeizacijos lygiai.

<i>Darbo partijos europeizacijos lygio suvestinė lentelė</i>							
Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos indeksas			Išvestinis europeizacijos indeksas		
		2016	2019	Interviu	2016	2019	Interviu
ES vertybės		3,000	3,000	0,750	3,000	3,000	0,750
ES institucijos	Europos vadovų taryba		2,000	1,000	1,444	0,833	
	Europos Centrinis Bankas			2,000			
	Europos teisingumo teismas		2,000	1,000			
	Pasitiki institucijomis			1,000			
	Europos Sąjungos viršenybės principas			-1,000			
	Europos Komisija			-2,000			
	Europos parlamentas		1,286	2,000			
ES politikos, kompetencijos	Aplinkosauga, klimato kaita	2,667	1,353		1,381	1,552	0,538
	ES plėtra		3,000				
	ES pramonės strategija		2,000				
	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	1,000	2,667	3,000			
	Inovacijos ir moksliniai tyrimai		1,364				

¹⁸⁵ Ten pat, nuo 0:41:20

¹⁸⁶ Darbo partijos atstovė(as), pakartotinis interviu su tyrėja, 2020 m. balandžio 10 d., nuo 0:05:17

¹⁸⁷ Ten pat, nuo 0:01:29

	Muitų sąjunga ir bendroji rinka		2,143	3,000			
	Švietimas ir mokymas		1,333				
	Regioninė politika		0,800				
	Kitos politikos		-1,000				
	integracija, VN sanglauda	1,000	1,500	1,000			
	ES BUSP	1,000	1,833				
	Bendra socialinė politika		2,111				
	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika	1,000	0,625	-0,500			
	Bendras biudžetas ir mokesčių sistema		1,500	1,500			
	Efektyvi sveikatos apsauga		2,000				
	Ekonominė ir pinigų sąjunga		1,000	0,000			
	ES piliečių duomenų apsauga		1,500				
	Europos energetikos sąjunga	2,500	1,900				
	Kompetencijos			-0,667			
	Transportas	1,000	2,000				
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė		1,778	-1,000			
	ES parama	1,000	1,667				
Rekomendacijos			2,000	0,000		2,000	0,000
ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		2,333			2,333		
Santykiai su Europine transnacionaline partija	Santykiai su Europine transnacionaline partija		1,000	0,625	1,500	1,000	0,625
	Santykiai su ES valstybėmis narėmis	1,500	1,000				
Partijos nuomonė apie ES	Narystės ES nauda Lietuvai		3,000		1,000	3,000	2,000
	Visuomenės požiūris į ES		3,000				
	Narystės ES daroma įtaka partijai			3,000			
	Kas yra Europa	1,000	3,000	1,000			
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai					1,607	1,747	0,725

7 lentelė

4.7 Tėvynės sąjungos - Lietuvos krikščionių demokratų europeizacija

TS – LKD 2019 m. Europos parlamento rinkimų programos turinio analizė

TS - LKD 2019 m. EP rinkimams paruošė trumpą 8 punktų leidinį „Tikime Europa“, kuriame pateikia savo rinkimines EP nuostatas. Šioje TS - LKD programoje informacija pateikta itin glaustai,

koncentruotai. ES vertybėms skirti 2 punktai. Partijos teigimu Europos tautų solidarumas yra pamatinė ES vertybė¹⁸⁸, o ES vertybes tokias kaip laisvė, demokratija, žmogaus teisės, įstatymo viršenybę reikia ginti.¹⁸⁹ Partijos požiūris į vertybes vertinimas kaip labai europeizuotas. Vertybėms priskirtas europeizacijos indeksas yra 3,000.

Likę 6 teiginiai kalba apie ES politikas. TS - LKD vieną kartą kalba apie ES biudžetą. Partija teigia palaikysiantys: „didesnį ES biudžetą, jei bus sutarta dėl visapusiškai naudingo bendradarbiavimo sričių,¹⁹⁰ tačiau nepateikia daugiau jokių paaiškinimų ar įžvalgų. Toks teiginys vertinamas kaip minimaliai europeizuotas. Vieną kartą taip neutraliai užsimena apie paramą. Partija pasisako: „už sąsają tarp šaliai teikiamos paramos ir gebėjimo įgyvendinti būtinas reformas.“¹⁹¹ Šis teiginys vertinamas kaip neutralus, nesuteikiantis pakankamai informacijos indekso priskyrimui. Partija sąjungos plėtrą laiko laikoma ES minkštąja galia¹⁹², tačiau išsamiau apie ES plėtros politikas nekalbama. Partija gana palankiai žiūri į ES kompetencijų stiprinimą, kitaip sakant partija neprieštarautų, jei ES įgautų daugiau galių. Tokį požiūrį atskleidžia šis sakiny: „Lietuva neturi baimintis ES politikos galių plėtros į naujas sritis. Daugiausiai pozityvių permąinų pasiekėme ten, kur privalėjome įgyvendinti aiškius vakarietiškus standartus.“¹⁹³ Šis teiginys rodo partijos pritarimą ES galių stiprinimui. Partija vieną punktą skiria sienų kontrolės, migracijos ir prieglobsčio politikai. Partijos teigimu: „Pabėgėlių problema turi būti sprendžiama solidariai. Kartu raginame ES ieškoti ilgalaikių ir stabilių jos sprendimų būdų.“¹⁹⁴ Šis teiginys leidžia daryti prielaidą apie partijos pozityvų požiūrį į labiau koordinuotą, bendrą visai sąjungai migracijos problemų sprendimo politiką. Šiai kategorijai priskiriamas vidutinės europeizacijos indeksas 2,000. Išskaičiavus visų 6 punktų europeizacijos vertinimus bendrasis TS -LKD politikų vertinimas yra 1,333. Rodantis kiek daugiau nei minimalią europeizaciją.

Šioje programoje nėra kalbama apie ES institucijas, rekomendacijas, transnacionalinius partijų ryšius, gerąsias ES valstybių narių praktikas. Iš tiesų 8 punktų programa teikia mažai konkrečios pagrįstos informacijos. Programa yra pakankamai abstrakti. 32-ame ir 33-ame prieduose yra pateikiami paveikslai, vaizduojantys leidinio „Tikime Europa“ turinio analizės rezultatus.

TS – LKD 2016 m. LR Seimo rinkimų programos turinio analizės rezultatai

¹⁸⁸ TS – LKD Europos Parlamento rinkiminės nuostatos „Tikime Europa“, <https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2019/04/TS-LKD_EP_rinkimu_programa_2019.pdf>, žiūrėta [2020.03.05]

¹⁸⁹ Ten pat.

¹⁹⁰ Ten pat.

¹⁹¹ Ten pat.

¹⁹² Ten pat.

¹⁹³ Ten pat.

¹⁹⁴ Ten pat.

TS - LKD 2016 m. LR Seimo rinkimams skirtoje programoje yra 289 puslapiai teksto, kuriuose net 197 pastraipos skirtos ES reikalų aprašymui. Partijos programai priskirtų kodų ir sub kodų paveikslas pateiktas tyrimo 34-ame priede.

5 pastraipos skirtos ES vertybėms. Partija kalba apie demokratiją, teisės viršenybę, teisingumą, solidarumą, žmogaus orumą.¹⁹⁵ Vertybių europeizacijos indeksas yra 3,000.

Įdomu, kad nacionalinėje programoje tik 3 kartus kalbama apie Europos Komisiją, o kitos ES institucijos nėra aptariamoms. TS - LKD kalba apie Europos Komisijos perspektyvas dėl galimo sankcijų skyrimo dėl Lietuvos geležinkelių veiklos.¹⁹⁶ ES institucijų europeizacijos indeksas yra 1,500.

Partija netgi 94 pastraipose kalba apie ES politikas. Bendras ES politikų europeizacijos indeksas yra 1,287. TS - LKD šioje programoje daugiausiai dėmesio skiria ES paramai iš struktūrinių fondų. Šia tema kalbama netgi 31-oje pastraipoje iš 94. Vadinasi, partija ES paramai skiria netgi 32,98 proc. viso sukoduoto teksto. Partija programoje užsimena apie ES plėtrą. Ši politika padeda užtikrinti stabilumą: „NATO ir ES plėtra yra regiono stabilumą skatinantis veiksnys, todėl turi būti kryptingai palaikomos Ukrainos, Moldovos, Gruzijos ir kitų šalių ambicijos integruotis į šias organizacijas.“¹⁹⁷ Turinio analizės rezultatai leidžia aplinkosaugos ir klimato politiką vertinti kaip labiausiai europeizuotą politiką iš visų minimų programoje. Šios kategorijos europeizacijos indeksas yra 2.400, rodantis vidutinę europeizaciją peržengiantį lygį. Cituojant TS - LKD programą: „Lietuva dar atsilieka nuo ES vidurkio – 30% perdirbimo. Stipriai sumažintas sąvartyno mokestis gali skatinti atliekas šalinti sąvartynuose. 2014 m. buvo patvirtinta, kad šis mokestis nuo 2016 m. turėjo siekti 27 EUR už toną, tačiau per paskutinę 2015 m. Seimo sesiją buvo sumažintas iki vos 3 EUR. Dalinis mokesčių reformos atšaukimas buvo grindžiamas argumentu, kad didelė mokesčių naštos dalis teks namų ūkiams, todėl reforma būtų socialiai jautri. Toks skubus žingsnis gali turėti neigiamų pasekmių investicijoms į atliekų perdirbimą ir rūšiavimą. Be to, mokesčio sumažinimas Lietuvai gresia sankcijomis iš Europos Komisijos (EK) – pavyzdžiui, lėšų, skirtų atliekų sektoriaus investicijoms, sumažinimu.“¹⁹⁸ Partija yra linkusi keisti nacionalinę politiką, norėdama išvengti ES sankcijų, kartu siekdama pasivyti ES vidurkius šioje srityje. Antra labiausiai europeizuota politika yra žemės ūkis ir žuvininkystė. Šios kategorijos europeizacijos indeksas yra 1,667. Programoje nurodomas pagrindinis programos tikslas: „Esminis mūsų vadovaujamos Žemės ūkio ministerijos uždavinys bus įgyvendinti Lietuvos žemdirbių jau ilgą laiką pagrįstai keliamą tikslą – Europos Sąjungos žemės ūkio politiką padaryti teisingesne ir solidaresne. Kartu su kitomis ES šalimis per ES Ministrų Tarybą sieksime

¹⁹⁵ TS – LKD, Planas Lietuvai, <https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2017/10/TS-LKD-naujas-planas-Lietuvai.pdf>, 3,4, 199, 203, žiūrėta [2020.03.30]

¹⁹⁶ Ten pat, 74, 145, 149.

¹⁹⁷ Ten pat, 229.

¹⁹⁸ Ten pat, 233.

europinius teisės aktus tobulinti taip, kad jie būtų naudingi visų pirma Lietuvai ir jos ūkininkams.“¹⁹⁹ Trečia labiausiai europeizuota politika yra transporto politika. Indeksas yra 1,625. Partija šiai kategorijai skiria netgi 16 pastraipų. Tai yra 17,02 proc. visų sukoduotų pastraipų. Ypatingą dėmesį TS - LKD skiria projektui „Rail Baltica“. Partija šioje programoje mini 13 skirtingų ES politikų. Vaizdinis paveikslas, kuriame pateikiamas šioje programoje atsispindintis europeizacijos lygis, yra pateiktas 35 priede.

Interviu su TS-LKD atstovu (-e) turinio analizės rezultatai

Interviu su TS - LKD partijos vadovybės paskirtu asmeniu įvyko 2020 m. balandžio 1 d. Tuo metu Lietuvoje jau buvo įgaliojusi ekstremali padėtis ir paskelbtas karantinas dėl Covid-19 viruso, todėl šis interviu įvyko telefonu. Telefoninio pokalbio garso įrašo yra ištranskribuotas pažodžiui. Kalbinta(-s) partijos eksperta(-s) transkripcijoje įvardint (-s) kaip ekspertas numeris 5, naudojant trumpinį E5. E5 pateikta informacija leidžia daryti pagrįstas išvadas apie TS-LKD europeizaciją.

Pirmasis interviu klausimas buvo ar Lietuvos narystė ES daro įtaką partijos veikimui. E5 teigimu, šalies narystė ES tikrai paveikia partijos veiklą. Cituojant E5: „() žinoma, kad taip. Ir tikimės, kad ir mūsų partijos veikla taipogi daro įtaką tai pačiai Europos Sąjungai, kadangi nuo pat partijos susikūrimo pradžios ir ištakose buvom turbūt didžiausi euro šalininkai, Europos sąjungos, NATO, transatlantinių organizacijų. Tai, tai visada buvo labai svarbus prioritetas mūsų partijos veikloje ir programoje. Ir niekada nesuabejojome šituo siekiu. Ir, ir, na, nėra tekę nusivilti. O, kad Europos Sąjungos politika įtakoja mūsų partiją, tai - taip. <...> Tai nuo tokio, sakykim, mikro lygmens: kaip čia politinių bendražygių diskusijų lygmens iki tai kas, kad keičiamės nuomonėmis ir derinamės pozicijas kai kuriais klausimais. Tai jau yra įtaka vieni kitiems, o pati struktūra, savaime suprantama, formuoja ir mūsų politines nuostatas, galbūt ne tiek nuostatas, kiek reakcijas į aktualijas. Ir kas tai bebūtų: ar tai būtų migracijos politika, ar aplinkosauga, ar užsienio politika. Tai tikrai mums svarbu Europos sąjungos pozicija. Galbūt ne visada galima sutikti su tam tikrais sprendimais, tačiau tai yra neatsiejama dialogo dalis.“²⁰⁰ Šie teiginiai patvirtina ES svarbumą partijos veiklai, tam tikroms pozicijoms ir pan. E5 interviu metu atkartoja politinėje programoje parašytą mintį apie ES kaip Lietuvos saugumo užtikrintoją. E5 teigimu: „Mūsų partijos požiūris į Europos sąjungą yra pozityvus. Mes suprantame tai, kaip valstybės saugumo garantą. Mes neturim kitos alternatyvos, net jeigu ir matom, kad yra kažkokie netobulumai. Mes kviečiam kritikus sėsti, sėsti prie stalo, duoti savo siūlymus ir bandyti surasti kompromisą. Suprantame, kad Europos sąjungos veikimas yra pagrįstas kompromiso paieška.<...> mūsų partija visą laiką yra už tai, kad turim būti aktyvūs dalyviai pačioje Europos sąjungoje, nepramiegoti sprendimų priėmimo, kiek įmanoma ieškoti bendražygių ir

¹⁹⁹ Ten pat, 184.

²⁰⁰ TS - LKD partijos vadovybės paskirtas asmuo, interviu su autore, 2020 m. balandžio 1 d., nuo 0:00:27 min.

suprantančių mūsų situaciją, mūsų problematiką. Ir Europos sąjungą matom kaip <.> pagrindinį mūsų saugumo ir valstybės sėkmingo išlikimo garantą.“²⁰¹ Partijos požiūris yra teigiamas.

Antra, TS - LKD požiūris į ES vertybes, remiantis E5 pateikta informacija, vertinamas kaip didelė europeizacija. Išskaičiuotas ES vertybių europeizacijos indeksas yra 3,000. Šis vertybių europeizacijos lygis sutampa su pirmų dviejų šaltinių rezultatais. E5 teigimu partijai priimtinos visos ES sutarties 2 straipsnyje deklaruojamos vertybės, o pati sąjunga yra pakankamai demokratiška. E5 buvo užduotas klausimas ar ES yra pakankamai demokratiška. E5 atsakymas buvo toks: „Taip. Vis tiktais mes suprantame, atliepdami turbūt ir galbūt diskutuodami su skeptikais, kurie sako, kad ten galbūt per daug primestos valios, vis tiktai mes jaučiamės ir suprantam Europos sąjungą kaip lygiaverčių valstybių ir šalių () sąjungą. Tebūnie taip: Vokietija ir Prancūzija yra branduolys, tačiau yra klausimas ar mes norime būti su branduoliu, ar mes norime kurti kažkokias alternatyvias, sakykim, taip, struktūras arba branduoliukus. Tai mes esame už. Ta prasme, mes tikime demokratijos galia, teisės viršenybės galia. Tam pritariam 100 procentų, tad manom, kad Europos Sąjungos visos vertybės ir principai yra tinkami.“²⁰² Šis teiginys pagrindžia ES demokratiškumą. E5 teigimu partija dažnai referuoja į ES vertybes: „<...> partija, mūsų frakcija Seime kitą sykį tikrai referuojam į europinės demokratijos vertybes, netgi sprendžiant kai kuriuos klausimus Seime, kur kartais tikrai pasigendama, na, tos turbūt politikės kultūros ir politinės sąrangos principų išpildymų, ką turi Europos Sąjunga.“²⁰³ TS - LKD ne tik kalba apie ES vertybes, tačiau kartu jas pritaiko ir savo veikloje. E5 teigimu: „<...> pagrindinis principas yra skaidrumas ir teisės viršenybė. Tai tą nepaisant, ar nepriklausomai nuo Europos sąjungos principų, sakykim taip, principų, tą diegiame savo () politinėje jėgoje nuo pat 1993 metų. Ir tai turbūt yra, na, svarbiausi principai. Kalbėti apie tas nuostatas, kurios yra bendrai priimtoms Europos sąjungoje ir ant kokių pamatų šita sąjunga yra susikūrusi, tai tas atsispindi ir mūsų programose, o kitkas gal turbūt labiau čia sietūsi su europine partija<...>“²⁰⁴ Tokie teiginiai patvirtina partijos palankų požiūrį į ES vertybes.

Trečia, TS - LKD ne apie visas ES institucijas turi išgrynintas partijos viduje patvirtintinas pozicijas. E5 teigimu partija nėra plačiai diskutavusi apie ETT, ECB, todėl E5 atsakymai apie šias dvi institucijas vertinami 0. Bendrasis ES institucijų europeizacijos indeksas yra 1,400. Šis europeizacijos indeksas peržengia minimalaus lygio slenkstį. E5 teigimu TS-LKD pasitiki ES institucijomis, cituojant pašnekovą(-ę): „Taip, pasitikim. Žinoma. (Asmuo x) mano, kad pasitikėjimas - pagrindinis dalykas, tačiau pasitikėjimas nereiškia, kad galbūt matom, kaip, nežinau, tobulus mechanizmus. Vis tiek turbūt yra ir tie sprendimai, kurie galbūt nebūtinai atrodo išmintingi arba kitą sykį norėtūsi greitesnių tų sprendimų, bet iš principo kaip Europos sąjungos sąranga, kaip

²⁰¹ Ten pat, nuo 0:32:00.

²⁰² Ten pat, nuo 0:04:27.

²⁰³ Ten pat, nuo 0:04:27.

²⁰⁴ Ten pat, nuo 0:21:23.

institucijomis pilnai pasitikim.“²⁰⁵ Toks E5 teiginys vertinimas kaip vidutiniškai europeizuotas. Žvelgiant į kiekvieną instituciją atskirai, europeizacijos lygis svyruoja nuo 0 iki 2. Labiausiai europeizuotos institucijos yra EK ir EVT kaip be būtų keista EP europeizacijos indeksas tėra 1,500, nes nepaisant partijos itin teigiamo parlamento vertinimo, partija galbūt nėra tiek diskutavusi dėl EP galių sričių išplėtimo. E5 teigimu: „<...> mes galbūt partijoj tiek nediskutavom, tai kaip jūs ir sakėt, gal tada net neverta kalbėt, bet aš įtariu, kad mūsų pozicija būtų tokia, kad yra gerai taip, kaip yra dabar.“²⁰⁶ E5 neturi tikslaus oficialaus atsakymo partijos vardu, todėl teiginys vertinamas 0. Kalbėdama(-s) apie EK E5 nurodo: „a, Europos komisija - kompetentinga ir () na, pasitikime jos sprendimais, bandydami, jeigu reikia daryti kažkokią įtaką, kalbant apie savo valstybės interesus, apie europinius interesus, tą () daryti Ministrų tarybose arba Europos parlamente.“²⁰⁷ Partija sutiktų EVT dabar egzistuojanti vienbalsišką sprendimų priėmimo būdą keisti kvalifikuotos daugumos sprendimu. E5 teigia: „Na, mes 2018 m. partijoje turėjome šitą diskusiją. Ir iš esmės būtumėm. Tam tikrais klausimais matome problemą kada yra reikalaujama vienbalsiškumo, todėl, kad tam tikri klausimai sunkiai pasistumia į priekį <...> Tad, tokiais atvejais manytumėm, kad, na, vienbalsiškumas yra turbūt ydinga. Ir, jeigu syki esame blokas, vieningas blokas, susivienijusios šalys, tai, matyt, ir tos pozicijos galėtų būti, na užtektų daugumos, kadangi turbūt kiekvieną sykį viena ar kita valstybė turės savo kažkokių interesų, ypatingai kalbant apie užsienio politiką. Iš esmės būtumėm, nebūtumėm prieš, kad būtų nueinama nuo vienbalsiškumo prie daugumos.“²⁰⁸ Tai rodo partijos pritarimą didesnei europeizacijai.

Interviu pateikta informacija rodo, kad ES politikos yra šiek tiek labiau europeizuotos nei institucijos. E5 kalbėdama(-s) apie žemės ūkio ir žuvininkystės politiką, pabrėžia Lietuvos ūkininkams mokamas mažesnes išmokas nei kitų valstybių narių ūkininkams.²⁰⁹ Šis teiginys apie išmokas yra tendencingas, matomas visų kalbintų ekspertų(-čių) atsakymuose. E5 negalėjo vienareikšmiškai atsakyti apie partijos požiūrį į bendrą ES biudžetą ir mokesčius. Ši politikos sritis vertinama 0. TS - LKD palaiko gilesnę ES integraciją ypatingai švietimo, sveikatos apsaugos, socialinių politikų srityse. E5 teigimu: „<...> pradžioje šiek tiek užsiminiau, kad yra tam tikros sritys, kur mums pavyko geriau dėka to, kad reikėjo, reikėjo reformuoti pagal Europos sąjungos a nuostatas. Ten, kur palikta visiškai subsidiarumo principui tam tikri dalykai kaip švietimas, na, kultūra gal čia () nebūtų tiek probleminis dalykas, bet švietimas, sveikatos apsauga, socialiniai klausimai. <...> jeigu būtų, na, toksai bendresnis matymas ir <...> sakykim, uždaviniai iš Europos sąjungos, mes manom, kad, na, pavyktų, pavyktų šitas sritis reformuoti kur kas geriau.“²¹⁰ Toks partijos požiūris rodo didelę

²⁰⁵ Ten pat, nuo 0:07:03.

²⁰⁶ Ten pat, nuo 0:11:29.

²⁰⁷ Ten pat, nuo 0:11:49.

²⁰⁸ Ten pat, nuo 0:07:50.

²⁰⁹ Ten pat, nuo 0:15:50.

²¹⁰ Ten pat, nuo 0:34:32.

europėizaciją. Partijos požiūris į tolesnį ES politikų integravimą vertinimas indeksu 3,000. Bendrasis partijos politikų europėizacijos indeksas yra 1,900. Tai rodo, jog partija beveik pasiekia vidutinę europėizaciją.

TS -LKD jau nuo 1996 m. yra oficiali European People's Party (toliau – EPP) narė.²¹¹ Partija įsiliejo į transnacionalinę europinę partijų šeimą gerokai anksčiau nei Lietuva tapo ES nare. Partija jau beveik 24-rius metus yra užmezgusi tarptautinius santykius su kitų valstybių partijomis. Tai rodo glaudų ir ilgalaikį tarptautinį bendradarbiavimą. Anot E5 bendradarbiavimas su EPP vyksta nuolatos įvairiais formatais: „Yra tam tikri formatai. Tai yra vadovų pasitarimų formatas, vykstantis Briuselyje prieš kiekvieną Vadovų tarybą, tai ten dalyvauja partijos pirmininkas. Toliau yra politinė asamblėja, tai ten deleguoti nariai. Politinėje asamblėjoje aptariamos politinės aktualijos, tada yra susiskirstymai į tam tikras darbo grupes, kaip ten antai: rytų partnerystė, ekonomika () Kiti kažkokie klausimai. Ten irgi deleguojame savo narius pagal galimybes. Taip pat, kasmet būna EPP kongresai. Ten yra priimamos rezoliucijos aktualiais klausimais. Tai taip pat, dalyvaujame jų rengime. Ir, na, tai kas yra išsakoma diskusijoje toje europinio kongreso metu, tai irgi yra atstovavimas mūsų partijos programos ir mūsų rinkėjų lūkesčių.“²¹² Panašu, kad partija yra aktyviai įsitraukusi į EPP veiklą. TS-LKD dalyvavo EPP Spitzenkandidaten parinkimo procedūroje. E5 sutiko papasakoti kaip vyksta ši procedūra. Anot E5: „Taip, paprastai procedūra būna tokia, kad, aišku, pasiūlyti gali visada, tiesa, turi būti nominavimas. <..> Tai galima galbūt tartis su paprastais tais tokiais, kaip čia, Nordic Baltick platformos nariais <..> Tai šį kartą buvo nuo regiono nominuotas Stubb tačiau mūsų partijos apsisprendimas buvo remti poną Weber.“²¹³ Šis atsakymas atskleidžia partijos santykius ir su kitomis valstybėmis. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad TS -LKD Europos parlamento rinkimų programoje atsispindi EPP nuostatos. E5 teigimu: „Tai galbūt aš paminėčiau kas buvo Europos parlamento rinkimo metu. Turbūt vienas ryškesnių pavyzdžių apie ką bandėm komunikuot, ką () kalbėjom, tai yra () dėmesys sveikatai. Tai Spitzenkandidaten Man Manfred Weber viena iš politinių nuostatų buvo kova su vėžiu <....> Tai nebūtinai kiekvieną yra sykį atsižvelgiama apie tai ką motininė, sakykim taip, partija siūlo, tačiau () yra tam tikri elementai, kurie yra lengvai pritaikomi. Tai, kad mes nekalbame, ne visada kalbame apie visus pasiūlymus, tai nereiškia, kad mes jiems nepritariam. Tiesiog, kiekviena valstybė pagal savo aktualijas prisitaiko tuos dalykus.“²¹⁴ Interviu rodo, kad TS -LKD palaiko gerus bei aktyvius ryšius su EPP. E5 nurodo, kad „Mūsų atveju, tikrai mes turim aktyvumą, tikrai turim mūsų partijos pirmininkas gerus ryšius ir su dabartiniu partijos pirmininku, tai yra Donaldu Tusku, ir () su tais Vyriausybių vadovais arba opozicinių partijų vadovais, su kuriais ritmingai, kaip aš jau ir minėjau, vyksta susitikimai. Tai tikrai ryšiai yra geri. Hmm, įsiklausimas, ne visada turbūt galima

²¹¹ European people's party, parties and partners, <<https://www.epp.eu/parties-and-partners/>>, žiūrėta [2020.04.05]

²¹² TS - LKD partijos vadovybės paskirtas asmuo, interviu su autore, 2020 m. balandžio 1 d.

²¹³ Ten pat, nuo 0:24:32.

²¹⁴ Ten pat, nuo 0:29:32.

visais klausimais norimais, kaip čia, patraukti į savo pusę, tačiau svarbiausia turbūt politikoje, tarptautinėje politikoje yra turėti tuos kontaktus ir reikalui esant, na, gebėti su jais bendrauti, išsakyti savo lūkesčius. Tai visos galimybės tam yra.“²¹⁵ E5 pateikta informacija leidžia daryti pagrįstas išvadas apie partijos transnacionalinių santykių EPP europeizaciją. Bendrasis išskaičiuotas indeksas yra 2,200. Tai rodo, jog partijos transnacionaliniai santykiai su EPP yra daugiau nei tik vidutiniškai europeizuoti.

Bendrasis interviu pateiktos informacijos europeizacijos indeksas yra 1,892. Daugiau informacijos yra 36-ame priede. Žemiau pateikiama suvestinė TS – LKD europeizacijos lygio suvestinė lentelė, kurioje galima matyti europeizacijos indeksų kaitą skirtinguose analizės šaltiniuose.

TS – LKD europeizacijos lygis

Pagrindinis kodas	Sub kodas	Europeizacijos indeksas			Išvestinis pagrindinių kodų europeizacijos indeksas		
		2016	2019	Interviu	2016	2019	Interviu
ES vertybės		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
Institucijos	Europos Centrinis Bankas			0,000	1,500		1,400
	Europos Parlamentas			1,500			
	Europos Komisija	1,500		2,000			
	Europos Sąjungos viršenybės principas			1,000			
	Europos Teisingumo Teismas			0,000			
	Europos vadovų taryba			2,000			
ES politikos, kompetencijos	ES plėtros palaikymas	3,000	1,000		1,287	1,333	1,900
	ES BUSP	1,000					
	Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė			2,000			
	Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika	1,667		1,000			
	Ekonominė ir pinigų sąjunga			2,000			
	Muitų Sąjunga ir bendroji rinka	1,000		1,000			
	Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika	1,500	2,000	2,000			
	Inovacijos ir moksliniai tyrimai	0,000					
	Transportas	1,625					
	Europos energetikos sąjunga	1,455					
	Aplinkosauga, klimato kaita	2,400					
	integracija, VN sanglauda	1,333	2,000	3,000			
	Bendras biudžetas ir mokesčių sistema		1,000	0,000			
	ES kompetencijos	1,000		2,500			
	Valstybės pagalba verslui	1,000					
ES parama	0,903	0,000					
ES valstybių specialistų įdarbinimas Lietuvoje		1,000			1,000		
ES rekomendacijos			1,000				1,000

²¹⁵ Ten pat, nuo 0:30:49.

ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika		1,238			1,238		
Partijos nuomonė apie ES	Kas yra Europa			0,000	0,000		1,667
	Narystės ES nauda Lietuvai	0,000		3,000			
	Partijos teiginiai apie save						
	Partijos nuomonė apie ES	0,000		2,000			
Santykiai su Europine transnacionaline partija	Santykiai su ES valstybėmis narėmis	1,100			1,182		2,200
	Santykiai su Europine transnacionaline partija	2,000		2,200			
Visų sukoduotų segmentų europeizacijos indeksai					1,289	1,750	1,892

8 lentelė

Išvados

Atlikus tyrimą įgyvendinti visi 3 išsikelti uždaviniai. Pirmiausia, buvo identifikuoti politinių partijų europeizacijos teorijose egzistuojantys trūkumai. Literatūroje gausu informacijos apie politinių partijų europeizaciją, tačiau nėra vieningo sutarimo kaip reikėtų vertinti europeizacijos lygį.

Antra, suformuotas hipotetinis modelis, leidžiantis nustatyti partijos europeizacijos lygį. Hipotetinio modelio pagrindinės kategorijos buvo ES vertybės, institucijos, politikos ir kompetencijos, bei transnacionaliniai santykiai su europine partijų šeima. Europeizacijos lygis matuojamas skalėje nuo -3 iki 3.

Trečia, atlikus 1.3 skirsnyje aprašyto hipotetinio europeizacijos modelio testavimą, buvo atskleistos silpnosios ir stipriosios modelio pusės. Modelį siūloma keisti. Pirma, pašalinti ES vertybių kategoriją. Analizuojant politinių partijų rinkimines programas buvo pastebėta, kad partijos dažniausiai tik pamini palaikančios konkrečias ES vertybes plačiau jų nekomentuodamos. Kitą vertus ES sutarties 2 straipsnyje deklaruojamos vertybės sutampa su Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintomis vertybėmis. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas valstybės demokratiškumas.²¹⁶ Kitos ES vertybės sutampa su Lietuvos Respublikos Konstitucijos II skirsnyje „Žmogus ir valstybė“ aprašytais nuostatomis,²¹⁷ tad vertybių kategorija pateikia mažai informacijos, kuri galėtų būti laikoma tik ES įtaka nacionaliniams veiksmais. Antra, siūloma pridėti 1 naują kategoriją – partijos referavimą į ES gerąsias praktikas, įvairius sociologinius rodiklius kaip siekiamybę, kurią reiktų įgyvendinti Lietuvoje. Tuomet silpnoji modelio grandis būtų pašalinta, o pats modelis sustiprintas kategorijomis, kurios geriau atskleidžia partijos europeizuotumą. Stiprioji modelio dalis yra ES politikų vertinimas. Visų 7 nagrinėtų partijų programose yra kalbama apie ES politikas.

²¹⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1992 m. lapkričio 2 d., 1 straipsnis, <<https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>>, žiūrėta [2020.05.03]

²¹⁷ Ten pat.

Pasirinktas europeizacijos modelis²¹⁸ susideda iš šių dalių:

1) Reikia įvertinti kaip partijos kalba apie ES institucijų galias, veikimo būdus. Reikia tikrinti ar partijos palaiko dabartinį sutartimis įtvirtintą ES institucijų status quo, galbūt partija kalba apie institucijų veiklą ir atsakomybių sąrašo išplėtimą, galbūt atvirkščiai kalbama apie institucijų funkcijų apribojimą, ar ES institucijų steigimą pačioje valstybėje. Ši kategorija pavadinta ES institucijomis.

2) Reikia įvertinti kaip partijos kalba apie ES išimtinės, pasidalinamosios, papildančios, specialiosios kompetencijų politikas.²¹⁹ Galbūt partija referuoja į politikas, kurios šiuo metu nėra išimtinai reguliuojamos ES, galbūt partija siūlo konkrečias nacionalinės politikos sritis perleisti virš valstybiniui ES sprendimui, o galbūt atvirkščiai. Reikia tikrinti kokias ES politikas partija palaiko, kurioms priešinasi, kurias norėtų dar labiau išplėsti. Ši kategorija pavadinta ES politikomis.

3) Reikia įvertinti kokiame kontekste partija referuoja į ES valstybių narių įvairius sociologinius duomenis, kitus statistinius duomenis. Patikrinti ar partija laiko konkrečias ES valstybių narių praktikas kaip tinkamus pavyzdžius, kuriuos pasitelkus galima išspręsti problemas Lietuvoje. Tai rodytų partijos sutikimą perimti kitų valstybių narių patirtis, elgesio modelius ir labiau susitapatinti su bendra europine pozicija.

4) Svarbu suprasti kokius ryšius nacionalinė partija palaiko su transnacionaline europine partija. Tarptautinis partijų bendravimas gali lemti pokyčius nacionalinės politikos kryptyse.²²⁰ Vaizdinė modelio iliustracija yra pateikta žemiau.

²¹⁸ Sudaryta atsižvelgiant į Robert Ladrech ir atlikto tyrimo rezultatus.

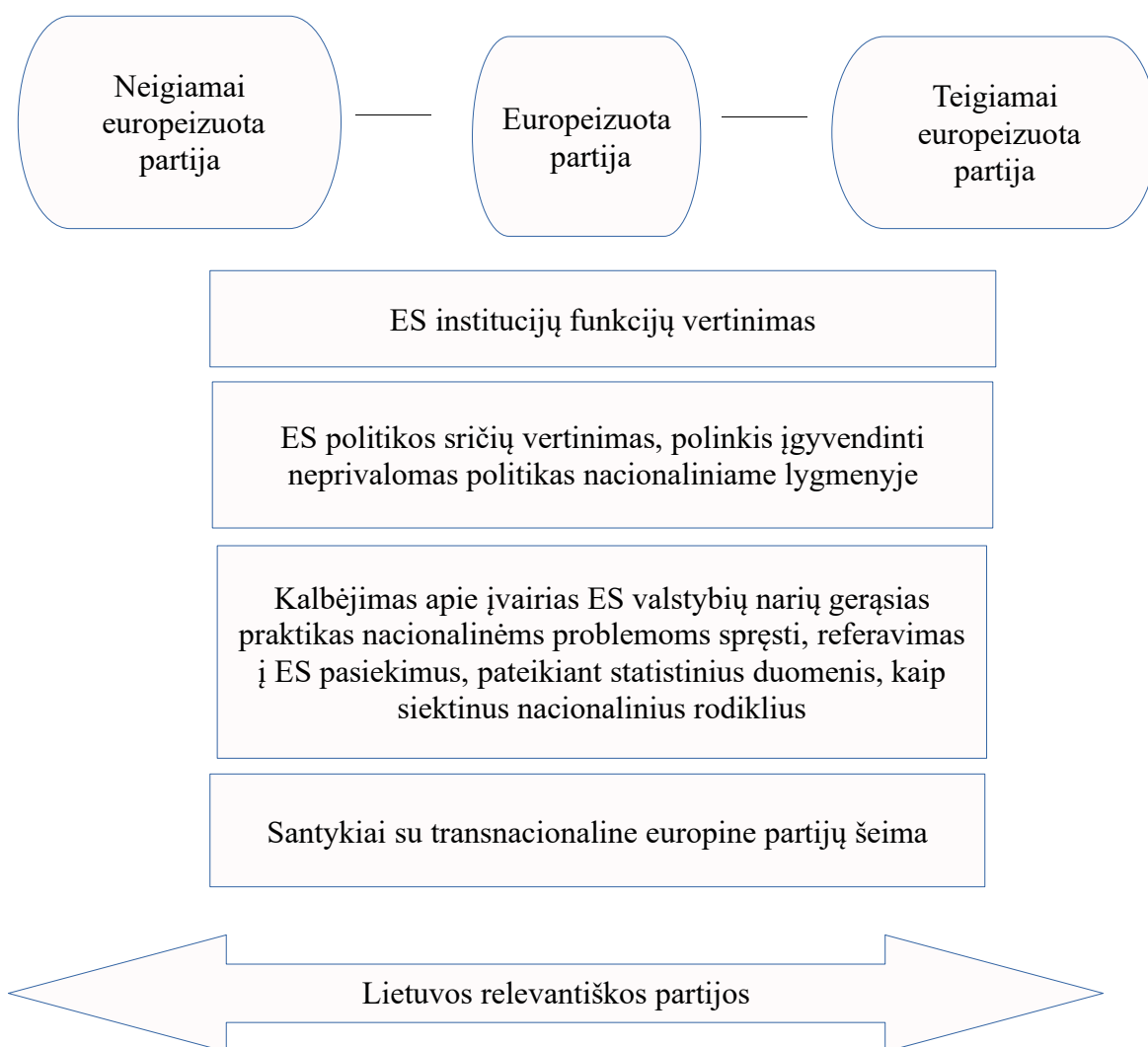
²¹⁹ Eur – Lex, prieiga prie Europos sąjungos teisės, Kompetencijos pasidalijimas Europos Sąjungoje, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0020>>, žiūrėta [2020.04.06]

²²⁰ Robert Ladrech, 399.

Europeizuotos partijos modelis

Negatyvus vertinimas, nacionalinė, ekonominė sritis vis labiau tolsta nuo ES

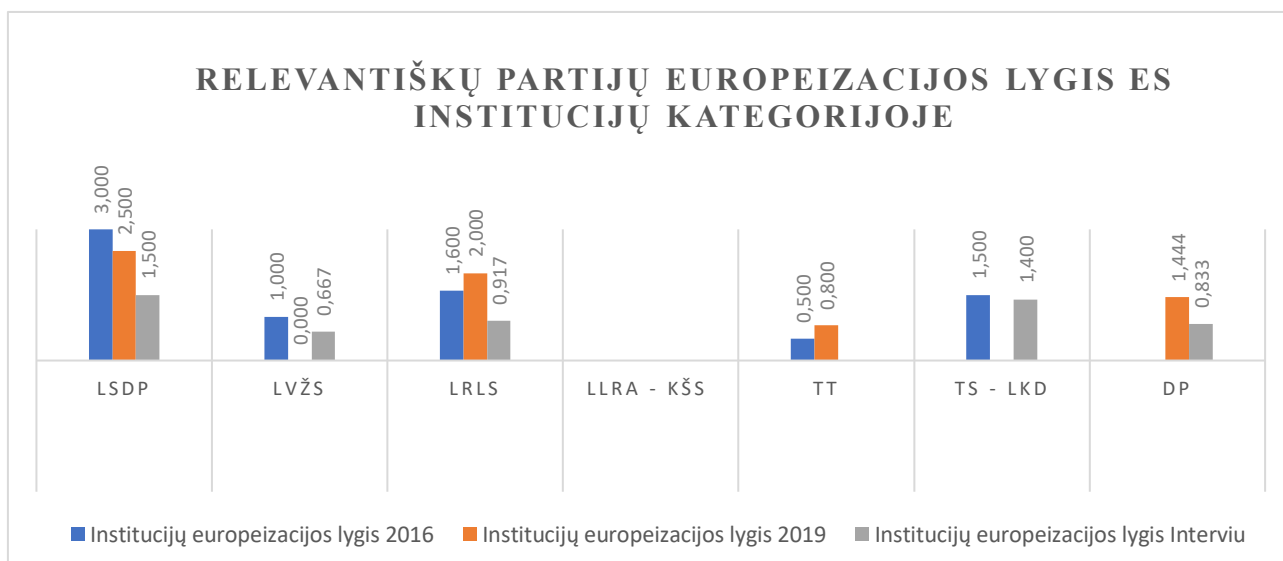
Pozityvus vertinimas, nacionalinė politinė, ekonominė sritis vis labiau sutampa ES.

2 paveikslas

Modelio testavimas patvirtino jo funkcionalumą ir pritaikomumą politinių partijų turinio analizei atlikti. Remiantis šiuo darbe modifikuotu modeliu galima išskirti skirtingų kategorijų europeizacijos lygius. 7 politinių partijų LR Seimo, EP rinkimų programų ir interviu su partijų vadovybės deleguotais atstovais turinio analizė atskleidžia partijų europeizacijos lygius.

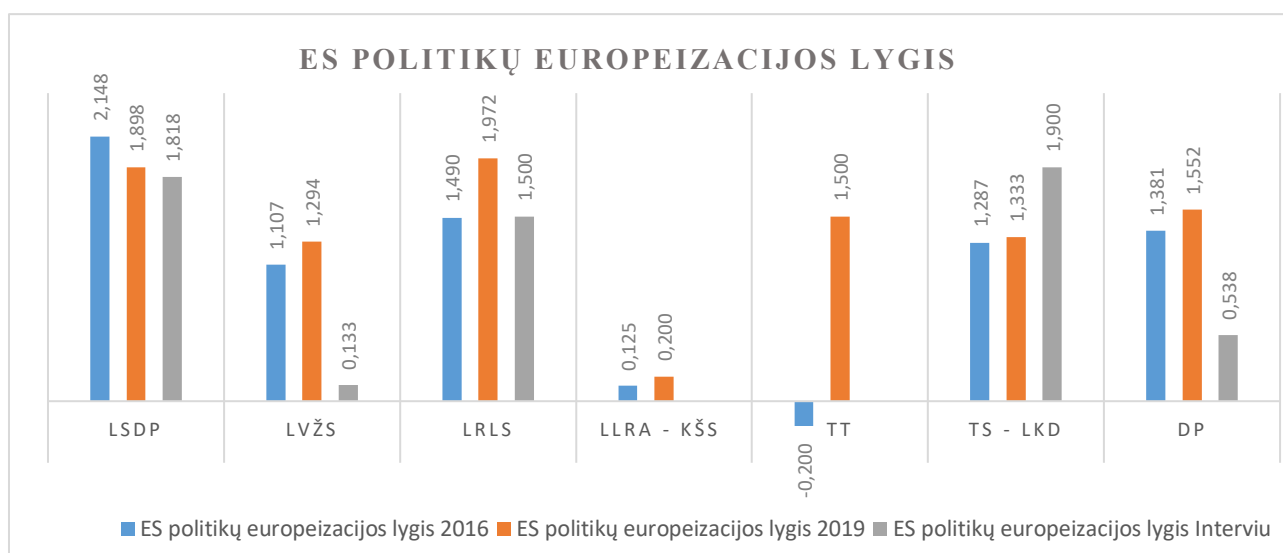
Partijų požiūris į ES institucijas yra teigiamai europeizuotas ir svyruoja nuo 0 iki 3. Trečiame paveiksle aiškiai matyti partijų palankus požiūris į ES institucijas.

3 paveikslas

Paveikslas leidžia palyginti kaip skiriasi europeizacijos lygis priklausomai nuo empirinių duomenų šaltinio. 3-jų iš 7-nių partijų EP rinkiminėse programoje požiūris į institucijas yra labiau europeizuotas nei nacionalinėse. Išskirtinis atvejis yra LLRA- KŠS, kuri nei vienoje programoje nekalbama apie ES institucijas. TS – LKD apie ES institucijas nekalba 2019 EP programoje. 4-rių partijų atstovai kalbėdami apie ES institucijas yra atsargesni, jų interviu duomenys rodo mažesnę europeizaciją nei rinkiminės programos.

Geriausiai partijų europeizacijos lygius atskleidžia būtent partijų požiūriai į ES politikas. Visuose nagrinėtuose empirinių duomenų šaltiniuose buvo atrasti ES politikų aprašymai. Partijos savo programose rašydamos apie ES daugiausiai dėmesio skiria būtent politikoms.

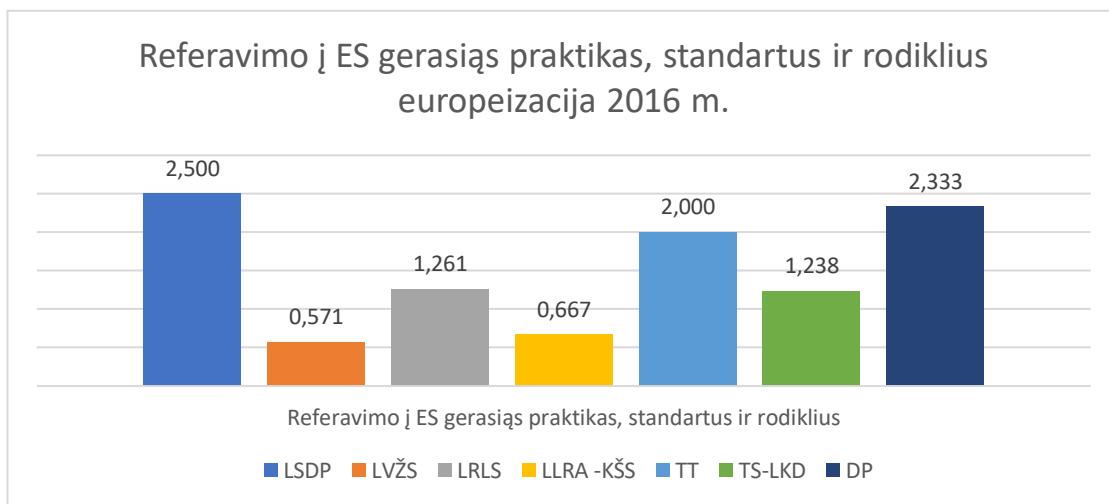

4 paveikslas

4-ame paveiksle yra matoma kaip partijos ES politikų pritaikymo nacionalinėje srityje ar partijos požiūris į politikas europeizacijos lygis kinta skirtinguose analizuotuose šaltiniuose. LSDP ir LLRA – KŠS politikų europeizacijos lygis skirtinguose šaltiniuose mažiausiai svyruoja palyginus

su likusiomis 5-iomis partijomis. LRLS politikų europeizacijos lygis atsiskleidęs išanalizavus interviu medžiagą yra artimas LR Seimo rinkimų programoje nustatytam lygiui, o EP rinkimų programoje europeizacija yra kiek didesnė, tačiau neperžengia vidutinės europeizacijos ribos. Įdomus europeizacijos lygio šuolis pastebimas TT programose. 2016 m. LR Seimo rinkimų programa įvertinta netgi -2,000 indeksu, o štai EP programa peržengia minimalią teigiamą europeizaciją. Gana panašus europeizacijos lygis matomas ir DP programose, tačiau interviu metu pateikta partijos atstovo(-ės) informacijos europeizacija yra beveik 3 kartus mažesnė.

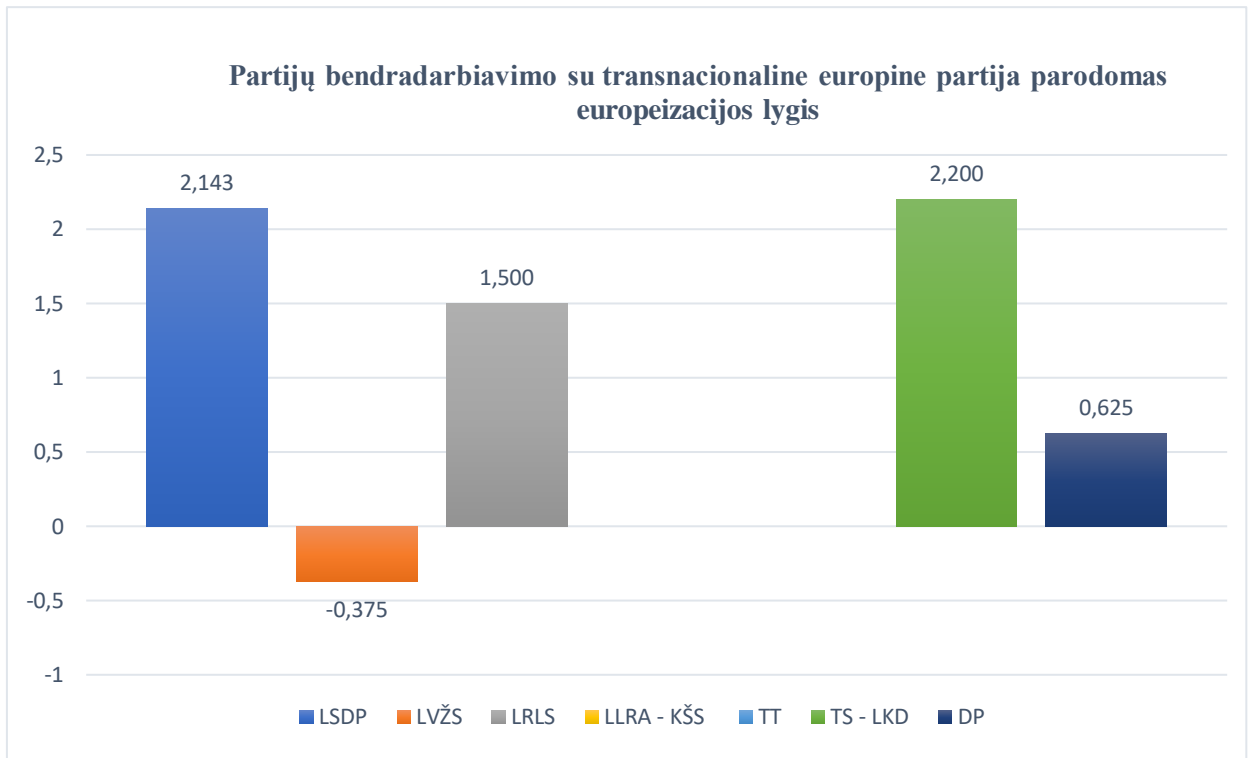
Trečioji kategorija partijos kalbėjimas apie ES valstybių narių rezultatus kaip siekiamybę, įvairios europinės statistikos pateikimas. Tai yra vienas iš europeizacijos požymių. Pateikiamas paveikslas, kuris rodo šios kategorijos europeizaciją 2016 m., nes LR Seimo rinkimuose visos 7-ios partijos apie tai kalbėjo savo programose.

5 paveikslas

Ši kategorija rodo, kad visos partijos teigiamai atsiliepia apie ES valstybėse pasiektus rodiklius, nurodo tai kaip siekiamybę. Kategorija labiausiai europeizuota LSDP, DP, TT, mažiausiai europeizuota LVŽS.

Paskutinė kategorija apibrėžianti partijos europeizacija yra jos santykiai su europine tarptautine partija. 4-oji modelio kategorija reikalauja atlikti interviu su partijų atstovais, nes politinėse programose informacija apie partijų bendradarbiavimą su tarptautinėmis partijų šeimomis nėra. Apibendrinti rezultatai yra pateikiami 6-tame paveiksle.

6 paveikslas

6 paveikslas parodo 5 partijų transnacionalinių santykių europeizaciją, nes iš dviejų partijų nepavyko gauti interviu, o rinkiminėse programose apie tai nebuvo rašoma. Intensyviausius santykius su transnacionalinėmis partijomis palaiko LSDP ir TS-LKD. Šių partijų europeizacijos indeksas peržengia vidutinę europeizaciją. Neigiamai europeizuota yra LVŽS. Ši partija nėra oficiali tarptautinės partijų šeimos narė.

Atliekant 7 politinių partijų europeizacijos lygio tyrimą, buvo pasitelkta turinio analizė ir pusiau struktūruoti ekspertiniai interviu. Tai leido pasiekti tyrimo tikslą. Politinių partijų europeizacijos teorija yra papildyta, pateikiant išvadose aprašytą teorinį europeizacijos lygio nustatymo modelį.

Šis tyrimas iliustruoja modelio efektyvumą. Tyrime yra pateikiamas dabartinis faktinis 7 politinių partijų europeizacijos lygis, tačiau nenagrinėjama istorinė europeizacijos lygio kaita. Tolesniems tyrimams galima būtų rekomenduoti atlikti europeizacijos lygio kaitos tyrimus, pvz. lyginant politinių partijų nuostatas iki Lietuvos įstojimo į ES ir po to. Tokiu būdu būtų galima atsekti istorinę politinių partijų europeizacijos kaitą.

Naudotos literatūros sąrašas

1. 2014 – 2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa, <https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai/2014-2020-metu-europos-sajungos-fondu-investiciju-veiksmu-programa>
2. ALDE party, ALDE Party - Member Parties, <https://www.aldeparty.eu/members/member-parties>
3. Andersen S, Svein, Eliassen A. Kjell, Making policy in Europe: the Europeanization of National policy making, London: SAGE Publications Ltd; 1st edition November 4, 1993.
4. Angerer Jost, EP, ES fiskalinės politikos sistema, 2018/10, http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/lt/FTU_2.6.6.pdf
5. Bitinas Bronislovas et al, Kokybinių tyrimų metodologija, vadovėlis vadybos ir administravimo studentams, Klaipėda, 2008.
6. Borzel Tanja, Towards convergence in Europe? Institutional adaptation to Europeanization in Germany and Spain, *Journal of Common Market Studies*, 1999, 37, 4.
7. Butkevičius Lauras, Lietuvos konkurencijos teisės europeizacija: priežastys, raida ir problemos, ISSN 1392-1274. TEISE 2006 61.
8. Darbo partijos 2016 m. Seimo rinkimų programa, <https://www.darbopartija.lt/seime/programa-2016/>
9. Darbo partijos 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programa, <https://www.darbopartija.lt/europos-parlamente/programa-2019/>
10. Darbo partijos atstovė(-as), pakartotinis interviu su tyrėja, 2020 m. balandžio 10 d.
11. Darbo partijos internetinis puslapis, <https://www.darbopartija.lt/apie/taryba/>
12. Darbo partijos vadovybės paskirta(-s) atstovė(-as), interviu su tyrėja, 2020 m. kovo 3 d.
13. Eur-Lex, prieiga prie Europos Sąjungos teisės, valstybės pagalbai taikomos taisyklės, <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/competition/0802.html?locale=lt&root=0802>
14. Eur – Lex, prieiga prie Europos sąjungos teisės, Kompetencijos pasidalijimas Europos Sąjungoje, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aai0020>
15. European people's party, parties and partners, <https://www.epp.eu/parties-and-partners/>
16. Europos Komisija, Oficialieji tekstai ir komentarai, 2014–2020 m. laikotarpio Europos struktūriniai ir investicijų fondai, Lapkritis 2015, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/blue_book/blueguide_lt.pdf
17. Europos Komisija, Faktų suvestinė. ES genetiškai modifikuotų organizmų srities politika. Klausimai ir atsakymai , https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/MEMO_15_4778.žiūrėta
18. Europos Komisijos pasiūlymas, Tarybos direktyva dėl valstybių narių biudžeto sistemų reikalavimų, KOM(2010) 523 galutinis 2010/0277 (NLE), Briuselis, 2010 9 29, 10 -13. [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2010\)0523/_com_com\(2010\)0523_lt.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2010)0523/_com_com(2010)0523_lt.pdf)

19. Europos Komisijos pasiūlymas, Tarybos reglamentas dėl Europos valiutos fondo įsteigimo, COM(2017) 827 final 2017/0333 (APP), Briuselis, 2017 12 06, 1. <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:050797ec-db5b-11e7-a506-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF
20. Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinė, Aplinkos politika: bendrieji principai ir pagrindinė sistema, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/71/aplinkos-politika-bendrieji-principai-ir-pagrindine-sistema>
21. Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės, Bendrieji ES pramonės politikos principai, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/61/bendrieji-es-pramoses-politikos-principai>
22. Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės, Švietimas ir profesinis mokymas, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/139/svietimas-ir-profesinis-mokymas>
23. Europos Parlamentas, Naujienos, Socialinė Europa: kokia yra ES socialinė politika? <https://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/eu-affairs/20170616STO77648/socialine-europa-kokia-yra-es-socialine-politika>
24. Europos Sąjunga, apžvalga, https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/lithuania_lt
25. Europos Sąjunga, Europos piliečių iniciatyva, https://europa.eu/citizens-initiative/home_lt
26. Europos sąjungos sutarties suvestinė redakcija, Europos sąjungos oficialusis leidinys, 2008.05.09, C 115/13, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LT:PDF>
27. Europos Sąjungos sutartis dėl veikimo, 2012.10.26, C 326/47, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=LT>
28. Europos vadovų taryba, energetikos sąjunga, chronologija, <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/energy-union/>
29. Europos vadovų taryba, Energetikos sąjunga, <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/energy-union/>
30. Europos vadovų taryba, ES plėtra, <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/enlargement/>
31. Gaižauskaitė Inga et al, Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu, vadovėlis, Registrų centras, Vilnius 2016.
32. Gairės ir rekomendacijos, https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai?document_category=194&priemone=83
33. Gudžinskas Liutauras, Europeizacija ir gerovės valstybė Lietuvoje: institucinės sankirtos, ISSN 1392-1681, Politologija, 2014/4 (76).
34. Kohler – Koch Beate, “The Evolution and Transformation of European Governance”, Paper presented at the ECSA – Sixth Biennial International Conference, Pittsburg, USA, 2.-5. Juni 1999).

35. Kritzinger Sylvia, Michalowitz Irina, Party position changes through EU membership? The (non)-europeanisation of Austrian, Finish and Swedish political parties, *Polique europeenne*, 2005/ n0 16 I pages 19 a 51, ISSN 1623-6297, ISBN 2747588599
36. Ladrech Robert, Europeanization of Domestic Politics and Institutions – the Case of France, *Journal of Common Market Studies*, 32 (1),1994 p. 69-88, cituota iš Sylvia Kritzinger, Irina Michalowitz, Party position changes through EU membership? The (non)-europeanisation of Austrian, Finish and Swedish political parties, *Polique europeenne*, 2005/ n0 16 I pages 19 a 51, ISSN 1623-6297, ISBN 2747588599, 20.
37. Ladrech Robert, Europeanization and political parties, Towards a Framework for Analysis, *Party politics*, London: Thousand Oaks New Delhi, VOL 8, No. 4, sage publications, 2002.
38. Lawton C Thomas, Governing the Skies: Conditions for the Europeanisation of Airline Policy, *Journal of Public Policy*, Vol. 19, No. 1 (Jan. - Apr. 1999).
39. Lietuvos lenkų rinkimų akcija – Krikščioniškų šeimų sąjunga, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos programinės nuostatos 2016 m. Seimo rinkimai <http://www.awpl.lt/?p=4768&lang=lt>
40. Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos internetinis puslapis, http://www.awpl.lt/?page_id=68&lang=lt
41. Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1992 m. lapkričio 2 d., <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>
42. Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdis, partijos lyderiai, <https://www.liberalai.lt/lyderiai/>
43. Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdžio 2016 m. Seimo rinkimų programa, <https://www.liberalai.lt/content/uploads/2016/06/20160818-PROGRAMA.pdf>
44. Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio Europos Parlamento 2019 metų rinkimų programa „15 sprendimų Europietišškai Lietuvai“, https://www.liberalai.lt/content/uploads/2018/10/EP-PROGRAMA_Patvirtinta-Tarybos-2019.02.28.pdf
45. Lietuvos socialdemokratų partija, <https://www.lsdp.lt/struktura-ir-kontaktai/lsdp-pirmininkas/>
46. Lietuvos socialdemokratų partija, LSDP 2016 m. rinkimų į LR Seimą programa, 2016 m. gegužės 2 d., <https://www.lsdpklaipeda.lt/32869-2/>
47. Lietuvos socialdemokratų partija, LSDP rinkimų į 2019 - 2024 metų Europos Parlamentą programa „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“, <https://www.lsdp.lt/europosprograma/>
48. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos 2016 m. LR Seimo rinkimų programa „Darnios Lietuvos Vyriausybės programa“, <http://darnilietuva.lt/#1468571573106-a657ddbf-399c>
49. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga, 2019 m. Europos Parlamento rinkimų programa, <https://nesustokimeaugti.lt/rinkimu-programa/>

50. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos internetinis puslapis,
https://www.lvzs.lt/lt/index.php?option=com_content&view=article&id=18&Itemid=7#.XhyvHsgzbIU
51. LR valstybinių institucijų kontaktų ir naudingos informacijos portalas, *Lietuvos politinės partijos*,
<https://www.lrvalstybe.lt/valstybines-institucijos/lietuvos-politines-partijos>
52. Magnette Paul, *What is the European Union: Nature and Prospects*, Palgrave, 2005.
53. Mair Peter, 'The Limited Impact of Europe on National Party Systems', *West European Politics* 23:2000, 27–51., cituota iš Robert Ladrech, *Europeanization and political parties, Towards a Framework for Analysis, Party politics*, London Thousand Oaks New Delhi, VOL 8. No.4 pp. 389–403, Copyright © 2002 SAGE Publications, 392-393.
54. Maniakas Klaudijus, teorinė prieiga: europeizacija, elitai, valstybės užgrobinimas ir vystymasis, ISSN 1392-1681.
55. Matthijs Rooduijn ir Teun Pauwels, „Measuring populism: Comparing two methods of content analysis.“ *West European Politics* 34.6, 2011, 1273.
56. Maxqda, The art of data analysis, <https://www.maxqda.com/>
57. Mažylytė Liucija, Lietuvos žemės ūkio interesų grupių institucionalizacija ir europeizacija, ISSN 1648-9098, *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. 2012. 3 (27). 20-26.
58. Müller, W. C. and Strøm, K., *Political Parties and Hard Choice*’, 199 In Müller, W. C. and Strøm, K. (eds) *Policy, Office, or Votes? How Political Parties in Western Europe Make Hard Choices*, New York, Cambridge University Press, 1999 ,1–35.
59. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, https://europa.eu/european-union/topics/health_lt
60. Olsen J. P., *The Many Faces of Europeanization, Journal of Common Market Studies*, 5:5, 921-52.
61. Pivoras Saulius, *Pilietybės politikos europeizacija: raidos kryptys ir prielaidos, AIKOS, 8 Lietuvos migracijos ir diasporos studijos*, ISSN 1822-5152
62. Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LLRS atstovu (-e), 2020 m. kovo 6 d.
63. Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LSDP atstovu (-e), 2020 m. kovo 1 d.
64. Pusiau struktūruotas ekspertinis interviu su LVŽS atstovu (-e) Nr. 4, 2020 m. kovo 13 d.
65. Radaelli C. (2000), “Whither Europeanization? Concepts Stretching and Substantive Change”, *European Integration Online Papers (EioP)*, 4 (8),<http://eiop.or.at/eiop/texte/2000-008a.htm>
66. *Regions in the European Union Nomenclature of territorial units for statistics - NUTS 2016/EU-28 edition 2018 -* <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9397402/KS-GQ-18-007-EN-N.pdf>.
67. Sartori Giovanni, *Parties and party systems: a framework for analysis*, Giovanni Sartori; an introduction by Peter Mair. - Colchester: ECPR, 2005.

68. Simon Otjes et al, Beyond Kriesiland: EU integration as a super issue after the Euro crisis , European Journal of Political Research 56: 2017, 301–319.
69. Tėvynės Sąjunga – Lietuvos krikščionių demokratai , <https://tsajunga.lt/kandidatai/gabrielius-landsbergis/>
70. Tėvynės Sąjunga – Lietuvos krikščionių demokratai, TS – LKD Europos Parlamento rinkiminės nuostatos „Tikime Europa“, https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2019/04/TS-LKD_EP_rinkimu_programa_2019.pdf
71. Tėvynės Sąjunga – Lietuvos krikščionių demokratai, Planas Lietuvai, <https://tsajunga.lt/programos/ts-lkd-naujas-planas-lituvai/>
72. Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų partijos internetinis puslapis. <https://tsajunga.lt/partija/>
73. Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų partijos vadovybės paskirtas asmuo, interviu su autore, 2020 m. balandžio 1 d.
74. Tvarka ir teisingumas, „Stipri šeima – saugi bendruomenė – Tautų Europoje“, <https://www.vrk.lt/documents/10180/676652/EP+bendras+leidinys++A5+2019.pdf/36efb36d-7f88-479e-855a-666c4060b322>
75. Tvarka ir teisingumas, Seimo rinkimų programa 2016. Lietuva čia mūsų namai, <http://www.tvarka.lt/lt/apie-mus/seimo-rinkimu-programa-2016>
76. Tvarkos ir teisingumo internetinis puslapis, <http://www.tvarka.lt/lt/pirmininkas/biografija>
77. Valdemaro Tomaševskio blokas – krikščioniškų šeimų sąjungos ir rusų aljanso koalicija Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis!, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!, <https://www.vrk.lt/documents/10180/676652/EP+bendras+leidinys++A5+2019.pdf/36efb36d-7f88-479e-855a-666c4060b322>
78. Vinciūnienė Aušra, Europeizacija ir kintanti politinės komunikacijos kultūra Baltijos šalyse, ISSN 1392-0561, Informacijos mokslai, 2012 59.
79. Vyriausioji rinkimų komisija, 2004 m. birželio 13 d. rinkimai į Europos Parlamentą, partijų koalicijų programos, <https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2004/euro/programos/index.html>
80. Vyriausioji rinkimų komisija, 2014 m. gegužės 25 d. rinkimai į Europos Parlamentą, https://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/426_lt/KandidatuSarasai/index.html,
81. Vyriausioji rinkimų komisija, Kandidatų į Europos Parlamento narius sąrašai, <https://www.vrk.lt/kandidatai-kandidatu-sarasai-2019-ep?srcUrl=/rinkimai/904/rnk1186/kandidatai/epKandidataiSarasai.html>
82. Vyriausioji rinkimų komisija, Kandidatų į Europos Parlamento narius sąrašai, <https://www.vrk.lt/kandidatai-kandidatu-sarasai-2019-ep?srcUrl=/rinkimai/904/rnk1186/kandidatai/epKandidataiSarasai.html>

Priedai

1 priedas: išanalizuotų rinkiminių programų sąrašas

Analizuojamos LR Seimo ir Europos Parlamento rinkimų programos						
Eilės Nr.		Programos rūšis	Rinkimų data ir rūšis	Programos pavadinimas	Nuoroda į programą internete	Apimtis/žodžiai
1	LLRS	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	Lietuvos Respublikos Liberalų Sąjūdžio 2016 m. Seimo rinkimų programa	PDF failas, LLRS internetiniame puslapyje, https://www.liberalai.lt/content/uploads/2016/06/20160818-PROGRAMA.pdf	33729
2		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio Europos Parlamento 2019 metų rinkimų programa „15 sprendimų Europietišškai Lietuvai“	PDF failas, LLRS internetiniame puslapyje, https://www.liberalai.lt/content/uploads/2018/10/EP-PROGRAMA_Patvirtinta-Tarybos-2019.02.28.pdf	1917
3	DP	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	Darbo partijos rinkimų į 2016 - 2020 m. Lietuvos Respublikos Seimą programa	Darbo partijos internetiniame puslapyje, https://www.darbopartija.lt/seime/programa-2016/	13139
4		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	Programa 2019	Darbo partijos puslapyje, https://www.darbopartija.lt/europos-parlamente/programa-2019/	5887
5	TT	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	Seimo rinkimų programa 2016 „Lietuva. Čia mūsų namai“.	TT internetiniame puslapyje, http://www.tvarka.lt/lt/apie-mus/seimo-rinkimu-programa-2016	6249
6		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	Stipri šeima – saugi bendruomenė – Tautų Europoje	VRK internetiniame puslapyje, https://www.vrk.lt/documents/10180/676652/EP+bendras+leidinys++A5+2019.pdf/36efb36d-7f88-479e-855a-666c4060b322	220
7	LVŽS	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	Darnios Lietuvos Vyriausybės programa, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos 2016 m. LR Seimo rinkimų programa. 2016-09-12	LVŽS internetiniame puslapyje, http://darnilietuva.lt/rinkmenos/darnios-lietuvos-vyriausybes-programa.pdf	
8		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	2019 m. Europos Parlamento rinkimų programa	LVŽS internetiniame puslapyje, https://nesustokimeaugti.lt/rinkimu-programa/	2126
9	TS-LKD	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	TS-LKD Planas Lietuvai	TS LKD internetiniame puslapyje https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2017/10/TS-LKD-naujas-planas-Lietuvai.pdf	
10		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	TS-LKD Europos Parlamento rinkiminės nuostatos „Tikime Europa“	TS LKD internetiniame puslapyje, https://tsajunga.lt/wp-content/uploads/2019/04/TS-LKD_EP_rinkimu_programa_2019.pdf	
11	LSDP	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	LSDP 2016 m. rinkimų į LR Seimą programa	LSDP internetiniame puslapyje, 2016 m. gegužės 2 d., https://www.lsdpklaipeda.lt/32869-2/	6321
12		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	LSDP rinkimų į 2019 - 2024 metų Europos Parlamentą programa „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“	LSDP internetiniame puslapyje, data nenurodyta, https://www.lsdp.lt/europosprograma/	2428
13	LLRA-KŠS	Nacionalinė	2016.10.09 LR Seimo rinkimai	Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos programa „Programinės nuostatos. 2016 m. Seimo rinkimai, Patvirtinta LLRA-KŠS konferencijoje 2016 m. rugpjūčio 2 d	LLRA internetiniame puslapyje, http://www.awpl.lt/?p=4768&lang=lt	5342
14		Europinė	2019.05.26 rinkimai į Europos Parlamentą	Valdemaro Tomaševskio blokas - krikščioniškų šeimų sąjungos ir rusų aljanso koalicija, Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!	VRK internetiniame puslapyje, https://www.vrk.lt/LLRA-programa	228

2 priedas: klausimynas

I. Įvadinis klausimas

- Kaip manote ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje veikia Jūsų partijos veikimą?

II. Europos Sąjungos vertybės

- Ar Jūsų partija manytų, kad Europos Sąjungai trūksta kompetencijų? Galbūt ES kompetencijas reikia stiprinti?
- Ar Jūsų partijai priimtinos visos Europos Sąjungoje sutarties 2 straipsnyje deklaruojamos vertybės?
- Ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?
- Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeliamos į nacionalinę teisę, tačiau Jūsų partijai yra priimtinos, atrodo naudingos?

III. Europos Sąjungos institucijos

- Ar partija pasitiki Europos Sąjungos institucijomis?
- Kaip Jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Taryboje. Ar Taryboje reiktų plačiau taikyti kvalifikuotą balsų daugumą? Ar Jūsų partija sutinka, kad vienbalsiškumo principas suteikia valstybės narėms veto, tačiau lėtiną sprendimų priėmimą?
- Kaip Jūsų partija vertina Europos parlamentą? Ar reiktų didinti Europos parlamento galias?
- Kaip Jūsų partija vertina Europos Komisijos kompetencijas?
- Kaip Jūsų partija vertina Tarybos kompetencijas?
- Kaip Jūsų partija vertina Europos Teisingumo Teismo vaidmenį?
- Kaip Jūsų partija vertina Europos Sąjungos viršenybės principą?

IV. Europos Sąjungos politikos

- Ar Jūsų partiją tenkina muitų sąjunga ir bendroji rinka?
- Ar Jūsų partiją tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?
- Ar Jūsų partiją tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?
- Ar Jūsų partiją tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika?
- Jūsų partijos nuomone ar reikia didesnio Europos Sąjungos bendro biudžeto ir bendrų visai Sąjungai mokesčių?
- Ar Jūsų partijos nuomone Lietuvos narystė euro zonoje pasiteisino?
- Kaip Jūsų partija vertina Europos centrinio banko veiklą?
- Kokias ES politikos nuostatas pritaikėte savo partijos viduje?

V. Transnacionaliniai santykiai su Euro partija

- Ar Jūsų partija priklauso Europinei transnacionalinei partijų šeimai?

- Nuo kada partija yra dalis europinės partijos?
- Ar derinate nacionalinės partijos pozicijas su europine partija?
- Kaip vyksta bendradarbiavimas su europine partija?
- Kaip dažnai dalyvaujate susitikimuose su europine partija?
- Ar partija dalyvavo europinės partijos pagrindinio kandidato Europos Komisijos pirmininko postui užimti parinkimo procedūroje? Jei taip galbūt galite papasakoti kaip vyko partijos pagrindinio kandidato parinkimo procedūra?
- Ar nacionalinė partija turi įsipareigojimų europinei partijai?
- Ar Jūsų partijos politinėje programoje atsispindi europinės partijos nuostatos?
- Kaip apibūdintumėte šiuos transnacionalinius partijų ryšius?

VI. Baigiamieji klausimai

- Koks Jūsų partijos požiūris į Europos Sąjungą?
- Ar teikia didinti Europos Sąjungos valstybių narių integraciją?

3 priedas: kodų ir europeizacijos lygmens vertinimo skalės aprašas

Kodas: Kas yra Europa

Šis kodas apima visus būdvardžius, kurie priskiriami ES.

Vertinimo skalė

-3	Nereikalinga tokia sąjunga.
-2	Decentralizacija.
-1	Pasisako prieš priverstinę federalizaciją.
0	Nežino kokia yra ES.
1	ES apibūdinama kaip darni Europos tautų bendrija. Partija tiki pirminiu ES projektu. Partija mano, kad reikia išsaugoti sąjungą. Krikščioniško humanizmo vertybėmis grįsta ES. Status quo.
2	ES - saugumas, gerovė, keturios laisvės.
3	ES privalo daugiau integruotų politikos sričių negu dabar. Federalizmas, konfederacija.

Kodas: ES institucijos

Sprendimų priėmimas Taryboje, Europos Parlamentas, Europos Komisija, Taryba, Europos Teisingumo Teismas, Centrinis bankas, viršenybės principas. Kiekvienai ES institucijai yra priskirtas atskirtas sub kodas.

Vertinimo skalė:

-3	Jeigu norima panaikinti konkrečią instituciją, jos galias perkelti atgal valstybei narei.
-2	Jeigu kritikuojamos institucijų kompetencijos, norima apriboti konkrečius sprendimų priėmimus.
-1	Jeigu kritikuojamas institucijų darbuotojų darbo efektyvumas, sprendimų priėmimo sparta, abejojama tam tikrų pareigūnų kompetencija.
0	Neutrali pozicija.

1	Palaiko egzistuojanti status quo, remia ES sutartimis nustatytas institucijų funkcijas.
2	Išreiškia ne abejotiną palaikymą ir pasitikėjimą ES institucijomis, palaiko priimtus sprendimus.
3	Mano, kad reiktų stiprinti institucijų galias, suteikiant daugiau funkcijų ir atsakomybių. Teigiamai vertinamas ES teisės viršenybės principas.

Ši vertinimo skalė taikoma tokia pat visiems pagrindiniui kodui „ES institucijos“ priskiriamams sub kodams, tai yra kiekvienai institucijai atskirai. Atskirai išskiriama kaip pavyzdys Europos komisijos sub kodo vertinimo skalė.

Sub kodas: Europos Komisija

Vertinimo skalė.

-3	Siūloma itin griežtai mažinti EK kompetencijų sritis, pvz.: atimti ES teisės aktų leidybos galią.
-2	Siūloma apriboti EK galias
-1	Kritikuojamos EK komisarų kompetencijos
0	Jei tik pamini EK, pvz.: Remiamasi EK pateiktais statistiniais duomenis
1	Palaikomas EK galių status quo.
2	Siūloma šiek tiek plėsti EK sutartimis suteiktas galias
3	Siūloma itin plėsti EK sutartimis suteiktas galias, pereinant prie politikų, kurios šiuo metu tik valstybių narių nacionalinės kompetencijos.

Kodas: Europos energetikos sąjunga

Tai rodo tolesnį norą labiau integruotis. Didesnė sanglauda, didesnė europeizacija.²²¹

Vertinimo skalė:

-3	Itin kritikuojami ES priimti sprendimai dėl Energetikos sąjungos, kritikuojami elektros energijos reglamentas ir direktyva, reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką
----	--

²²¹ Energetikos sąjungos aprašymas, bei reglamentų, direktyvų dėl šios politikos pateikimas <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/energy-union/>

	elektros energijos sektoriuje, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros funkcijos, dujų direktyva, energijos vartojimo efektyvumo taisyklės, Europos elektros energijos rinkos reforma ir kiti ES teisės aktai skirti Energetikos sąjungai kurti.
-2	Nepalaikoma ES Energetikos sąjungos idėja, tačiau neišsakoma konstruktyvi kritika. Abejojama Energetikos sąjungos nauda Lietuvai.
-1	Kvestionuojama politika.
0	Neutrali pozicija.
1	Palaikoma ES energetikos sąjungos idėja, kalbama apie privalomai perkeliamus reglamentus.
2	Palaikoma ES energetikos sąjungos idėja, kalba apie direktyvas, kurių tikslų įgyvendinimo būdus pati valstybė gali pasirinkti.
3	Itin palaikomi ES priimti sprendimai dėl Energetikos sąjungos, kritikuojami elektros energijos reglamentas ir direktyva, reglamentas dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros funkcijos, dujų direktyva, energijos vartojimo efektyvumo taisyklės, Europos elektros energijos rinkos reforma ir kiti ES teisės aktai skirti Energetikos sąjungai kurti.

Kodas: ES pramonės strategija

Jei pasisakoma už tai, kad reikia priimti ES pramonės strategiją, tai reiškia gilesnę integraciją ir europeizaciją.²²²

Vertinimo skalė:

-3	Itin kritikuojama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas. Kritikuojamas inovacijų diegimas.
-2	Kritikuojama politika, išreiškiamas neigiamas poveikis pačiai Lietuvai.
-1	Kritikuojama, tačiau nenurodomi aiškūs pramonės strategijos neigiami aspektai.

²²² Europos parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės, Bendrieji ES pramonės politikos principai, <<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/61/bendrieji-es-pramonės-politikos-principai>>, žiūrėta [2020.02.29]

0	Neutrali pozicija
1	Referuojama tik į ES paramą: Horizontas 2020, Cosme, ESIF.
2	Palankiai vertinama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas, kritikuojamas inovacijų diegimas, Kalbama apie direktyvas, kurių tikslų valstybė gali pasiekti taikant savo metodus.
3	Labai teigiamas požiūris, noras imtis iniciatyvos įgyvendinti ES tikslus. Palankiai vertinama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas, kritikuojamas inovacijų diegimas. Kalbama apie reglamentus.

Kodas: Efektyvi sveikatos apsauga

Šiuo metu žmogaus sveikatos apsauga ir gerinimas yra papildančioji kompetencija. Tai apibrėžta SESV 6 straipsnyje. Papildančioji kompetencija: ES gali remti, koordinuoti ir papildyti ES šalių veiksmus. Teisiškai privalomais ES aktais negali būti derinami ES šalių įstatymai ar kiti teisės aktai.²²³ Jei partija nori siekti efektyvios sveikatos apsaugos politikos, tai reiškia, kad siekia didesnės integracijos, didėja europeizacijos lygmuo.

Vertinimo skalė

-3	Išbraukti sveikatos apsaugą iš papildančiųjų kompetencijų sąrašo. Sveikatos apsauga laikoma išimti tik pačios valstybės politika.
-2	Partija išreiškia nenorą dėl sveikatos apsaugos konsultuotis su ES.
-1	Kritikuoja ES rekomendacijas sveikatos apsaugos srityje, pvz. farmacijos.
0	Neutrali pozicija.
1	Užtikrinti efektyvias ir išmanias sveikatos priežiūros sistemas, skatinti mokslinių tyrimų sveikatos sferoje finansavimą.
2	Dalintis gerąja praktika tarp valstybių narių, skatinti mokslinių tyrimų sveikatos sferoje finansavimą.
3	Siekti bendro ES standarto, bendros taisyklės, griežta medicinos įrenginių ir pan. kontrolė ES lygiu. Ligų prevencija persipina su kitomis ES politikos, pvz. išorinės sienos apsauga ir pan.

²²³ Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, https://europa.eu/european-union/topics/health_lt, žiūrėta [2020.02.29]

Kodas: ES BUSP

Jei partija nori vystyti bendrą užsienio ir saugumo politiką tai reiškia didesnę integraciją.

Vertinimo skalė

-3	Reikia atsisakyti BUSP
-2	Negalima kurti bendros kariuomenės.
-1	Valstybės saugumas - jos kompetencija.
0	Status quo.
1	Vieninga, solidari, bendradarbiavimas su Rytų kaimynais, gilinti politinę sandraugą gynyboje.
2	ES gynybos pajėgumų stiprinimas, glaudesnis gynybos plano koordinavimas, ES užtikrina valstybių suverenumą.
3	Autonomiška, nepriklausom ES saugumo ir gynybos politika. Bendra, pragmatiška užsienio politika. Suteikti daugiau galių ir kompetencijų. ES kariuomenės.

Kodas: ES vertybės

Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.²²⁴

Vertinimo skalė

-3	Pasisako prieš pliuralizmą, lygias žmonių teises ir kitas vertybes.
-1	Parodo įvairią nelygybės aspektų statistiką.
0	Tik išvardinamos vertybės be jokio konteksto.
1	Galima bandyti labiau užtikrinti vertybes.

²²⁴ Europos Sąjungos Sutarties 2 straipsnis, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LT:PDF>, žiūrėta [2020.03.01]

3	Palaikomos visos vertybės.
---	----------------------------

Sub kodas: **ES parama**

SESV 157 straipsnyje pateikiama tokia informacija apie ES paramos fondus: „Struktūriniai fondai (Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyrius, Europos socialinį fondas, Europos regioninės plėtros fondas), Europos investicijų bankas ir kiti esami finansiniai instrumentai.“ Bendrai paėmus yra šie struktūriniai ir investiciniai ES fondai: Europos regioninės plėtros fondas, Europos socialinis fondas, Sanglaudos fondas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas.²²⁵

Vertinimo skalė:

Jei partija programoje kalba apie ES paramos didinimą jau dabar numatytais sritims iš balų skalėje tai vertinama 2 balais, nes tai reiškia, kad norint gauti paramą reikia pasiekti tam tikrus rodiklius, parama skiriama iš anksto numatytiems projektams, kurie privalo atitikti projektų finansavimo sąlygų aprašus. Tokiu būdu tam tikras ES nuostatos įgyvendinamos Lietuvoje. Jei kalbama, kad vis daugiau skirtingų sričių projektų turėtų būti skiriamas finansavimas - tai rodo didėjanti fondų, skirtingų sričių projektų apėmimą, vertinama 3. Jei kalbama apie status quo, tai įrangai yra kompleksinė miestų plėtra, parama renovacijos darbams, įrangai sveikatos priežiūros įstaigoms vertinama 1. Jei kalbama, kad reiktų atsisakyti fondų paramos nuo -3 iki -1.

Kodas: ES politikos

ES politikos numatytos Europos Sąjungos sutarties dėl veikimo suvestinėje redakcijoje.

Vertinimo skalė

-3	ES kompetencijų susigrąžinimas tik tai valstybės reguliavimui. Reiktų mažinti ES reguliavimą.
-2	Jei kritikuojamos ES galios konkrečiose politikose, tačiau pateikiamas joks pasiūlymas kaip tai keisti.
-1	Jei kritikuojamos ES galios konkrečiose politikose, tačiau nepateikiamas joks pasiūlymas kaip tai keisti.
0	Status quo
1	Jeigu kalbama apie ES politikas egzistuojančias dabar ir esančias išimtinėje ES kompetencijoje

²²⁵ SESV, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>, [2020.03.01]

2	Jei pasisakoma už konkrečios politikos srities ES reguliavimo mechanizmo išplėtimą, tačiau nekeičiant kompetencijų srities, pvz. papildančioji lieka papildančioji, neperkeliamą į išimtinę
3	Jei norima plėsti ES išimtinės kompetencijas.

Ta pati vertinimo skalė nuo -1 iki 3 galioja visiems po šiuo motininiu/pagrindiniu kodu patenkantiems sub kodams, t. y. kiekvienai atskirai ES politikai.

Sub kodas: Muitų Sąjunga ir bendroji rinka

Muitų Sąjunga: Sąjunga apima visą prekybą prekėmis apimančią muitų sąjungą, kurioje tarp valstybių narių uždraudžiami importo ir eksporto muitai bei visi lygiaverčio poveikio mokėjimai, o jų santykiams su trečiosiomis šalimis nustatomas bendrasis muitų tarifas. (SESV 28 straipsnis)²²⁶ Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ir lygiaverčio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams. (SESV 30 straipsnis)²²⁷

Bendroji rinka: didelio konkurencingumo socialine rinkos ekonomika, kuria siekiama visiško užimtumo ir socialinės pažangos, bei aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimu. Ji skatina mokslo ir technikos pažangą. (ESS 3 straipsnis)²²⁸

Išimtinė kompetencija: bendros prekybos politikos, muitų sąjungos, vidaus rinkos veikimui būtinų konkurencijos taisyklių nustatymo; srityse. (SESV 3)²²⁹

Sub kodas: Bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika

Sąjunga nustato ir įgyvendina bendrą žemės ūkio ir žuvininkystės politiką Vidaus rinka taip pat apima žemės ūkį, žuvininkystę ir žemės ūkio produktų prekybą. „Žemės ūkio produktai“ – tai žemdirbystės, gyvulininkystės bei žuvininkystės produktai ir tiesiogiai su jais susiję pirminio perdirbimo produktai. Nuorodos į bendrą žemės ūkio politiką arba žemės ūkį ir vartojamas terminas „žemės ūkis“ suprantami kaip apimantys ir žuvininkystę, pripažįstant šio sektoriaus specifinį pobūdį (SESV 38 straipsnis)²³⁰

Sub kodas: Darbuotojų teisės ir judėjimo laisvė

²²⁶ Sutarties dėl Europos sąjungos veikimo suvestinė redakcija, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>>, žiūrėta [2020.02.03]

²²⁷ Ten pat.

²²⁸ ES sutarties suvestinė redakcija, <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:LT:PDF>>, žiūrėta [2020.02.03]

²²⁹ Ten pat.

²³⁰ Sutarties dėl Europos sąjungos veikimo suvestinė redakcija.

Sąjungoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė. Tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės. (SESV 45 straipsnis)²³¹

Sub kodas: Sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika

Sąjunga turi užtikrinti, kad nebūtų jokios asmenų, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kontrolės jiems kertant vidaus sienas (SESV 77). Sąjunga kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politiką trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekdama siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas.²³²

Vertinimo skalė

-3	Partija mano, kad bendra migracijos, prieglobsčio ir sienų kontrolės politika nereikalinga.
-2	Partija itin kritikuoja ir pasisako prieš buvusią kvotų sistemą, mano, kad tai valstybės narės kompetencija.
-1	Partija kritikuoja, bet negali sugalvoti alternatyvos.
0	Neutrali pozicija, nežino, neturi atsakymo.
1	Partija, mano, kad Dublino mechanizmai nesuveikė, bet sprendimo pernelyg nekritikuoja.
2	Partija siūlo kaip galima patobulinti šias politikas, siūlo alternatyvas ES lygiu.
3	Partija tiesiogiai nurodo, kad reiktų didesnio koordinavimo ES lygiu, valstybių narių integracijos, galbūt turi pavyzdžių kaip galima tai padaryti. Palaiko ES sienų ir pakrantės apsaugos agentūros kūrimą

Sub kodas: Bendras biudžetas ir mokesčių sistema

Europos Parlamentas ir Taryba, priimdami sprendimą pagal specialią teisėkūros procedūrą, nustato Sąjungos metinį biudžetą (SESV 314)²³³

Sub kodas: Valstybės pagalba verslui

Valstybės pagalbai taikomos ES griežtos taisyklės.²³⁴ Tai labai europeizuota sritis, todėl šiam sub kodui priskiriama tik viena reikšmė 3.

Kodas: Santykiai su Europine transnacionaline partija

Partijos požiūris dėl kitų transnacionalinių partijų.

²³¹ Ten pat.

²³² Ten pat.

²³³ Ten pat.

²³⁴ Eur- Lex, prieiga prie Europos Sąjungos teisės, valstybės pagalbai taikomos taisyklės, <https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/competition/0802.html?locale=lt&root=0802>, žiūrėta [2020.04.05]

Vertinimo skalė

-3	Nenoras prisijungti prie transnacionalinės partijos turint konkrečias ES vertybėms prieštaraujančias ES vertybėms priežastis.
-2	Neigiamai vertina transnacionalinės partijos politinę programą.
-1	Nenoras prisijungti prie transnacionalinės partijos turint konkrečias priežastis. Nedalyvavimo procedūroje dėl konkrečių priežasčių.
0	Nepriklauso transnacionalinei europinei partijai. Nedalyvavo Spitzenkandidaten procedūroje. Ekspertė (-as) nežino atsakymo.
1	Priklauso transnacionalinei europinei partijai, narystė iki 10 m., susitikimai kartą per metus, dalyvavo Spitzenkandidaten parinkimo procedūroje, rinkosi iš esamų kandidatų.
2	Narystė partijoje nuo 10 iki 20 m. Sutikimai 2-3 kartus per metus. Dalyvavo Spitzenkandidaten procedūroje 1 kartą, prisėjo keldami kandidatą, tiesiogiai bendravo su lead candidate.
3	Narystė partijoje daugiau nei 20 m. Susitikimai 4 ir daugiau kartų per metus. Dalyvavo Spitzenkandidaten procedūroje abu kartus, tiesiogiai bendravo su lead candidate.

Kodas: Naujas ES modelis

Siūlymai kaip pagerinti Europos Sąjungą.

Vertinimo skalė

-3	ES turi išnykti
-2	Paprasta tarptautinė organizacija, neperžengianti valstybių suverenių galių.
-1	ES privalo keistis. Mažiau biurokratijos.
0	Neutrali pozicija. Status quo.
1	Nauja ekonomika, grįsta demokratiniu valdymu.
2	Eina link federalizmo.

3	Socialinė sąjunga. Federacija.
---	--------------------------------

Kodas: ES atkūrimas

Siekis atkurti Sąjungą, tarsi gerasis projektas dabartyje prarastas, todėl jį reikia susigražinti. ES reformavimas.

Vertinimo skalė:

-3	Mažinti ES priskiriamų funkcijų ir išimtinių kompetencijų skaičių.
-2	Stiprinti nacionalinių vyriausybių vaidmenį
-1	Riboti ES rekomendacijų teikimą
0	Status quo
1	Sukurti vieningą ir išbaigtą pinigų sąjungą, ekonominę, BUSP.
2	Sukurti vieningas pramonės, energetikos, klimato kaitos, BUSP, ekonominę ir pinigų sąjungą
3	Federacija.

Kodas: ES rekomendacijos²³⁵

Minimos įvairios ES rekomendacijos, kurios nėra privalomai perkeliama į nacionalinę teisę. Pavyzdžiui rekomendacija pavadinimu Regions in the European Union Nomenclature of territorial units for statistics.²³⁶

Vertinimo skalė

-3	Kvestionuojamas rekomendacijų patikimumas, aktualumas, parengimo kokybė ir pan.
-2	Labai neigiamai vertinamos rekomendacijos.
-1	Kritiškai vertinamos rekomendacijos.

²³⁵ Gairės ir rekomendacijos prieinamos šiame internetiniame puslapyje:

https://www.esinvesticijos.lt/lt/dokumentai?document_category=194&priemone=83, žiūrėta [2020.03.10]

²³⁶ Regions in the European Union Nomenclature of territorial units for statistics - NUTS 2016/EU-28 edition 2018 - <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9397402/KS-GQ-18-007-EN-N.pdf>, žiūrėta [2020.03.10]

0	Neutrali pozicija.
1	Pateikiama statistika.
2	Nurodoma, kad reiktų atsižvelgti į rekomendacijas.
3	Referuojama į daug įvairių ES rekomendacijų, laikoma tai puikiu įrankiu rengiant nacionalinius teisės aktus. Pvz.:. Rekomendacija dėl Lietuvos stabilumo programos, bedarbių integracija į darbo rinką, jaunimo užimtumo didinimas, šilumos tiekimo tinklų modernizavimas ir t.t, bet kokia partijos paminima rekomendacija.

Kodas: ES statistika, kokybės standartai, VN geroji praktika

Referuojama į ES vidurkius ir tam tikras politikas, standartus kaip siekiamybę, gerosios praktikos pavyzdžius valstybėse narėse. Tai, kaip teigia Paul Magnette egzistuoja spontaniška europeizacijos forma. Tai reiškia, kad nacionalinės valstybės būdamos vienos sąjungos narėmis keičiasi savo patirtimis tarpusavyje, keičiamasi įvairiomis gerosios ir blogosios politinės praktikomis, todėl palaipsniui valstybės perima viena kitos problemų sprendimo būdus. Tokiu būdu palaipsniui keičiasi valstybių nacionalinės politikos, netgi įvairiais politiškai jautriais klausimais kaip abortų politika, eutanazijos politika ar netgi požiūris į mirties bausmę.²³⁷

Vertinimo skalė

-3	ES pateikiama kaip blogosios praktikos pavyzdys. Kritikuojami jos pasiekimai.
-2	ES vidurkiai atrodo nepriimti partijai, nurodo aiškias priežastis kodėl.
-1	Referuoja į ES šalių narių praktikas, vidurkius ir t.t neigiamai.
0	Pateikiama statistika iš Euro barometro, Eurostato, tačiau nekomentuojama. Pateikia tik faktinė informacija.
1	Nurodoma, kad ES vidurkiai yra geresni nei LT, paminimos gerosios praktikos pavyzdžiai. Taip pat, jei Lietuva nevykdo tam tikrų politikų, norit tai perimti iš ES.
2	Nurodomi vidurkiai ir praktikos, parodoma iniciatyva LT pritaikyti tuos dalykus, juos perkelti ir naudotis.
3	Siekiami ne tik pritaikyti, siekti, bet ir pasiekti daug geresnius vidurkius nei ES, norima tapti ES lydere.

Kodas: Visuomenės įsitraukimas svarstant ES teisės aktus

²³⁷ Paul Magnette, What is the European Union: Nature and Prospects, Palgrave, 2005, 31-37.

Priemonės kaip įtraukti visuomenę aktyviai dalyvauti sprendimų priėmimuose susijusiuose su ES
Vertinimo skalė nuo 0 iki 1.

-1	Piliečiai išreiškia neigiamą poziciją dėl ES sprendimų.
0	Piliečiai nedalyvauja teisės aktų rengimo procese.
1	ES piliečių dalyvavimas viešose konsultacijose svarstant teisės akto projektą.
2	Europos piliečių iniciatyva, kuomet galima EK pasiūlyti rengti teisės aktą. ²³⁸

Kodas: Santykiai su ES valstybėmis narėmis

Partijos pateikia savo požiūrį į kitas valstybes nares, atsiskleidžia (ne)noras bendradarbiauti ar sekti pavyzdžiu.

Vertinimo skalė

-3	Užsidarymas, dialogo, kompromiso nebūvimas.
-2	Nenoras bendradarbiauti.
-1	ES valstybių praktika pateikiama kaip netinkama.
0	Neutrali pozicija.
1	Bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis.
2	Toliau plėtojami jau palaikomi ryšiai, siekti verslo atstovavimo, glaudūs politiniai, diplomatiniai, ekonominiai, kultūriniai ryšiai
3	Gerai santykiai su kaimynais, ES sanglaudos politika, bendradarbiavimas energetikos, pramonės, sveikatos srityse. Bendradarbiavimas ir gerosios praktikos apsikeitimas srityse, kurios nėra išimtinė ES kompetencija.

Kodas: Lietuvos pirmininkavimas ES

Lietuva nuo 2013 m. liepos 1 d. iki gruodžio 31 d. pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai.

Vertinimo skalė apribojama nuo -1 iki 2

-1	Pirmininkavimas ES nėra laikomas reikšmingu įvykiu valstybės politikoje.
----	--

²³⁸ Europos Sąjunga, Europos piliečių iniciatyva, https://europa.eu/citizens-initiative/home_lt, žiūrėta [2020.02.24]

0	Neutrali pozicija
1	Pirmininkavimo metu gaunamą dėmesį išnaudos savo šalies pristatymui tarptautinėje rinkoje
2	Pirmininkavimas galimybė parodyti Lietuvą kaip pilnavertę ES narę, galinčią formuoti darbotvarkę, pasiekti svarbių susitarimų ES lygiu, siekti ES tikslų.

Kodas: Narystės ES nauda Lietuvai

Nurodoma kodėl Lietuvai yra naudinga būti Europos Sąjungos nare.

Vertinimo skalė

-3	Pažeidžiamas valstybės suverenumas.
-2	Nauda mažesnė, nei turimi įsipareigojimai.
-1	Nematoma kodėl reiktų būti nare, nes Lietuvos vidurkiai mažesni nei kitų ES valstybių narių.
0	Neutralus vertinimas. Paminimas tik faktas, kad Lietuva yra ES narė, tačiau nepateikiamas joks narystės vertinimas.
1	Lietuvos balsas girdimas Europoje, galima įgyvendinti žmonėms naudingas idėjas, žmonės turi pajusti naudą narystės per partijos darbus. Galimybės.
2	Daugiau europietišku galimybių, geresnė gyvenimo kokybė,
3	Piliečių požiūris labai teigiamas, laisva rinka, judėjimo laisvė, žmogaus teisės, teisinė valstybė, pliuralizmas ir t.t. Keturios laisvės.

Kodas: Visuomenės požiūris į ES

Pateikiamas visuomenės požiūris į Europos Sąjungą

Vertinimo skalė

-3	Pasisako už išstojimą iš ES. Labai neigiamai vertina.
-2	Ragina ES grąžinti valstybėms dalį jų kompetencijų, kritikuoja ES teisės viršenybės principą, nepasitiki ES institucijomis. Neigiamai vertina.

-1	Nepasitiki ES institucijomis. Labiau neigiamai nei teigiamai vertina.
0	Neutrali pozicija.
1	Mano, kad narystė ES suteikia daugiau naudos nei žalos. Labiau teigiamai nei neigiamai.
2	Pasitiki ES institucijomis. Teigiamai vertina.
3	Pasitiki institucijomis, mano, kad narystė ES ra naudinga, ES saugumo ir gerovės garantas. Labai teigiamai vertinama.

Kodas: ES tikslai

ES tikslai. *Vertinimo skalė*

-3	ES tikslus reikia performuoti, grąžinti valstybėms narėms visas kompetencijas, nes ES pažeidžia valstybių suverenumą.
-2	ES tikslus reikia performuoti, grąžinti valstybėms narėms dalį kompetencijų.
-1	ES tikslai netinkami, tačiau nepateikiami argumentai.
0	Neutrali pozicija
1	Nurodoma, kad sąjungos tikslai tinkami, nesiūloma jų keisti. Palaikomas status quo.
2	Itin pozityviai vertinami ES sutartyse nurodomi sąjungos tikslai, rodomos partijos pastangos šiuos tikslus įgyvendinti.
3	Siūloma keisti ES tikslus, siekiant dar didesnės integracijos, pvz kuriant bendrą socialinę sąjungą ir pan.

Kodas: ES pramonės strategija

Jei pasisakoma už tai, kad reikia priimti ES pramonės strategiją, tai reiškia gilesnę integraciją ir europeizaciją.²³⁹

²³⁹ Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės, Bendrieji ES pramonės politikos principai, https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/61/bendrieji-es-pramones-politikos-principai_ziureta [2020.02.03]

Vertinimo skalė

-3	Itin kritikuojama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas, kritikuojamas inovacijų diegimas,
-2	Kritikuojama politika, išreiškiamas neigiamas poveikis pačiai Lietuvai
-1	Kritikuojama, tačiau nenurodomi aiškūs pramonės strategijos neigiami aspektai.
0	Neutrali pozicija
1	Referuojama tik į ES paramą: Horizontas 2020, Cosme, ESIF.
2	Palankiai vertinama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas, kritikuojamas inovacijų diegimas, Kalbama apie direktyvas, kurių tikslų valstybė gali pasiekti taikant savo metodus.
3	Labai teigiamas požiūris, noras imtis iniciatyvos įgyvendinti ES tikslus. Palankiai vertinama Europa 2020 strategija, pasisakoma prieš pavyzdinės iniciatyvos nuostatas, kritikuojamas inovacijų diegimas, Kalbama apie reglamentus.

Kodas: Sprendimas priimti pasitelkti ES institucijas

Partijos noras konkrečius klausimus spręsti pasitelkus ES

Vertinimo skalė

-3	Nenoras pasitelkti ES institucijos sprendimų priėmimui, nenoras ginti savo interesus, nenoras daryti įtaką europinei politikai.
-2	Nurodyti, jog ES institucijos nėra kompetentingos spręsti nacionalinių valstybių problemų.
-1	Nurodyti, kad sprendimai priimami nacionaliniu lygmeniu, neturi būti perkelti į ES.
0	Neutrali pozicija.
1	Derėtis su ES, kad užtikrinti norimų sąlygų gavimą. Siekti, kad nacionaliniai interesai taptų ES interesais.
2	Siekis užtikrinti visiems ES verslams vienodas konkurencijos sąlygas, įvairių informacinių technologijų kūrimas ir naudojimas, atnaujinti jau esamus teisinius reguliavimus. Įvairių užsienio politikos klausimų kėlimas ES
3	Energetikos, socialiniams, pensijų, mokesčių, teisės viršenybės, žmogaus teisių klausimais spręsti pasitelkiamos ES institucijos.

Kodas: ES plėtros palaikymas

2013-07-01 Kroatija tapo ES nare. Tai buvo 6-tas plėtros etapas. Šalys kandidatės: Albanija, Juodkalnija, Serbija, Šiaurės Makedonija, Turkija.²⁴⁰

-1	Partija prieš ES plėtrą. Tai reiškia, kad daugiau jokios valstybės neturi reformuotis, kad atitiktų ES keliamus kriterijus narystei, mažėja demokratiniai, ekonominiai, fiskaliniai ir panašūs kriterijai.
0	Partija nekalba apie ES plėtrą. Neutrali pozicija.
1	Partija palaiko ES plėtrą.

Kodas: Aplinkosauga

Faktų apie ES suvestinėje nurodoma tokia informacija: „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 11 ir 191–193 straipsniai. ES yra kompetentinga imtis veiksmų visose aplinkos politikos srityse, tokiose kaip oro ir vandens tarša, atliekų tvarkymas ir klimato kaita. Jos veikimo sritis apribota subsidiarumo principo taikymu ir reikalavimu, kad Taryboje sprendimai fiskaliniais klausimais, taip pat miestų ir teritorijų planavimo, žemės panaudojimo, kiekybinio vandens išteklių valdymo, energijos išteklių pasirinkimo ir energijos tiekimo sistemos klausimais būtų priimami vieningai.“²⁴¹

Vertinimo skalė

-3	Pasisakoma prieš koordinuotus veiksmus aplinkosaugoje, nenorima laikytis ES susitarimų klimato kaitos sferoje.
-2	Vengiama prisiimti atsakomybės.
-1	Kritikuojama aplinkosaugos politika.
0	Neutrali pozicija.
1	Laikomasi visų privalomų įsipareigojimų, Paryžiaus klimato kaitos susitarimo.

²⁴⁰ Europos vadovų taryba, ES plėtra, <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/enlargement/>, žiūrėta [2020.02.04]

²⁴¹ Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinė, Aplinkos politika: bendrieji principai ir pagrindinė sistema, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/71/aplinkos-politika-bendrieji-principai-ir-pagrindine-sistema>, žiūrėta [2020,02.06]

2	Laikomasi ne tik privalomų įsipareigojimų, bet ir rekomendacijų. ES parama.
3	Laikomasi ne tik privalomų įsipareigojimų, bet ir rekomendacijų. Tarptautinis bendradarbiavimas.

Kodas: Kitų partijų požiūris į Europos integraciją

Vertinimo skalė

-3	Labai neigiamai
-2	Neigiamai
-1	Labiau neigiamai, nei teigiamai
0	Neutrali pozicija
1	Teigiamai, palaiko status quo.
2	Teigiamai, reikia plėsti ES kompetencijų ribas.
3	Labai teigiamai. Federalizmas

Kodas: Narystės ES daroma įtaka partijai

Vertinimo skalė

-3	Nedaro įtakos. Reiktų išstoti iš ES.
-2	Nedaro įtakos.
-1	Turi šioki tokį neigiamą poveikį.
0	Neutralus atsakymas. Nežino.
1	Daro minimalią įtaką.
2	Be jokios abejonės daro įtaką.
3	Daro įtaką ne tik partijai, bet ir valstybės nacionalinei politikai

Kodas: integracija**Vertinimo skalė**

-3	Reikia apriboti ES sutartimis suteiktas sąjungai kompetencijas, daugelis sričių privalo būti tik nacionalinių valstybių kompetencijos.
-2	Nacionalinių valstybių stiprinimas. Nepalaiko federalizacijos.
-1	Sveikatos, socialinė, užimtumo politika - nacionalinių valstybių atsakomybė.
0	Neutrali pozicija. Neturi atsakymo.
1	Stiprinti integraciją nebūtinai perduodant galias, bet reikia didinti procesų koordinaciją. Gerinti ES pareigūnų kaip ekspertų kompetencijas. Konfederacija. Status quo. Integracija neatima valstybių narių teisės reikšti savo poziciją.
2	Tvirtai pasisako už integraciją, tose srityse, kurios naudingos stiprinant sąjungos pranašumą, pasaulyje.
3	Federalizmas. Bendra mokesčių politika. Be jokios abejonės sutinkama su integracijos gilinimu.

Kodas: Savos kultūros puoselėjimas**Vertinimo skalė**

-2	Suvokiama, kad ES naikina valstybių narių nacionalinį unikalumą, kultūrą, o ES vertybės, pvz.: pliuralizmas, lygybė, tautinių mažumų teisės nepriimtinos.
-1	Kritikuojamos ES vertybės.

0	Kalbama apie savo valstybės kultūra nesuteikiant jokio konteksto, lyginant su ES. Faktai.
1	ES paramos naudojimas kultūros objektams renovuoti.
2	ES narių bendradarbiavimas kultūros srityje, gerosios praktikos ir patirčių panaudojimas vystant ES kultūros politiką.

Kodas: Bendra socialinė politika

Europos Parlamento internetiniame puslapyje yra nurodoma, kad: „ už užimtumo ir socialinę politiką, pavyzdžiui, už minimalios algos nustatymą, pensijas ir nedarbo išmokas, visų pirma yra atsakingos nacionalinės vyriausybės, o ES remia ir papildo jų veiksmus siekdama palengvinti perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, sudaryti geresnes sąlygas rasti darbą, modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, sudaryti darbuotojams geresnes sąlygas vykti dirbti į kitas ES šalis, mažinti skurdą ir apsaugoti neįgalius žmones.“²⁴²

Vertinimo skalė

-3	Išbraukti tai papildančiųjų ES kompetencijų sąrašo. Griežtai nacionalinė politika.
-2	Labai neigiamai vertinami ES remiantys ir papildantys veiksmai.
-1	Neigiamai vertinami ES remiantys ir papildantys veiksmai.
0	Neutrali pozicija.
1	Status quo palaikymas.
2	Noras daugelį šios srities problemų spręsti pasitelkus ES institucijas. Universalūs tikslai.
3	Norima tai padaryti išimtinė kompetencija. Siekti sprendimų ES lygmeniu, kad visoje ES būtų vienodos nuostatos. ES privalo turėti vieningą minimalaus atlyginimo, pensijų ir socialinių garantijų nustatymo mechanizmą. lengvinti procedūras, pripažįstant skirtingose ES šalyse įgytus diplomus ir kvalifikacijas, sudaryti galimybes iš vienos ES šalies narės į kitą perkelti įgytas teises į senatvės pensiją ir sveikatos apsaugą. ES lygio Europinis Asmeninis Pensijos Produktas

²⁴² Europos Parlamentas, Naujienos, Socialinė Europa: kokia yra ES socialinė politika? <https://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/eu-affairs/20170616STO77648/socialine-europa-kokia-yra-es-socialine-politika>, žiūrėta [2020.02.07]

Kodas: Švietimas ir mokymas

Europos Parlamento pateikiamoje faktų apie ES suvestinę nurodoma tokia informacija: „Remiantis subsidiarumo principu už švietimo ir mokymo politiką visų pirma yra atsakingos valstybės narės, o Europos Sąjunga tik remiamąjį vaidmenį. Vis dėlto kai kurie iššūkiai – senėjanti visuomenė, darbo jėgos įgūdžių trūkumas, pasaulinė konkurencija ir ikimokyklinis ugdymas – yra bendri visoms valstybėms narėms, todėl reikia, kad šalys imtųsi suderintų veiksmų, dirbtų išvien ir vienos iš kitų mokytųsi.“²⁴³

Vertinimo skalė

-3	Ši kompetencija turėtų būti pašalinta iš papildančiosios kompetencijos srities.
-2	Kritikuojami ir itin neigiamai vertinami veiksmai remiant švietimo ir mokymosi sritį.
-1	Neigiamai vertinami ES veiksmai.
0	Neutrali pozicija. Neturi atsakymo.
1	Palaikomas dabartinis status quo. ES parama. Erasmus.
2	Bendri ES tikslai. bendras, gerai koordinuotas darbas tarp ES ir jos valstybių narių.
3	skatinti ir remti naujas, inovatyvias ES iniciatyvas, tokias kaip Europos Edukacijos Erdvė iki 2025 m., Jaunimo Strategija, Darbotvarkė Kultūrai ir pan. Bendra Europos švietimo modernizavimo strategija. Suteikti ES stipresnę kompetenciją.

Kodas: Inovacijos ir moksliniai tyrimai

Cituojant Sutarties dėl Europos sąjungos veikimo 4 straipsnio 3 punktą: „Mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir kosmoso srityse Sąjungos kompetencijai priklauso imtis veiksmų, ypač programoms apibrėžti ir įgyvendinti, tačiau naudojimasis šia kompetencija negali trukdyti valstybėms narėms naudotis savo kompetencija.“²⁴⁴

Vertinimo skalė

-3	Ši politika privalo būti nacionalinių valstybių jurisdikcija.
-2	Kritikuojamas Horizontas 2020 ir kitas ES koordinavimas, investicijų sąjunga, Europa 2020 programos ir pan.
-1	Atsisakoma ES investicijų.

²⁴³ Europos Parlamentas, Faktų apie Europos Sąjungą suvestinės, Švietimas ir profesinis mokymas, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/139/svietimas-ir-profesinis-mokymas>, žiūrėta [2020.02.08]

²⁴⁴ SESV suvestinė redakcija <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>, žiūrėta [2020.02.08]

0	Status quo arba nepateikiamas atsakymas.
1	ES investicijos. Bendra infrastruktūra.
2	Lietuvos strategijos siejamas su ES strategija Horizontas 2020. Naujoje 2021–2027 m. daugiamečioje ES finansinėje programoje išlaikyti Horizon 2020 programos svarbą.
3	Nacionalines mokslinių tyrimų programas tikslins pagal Horizontas 2020. Įgyvendinamos Europos komisijos rekomendacijos. Vieninga ES skaitmeninė rinka.

Kodas: Partija save apibūdina kaip

Partijų programose atrandami partijos apibūdinimai, pvz.: mes esame europietiškausia partija, ir kt. Tai kaip partija nori parodyti save, pateikia ar apibūdina, nebūtinai reiškia, kad ji atlikus išsamią duomenų analizę pasitvirtins tokia. Tarkime partija save apibūdinanti kaip europietiškausia nebūtinai galutiniame vertinime atitiks idealiai europeizuotos partijos apibrėžimą. Vertinimo skalė priklauso nuo visos pastraipos pagrindinės minties. Gali būti nuo -3 iki 3. Tai yra nuo ypatingai euro skeptiškos neigiamos pozicijos iki labai pro europietiškos teigiamos pozicijos.

Kodas: Genetiškai modifikuoti produktai

Europos komisijos internetiniame puslapyje pateikiama tokia informacija: „ES GMO atžvilgiu laikosi prevencinio požiūrio ir yra nustatiusi sistemą, pagal kurią bet koks GMO į rinką gali patekti tik gavus leidimą, o vėliau vykdoma visų leistų naudoti ir rinkai pateiktų GMO aplinkos stebėseną.“ Šiai politikai išleisti ES teisės aktai: reglamentai, direktyvos.²⁴⁵

Vertinimo skalė

-3	Priešinga pozicija. ES GMO leidžia, o partija griežtai atsisako. Griežtai neigiamai kritikuojama ES politika
-2	Neigiamas požiūris į ES politiką, pateikiant daugiau argumentų.
-1	Neigiamas požiūris į ES politiką
0	Neutrali pozicija.

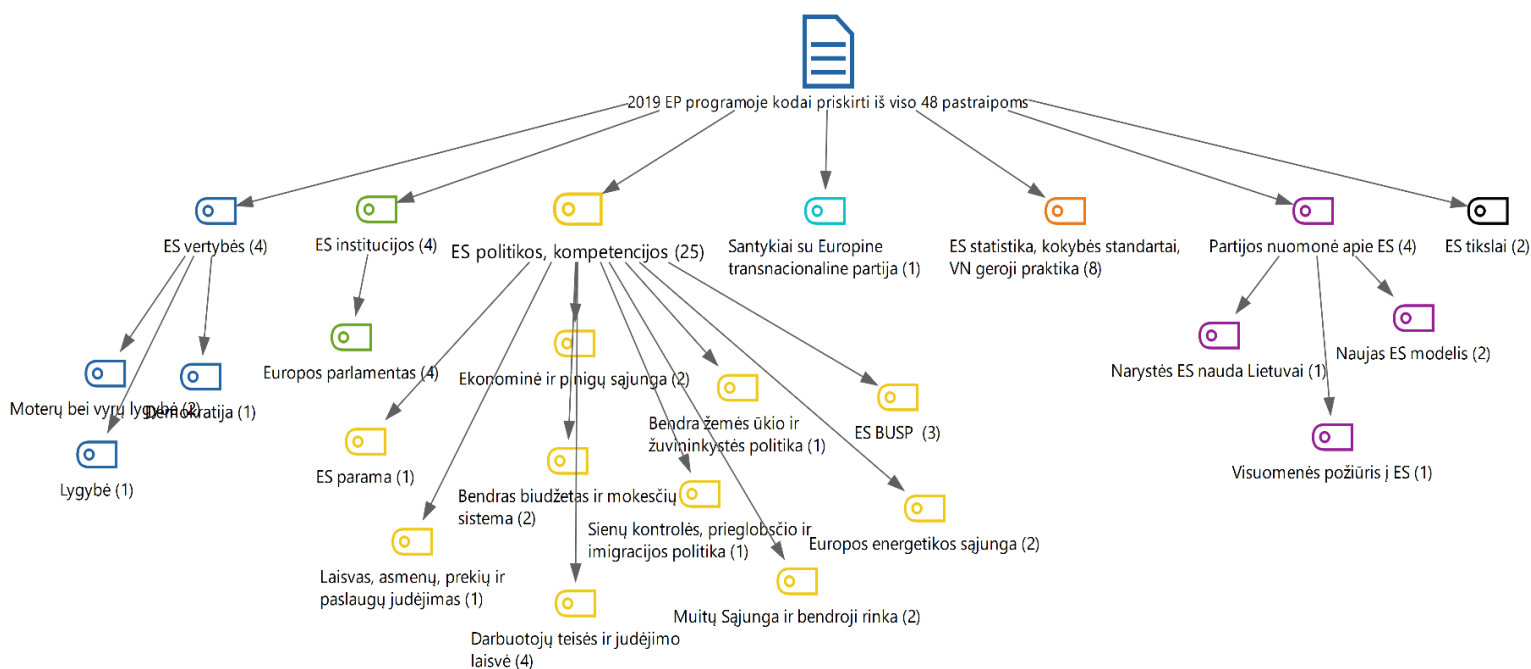
²⁴⁵ Europos Komisija, Faktų suvestinė. ES genetiškai modifikuotų organizmų srities politika. Klausimai ir atsakymai, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/MEMO_15_4778_ziureta [2020.02.09]

1	Palaikomas status quo.
2	Rekomendacijų įgyvendinimas
3	Koordinuoti ES veiksmai, privalomi visos narėms, pvz.: ES turi pradėti gyvulinės kilmės produktus, augintus naudojant GMO pašarus, privalomai ženklinti.

4 - 36 priedai: europeizacijos lygio ir kategorijų dažnio paveikslai

4 priedas

LSDP 2019 metų Europos parlamento rinkimų programoje „Saugi ir teisinga Lietuva Europoje“ kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

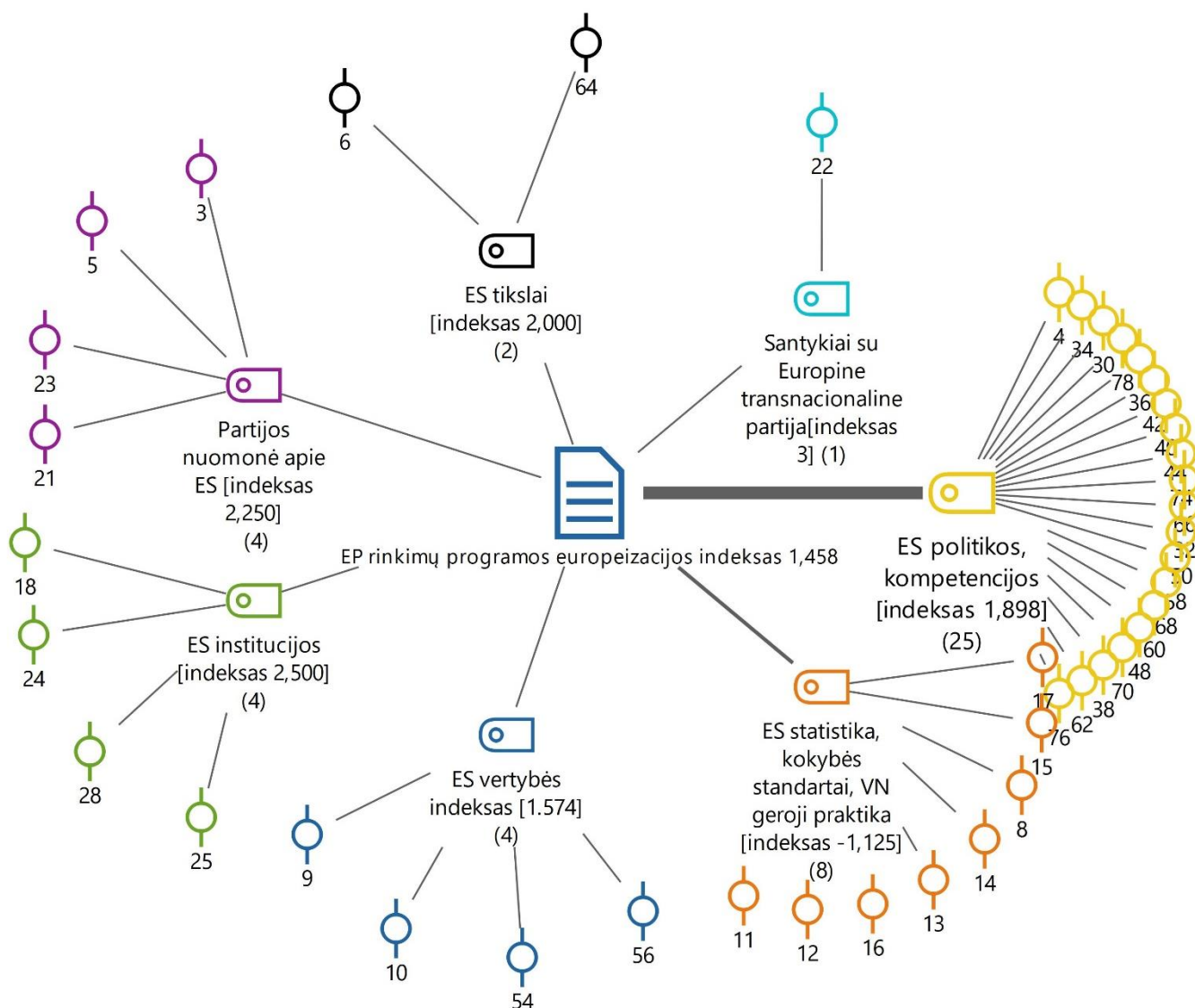

Paveikslas Nr. 1A „Pastraipoms pritaikytų kodų ir sub kodų dažnis (kartais)“

Paveikslo aiškinimas: Iš viso 2019 m. EP rinkimams skirtoje programoje 48 pastraipoms priskirta po 1 pagrindinį kodą, bei kai kurioms priskirti papildomi sub kodai. Pagrindinius kodus matome antroje eilutėje nuo viršaus, pradedant ES vertybėmis, baigiant ES tikslais. Iš pagrindinio kodo išeinančios rodyklės rodo kokius sub kodai ir kiek kartų buvo priskirti pastraipoms. Paprastuose skliaustuose () nurodyti skaičiai žymi kiek kartų konkreči politika buvo paminėta. Pavyzdžiui, šiuo konkrečiu atveju ES politikos ir kompetencijos nagrinėjamos 25 pastraipose, iš kurių 4 pastraipos skirtos darbuotojų teisėms ir judėjimo laisvei. Simboliai tokio pat tipo paveiksluose visiems duomenų šaltiniams tokie patys.

5 priedas

LSDP EP rinkimų programos kategorijų europeizacija

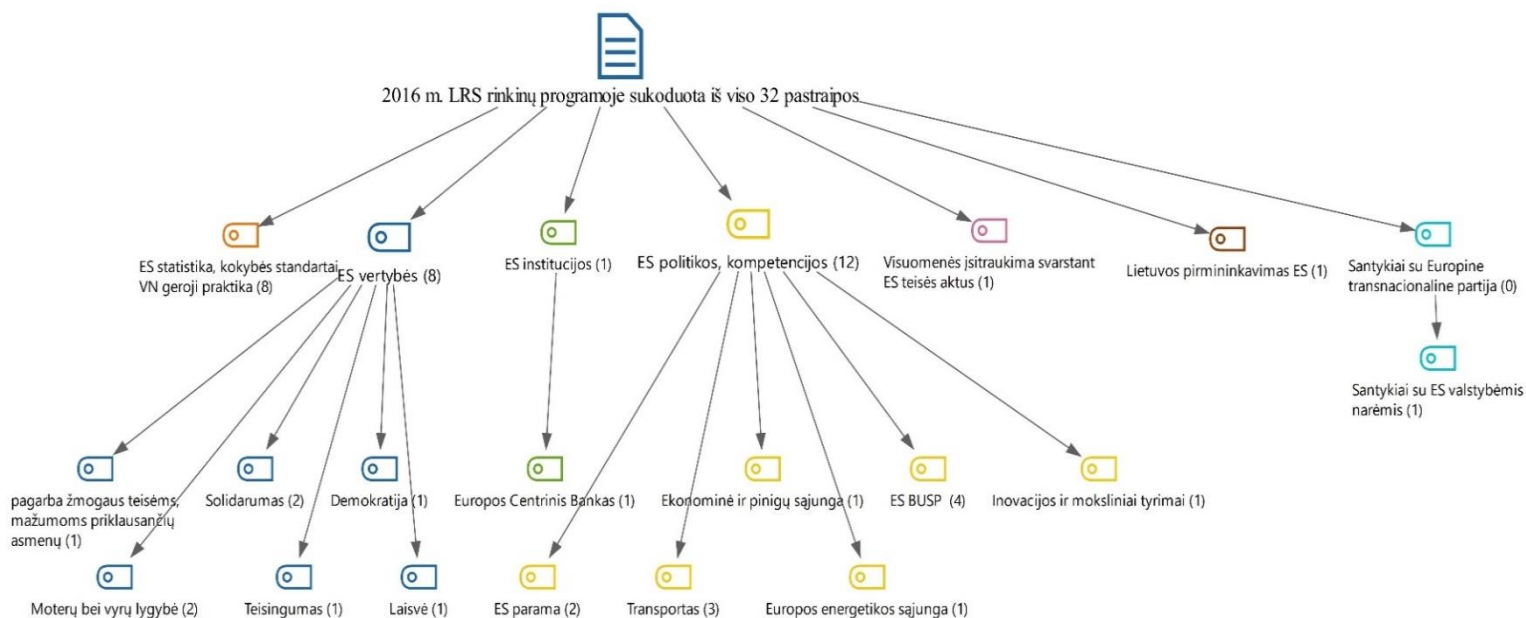

2A paveikslas „LSDP EP rinkimų programos kategorijų europeizacija“

Šiame paveiksle pagal laikrodžio rodyklę pradedant nuo geltonai pažymėtos kategorijos „ES politikos, kompetencijos“ pagal kodo priskyrimo dažnį nuo dažniausiai priskiriamo kodo iki rečiausiai priskiriamo kodo išdėstytos kategorijos. Pavyzdžiui, ES politikos ir kompetencijos partijos programoje aprašomos 25-ose pastraipose, ES statistika, standartai, geroji praktika 8-iose, ES vertybės 4-iose ir taip toliau. Linijos vedančios iš dokumento ikonos į kodo ikonos storis žymi kodo priskyrimo dažnį. Skaičius laužtiniuose skliaustuose [] žymi kodo europeizacijos indeksą, o skaičius paprastuose skliaustuose () žymi kelioms pastraipoms priskirtas šis kodas. Iš pagrindinio kodo išeinantys spalvoti apskritai žymi sukoduotą pastraipą, o skaičiai šalia tų apskritimų nurodo kelinta teksto pastraipa yra priskirta kodui. Sukoduotos pastraipos išdėstytos pagal joms priskirto indekso dydį. Simboliai tokio pat tipo paveiksluose visiems duomenų šaltiniams tokie patys.

6 priedas

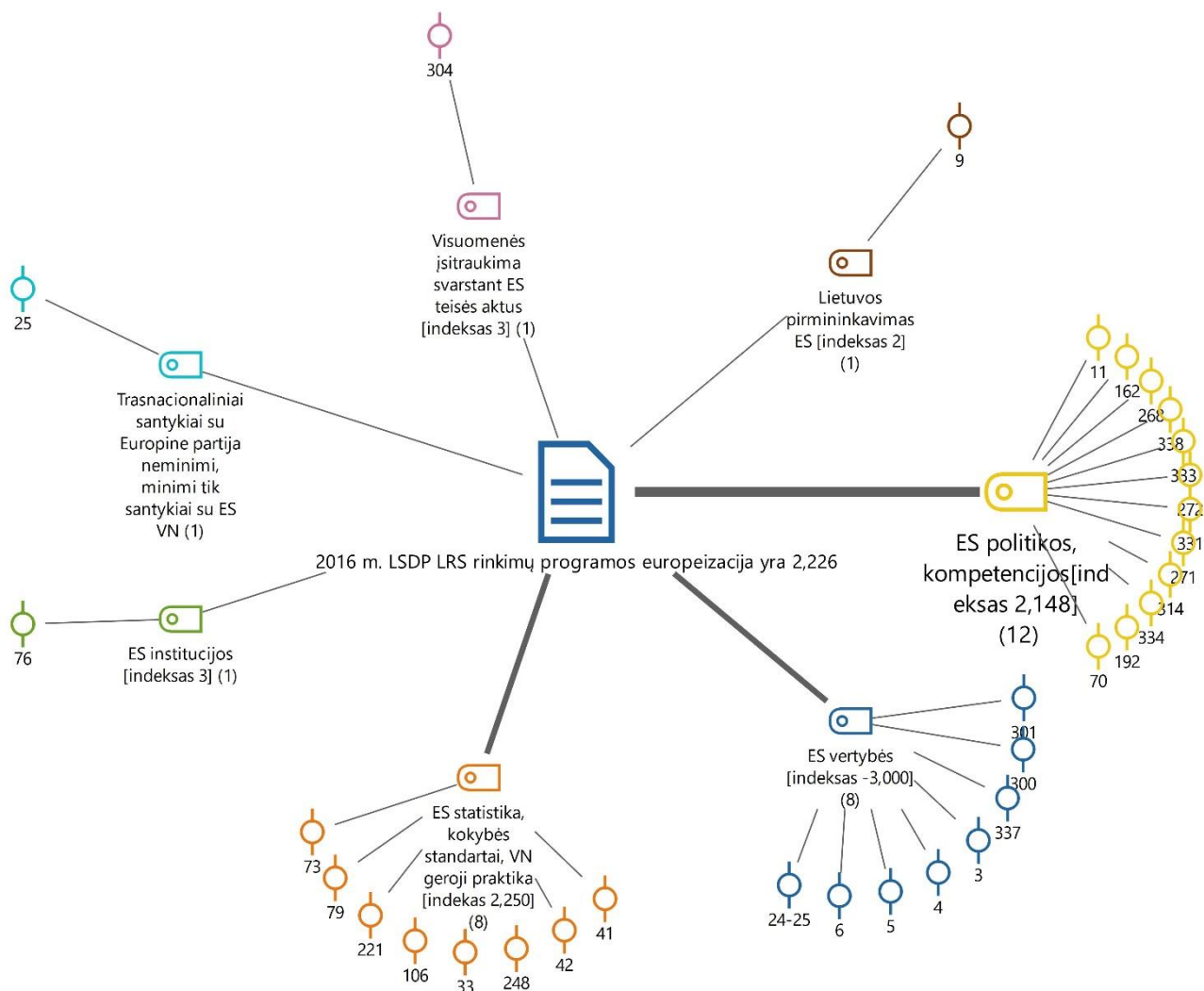
LSDP 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

3A paveikslas „LSDP 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programoje priskirtų pagrindinių kodų ir sub kodų dažnis kartais“.

7 priedas

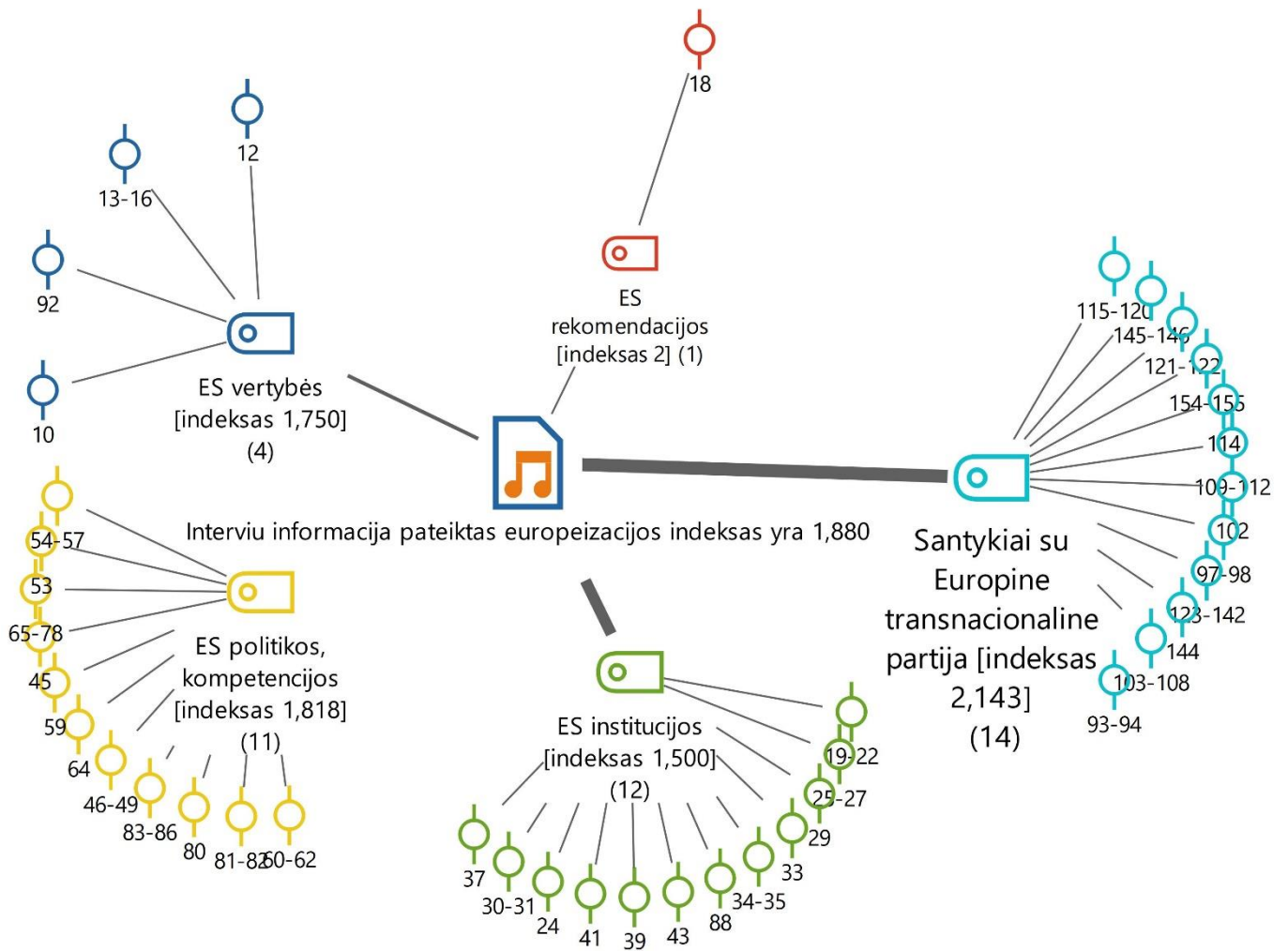
LSDP 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programos kategorijų europeizacija

4A paveikslas „LSDP 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programos kategorijų europeizacija“

8 priedas

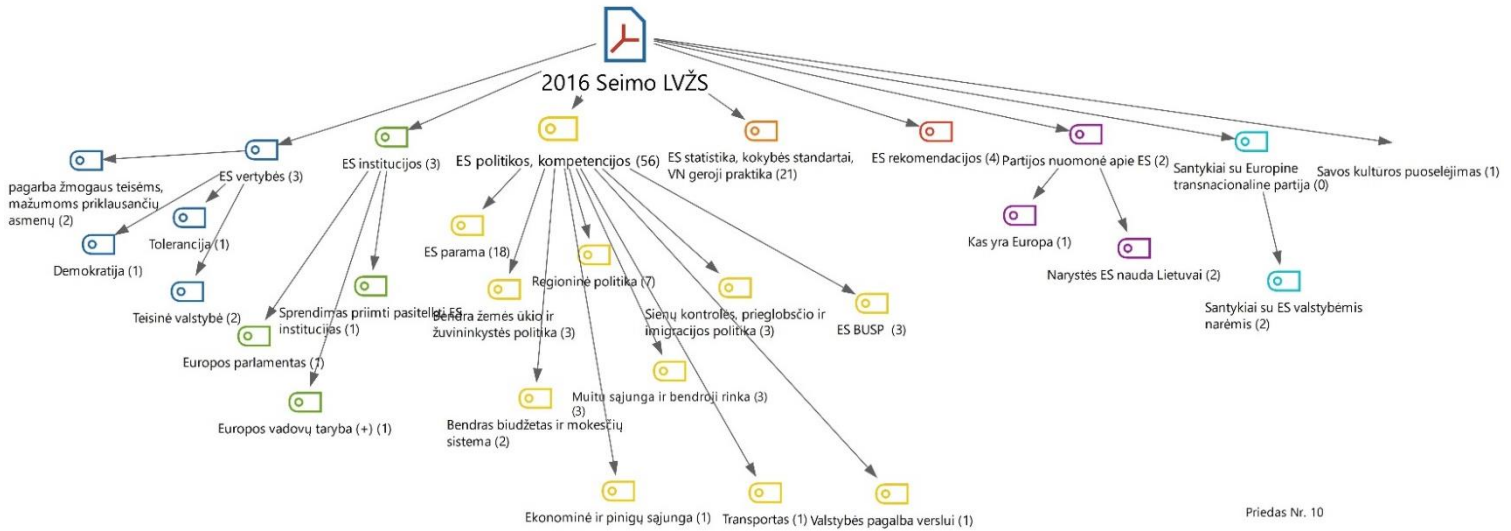
LSDP vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija

5A paveikslas „LSDP vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija“

9 priedas

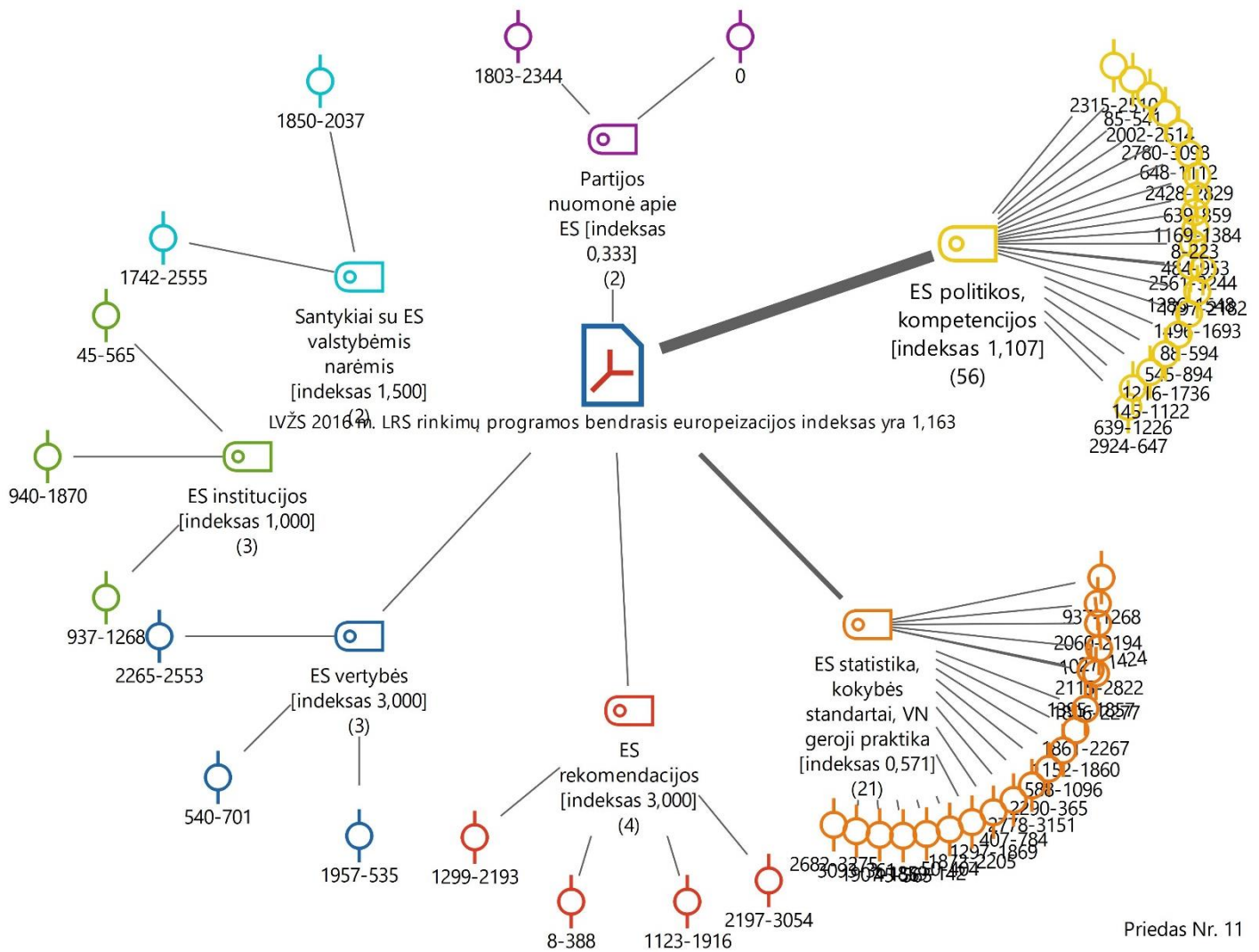
LVŽS 2016 m. rinkimų į Lietuvos Seimą programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

6A paveikslas „LVŽS 2016 m. rinkimų į Lietuvos Seimą programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais“

10 priedas

LVŽS 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programos kategorijų europeizacija

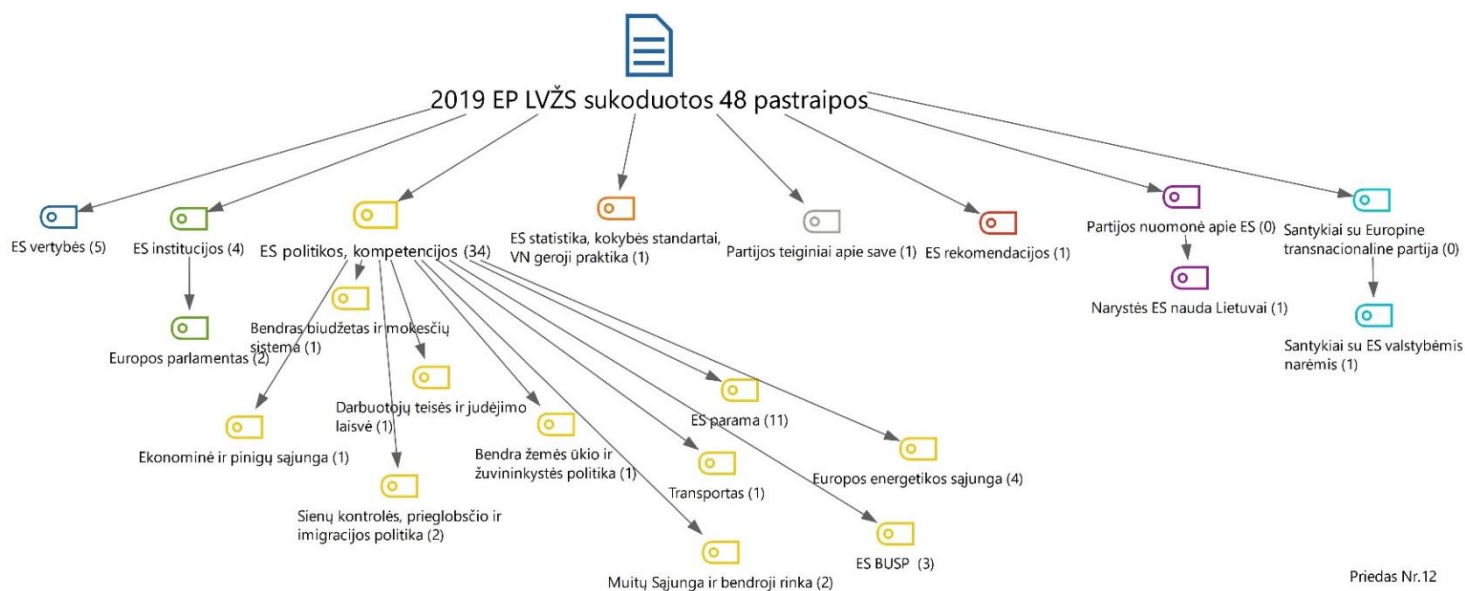

Priedas Nr. 11

7 paveikslas „LVŽS 2016 m. rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programos kategorijų europeizacija“.

11 priedas

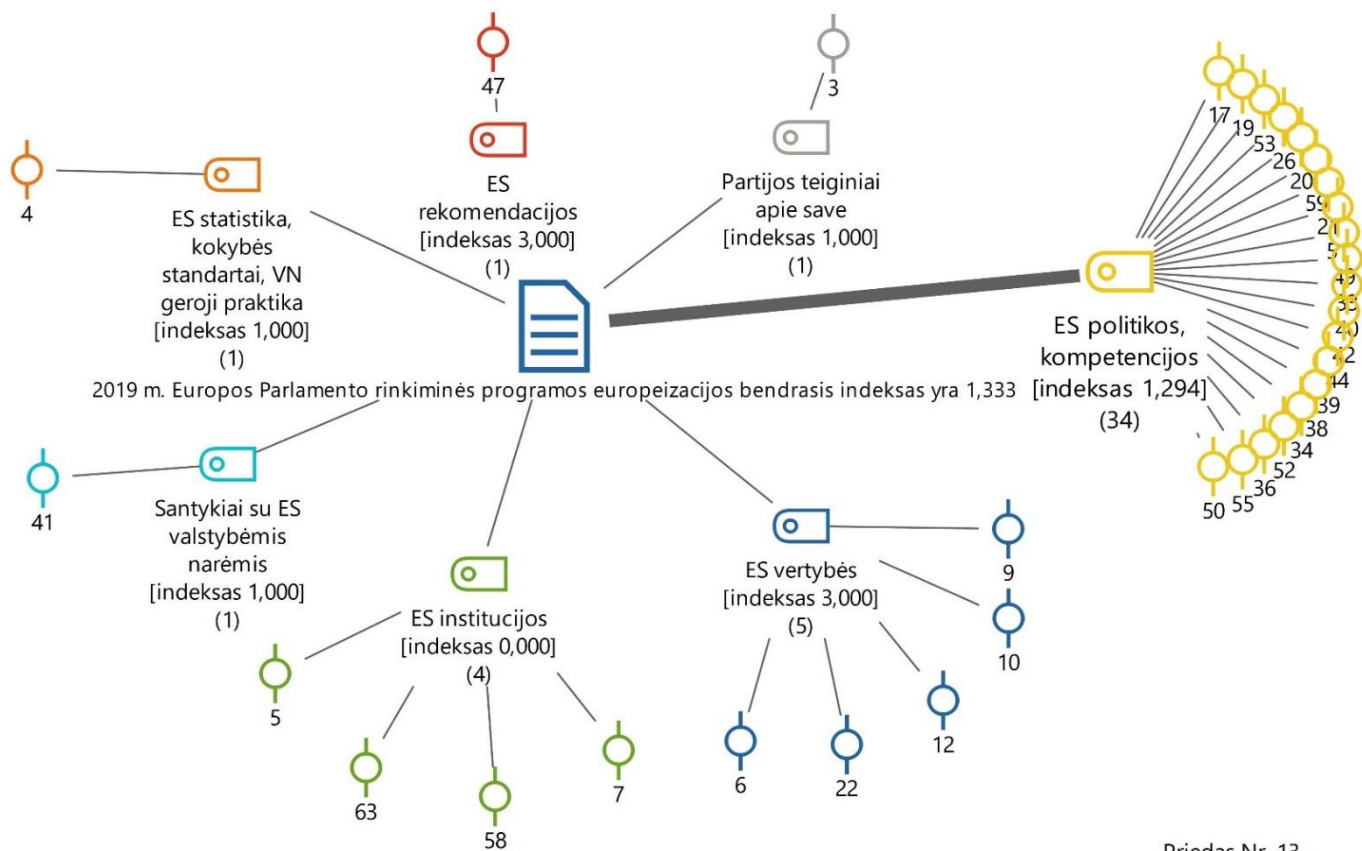
LVŽS 2019 m. Europos parlamento rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

8 paveikslas „VŽS 2019 m. Europos parlamento rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais“.

12 priedas

LVŽS 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programos kategorijų europeizacija

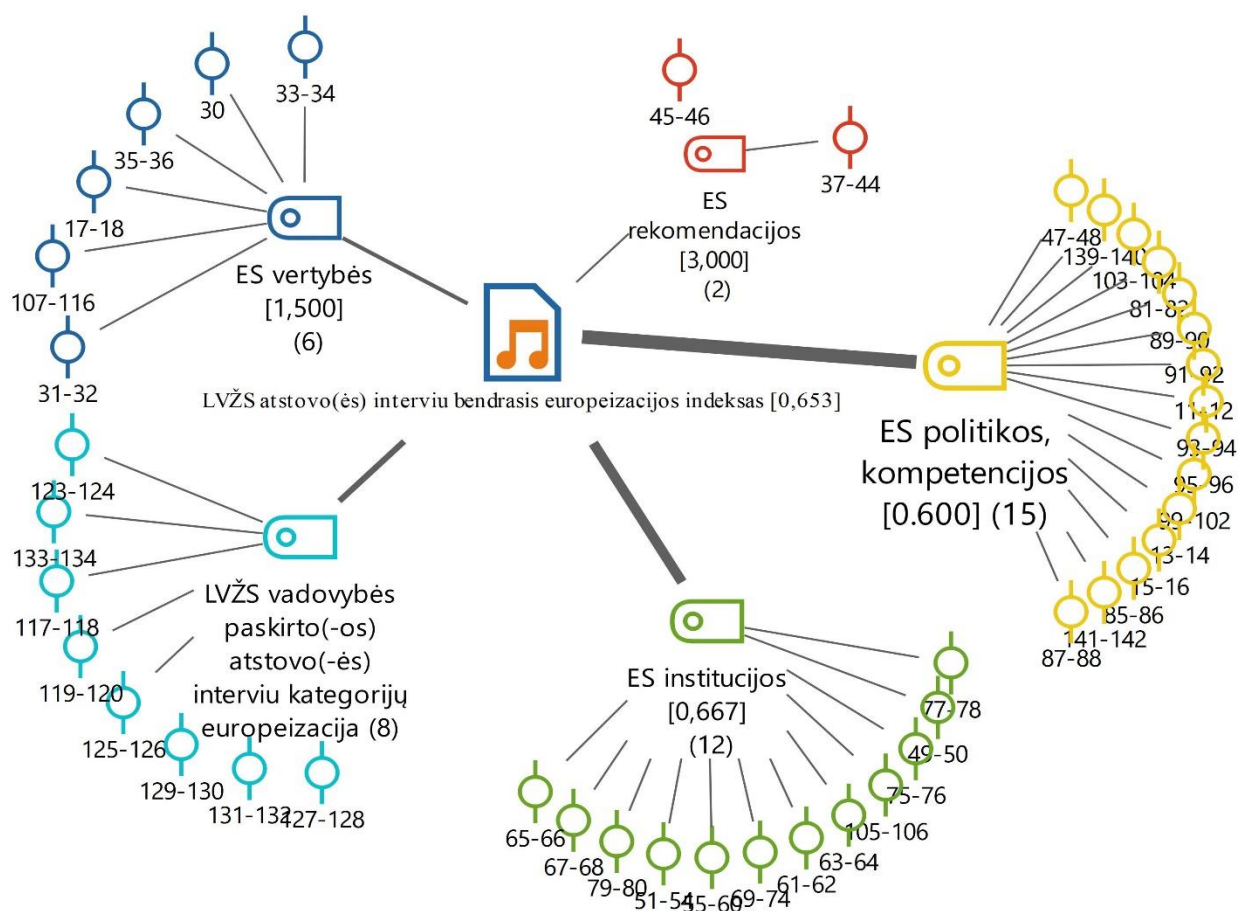

Priedas Nr. 13

9 paveikslas „LVŽS 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programos kategorijų europeizacija“.

13 priedas

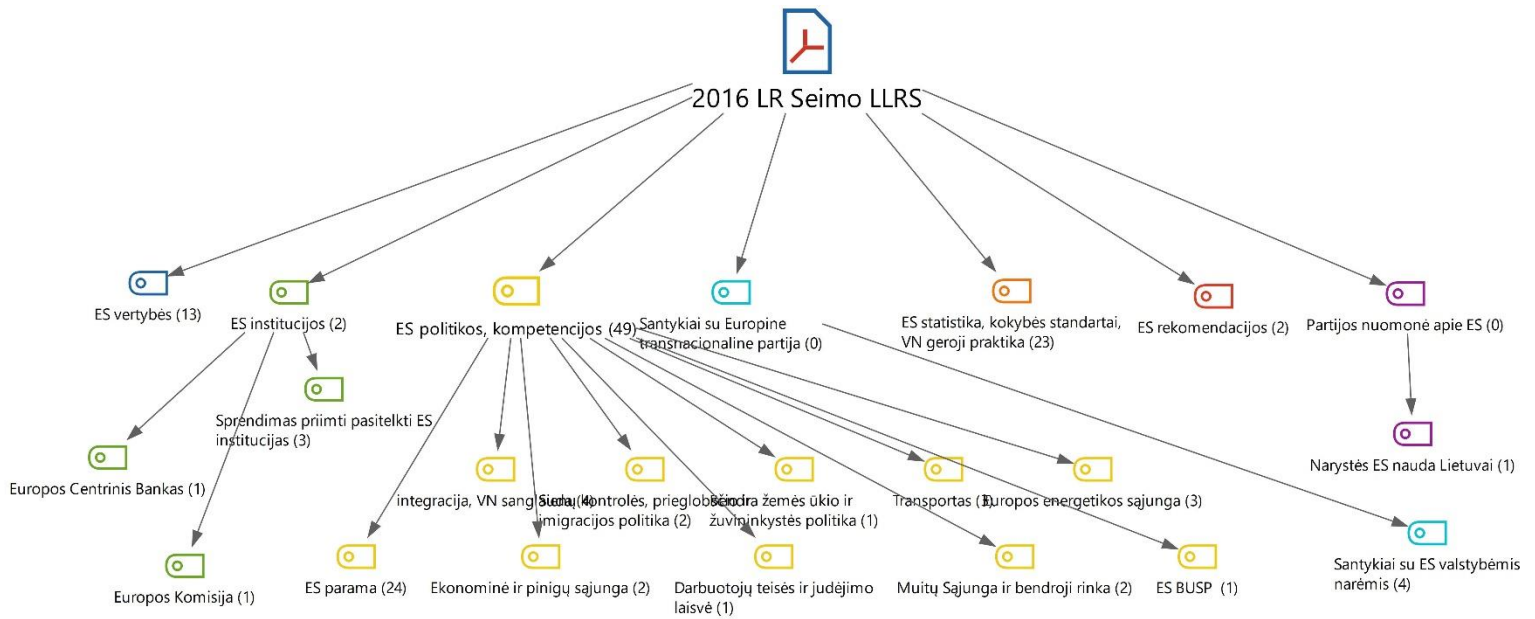
LVŽS vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija

10 paveikslas „LVŽS vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija“

14 priedas

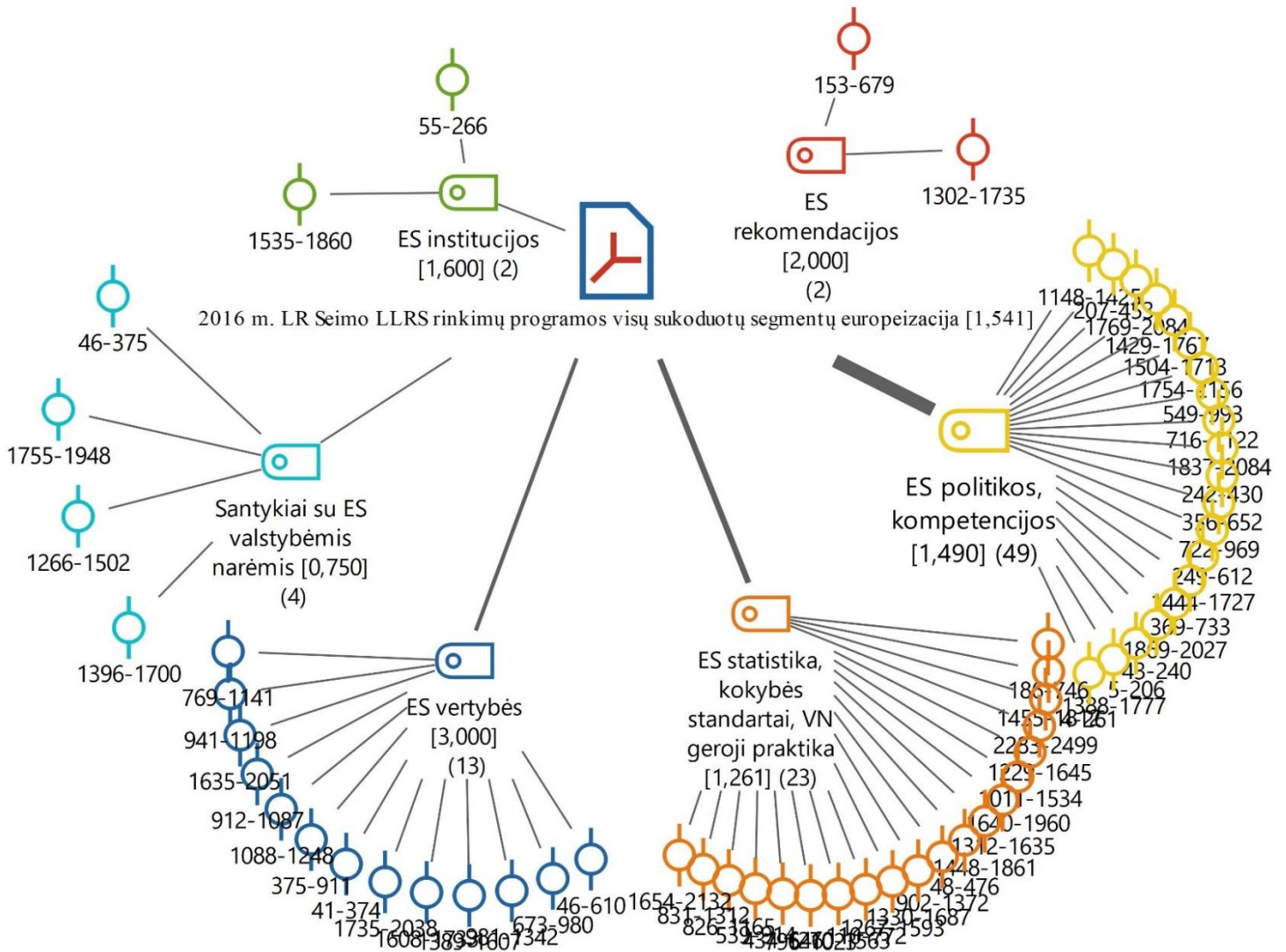
LRLS 2016 m. LR Seimo rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

11 paveikslas „LRLS 2016 m. LR Seimo rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais“

15 priedas

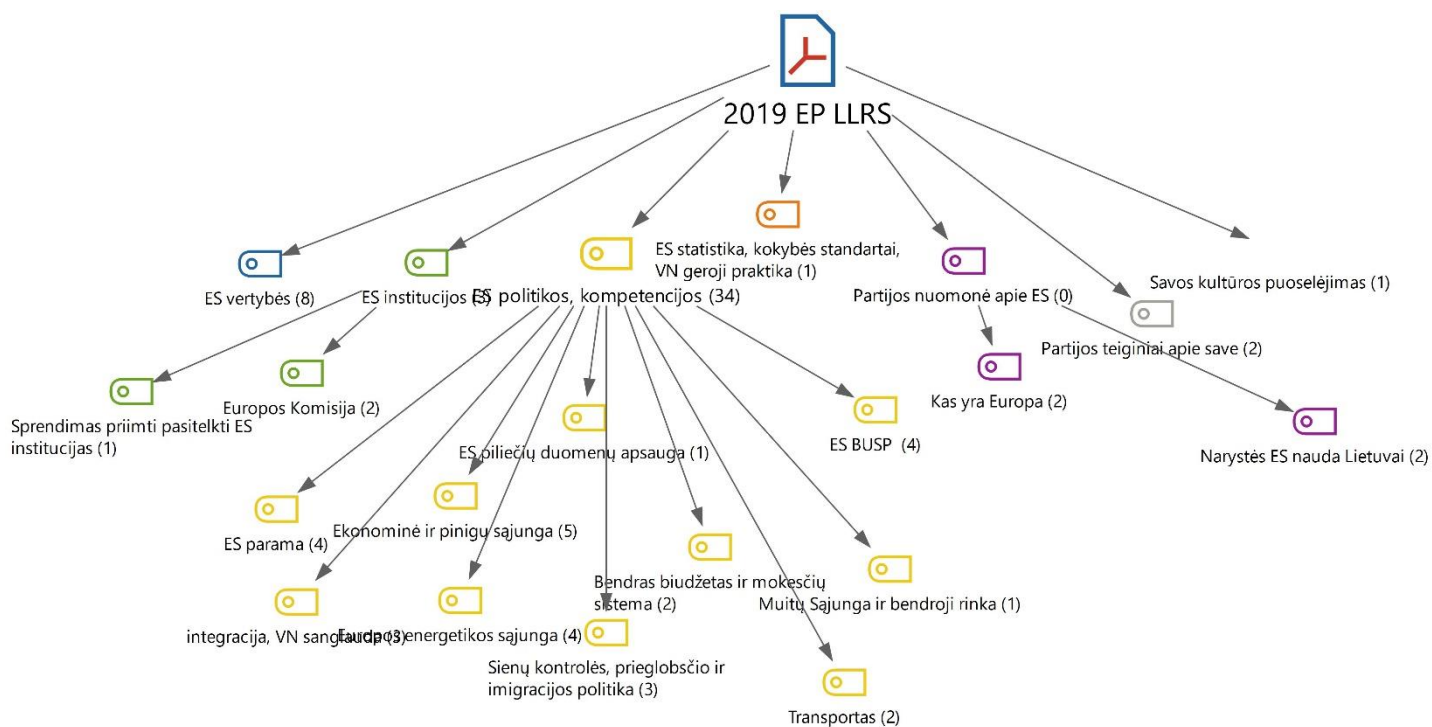
LRLS 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija

12 paveikslas „LRLS 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija“

16 priedas

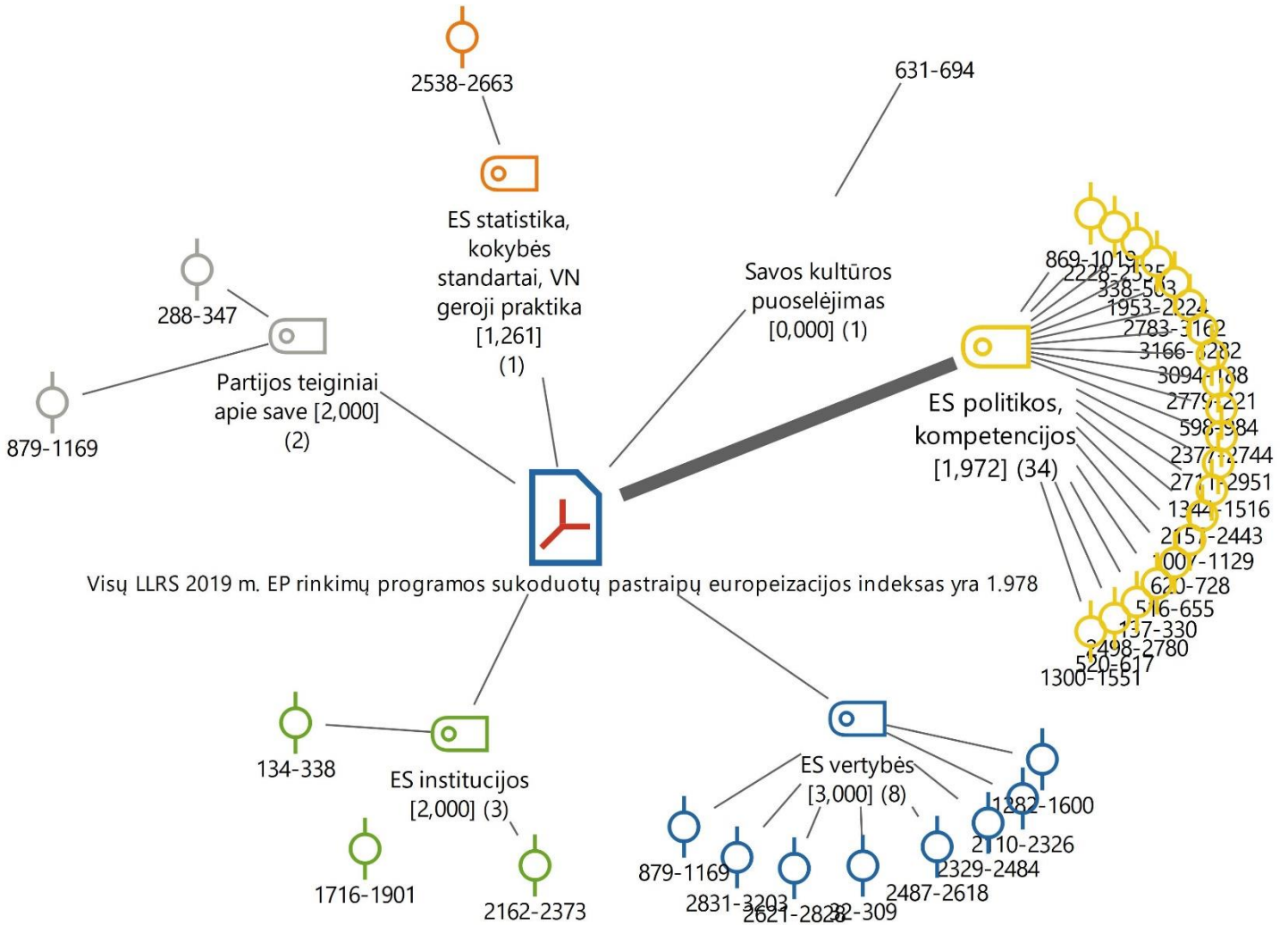
LRLS 2019 m. EP rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

13 paveikslas „LRLS 2019 m. EP rinkimų programai priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais“

17 priedas

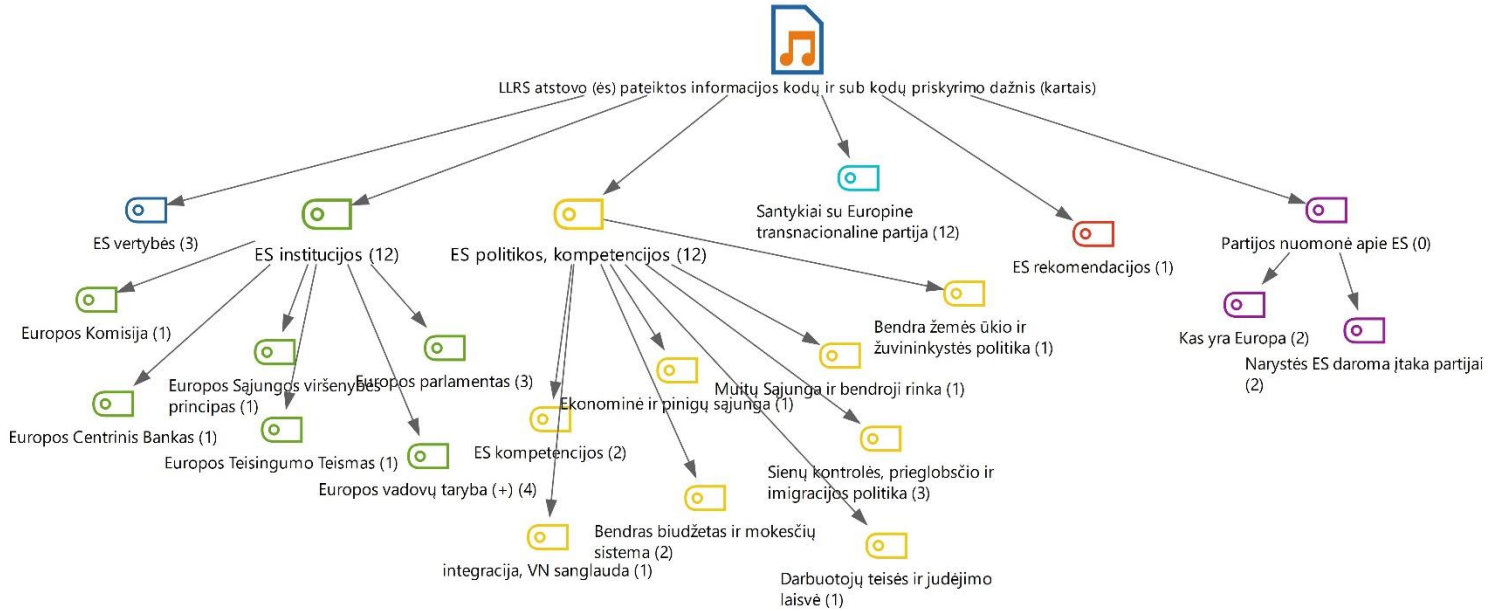
LRLS 2019 m. rinkimų į EP programos kategorijų europeizacija

14 paveikslas „LRLS 2019 m. rinkimų į EP programos kategorijų europeizacija“

18 priedas

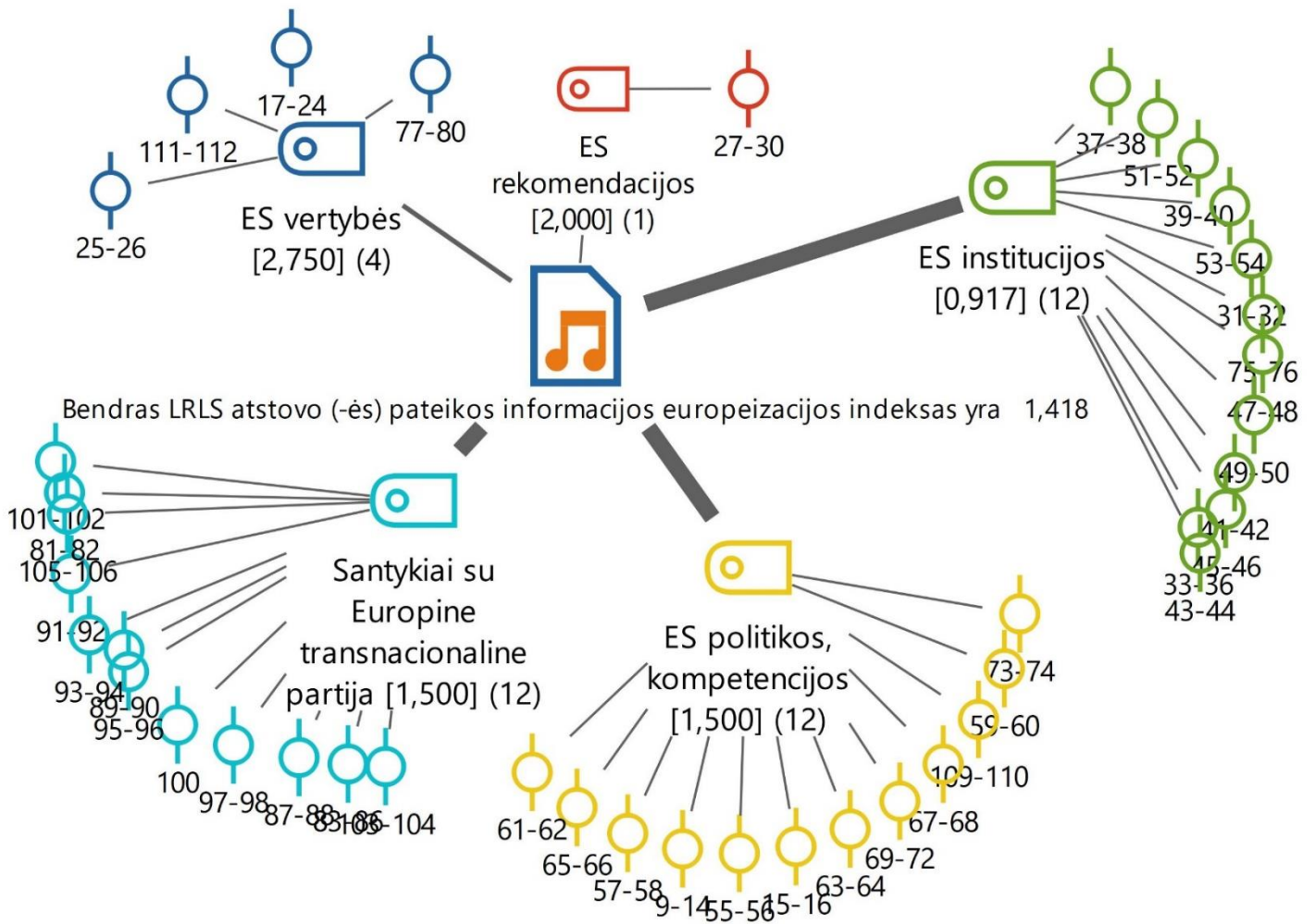
LRLS 2019 m. vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais

15 paveikslas „LRLS 2019 m. vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu priskirtų pagrindinių kodų ir jų sub kodų dažnis kartais“

19 priedas

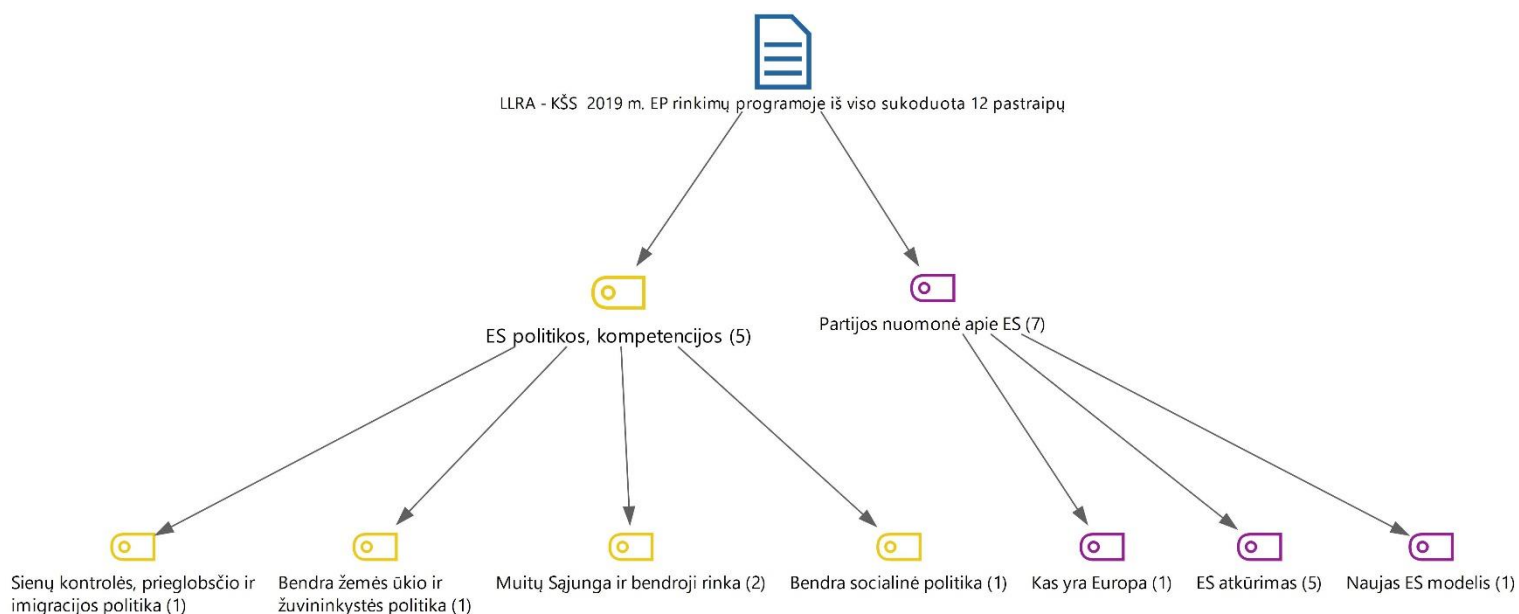
LRLS vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija

16 paveikslas „LRLS vadovybės paskirto(-os) atstovo(-ės) interviu kategorijų europeizacija“

20 priedas

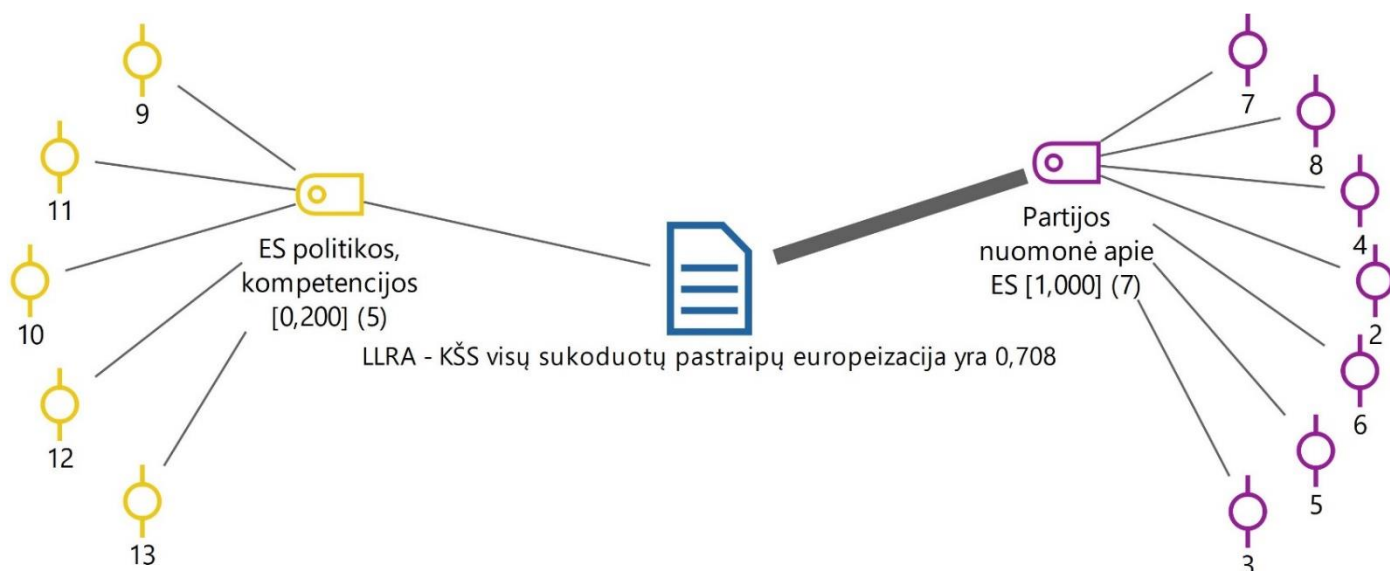
LLRA – KŠS 2019 metų Europos parlamento rinkimų programoje „Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!“ kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

17 paveikslas „LLRA – KŠS 2019 metų Europos parlamento rinkimų programoje „Už Europą, grindžiamą krikščioniškomis vertybėmis! Už Tautų Europą!“ kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

21 priedas

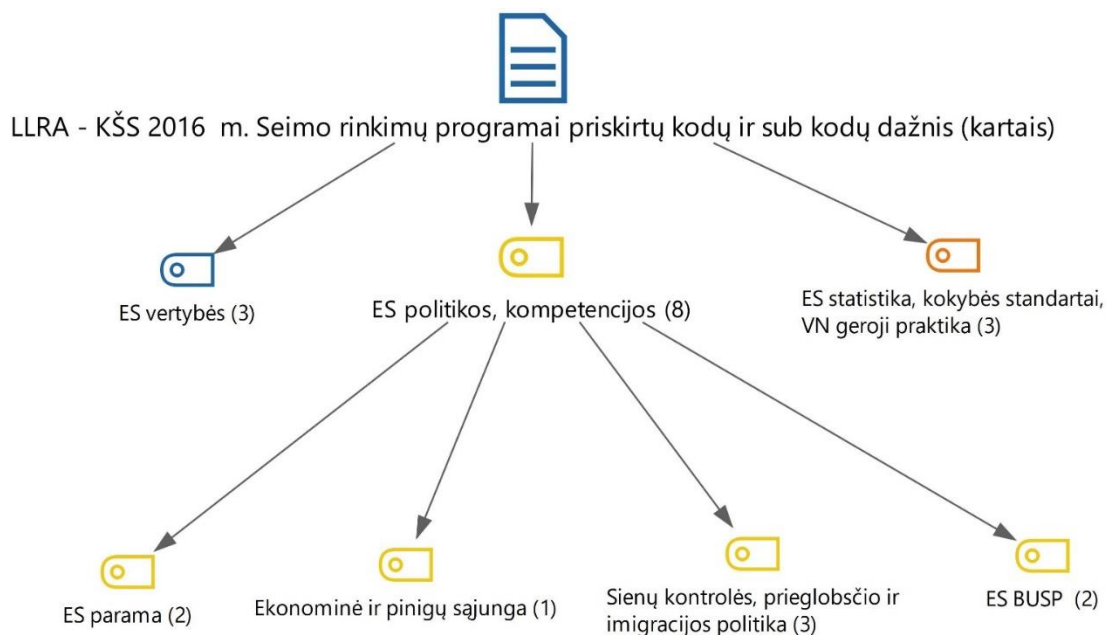
LLRA-KŠS 2019 m. rinkimų į EP programos kategorijų europeizacija

18 paveikslas „LLRA-KŠS 2019 m. rinkimų į EP programos kategorijų europeizacija“

22 priedas

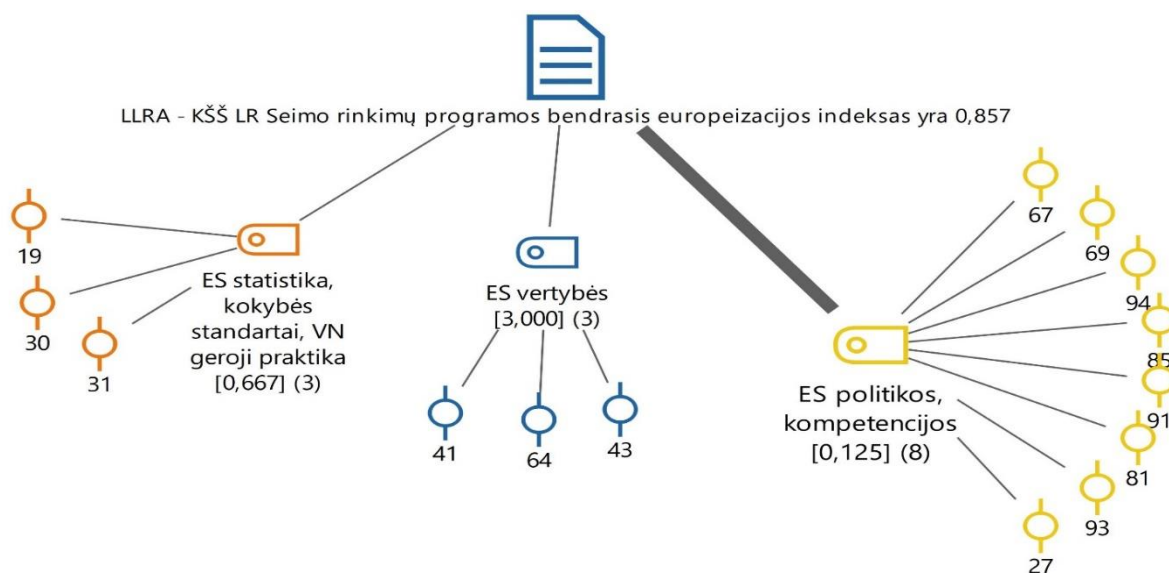
LLRA – KŠS 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

19 paveikslas „LLRA – KŠS 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

23 priedas

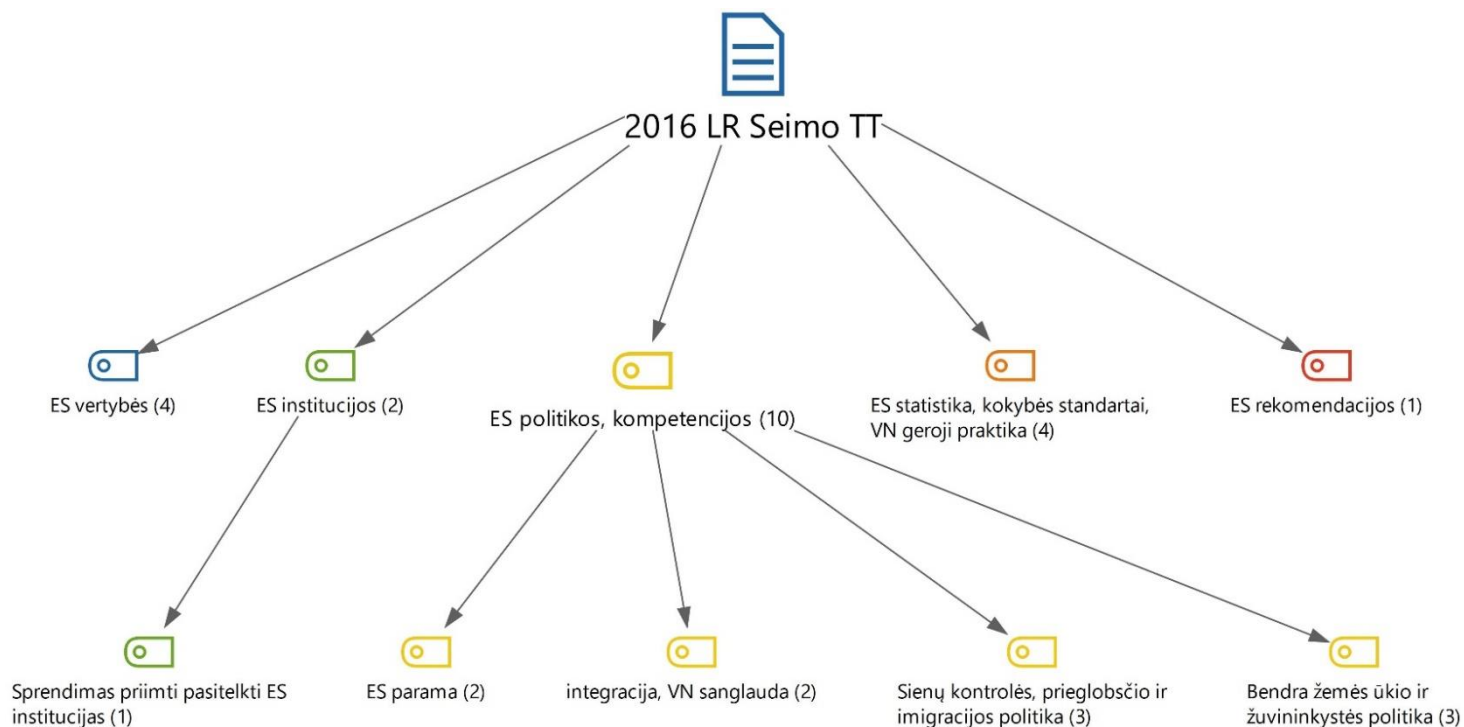
LLRA-KŠS 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija

20 paveikslas, LLRA-KŠS 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija

24 priedas

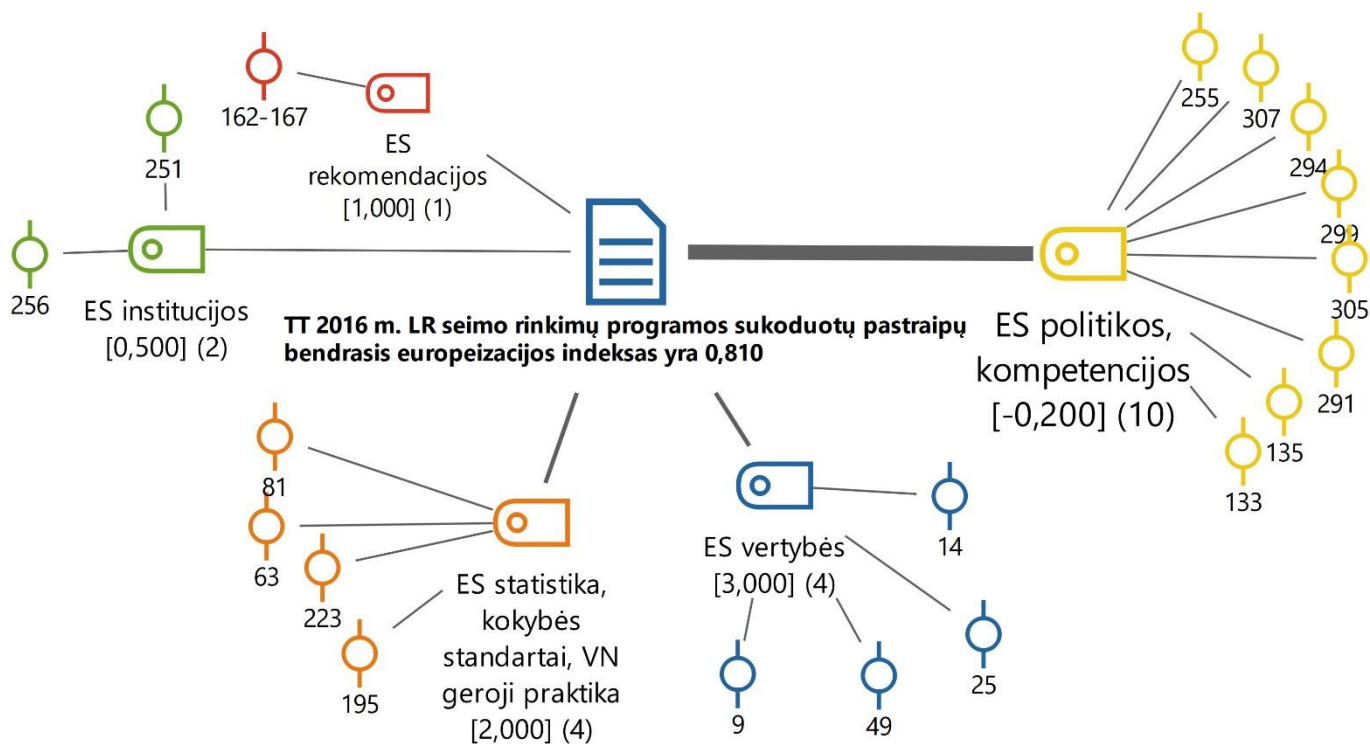
TT 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

21 paveikslas „TT 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

25 priedas

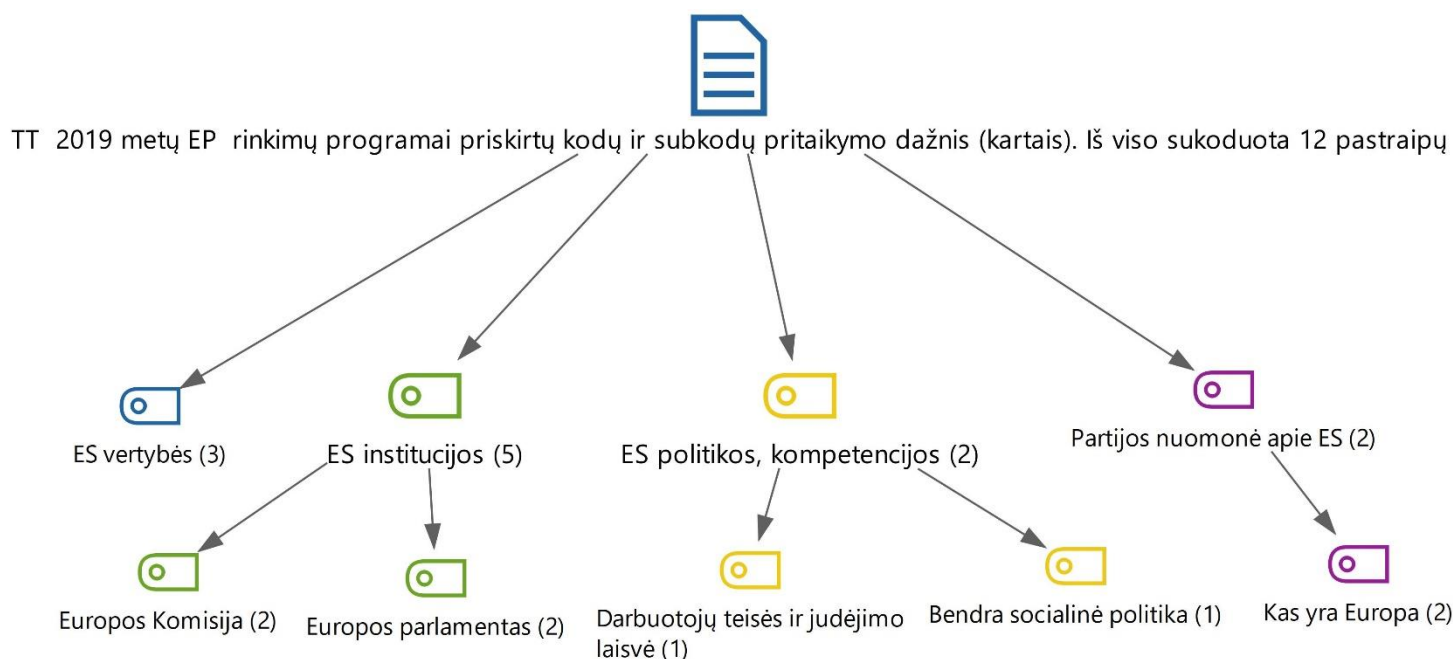
TT 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija

22 paveikslas „TT 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija“

26 priedas

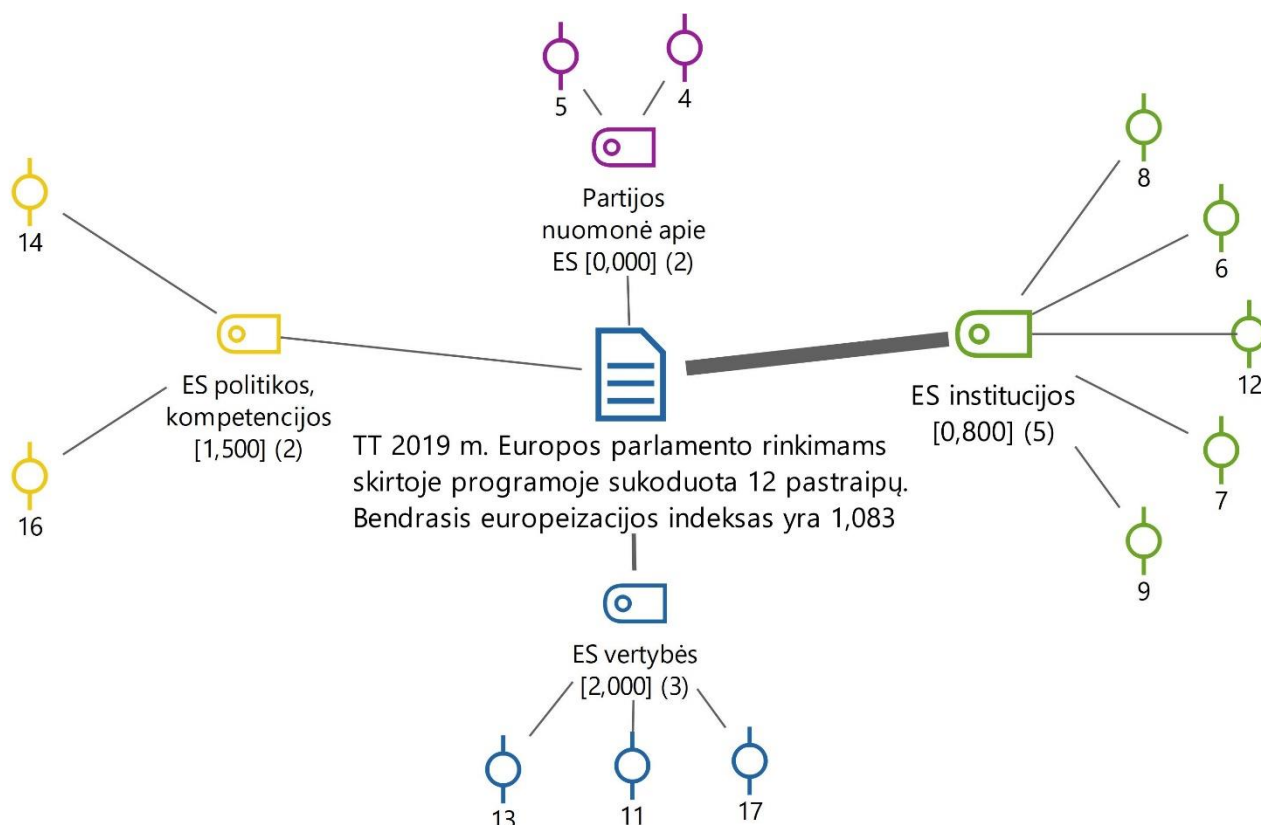
TT 2019 metų EP rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

23 paveikslas „TT 2019 metų EP rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

27 priedas

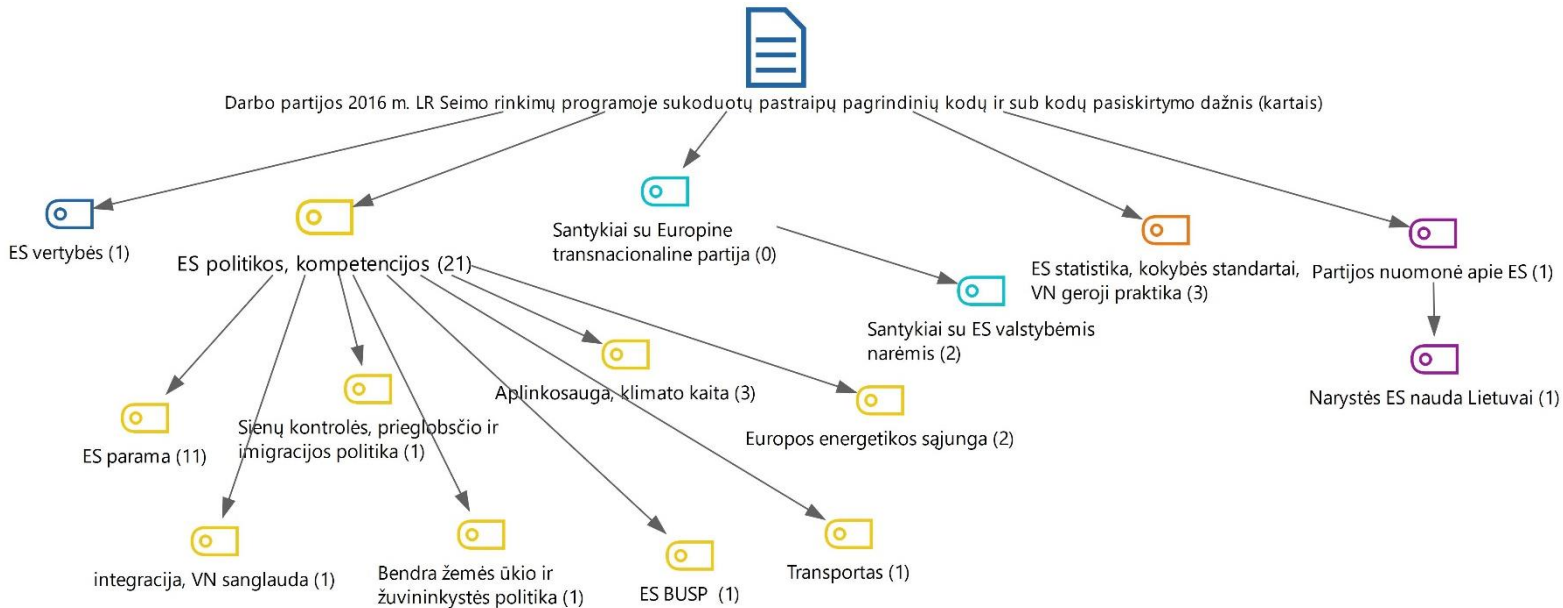
TT 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programos kategorijų europeizacija

24 paveikslas „TT 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programos kategorijų europeizacija“.

28 priedas

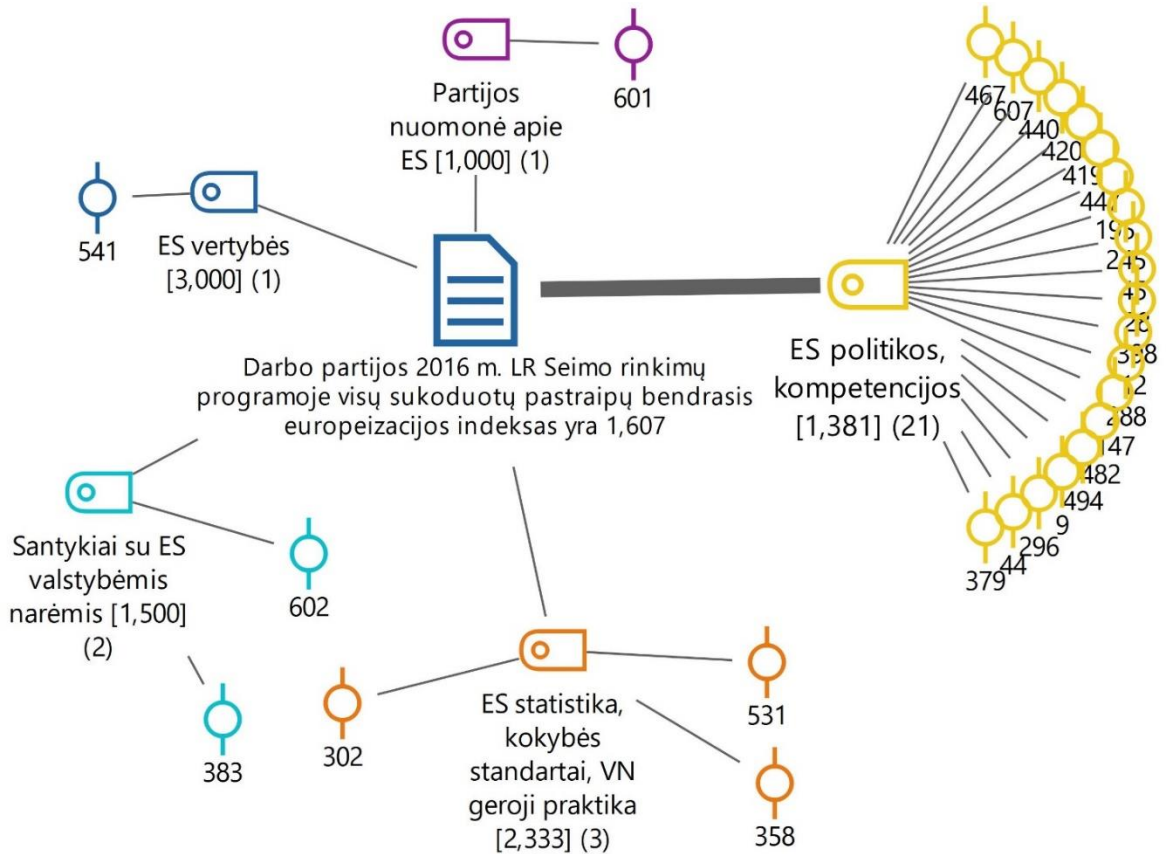
Darbo partijos 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

25 paveikslas „Darbo partijos 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

29 priedas

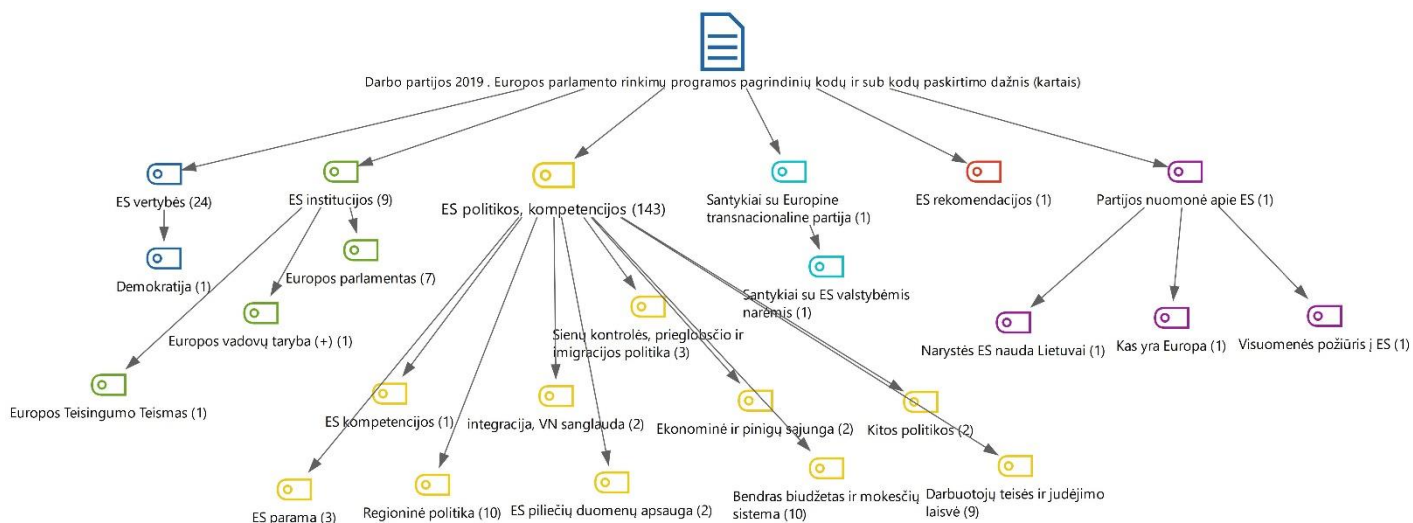
Darbo partijos 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija

26 paveikslas „Darbo partijos 2016 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija“

30 priedas

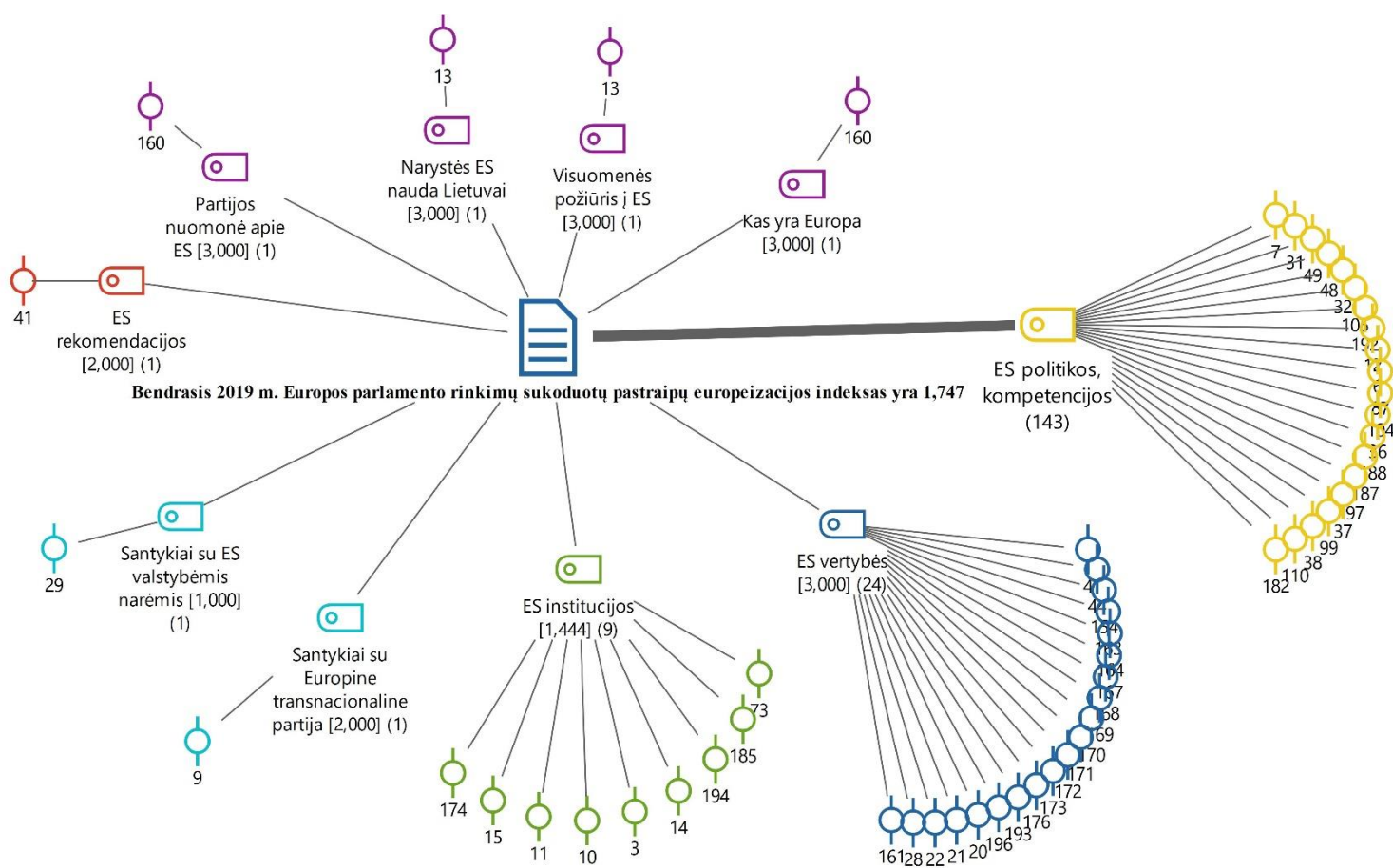
Darbo partijos 2019 metų Europos parlamento rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

27 paveikslas „Darbo partijos 2019 metų EP rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

31 priedas

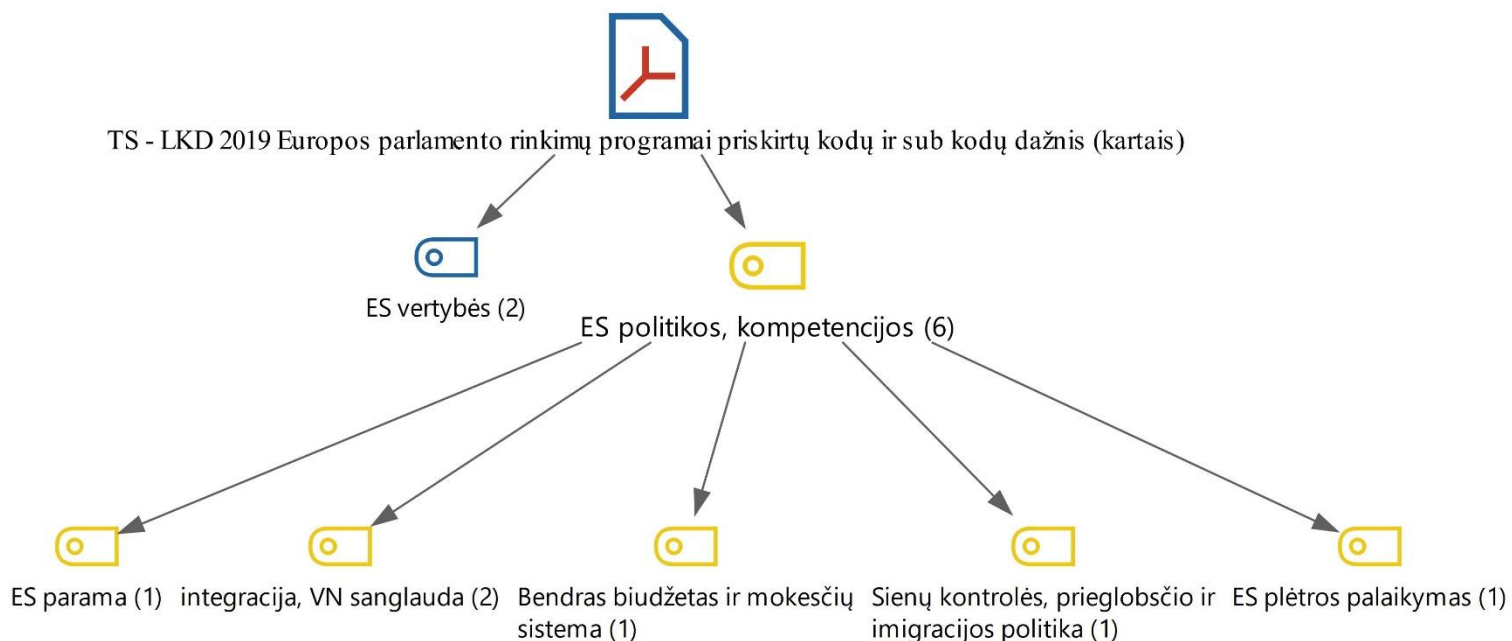
Darbo partijos 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programos kategorijų europeizacija

28 paveikslas „Darbo partijos 2019 m. rinkimų į Europos parlamentą programos kategorijų europeizacija“

32 priedas

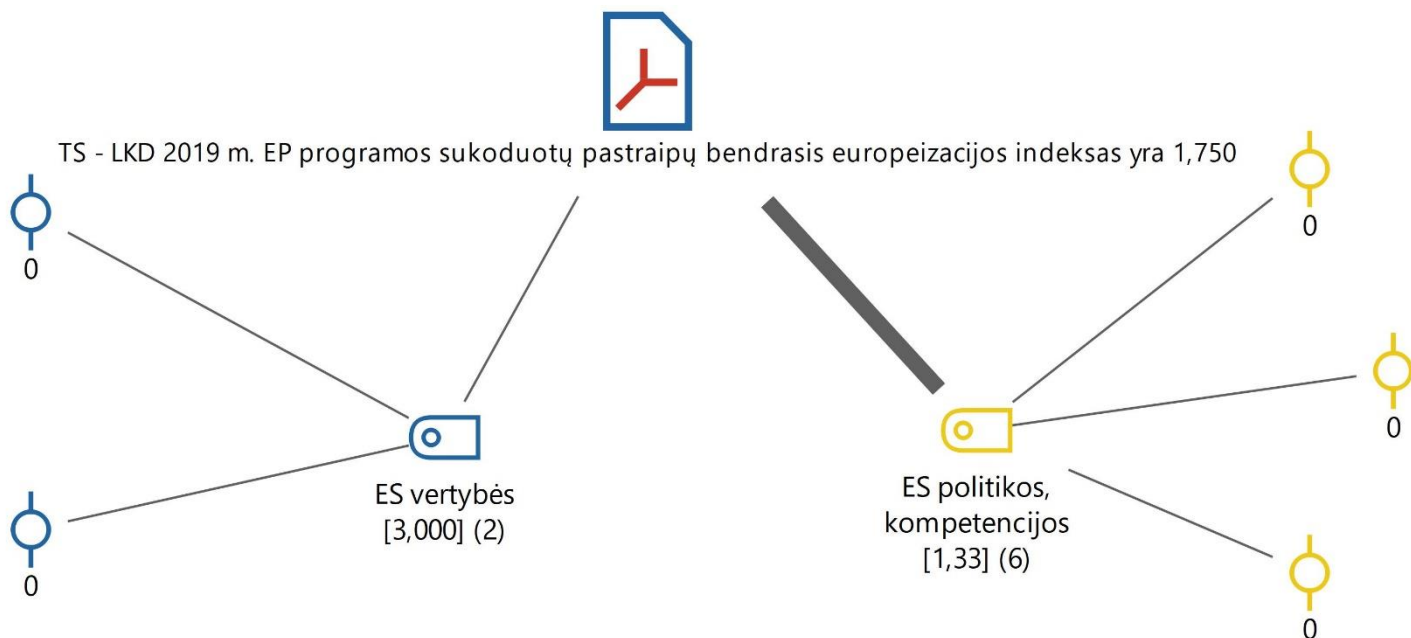
TS – LKD 2019 metų Europos parlamento rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

29 paveikslas „TS – LKD 2019 metų EP rinkimų programai priskirtų kodų ir subkodų pritaikymo dažnis (kartais)“

33 priedas

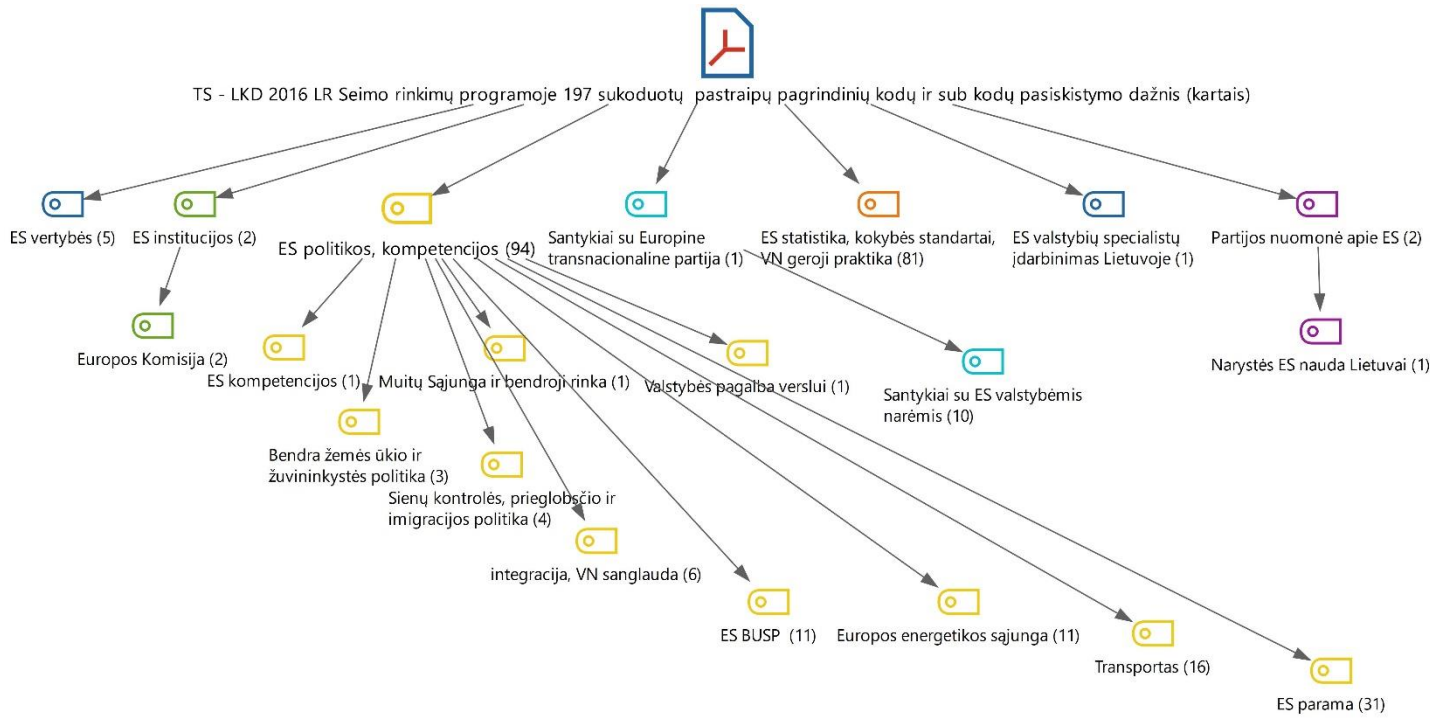
TS – LKD 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programų kategorijų europeizacija

30 paveikslas „TS – LKD 2019 m. rinkimų į Europos Parlamentą programų kategorijų europeizacija“

34 priedas

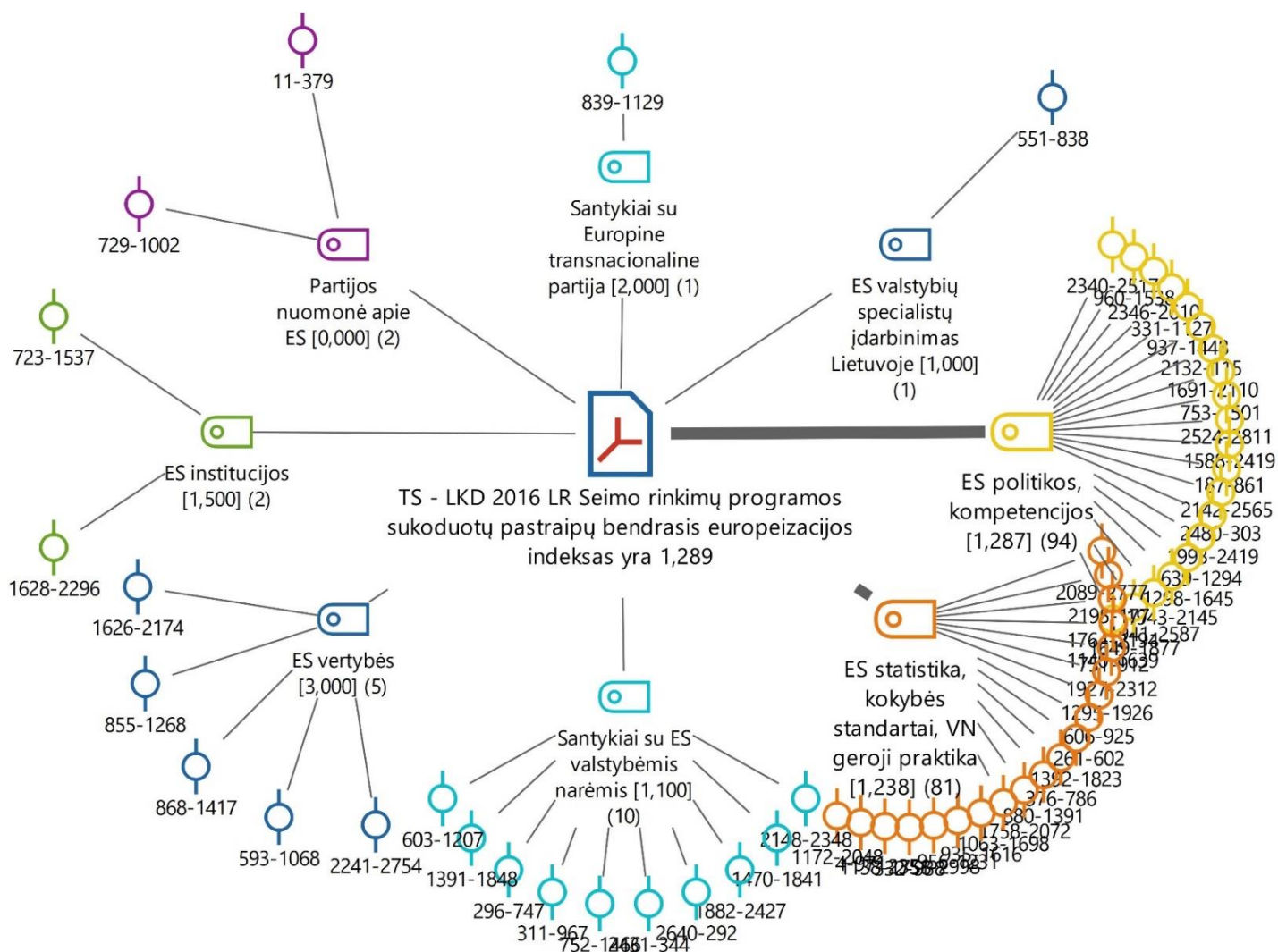
TS – LKD 2016 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)

31 paveikslas „TS – LKD 2019 metų LR Seimo rinkimų programai priskirtų kodų ir sub kodų pritaikymo dažnis (kartais)“

35 priedas

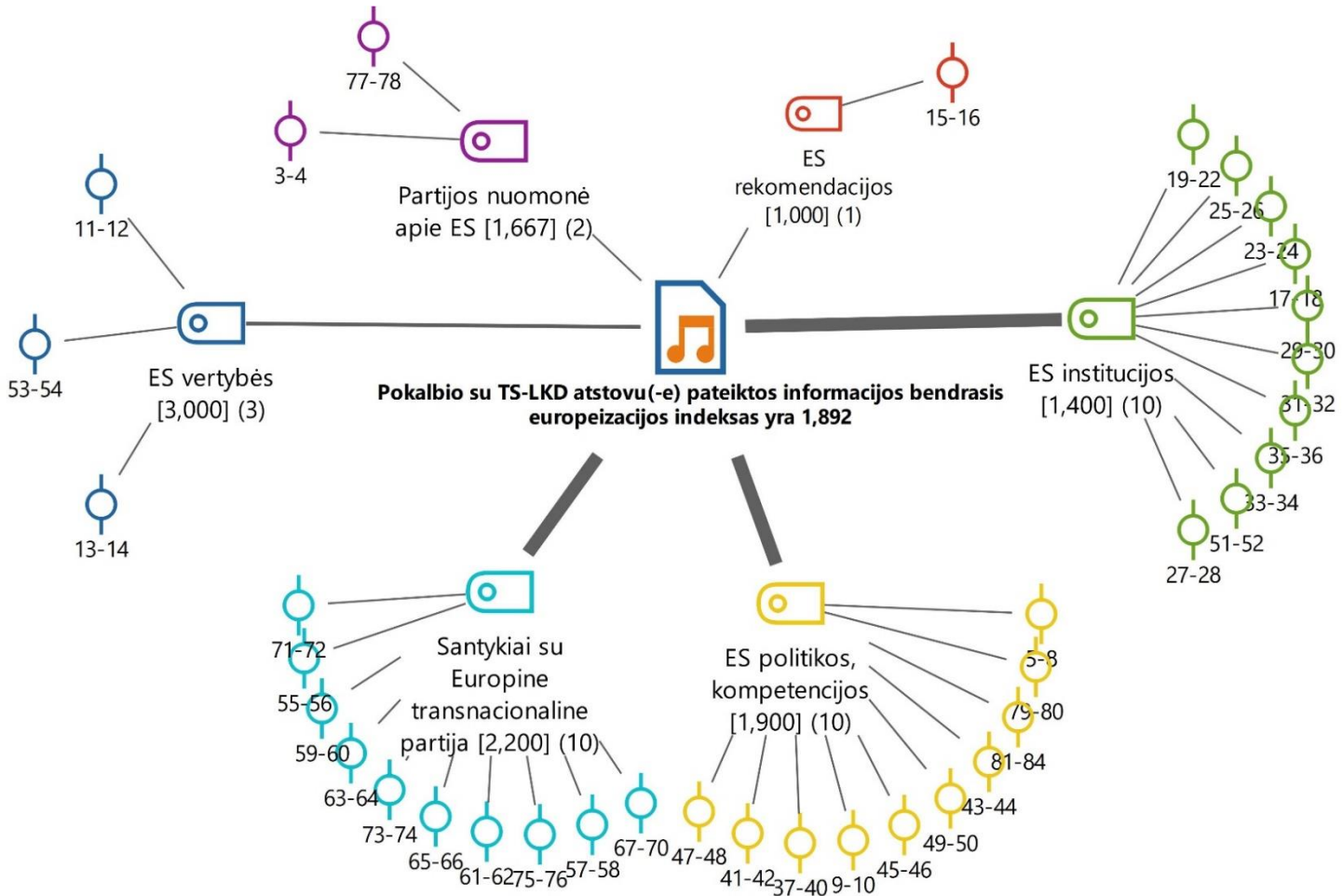
TS – LKD 2019 m. rinkimų į LR Seimo programos kategorijų europeizacija

32 paveikslas „TS – LKD 2019 m. rinkimų į LR Seimą programos kategorijų europeizacija“

36 priedas

Interviu su TS – LKD atstovu(-e) informacijos europeizacija

33 paveikslas „Interviu su TS – LKD atstovu(-e) informacijos europeizacija“

37 priedas

2020 m. kovo 2 d. Pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su LSDP atstovu(-e) transkripcija
Transkripcijoje naudojamos santraukos T reiškia tyrėją, o E1 reiškia ekspertą(-ę) Nr. 1

T: [0:00:00] Taigi prašau pasakykite ar Jūs sutinkate, kad aš įrašyčiau šį pokalbį?

E1: Taip, sutinku.

T: [0:00:06] Ačiū Jums labai. Taigi, šiandien mes kalbėsime apie partijos europeizaciją, ir užduosiu konkrečius klausimus, kurie yra iš anksto numatyti. Tai yra pusiau struktūruotas interviu. Pradėsime nuo įvadinių klausimų, vėliau pereisime prie Europos Sąjungų vertyb... Sąjungos vertybių, vėliau Europos Sąjungos institucijų, po to Europos Sąjungos politikų, ir galiausiai aptarsime transnacionalinius santykius su Europine partija. Tai norėčiau įvadinį klausimą užduoti. Ir kaip Jūs apskritai manote ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje daro įtaką Jūsų partijos veikimui?

E1: [0:00:45] Daro ir ganėtinai ženkliai. Visų pirma, todėl, jog socialdemokratija kaip tokia yra turbūt sunkiai įsivaizduojama be tarptautinio solidarumo principo... Ir narystė Europos Sąjungoje suteikia instrumentus ir įrankius ir ryšius bendradarbiauti su seserinėmis partijomis ir įgyvendinti tą tarptautinio solidarumo principą, kuris yra mums svarbus tiek asmeniškai, tiek kiek vėliau prieisim prie ir tarp... europinės partijos lygmeniu, todėl jeigu taip apibendrinant tai taip, tai yra labai svarbu, suteikia mums instrumentus ir galias geriau atliepti tuos iššūkius, kurie kyla šiomis dienomis.

T: [0:01:32] Hm, supratau. Tai, kadangi jau matome, kad Europos Sąjunga kaip jūs teigiate daro įtaką Jūsų veikimui, norėčiau pradėti nuo Europos Sąjungos vertybių toliau pereinant. Tai ar Jūsų partija manytų, kad Europos Sąjungai trūksta kompetencijų? Galbūt Europos Sąjungos kompetencijas reikėtų stiprinti?

E1: [0:01:52] mhum, reikėtų mūsų manymu. Konkrečiai kalbant tai būtų bendra užsienio ir saugumo politika. Šiomis dienomis tai ypatingai aiškiai matosi kai formuojasi tam tikri galios centrai, pavadinkime taip. JAV, Kinija aa.. kiekviena iš šių valstybių vykdo savo tam tikrą politiką siekdamas savų tikslų, ir JAV pavyzdžiui kalba apie tai, jog galbūt reikėtų šiek tiek trauktis iš tam tikrų regionų, palikti vietiniams veikėjams tvarkytis labiau su su kylančiais iššūkiais, ir norint, Europos Sąjungai likti reikalingai aa.. šiais klausimais jai reikėtų irgi suteikti daugiau galių ir kompetencijų. Ir kaip parodė Irano kilusi krizė metų pradžioje aa. Europos Sąjunga nelabai galėjo daugiau kažką padaryti apart tam tikro abstraktaus kalbėjimo. Jinai neturėjo instrumentų, kadangi kiekviena valstybė narė turi savo užsienio politiką, jinai mato šiuos klausimus iš skirtingų pozicijų, skirtingų rakursų, ir Europos Sąjunga kaip tokia, na ji tiesiog negalėjo paveikti įvykių tėkmės, nes jinai, na jos neprivalu galbūt taip klausyti kaip kitų tarptautinės arenos veikėjų. Tai, taip reikėtų stiprinti kompetencijas ir čia būtų vienas iš iš tokių pavyzdžių.

T: [0:03:18] Tai, dėkoju už Jūsų atsakymą. Sakykite, ar Jūsų partijai priimtinos ES visos Europos Sąjungos Sutartyje antrajame straipsnyje deklaruojamos vertybės?

E1: [0:03:28] Ahmn.

T: Na, turima omenyje demokratiją, solidarumą, žmonių teises ir panašiai.

E1: [0:03:33] Jo, vat pasižiūrėjau, išsirašiau kas ten yra. Palyginau su mūsų partijos statutu. Tai visas arba tiesiogiai, arba kitais žodžiais galima ten rast, taip pat ir politinėse programose. Tiesa, jos keičiasi kiekvienais metais, bet vat statusas yra tas dokumentas, kuris kuriuo partija vadovaujasi ir ir kurio, kuriuo vadovaujantis veikia visa partija ir ir instrumentai ir veikla yra reglamentuota ten. Tai laisvė, lygybė, teisės viršenybė taip ir yra įvardijamos, pagarba asmeniui tai čia kaip ginti žmogaus teises ir laisves, tai viskas yra taip, taip ir įvardinta ir mes tikrai priekaištų kažkokių neturėtume.

T: [0:04:13] Kitas klausimas būtų, kadangi jau kalbame apie vertybes, ir Jūs jau minėjot demokratiją ir demokratiškumą. Tai ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?

E1: [0:04:25] Demokratiška kaip tokia taip. Tai būtų išraiška Europos parlamento rinkimai pavyzdžiui. Arba tas vadinamasis Spitzenkandidaten procesas, bet iš kitos pusės tai kaip tai yra įgyvendinama. Čia ir per šiuos rinkimus buvo įvairių įvykių. Ir galų gale padėtis tokia tapo, kad Europos Komisijos vadove tapo žmogus, kuris nebuvo aa.. įvardintas kaip galimas aa.. spitzenkandidatas rinkimų metu. Tai, tai šiek tiek diskredituoja visą procesą ir visą demokratijos gilinimo ir Europos Sąjungos demokratizacijos mintį, bet hm pati idėja, patys siekiai ir kaip tai įsivaizduojama tai taip demokratijos Europos Sąjungoje yra. Klausimas kaip mes tą įgyvendinam, išskleidžiam, ir taikom praktikoje.

T: [0:05:27] Tai ar gerai supratau, kad Jūs manote, kad demokratija būtų galima stiprinti Europos Sąjungoje, taip?

E1: [0:05:32] Taip, taip, taip.

T: [0:05:34] Tai, vadinasi yra tam tikras demokratinis deficitas, kurį reikėtų stiprinti? Ir jūsų partija yra už didesnę stiprinimą, ar gerai Jus suprantu? (red. pastaba - stiprinti demokratiją)

E1: [0:05:47] Ahmn.

T: [0:05:47] Gerai, dėkui. Tai...Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeliamos į nacionalinę teisę, tačiau Jūsų partijai yra priimtinos, atrodo naudingos?

E1: [0:06:00] Ahmn, yra. Tarkime iš a, 2010 metų rekomendacija dėl kovos su diskriminacija, dėl seksualinės orientacijos ar lyties tapatybės priemonių. Tai yra ministrų, komiteto ministrų pavaduotojų susirinkime patvirtintas dokumentas, kalbantis apie diskriminaciją lyties pagrindu, seksualinės orientacijos, ypačingai šiame šiandienos kontekste tiek apie Stambulo konvenciją kalbant ir panašiai, tiek ir visos Lietuvos kontekste kai vat aptariamą grupę susiduria su tam tikra

diskriminacija ir su tam tikrais iššūkiais ir teisiniu reguliavimu, tiek, tame, taip kalbant, buitiniame gyvenime. Tai čia būtų vienas iš tų pavyzdžių, kuriuos būtų vertinga mūsų manymu perkelti.

T: [0:06:44] Supratau, dėkoju. Tai, pirmąją skiltį Europos Sąjungos vertybės mes baigėme. Labai Jums ačiū, ir norėčiau prieiti prie kitos potemės šiame interviu. Aaa. Tai yra Europos Sąjungos institucijos. Ir pirmiausia norėčiau, užduoti tokį kaip ir abstraktų klausimą ar apskritai partija pasitiki Europos Sąjungos institucijomis?

E1: [0:07:04] Taip.

T: [0:07:04] Hmn, taip.. Galbūt norėtumėte pakomentuoti? Ar galime prieiti prie kiekvienos atskiros institucijos?

E1: [0:07:14] Galim taip, prie kiekvienos.

T: [0:07:15] Gerai, tai pirmiausia, aš tada pradėsiu nuo balsavimo Taryboje. Sakykite kaip Jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Taryboje? Ar manote, kad Taryboje reiktų plačiau taikyti kvalifikuotą balsų daugumą? Ar Jūsų pavyzdžiui partija sutinka, kad vienbalsiškumo principas suteikia valstybėms narėms veto principą, tačiau gali veto lėtinti sprendimų priėmimą.

E1: [0:07:40] Vienbalsiškai, bet lėtina veto teisės turėjimas. Tai iš vienos pusės verčia šalis nares daugiau kalbėtis tarpusavyje, ieškoti bendrų sąlyčio taškų, bet iš kitos pusės labai dažnai ambicingi pasiūlymai ir ambicingi siekiai tampa tokiais na išblukusiais. Jeigu taip palygint, tai iš juodos į tokią pilką, jau vos ne į baltą. Ką noriu pasakyti, kad įsipareigojimai ir būna na sumažinami. Tai vienareikšmiškai taip, veto veto teisės turėjimas lėtiną sprendimų priėmimo procesą ir tai būtų galima spręsti pavyzdžiui didesnių koalicijų siekiu, formuoti koalicijas tarp valstybių narių, siekiant vieno ar kito klausimo, palankaus balsavimo vienu ar kitu klausimu savo atžvilgiu.

T: [0:08:41] Tai norėčiau pasitikslinti ar gerai Jus supratau, tai Taryboje reiktų taikyti plačiau kvali...

E1: [0:08:49] Plačiau taip.

T: [0:08:49] Plačiau reiktų taikyti.

T: [0:08:50] Tuomet galime pereiti prie Europos Parlamento. Ar, Kaip Jūsų partija vertina Europos Parlamentą? Ar reiktų didinti Europos Parlamento galias?

E1: [0:09:08] Europos parlamentas yra tokia turbūt ryškiausia demokratijos išraiška Europos Sąjungoje, tiesiogiai piliečių renkama. Ir pasisakytume, kad reikia didinti Europos Parlamento galias. Ir kaip pavyzdį būtų galima paminėti teisę inicijuoti įstatymų priėmimą, kadangi dabar Komisija tik tai turi tą teisę parengia tą juodrašį, taip tiesa, Parlamentas gali paraginti Komisiją parengti tą juodrašį vadinamąjį, na bet vis tiek tai toks yra ilgesnis kelias ir suteikus Europos Parlamentui šią galią, tai vis dėlto ir būtų galima ... skaidriau iš vienos pusės, iš kitos pusės aiškiau priiminėti europinio lygio įstatymus.

T: [0:09:54] Hmn, tai vadinasi galias Europos Parlamento norima didinti?

E1: [0:09:58] Taip.

T: [0:09:59] Aš tiesiog kiekvieną kartą na stengiuosi performuoti Jūsų tekstą, tam, kad Jūs patvirtintumėte, kad aš gerai supratau, kad nebūtų paskui dis... ne tokios interpretacijos. Tai, toliau, kaip Jūsų partija vertina Europos Komisijos kompetencijas?

E1: [0:10:16] (red. past. atsidūsta) Čia toks sudėtingesnis klausimas. Hm, pasisakytume, kad Europos Komisijos kompetencijos būtų plečiamos. Ir... kaip, man patinka tas pasakymas, kad Europos Komisija yra tas kūnas, kuriam, vienintelis kūnas, kuriam mokam už tai, kad jis mąstyty europietišškai. Nes visgi, Europos Sąjungos Taryba susirenka valstybių narių atstovai kiekvienas su savais interesais, aa. stengiasi ginti savo valstybės poziciją. Komisija jau veikti turėtų kaip Europos Sąjungos mąsto europinis kūnas. Ir vėlgi, čia ta pati bendroji užsienio ir saugumo politika plečiant šiuo klausimu, aišku tada tai jau vyktų Tarybos sąskaita. Tai čia vėl toks klausimas tarp daugiau, taip išsireiškiant, federalizacijos ar daugiau nacionalinių valstybių.

T: [0:11:15] Sakykite, jeigu manote, kad reikėtų būti..., kad reikėtų plėsti Europos Komisijos kompetencijas, tai Jūsų pagrindinis pavyzdys būtų yra BUSP ar ne?

E1: [0:11:31] Panašiai, taip.

T: [0:11:31] Gerai, tuomet toliau norėčiau paklausti kaip Jūsų partija vertina Tarybos kompetencijas?

E1: [0:11:38] Ahmn, tai iš dalies praeitame klausime tas paliesta buvo, kad jeigu jau plečiame Komisijos kompetencija, tai tada Tarybos kompetencijos šiek tiek būtų būtų ribojamos, bet aaa biudžetinais klausimais, pavyzdžiui svarstant Europos Sąjungos biudžetą, tai tos kompetencijos turėtų likti Tarybos, Tarybos aa rankose taip sakant. Tai vis dėlto, daugiau kažkokių ten didelių pakeitimų tenai mes, mes nematytume.

T: [0:12:10] Dėkui, o kaip Jūsų partija vertina Teisingumo Teismo vaidmenį?

E1: [0:12:18] Na, tai įstojus į vienokias ar kitokias organizacijas yra tam tikros taisyklės, kurių, kurių reikia laikytis. Tai Europos Teisingumo Teismas, na jis ir įtvirtina tai, jog Europos Sąjungos teisinių sutarčių būtų laikomasi valstybėse narėse. Ir todėl didelių priekaištų mes neturėtume šiam kūnui. Mes jį vertintume na vis dėlto teigiamai.

T: [0:12:44] Netgi, tais atvejais kai Europos Teisingumo Teismo išaiškinimai yra taikomi ir yra laikomi aukščiau valstybės teisė?

E1: [0:12:54] Su valstybės teise tai yra irgi kitas dalykas, pavyzdžiui kaip Konstitucinio Teismo išaiškinimuose aaa, kad paliekama valstybės diskrecijai kaip bus pakeisti atitinkami teisės aktai, bet vis dėlto kaip ir minėjau, kad įstojus į tam tikrą organizaciją, na yra tam tikros taisyklės, kurių reikia laikytis.

T: [0:13:13] Plaukiant iš šitos Jūsų minties, norėčiau tada truputi išsamiau paklausti apie viršenybės principą. Kaip Jūsų partija vertina Europos Sąjungos viršenybės principą?

E1: [0:13:28] Na tai privalomai būna, yra arba reglamentai arba direktyvos. Direktyvos palieka tą įgyvendinimo laisvę ir, na vėlgi, tas pats principas, kad yra taisyklės, kurių reikia laikytis. Ir tam tikrais klausimais pavyzdžiui reglamentas dėl kovos su terorizmu, jei teisingai atsimenu, arba direktyvos dėl klimato kaitos, na tai yra tokie klausimai, kurie yra svarbūs visoms valstybėms. Ir, nu kurių įgyvendinimas galbūt strigtų nacionaliniuose parlamentuose arba vyriausybėse dėl įvairių interesų ir įvairių veiksnių. Todėl tam tikrais klausimais ES viršenybės principas, na jis, tiesiog, yra būtinas, tam, kad būtų, kad sklandžiai vyktų procesai ir pati organizacija būtų vystoma tikslingai.

T: [0:14:24] Tai dėkoju pabaigėm šitą interviu dalį, toliau norėčiau jau pereiti konkrečiai prie konkrečių Europos Sąjungos politikų. Tai pradėsiu turbūt nuo muitų sąjungos ir bendrosios rinkos. Tai norėčiau paklausti ar jūsų partiją tenkina dabar egzistuojanti muitų sąjunga ir bendroji rinka?

E1: [0:14:45] Iš principo taip, aa.. bet nėra sprendžiamos kylančios problemos. Tai iš to kyla nesinchronizuotų mokestinių sistemų problemų. A, kapitalas juda laisvai ir mokesčius moka ne ten kur jisai veikia, bet aa.. ten kur jam yra palankesnė mokestinė bazė. Todėl, pavyzdžiui ir Airijos, Airijoje turime nemažai tarptautinių korporacijų europinių būstinių, nes ten jiems yra palankesnė mokestinė bazė. Tai vienas dalykas. Muitų sąjunga iš kitos pusės sukuria nemažai galimybių, bet aa.. tarkim Ukrainos pavyzdys, kai yra pasirašytas asociacijos sutartis ir jinai nebeturi tų kvotų ir gali į bendrą rinką importuoti savo produktus, tai sukuria tam tikrą tiesioginę konkurenciją, bet muitų politika yra taikoma visiems vienodai. Tai būtų mūsų tokia pozicija, kad yra problemos, kylančios iš šių am mechanizmų, kurias reikėtų spręsti tačiau bendrai paėmus tai mūsų vertinimas yra teigiamas.

T: [0:15:57] Ar gerai suprantu, kad jūs manote, kad reikėtų bendrų mokesčių visai Europos Sąjungai?

E1: Hmn, tam tikrų taip.

T: [0:16:03] Galbūt galėtumėte patikslinti kokių?

E1: [0:16:07] Hmn, tarkime mūsų Europos Parlamento rinkimų programoje buvo kalbama apie bendro konsoliduoto pelno mokesčio bazę, aa.. taip pat teigiamai žiūrime į finansinių transakcijų mokestį, kaip pavyzdį.

T: [0:16:26] Toliau norėčiau pereiti prie žemės ūkio ir žuvininkystės politikos.

E1: Aham.

T: [0:16:31] Tai ar jūsų partiją tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?

E1: [0:16:35] (atsidūsta) Ši politika yra reikalinga tam, jog kaimiški regionai būtų vystomi ir, kad ūkininko, svarbi tikrai profesija, būtų ir toliau, na, ir toliau išliktų reikalinga, bet šioj vat politikoj yra toks nelygybės aspektas, kuris tęsiasi daugybę metų, tai yra tiesioginės išmokos žemdirbiams. Tai Baltijos šalių žemdirbiai, jiems iš pradžių buvo pažadėta, jog kad ketu.. tryliktais, du tūkstančiai tryliktais ir keturioliktais metais bus suvienodintos išmokos, paskui buvo dvidešimtieji, dabar vėl tas nu nukelta ir sakoma, kad tik iš dalies, kad perpus bus tas atsilikimas suvienodintas. Tai

šitas dalykas tikrai mūsų netenkina. Ir Europos Parlamente siekiame tiek ir prezidentas siekia Europos Taryboj, kad šie klausimai būtų išspręsti. Aaa, o kita probleminė tokia vieta tai būtų išmokų mokėjimas už hektarą. Kas apriboja smulkiųjų ūkininkų veikimą ir jų potencialią plėtrą. Ir čia prieš keletą mėnesių The New York Times buvo atlikę tokį tyrimą, jog Slovakijoje, Vengrijoje tie pinigai paramos žemės ūkiui, jie nusėda į tam tikrų žmonių kišenėse jau pakankamai didelių ūkių savininkų ar žmonių su prieiga prie vyriausybių. Tai korupcija irgi būtų dar viena problema, ne visose, aišku, šalyse, kurią turėtų europinės institucijos taip pat spręsti.

T: [0:18:16] Tai kaip suprantu, ar teisingai suprantu, kad Jūs teigiate, kad iš esmės Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama ypatingai skirta kaimiškų vietovių plėrai turėtų būti didinama negu yra dabar, ar ne?

E1: Hmn. Taip vienodinama, su su vakarų valstybėmis gaunamomis išmokomis.

T: [0:18:36] Kai kalbame apie bendrą žemės ūkio ir žuvininkystės politiką, tai iš esm.. kaip suprantu pagrindinis Jūsų atspirties taškas vertinti šią politiką yra būtent struktūrinių fondų parama ar ne?

E1: [0:18:52] Uhum.

T: [0:18:53] Gerai. Dėkui. Tai ar Jūsų partiją tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?

E1: Pati laisvė, vėlgi, taip. Aa.. yra tikrai gerai, jog žmonės gali laisvai judėti, darbuotojai taip pat, bet nėra instrumentų, kurie padėtų spręsti iš to kylančias problemas, pavyzdžiui tokios šalys kaip Lietuva susiduria su protų nutekėjimu, o valstybės į kurias atvyksta tie žmonės, aaa, susiduria su socialiniu socialiniu dempingu. Kai gali mokėti mažesnius atlyginimus atvykstantiems žmonėms, negu vietiniams gyventojams, kadangi jiems tai atrodo dideli pinigai. Aa, irgi ta problema yra ta, kad judėjimo laisvė kaip tokia yra supranacionalinė, o instrumentai su kuriais reikia tvarkytis valstybės narėms yra nacionaliniai. Tai vėlgi čia matyt reikėtų didesnio europinio lygmens įsikišimo siekiant spręsti šią problemą.

T: [0:19:57] Tai, kaip suprantu Jūs sakote, kad reikėtų didinti valstybių narių tarpusavio integraciją

E1: Uhum. (red.past - pritariamai linksi galvą)

T: šiais klausimais?

T: [0:20:03] Tuomet, ar Jūsų partiją tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir migracijos politika?

E1: [0:20:12] Sienų kontrolė turėtų būti sustiprinta, siekiant kovoti su prekyba žmonėmis. Ypatingai pietiniuose Europos Sąjungos regionuose. Aa, migracijos politika taip pat turėtų būti peržiūrima, kadangi Dublino reguliaciniai mechanizmai, kaip parodė kilusi krizė penkioliktais metais, ji neveikia. Reikia naujų instrumentų. Ir mes pasisakytume už tokį tokią schemą, kuri būtų grįsta bendradarbiavimu ir solidarumu. Panašiai kaip ir buvo bandoma įgyvendinti, bet susilaukė, susilaukė pasipriešinimo iš tam tikrų valstybių narių. Aa, tačiau vis dėlto svarbiausiu punktu lieka tai, kad reikia

kovoti su migracija jos kilmės teritorijoje. Tai investuojant į tuos regionus iš kur žmonės a, išvyksta, kovojant su pamatinėmis migracijos priežastimis ar tai būtų terorizmas, ar tai būtų skurdas, ar šiuo metu vis labiau aktualizuojama klimato kaita.

T: [0:21:21] O sakykit pats instrumentas, kaip jūs įsivaizduojat ar tai yra kalbama apie visos sąjungos kooperaciją tarsi didesnę dar didesnio bendradarbiavimo gilinimą?

E1: [0:21:31] Mm. Migracijos čia klausimu?

T: [0:21:32] Taip.

E1: [0:21:32] Taip. Tai būtų paremta, nu visų narių solidarumu ir bendradarbiavimu.

T: [0:21:37] Tai turėtų būti tarsi visų narių, ar aš teisingai suprantu, kad tai yra vieningas sprendimas?

E1: [0:21:43] Hm. Vieningas a mechanizmas, tinkantis..nu galiojantis visoms šalims narėms.

T: [0:21:50] Tai turėtų būti privalomai perkeliamas į nacionalinę teisę?

E1: [0:21:54] Iii, matyt, kad taip (labai abejoja, matyt netinkamai paklausiau). Matyt, kad taip.

T: [0:22:01] Bet čia dar yra svarstytinas klausimas?

E1: [0:22:02] Svarstytinas, ne tai taip.

T: [0:22:03] Taip neteigiama ar ne?

E1: [0:22:04] Neteigiama, ir tai yra ir tiek skaičiavimai, kuriais pavyzdžiui vadovaujantis turėtų būti aa. Migrantų perkėlimai į vieną ar kitą valstybę, tai taip pat yra diskutuotina. Bet pats principas mūsų manymu turėtų būti toksai.

T: [0:22:19] Kaip suprantu, ta migracijos politika turėtų būti atnaujinama... (red. past - respondentas atsako Taip tyrėjui nepabaigus minties) diegiami nauji instrumentai, dėl kurių dar reikia gerai pasvarstyti?

E1: [0:22:28] Taip.

T: [0:22:28] Taip, ar Jūsų partijos nuomone ar reikia didesnio Europos Sąjungos, na mes jau kalbėjome truputi apie Sąjungos mokesčius, bet vat norėčiau labiau pakalbėti apie bendrą biudžetą. Tai ar reikia didesnio Europos Sąjungos bendro biudžeto ir bendrų visai sąjungai mokesčių?

E1: [0:22:46] Be abejo, biudžeto didesnio tikrai reikia. Šiuo metu labai aktualu tai. Ir konkrečiai kalbant apie e1 siūlomą žaliajį susitarimą kovai su klimato kaita tai skaičiavimais įvairiais tam reiktų apie 260 milijardų eurų per metus. Aaa, tai dabartinis biudžetas, dabartinis kaip atspirties taškas tas (red. past- turima omenyje 2014-2019 kadencijos biudžetą), kad buvo anksčiau, tai tiesiog nepakanka. Aa, mūsų įsitikinimu tam reiktų bent 1,3 trijono eurų, nes norima ne tik kovoti su klimato kaita, vis daugiau kalbama ir apie socialinę atskirtį, nelygybę, aa... siekį... kovą su skurdu ir panašius dalykus. Tai su dabartiniais ištekliais tai yra, nu praktiškai neįmanoma. Tai tikrai reikia didesnio biudžeto. Na, o nauji mokesčiai tai kaip ir minėjau. Tai būtų ar finansinių transakcijų mokestis, ar ar ar am.. bendra

konsoliduoto pelno mokesčio bazė visa europinei Europos Sąjungai, kurį kurie na papildytą tą bendrąją bendrąjį biudžetą.

T: [0:23:55] Tai vadinasi, kad valstybės narės turėtų turėti ar ne bendrą, didesnę bendrą biudžetą ir visus, visai Sąjungai bendrus mokesčius, tai reiškia na tolesnę didesnę inte....

E1: [0:24:07] Integraciją.

T: [0:24:08] Ar Jūsų partijos nuomone Lietuvos narystė Euro zonoje pasiteisino?

E1: [0:24:18] Taip. Taip, aaa, (svarsto)

T: [0:24:24] Kokių plusų matote?

E1: [0:24:25] Uhum, tai kai kas sako, kad (red. past- respondentas svarsto) dėl įstojimo į euro zoną, kyla kainos ir kyla pragyvenimo lygis, bet dėl to kyla ir atlyginimai, ir vis labiau priartėjame prie to europinio pragyvenimo lygio. Ir, kad ir kaip būtų, bet tai yra tam, kaip čia, tam tikros kopečios, kuriomis reikia lipti, lipti ir užlipti. Ir mūsų įsitikinimu eur... Lietuvos dalyvavimas euro zonoje tikrai prisideda ir ateityje prisidės prie gyventojų pragyvenimo lygio kilimo, tiek pačios gyvenimo kokybės gerėjimo.

T: [0:25:08] O kaip Jūsų partija vertina Europos centrinio banko veiklą?

E1: [0:25:13] Šiuo metu vykdoma skatinamoji, taip pavadinkime, mokesstinė politika tikrai yra mūsų vertinama teigiamai. Taip pat šio centrinio banko veiksmai kuriant pinigų sąjungą, diegiant tam tikrus atsparumo krizėms mechanizmus pasiteisino. Galim prisimint kokia situacija buvo Graikijos krizės metu, nes bankai tiek Italijoje tiek Ispanijoje, tiek bankai tiek jų vadovai bijojo, kad prasidės masinė griūtis tarp bankų, bet įdiegti tam tikri mechanizmai, ne stress testai parodė, kad na tai buvo teisingi mechanizmai. Jie pasiteisino ir priemonės, kurių imasi Europos centrinis bankas yra taip pat mūsų vertinamos teigiamai, tik tiek, kad ne vien nuo šios institucijos priklauso hmn ekonomikos lygio kilimas. Pavyzdžiui, labai daug yra atsiremia į tai ką vykdo ir pačios šalys narės, taip pat ir ta vadinamoji troika kartu su Europos Komisija ir Tarptautiniu valiutos fondu. Todėl taip vien išskirti instituciją ir bandyt kažkokią konkrečiai įvykiui pritaikyti būtų turbūt sudėtinga, reikia ir kontekstų daugiau, bet iš esmės tai mūsų vertinimas irgi yra teigiamas.

T: [0:26:33] Atsiprašau, sakykit gal galite patikslinti ką jūs turite omenyje sakydamas(-a) troika? Dvi institucijos...

E1: [0:26:39] Troika, tai būtų tai čia žiniasklaidoje įvardijama Europos Centrinis bankas, Tarptautinis valiutos fondas ir Europos Komisija.

T: [0:26:46] Ačiū. Tai uždarant šią sekciją, norėčiau paklausti paskutinio klausimo apskritai, tokio bendrojo. Sakykite, kokias Europos Sąjungos politikos nuostatas pritaikėte savo partijos viduje, partijos veikime?

E1: [0:27:05] (sukosti) Na tai, kaip čia atsiremia labai panašiai į antrąjį straipsnį Europos Sąjungos sutarties. Tai yra ir demokratija, ir lyčių lygybė, mūsų pavyzdžiui reitingavimuose partijos

sąrašuose yra nuostata, kad pirmam penketuke nei vienos lyties negali būti daugiau nei 60 procentų. Tai vienos arba kitos. Taip pat skaidrumo principai, savivalda, turint omenyje skyrių, skyrių veiklą, skyriai yra pas mus gana savarankiški. Nepaisant to, kad esam vis dėlto organizacijos tokiu kaip ir centru, (x būstinė), bet vis dėl to skyriai turi ganėtinai nemažai galių, veikti tarpusavyje, veikti savarankiškai. Tai iš esmės va tas antrasis straipsnis nusako ir tai kas mums yra svarbu vykdant partijos veiklą.

T: [0:27:57] Supratau, dėkoju. Dabar norėčiau pereiti prie paskutinio.. paskutinio temų bloko. Ir tai yra transnacionaliniai partijai... transnacionaliniai santykiai atsiprašau su europine partija. Tai ar Jūsų partija priklauso Europinei transnacionaliniai partijų šeimai?

E1: [0:28:15] Uhum.

T: Kokiai?

E1: [0:28:16] Priklausome. Europos Socialistų partijai. Angliškai party of European socialists, arba sutrumpintai PES.

T: [0:28:23] Sakykite, nuo kada partija yra šios partijos narė?

E1: [0:28:32] Nuo 2002 metų.

T: [0:28:34] Ilgai .

E1: [0:28:35] pilnametystė

T: [0:28:38] na taip, gražus laikas. Ar derinat.. ar derinate nacionalinės partijos pozicijas su šia transnacionaline partija?

E1: [0:28:46] Europos Parlamento rinkimuose pavyzdžiui tai mūsų partijos programa buvo rengiama PESO manifesto pagrindu, kuris buvo parengtas, parengtas kurį laiką, na likus kuriam laikui iki rinkimų pačių , o nacionalinėje politikoje tokio derinimo nėra, bet kadangi visos partijos ir pati Europos Socialistų partija kaip tokia veikia išpažindamos tam tikras vertybes, kurios mums visiems yra bendros. Tai ir iš to išplaukiančios politikos kaip tokios yra, na, ganėtinai panašios.

T: [0:29:34] Sakykit, man dabar pasidarė įdomu kaip PESAS derina savo programą skelbiamą, ar yra derinama su savo nariais kitais socialistais Europoje? Atsiprašau, socialistais, ne taip pasakiau. Atleiskit...

E1: [0:29:47] Ne įžeidimas, aa... yra (pauzė) labiau dirbama tokiuose komitetuose, kur kuriuose, na, kiekviena partija teikia savo pozicijas, na toks bendras derinimas vyksta.

T: [0:30:07] Tai kaip suprantu bendras PES programos, Europinės programos, tokios bendrosios...

E1: [0:30:12] Bendrosios, aham....

T: [0:30:14] apjungiančios visus narius yra, projektas yra derinamas, ar ne?

E1: [0:30:16] Jo, toks. Jinai yra tokia abstraktesnė. Ir tada jau kiekviena šalis narė, kiekviena partija priklausanti PESUI gali tam tikrus na dalykus tenai papildyti, atliepiant į nacionalinius, nacionalinius veiksmus, įvykius.

T: [0:30:32] hm, dėkui. Tai bendradarbiavimas vyksta?

E1: [0:30:35] Vyksta, taip.

T: [0:30:36] Tai čia buvo turbūt vienas iš tų pavyzdžių kaip vyksta bendradarbiavimas

E1: Ahmn.

T: [0:30:40] Bet aš vis tiek turiu paklausti kaip vyksta bendradarbiavimas su transnacionaline partija?

E1: [0:30:44] Ahm. Tai... kartą per du – tris mėnesius vyksta PESO prezidiumas, kuriame dalyvauja kiekvienos narės atstovai, ten derinami dažniausiai yra europinio lygmens klausimai arba vyksta koordinacinių komandų susitikimai, bet tai yra žemesnio lygmens, kuriuose labiau aptariamos šiuo metu aktualios temos, aaa.. kartais, jeigu yra idėjų, konstruojami pamatai tarptautiniams renginiams aa, šli.. pradedamos šlifuoti pozicijos tam tikrais klausimais. Taip pat vyksta ir mokymai, į.. tam... tam pačiam Briuselyje esančiose organizacijos patalpose. Arba atvažiuoja par... partijos, tai čia PESO vadovai pas organizacijos nares ir ir ir patys veda mokymus arba konsultuojasi tam tikrais klausimais. Tai tas bendradarbiavimas tikrai yra, nu, kelių lygmenų nuo nuo tų prezidimo iki tokių vat kaip ir vizitų.

T: [0:32:02] Supratau, atrodo, kad bendradarbiavimas yra glaudus ir ...

E1: [0:32:05] Taip.

T: [0:32:06] Ryšys palaikomas nuolatos?

E1: [0:32:07] Nuolatos, taip.

T: [0:32:08] Tai mano kitas klausimas, realiai Jūs beveik į tai atsakėte. Tai, bet kaip dažnai dalyvaujate susitikimuose su transnacionaline partija?

E1: [0:32:17] Jeigu vat taip visus, visus renginius ir susitikimus apibendrinant, tai gautūsi tikrai kartą per mėnesį... Jo apibendrinus tai būtų kartas per mėnesį.

T: [0:32:36] Tai, hm. Norėčiau paklausti ar partija dalyvavo transnacionalinės partijos pagrindinio kandidato į Europos Komisijos pirmininko postui užimti parinkimo procedūroje?

E1: [0:32:48] Dalyvavo.

T: [0:32:49] Galbūt galėtumėte truputi išsamiau papasakoti kaip vyksta tas dalyvavimas?

E1: [0:32:57] Hmn. Tai visų pirma, buvo pristatyti kandidatai valdyboje, mūsų viename iš iš partijos valdymo organų. Po apsvarstymo valdyboje tas klausimas keliavo tuomet į prezidiumą, kuris jau yra platesnis ir daugiau apimantis valdymo organas. Po to klausimas kėlėsi į Tarybą. Partijos tarybą, kuriame yra ir valdybos, ir prezidiumo nariai, įtraukiant ir ir ir skyrių atstovus ir galutinis

sprendimas jau patvirtinimas buvo priimtas partijos konferencijoje. Tai tokia kaip ir keturių lygmenų procedūra.

T: [0:33:46] Norėčiau pasiteirauti, visa ši keturių lygmenų procedūra apie kurią Jūs kalbate vyksta Jūsų nacionalinės partijos viduje ar europinės?

E1: [0:33:57] Nacionalinės.

T: Nacionalinės.

E1: Ahamn.

T: [0:33:59] Tai kaip suprantu Jūs savo partijos viduje, nacionalinės partijos viduje, kaip sakote pristatote kandidatus valdyboje ir tada visa procedūra...

E1: [0:34:08] aham, ir tada taip...aham.

T: [0:34:10] kurią jūs išvardinot..

E1: [0:34:12] Ahm.

T: ir kaip suprantu išrenkat vieną kandidatą, kurį remsite?

E1: [0:34:15] Taip, taip.

T: [0:34:17] Ir tuomet šita informacija yra kaip suprantu yra perduodama...

E1: [0:34:27] Perduodama...

T: [0:34:27] PESUI?

E1: [0:34:28] Taip, taip.

T: [0:34:33] O sakykit, pristatomi kandidatai yra renkami?

E1: [0:34:36] Gal galit patikslinti?

T: [0:34:40] Pristatomi kandidatai. Kandidatai, kuriuos jau pristatot partijos valdyboje, jų sąrašas yra kaip sudaromas?

E1: [0:34:46] Tai yra tie, kas pasiskelbia, jog na norės, norėtų dalyvauti šiame šiuose šioje procedūroje. Tai realiai gali būti iš pradžių bet kas, bet dabar tiktai tiksliai nepasakysiu, tam tikru etapu turi būti.. turi peržengti tam tikrą kartelę...

T: [0:35:09] Gerai, dėkui. Ačiū, kad paaiškinot. Sakykit, ar nacionalinė partija turi įsipareigojimų transnacionalinei partijai?

E1: [0:35:18] (linksis galvą) Yra ir tokių formalių įsipareigojimų kaip pavyzdžiui nario mokestis, kuris yra privalomas kas metus mokėti. Bet ir yra tokių neformalių, kurie yra galbūt mažiau kaip sakant apiforminti ar aprašyti dokumentuose. Tai yra tiesiog elementarus dalyvavimas organuose, partijos valdymo, kaip čia tas minėtas prezidiumas. Dalyvavimas kito formato susitikimuose, veiklų organizavimas, tų pačių mokymų ar ar diskusijų, na toks aktyvumas. Tai va čia tas toks neformalus įsipareigojimas, kad tu turi būti, tu tai čia partija, turi būti veikli ir aktyvi. Čia toks mažiau formalus, bet iš formalių tai vat nario mokestis.

T: [0:36:06] Sakykite, ar jūsų partijos politinėje programoje atsispindi transnacionalinės partijos nuostatos?

E1: [0:36:16] Tai čia kaip ir minėjau, Europos Parlamento programa mūsų Lietuviška versija buvo rengiama ant PESO manifesto pamatų.

T: [0:36:28] Čia kaip suprantu yra kalbama apie 2019 metų...

E1: [0:36:32] Taip.

T: [0:36:32] rinkimus, ar ne?

T: o sakykite ankstesnė programa?

E1: [0:36:43] Ankstesnė programa reikėtų patikslinti, jeigu (svarsto, pauzė) reikia galėsiu tai padaryti..

T: [0:36:52] Gal... (svarsto) nieko tokio, aš galėsiu paskaityti, paskaitysiu ankstesnę programą ir paieškosiu turinio analizę iš duomenų viešai prieinamų.

E1: [0:37:03] Ahmn.

T: [0:37:03] Tuomet, norėčiau paklausti vat, tarsi matosi, kad yra aktyvus bendradarbiavimas ir nuolatinis ryšio palaikymas. Tai norėčiau paklausti kaip Jūs apibūdintumėte šiuos transnacionalinius partijų ryšius?

E1: [0:37:16] (red. past -atsidūsta) Na tai kaip nuolat palaikomas ir aktyviai puoselėjimus. Jie yra labai svarbūs kaip pačioje pradžioje minėjau dėl tarptautinio solidarumo principo, kad po vieną užsidarius savo valstybės teritorijoje, na ji būtų, būtų sunku atliepti ir šiandien 21 amžiuje kylančius iššūkius tiek dėl mokesstinės aplinkos, tiek dėl pasaulinių problemų tokių kaip ir klimato kaita ta pati, ir pabėgėliai, ir panašūs dalykai, todėl šitoks bendradarbiavimas na mums suteikia tiesiog galias ir instrumentus kaip mes galime atliepti tokius iššūkius.

T: [0:38:04] Taip, sakykit, šitą klausimų bloką taip pat užbaigėm, tai norėčiau tiesiog paklausti dar tokių baigiamųjų apibendrinančių klausimų. Taigi, iš viso šito pokalbio ką galima būtų susumuoti. Koks bendrai Jūsų partijos požiūris į Europos Sąjungą?

E1: [0:38:25] Europos Sąjunga. Europos Sąjungai reikia daugiau kompetencijų, tam, jog ji galėtų išlikti reikantiška ir nesubyrėtų, jeigu taip paprastai tariant. Manome, kad europinis bendradarbiavimas, veiksmų koordinavimas tikrai yra svarbus ne vien partijų lygmenyje, bet ir valstybių lygmenyje ir įvairiais klausimais, kaip jau minėti klimato kaitos ar pavyzdžiui terorizmo atliepiant kylančius iššūkius. Ir iki šiol Europos Sąjunga buvo tokia ekonomine sąjunga, pagrįsta bendrąja rinka ar ar ta pačia muitų sąjunga, tai vis dėlto norėtume, kad ji taptų ir tokia socialine sąjunga, kur atlieptų žmonių lūkesčius, ne vien tuos ekonominius poreikius, bet ir užtikrintų gyvenimo kokybę, ir ir kitus aspektus gyvenimo. Tai, kad iš ekonominės jina pradėtų plėstis ir taptų na tokia visa apimančia.

T: [0:39:39] Tai, kaip suprantu valstybės narės toliau, toliau turėtų palaikyti tokią glaudesnę, intensyvesnę integra...?

E1: [0:39:46] Integraciją, taip. Mes pasisakytume už didesnę integraciją.

T: [0:39:51] Dėkui. Kadangi mano paskutinis klausimas ir buvo ar reikia didinti Europos Sąjungos valstybių narių integraciją. Tai jūs jau atsakėte, ir matyt pagrindėt kodėl reikia. Galbūt turit dar kažkokių pastebėjimų kodėl reikia dar reikėtų integraciją didinti arba nedidinti pagal Jūsų partijos poziciją?

E1: [0:40:09] Na, tiesiog, (red.past - atsidūsta) labai sudėtinga įsivaizduoti, jog po vieną veikiančios valstybės, jeigu, ypatingai mažesniosios valstybės, galėtų išlikti svarbios tarptautinėje arenoje. Žinoma, jeigu esi didelė valstybė su didele ekonomika, dideliais ekonominiais pajėgumais, tai yra viena kalba, bet aa.. tarkim Baltijos valstybės ar vidurio rytų... am.. vidurio europos valstybės, nepaisant dar jų vykdomos politikos, bet apskritai kalbant, na tai, joms tiesiog suteikiamas balsas būnant Europos Sąjungos viduje kalbėti ir veikti. Na mūsų įsitikinimu, po vieną tas toks užsidarymas, ar ekonominis nacionalizmas ar šiaip nacionalizmas apskritai, na jisai nenuvestų tikrai ne prie ekonominio klestėjimo, nei prie gyvenimo kokybės kilimo.

T: [0:41:06] O sakykite, vardan tos didesnės glaudesnės integracijos Jūs manote, kad dalis perleidžiamo suvereniteto nėra grėsmė valstybei?

E1: [0:41:17] Grėsmė kam? Išnykimui valstybės ar kaip reiktų tą grėsmę suprasti?

T: [0:41:24] Na, aš turiu omenyje, kad dabar labai dažnai mokslinėje literatūroje kalbama, kad valstybės narės sutikdamos būti narėmis Sąjungoje perleidžia kompetencijas, išimtinės kompetencijas Europos Sąjungai, taip prarasdamos dalį savo suvereniteto. Tai gal labiau klausimas būtų apie tai, kaip Jums atrodo ar Lietuva prarastų daugiau savo suvereniteto, jeigu vyktų gilesnė integracija, ar kaip tik tas suverenitetas, perleidimas jo yra tarsi įsipareigojimas, kadangi tu sutinki su sutartimi ir esi įsipareigojęs sąjungai?

E1: [0:41:58] Taip esi įsipareigojęs sąjungai, ir Kitas aspektas yra tai, kad na už tave, nėra taip, kad tau už nugaros yra sprendžiami tiek klausimai, tu turi visas absoliučiai visas visus įrankius ir instrumentus kaip tu gali prisidėti, ar tais kažkokias tai mezgant koalicijas tarp valstybių, ar ar apskritai kalbant ir dalyvaujant balsavimuose, nes tikrai nėra taip, kad už tave kažkas nusprendžia, čia kaip dažnai kartais girdime Briuselio diktatas. Na, tai nėra, Lietuva taip pat dalyvauja šurkščių sprendimų priėmime. Iš dalies taip, tas suvereniteto atidavimas egzistuoja, bet na tai yra sąmoningas pasirinkimas ir, kad ir kaip būtų, atidavimas tų galių nėra absoliutus, vis dar yra tam tikri mechanizmai, kurie na apsaugo ar leidžia leidžia ir toliau kalbėti ir reikšti tą savo poziciją ir išlaikyti tą savo nepriklausomumą.

T: [0:43:17] Tai, tiesiog užbaigiant, norėsiu pasiteirauti. Bendrąją prasme integraciją tarp valstybių narių reikia didinti? Ar taip?

E1: [0:43:29] Taip.

T: [0:43:30] Dėkui. Tai dėkoju labai Jums už Jūsų interviu.

E1: [0:43:34] Ačiū Jums.

T: [0:43:35] Manau, kad atsakėt į visus klausimus ir manau galim čia ir baigti.

38 priedas

2020 m. kovo 3 d. Pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su Darbo partijos atstovu(-e)

transkripcija

Transkripcijoje naudojamos santraukos T reiškia tyrėją, o E2 reiškia Darbo partijos ekspertą(-ę) Nr. 2

T: [0:00:00]: Pirmiausia prieš pradėdant įrašyti, aš norėčiau paklausti ar Jūs sutinkate, kad pokalbis būtų įrašytas?

E2: [0:00:04] Taip. Sutinku. Sutinku...

T: [0:00:11] Tai sakykite, kaip manote ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje daro įtaką Jūsų partijos veikimui?

E2: [0:00:17] Hm, taip daro. Hm visų Lietuvoje veikiančių partijų veikimui narystė Lietuvos Europos Sąjungoje, dėl to, kad kiekvienai kiekvienai valstybei dalyvavimas tokio pobūdžio tarptautinėje organizacijoje yra labai darantis poveikį sakykim tiek partijos pačiai programai, tiek veiklos tikslams, tiek valstybei kaip po tokiai, dėlto, kad daugelį dalykų nacionaliniu lygmeniu, tam kad jie reiškia taptų sprendimais reikia derinti su Briuseliu. Tai natūralu, sakykim tiek biudžetiniai dalykai, įvairūs fiskalinės drausmės, reiškia įstatymas ir panašūs dalykai. Tai iš tikrųjų šitoj išdavoje tiek Lietuva tiek kitos Europos Sąjungos šalys narės aa.. jos na yra priverstos derintis tam tikrus, na, nacionalinius siekius su Europos Sąjungos kaip organizacijos, kad tas neprieštarautų įvairioms Europos Sąjungos teisės normoms, kad nebūtų pradėdamos pažeidimo procedūros, ko išdavoje, na, kiltų įvairių problemų, sakykim, tiek dėl europinės paramos gavimo stabdymo, to ko, na sakykim ta grėsmė reiškiasi yra iškilusi Lenkijai dabar tarkim dėl tos pačios vat Konstitucinio Teismo teisėjų reformos. Nu tai va maždaug taip. Trumpai. Aš čia galiu ilgai kalbėt, tu mane stabdyk, žinai, jo.

T: [0:01:52] hm, viskas puiku. Tai dėkoju už pirmą klausimą, tai buvo toks įvadinis. Dar aš turbūt turėčiau pristatyti pačio interviu struktūrą.

E2: [0:02:00] Kiek klausimų iš viso yra vat, kad žinot?

T: [0:02:01] Apie 27.

E2: [0:02:02] Aa, tai daug,

T: Tai daug.

E2: [0:02:03] Tai reikia man taupiau atsakynėti. Hmn, gerai.

T: [0:02:05] Tai yra na tokios potemės, pirmiausia norėsiu aptarti Europos Sąjungos vertybes, vėliau Europos Sąjungos institucijas, dar vėliau Europos Sąjungos politikas ir galiausiai transnacionalinius santykius su Europine partija, Ir baigiamieji klausimai bus 2. Tai tada galime pereiti prie Europos Sąjungos vertybių.

E2: [0:02:27] Ahmn...

T: [0:02:28] Ir kaip Jūsų partija manytų ar Europos Sąjungai trūksta kompetencijų?

E2: [0:02:34] Hmn, čia toks klausimas, nežinau ta formuluotė labai tokia keista, reiškias kaip ir kompetencijų gal ir netrūksta, bet trūksta galbūt adekvataus ir pakankamai sakykim real politik paradigma pagrįsto situacijos suvokimo ir vertinimo. Ir vat šitoj vietoj iš to tikrai na, iškyla įvairios labai didelės na problemos ir krizės. Ir kada sakykim Europos Sąjungos vadovai Briuselyje, sakykim tas pats buvęs vadovas Junkeris, jie gyvena tam tikram tam tokiam buble vadinamam arba burbule ir jie reiškias išorinių tų reiškias signalų nepriima ir galvoja, kad jų pasirinkta kryptis yra neklystanti ir teisinga, tada iškyla problemos tokios kaip Jungtinės Karalystės Brexitas, tokios kaip konfliktas su Lenkija, Vengrija, ir daugybe kitų šalių. Ir šito šito vat manau išdavoje kad galbūt tai nėra kompetencijų trūkumas, bet tai yra toksai na sakykim ko gero galbūt uždarumas nuo išorinės nuomonės ir reiškias tarsi baimė pripažinti, kad na ta pasirinkta kryptis veda į tam tikras klaidas, na sakykim ta pati tarptautinė migracijos krizė ar ne reiškias iš artimųjų rytų, taip pat reiškias dėl išorinės sienos nesaugojimo irgi buvo priimti labai tokie, na, rizikingi ir klaidingi, privedę prie didelių problemų sprendimai. Ir tas vėlgi rodo, reiškias, kad tai gali būti du variantai arba sakykim kaip vat klausime įvardinta tam tikrų kompetencijų stoka, ar vis tiktai reiškias noras pasikliauti tik tais ekspertais, kurie atstovauja ideologine paradigma. Tai šiuo atveju reiškias ta kuri atstovauja reiškias tą vadinamą neoliberalią, liberalios tos demokratijos paradigma, tokią globalistinę paradigma. Ta pusė ilgą laiką Briuselyje dominavo ir tos kitos pusės, tarsi tos kitos nuomonės visiškai buvo nenorima girdėti.

T: [0:04:39] Tai galbūt Europos Sąjungos kompetencijas reikėtų stiprinti?

E2: [0:04:43] Aš manau, kad reikėtų stiprinti įtraukiant skirtingus ideologinius požiūrius atstovaujančius politikos ekspertus. Šiuo atveju negalima sakyti, kad tie ekspertai, kurie yra, kad jiems trūksta kompetencijų. Na, paprasčiausiai jie atstovauja tiktai vieną nuomonių spektrą. Ir, kad yra atstovaujamas tiktai vienas nuomonių spektras, natūralu, kad tu negali priimti teisingo sprendimo iškilus krizinei situacijai, dėl to, kad tu kitą nuomonę tiesiog atmeti, o tų ekspertų, kurie atstovauja tą kitą nuomonę tiesiog pas tave nėra. Ta aš manau, kad reikėtų plėsti tų ekspertų spektrą, kurie atstovautų ir tą vadinamą tradicinės dešinės požiūrį, požiūrį į tai, kad valstybės nori išlaikyti labai svarbius nacionalinius valstybių bruožus, kad tarkim na, tokiais nestabiliais laikais yra na svarbu atsižvelgti į valstybių narių nuomonę, į visuomenės nuotaikas, ir į tai, kad sakykim na, Europos

Sąjunga yra sudaryta iš skirtingų savo sakykim kultūra, istorijos raida valstybių, dėl to na negalima jų per prievartą paversti vienodų vienodomis globalizacijos sąlygomis, nes JAV nuo ES labai ženkliai šituo skiriasi, dėl to, kad valstijos yra sudarytos iš migrantų, iš tų žmonių, kurie atvažiavo, o ES šalys, jos sudarytos iš vis tiek tam tikrų tautų, kurios vienoj ar kitoj šaly vis tikrai ta tautinė dauguma yra dominuojanti ir šitu pagrindu, nacionaliniu valstybių pagrindu, visa Europa funkcionuoja. Ir tos nacionalinės valstybės sutiko perduoti dalį savo galių tam, kad na išvengti ateityje didelio masto karinių konfliktų, bet tai nereiškia, kad jos nori atsisakyti visų savo bruožų kaip nacionalinės valstybės ir atiduoti visas savo galias į Briuselį ir sukurti tokią kaip na kažkokią super valstybę ar Jungtines Europos Valstijas. Tą ką kalbėjo sakykim ir Monė, ir Šumanas ir kiti.

T: [0:06:58] Tai sakykit ar gerai supratau, noriu pasitikslinti...

E2: [0:07:02] hm...

T: [0:07:02] Europos Sąjungos išimtinių kompetencijų srities nereikėtų plėsti? Na, pavyzdžiui bendrą užsienio ir saugumo politiką padaryti išimtinė kompetencija ar panašiai?

E2: [0:07:12] Ne. Aš manau, kad nereikėtų plėsti, dėl to, kad tas privestų prie dar didesnės takoskyros ir dar didesnių konfliktų. Dėl to, kad dalis šalių narių su tuo kategoriškai nesutiktų. Ir šitoj išdavoje galėtų kilti daugiau na krizinių tokių reiškinių, koks buvo Brexitas.

T: [0:07:31] Ar Jūsų partijai priimtinos visos Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje deklaruojamos vertybės? Tai galiu pacituoti straipsnį.

E2: [0:07:43] Pacituok, nes.. (red. past- nusijuokia)

T: [0:07:44] Tai, Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.

E2: [0:08:09] Ne, nu iš principo, jeigu vertinant antrą straipsnį pažodžiui, tai taip, visos šios vertybės ir normos tinka ir atitinka tos, kurios yra deklaruojamos ideologiškai ir ir programiškai Darbo partijos kontekste. Ko gero, galbūt, na, vėlgi reiškiasi daug kas priklauso nuo to kaip yra interpretuojamas antras straipsnis, tai ko gero sakykim vėlgidėl tos pačios interpretacijos irgi dabar pas mus vyksta partijoj daug diskusijų, vadinkim kaip programinės nuostatos turėtų atsispindėti programoje. Tai aš manau, kad vis tiek reiškia kalbėti apie tai, kad aa.. Darbo partija pasisakys už aa.. tradicinės šeimos stiprinimą. Tai tradicinė šeima vis tiek yra suvokiama kaip vyro ir moters sąjunga, o Europos Sąjungos institucijos nuo to antro straipsnio interpretavimo naira kiek pažengę į kitą pusę. Ir šitoj šitoj šitoj išdavoje aš manau, kad jeigu vertinant patį reiškia antrą straipsnį pažodžiui, tai taip jisai tinka ir atitinka, bet kai prasideda jo interpretacijos ir sakykim na toks agresyvus, tam tikras na sakykim, ideologizuotas tų visų aa... būtent mažumų, kaip sakyt, tų visų, jos netgi kaip įvardintos

LGBT KX (red. past - tarsi nusijuokia nežymiai) ar kaip jos ten reiškiasi vadinasi visos dabar jeigu pilnai, tai sakykim tos vat būtent aa.. grupės arba mažumos reiškiasi pateikimas jų teisių per reiškia ideologizavimą tai yra, kad sakykim na bet kokia kita nuomonė yra nepriimtina, vat labai va geras straipsnis, rekomenduoju pasiskaityt, vat Lauciaus man atrodo vakar buvo delfi reiškiasi apie tai, kad alternatyvos nėra. Tai aš manau, kad vat šita liga serga reiškia per interpretavimą reiškia ne tik tai visos tos didžiosios sisteminės partijos Europos šalyse, bet ir pati Europos Sąjunga Briuselyje, dėl to, kad reiškiasi jie tarsi pateikia viską tarsi alternatyvos nėra ir iš tos alternatyvos nebuvimo gaunasi, kad žmonės renkasi tuos, kurie vis tik tai turi aiškias vertybes ir geba pateikti tą nuomonę, kuria kuri atsispindi visuomenėje. Taip, manau, kad taip.

T: [0:10:21] Ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?

E2: [0:10:26] Na, vėlgi, aš manau, kad partijos tokios sakykim nuomonės šitu konkrečiu klausimu nėra suformuota. Aš manau, kad ES yra demokratiška. Ar jinai yra pakankamai, aš nežinau, tokios diskusijos iš tikrųjų nebuvo. Aš čia galiu tik tai na vertinti tik tai pats kaip sakykim ekspertas, kaip asmuo, tai mano manymu, kad vat vėlgi tas siejasi su mano atsakymu į prieš tai buvusį klausimą, kad to, reiškiasi pilnąja žodžio prasme demokratiškumo pritrūksta tose srityje, kur eina kalba apie girdėjimą kitokios nuomonės ir nedemonizavimo kitokios nuomonės, nes vat šitoj vietoj iš tikrųjų kai kažkas pasisako, vadinkim, na, ne taip kaip įsivaiz... įsivaizduojama yra sakykim reiškiasi tos, vat pagrindinių reiškiasi tų visų ideologų, tai iš karto tie žmonės na jie yra nustumiami į kažkokį tai paribį, demonizuojami, sakoma, kad va jie yra homofobai, jie tokie, jie kitokie. Bet, jeigu demokratijos imti apibrėžimą, tai mes turime gerbti tiek gerą, tiek sakykim mano tuo asmeniniu subjektyviu požiūriu, sakykim, ydingą nuomonę, tiek kvailą nuomonę, na bet kokia nuomonė, jinai turi būti išklausoma ir jinai turi turėti galimybę diskusijai ir savo nuomonės išsakymui, o pastaruoju metu, na, vėlgi tas vyksta tokia labai na keista situacija. Va tą, ką Jokubaitis, kiti Lietuvos politologai yra įvardinę, kad vis tik ta Europos Sąjungos, vat sakykim, to elito ir vadovų lygmenyje tos kitokios nuomonės, na, nelabai norima girdėti, o tie oponentai, reiškia jiems yra prikljuojamos įvairios etiketės, ir tada jie natūraliai gali sakyti, ar iš tikrųjų Europos Sąjunga yra tokia demokratiška kokia ji save skelbia esanti, nes realiai na tikrai ir vat tam pačiam Lauciaus straipsnyje labai gražiai pažymėta, kad Sovietų Sąjungoje kiekvienam straipsniui reikėdavo pagirti, kažką tai tokio pagiriamąjo pasakyti apie Sovietų Sąjungą, na tai nesinorėtų, kad reikėtų tą patį padaryti apie Europos Sąjungą, kad pagirt kokia ji ten demokratiška, gera, šauni ir neklystanti. Tai aš manau, kad ji yra klystanti, tik tai trūksta kol kas savikritiškumo pripažinti, kad vis tik tai tos klaidos yra ir į tas klaidas reaguojant daryt tuos pokyčius, nes vėlgi, mano giliu įsitikinimu, kad na jeigu iš tikrųjų vat tas būtų požiūris va toks buvęs savikritiškas, tai Brexito būtų galima pilnai išvengti buvę ir panašių vat konfliktų su valstybėm narėm, dėl to, kad tas kyla konfliktas dėl to, kad tu negirdi kritikos dėl savo darbo klaidų.

T: [0:13:05] Tai, jei gerai suprantu, vienu sakiniu suformuluojant, galbūt galima teigti, kad egzistuoja demokratijos deficitas Europos Sąjungoje?

E2: [0:13:14] Galima teigti, kad Europos Sąjunga save pateikia kaip demokratišką, bet egzistuoja tam tikri, sakykim vat būtent toks kaip ir gerai gal įvardinot, reiškia tam tikri sakykim to demokratiško elgesio aa... suvokimo trūkumai arba ydos suvokimo. Šitoj išdavoje reiškiasi formuojasi tam tikras demokratijos deficitas, kad kita nuomonė nėra girdima, arba nustumiami į paribį ir jai klijuojamos etiketės. Tai va, apibendrinant, kad pačiai tiksliai.

T: [0:13:48] Ačiū.

E2: [0:13:49] Tai va.

T: [0:13:50] Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeliamos į nacionalinę teisę, tačiau Jūsų partijai yra priimtinos, atrodo naudingos?

E2: [0:13:59] Hmn...Reiktų analizuoti giliau, neatsakysiu į šitą klausimą. Čia reiktų analizuoti giliau, tikrai taip, bet reiškia, tikrai reiškia priklauso priklauso nu kaip, nuo analizės atskiro kiekvieno atvejo. Vat sakykim, kokia farmacijos ta pati sritis paimant reiškias tenai vaistų registracijos ir panašūs dalykai ir tada žiūri reiškias ar Lietuvoje ta vieta, sakykim kur apribojimai yra tie griežtesni ar jie yra teisingi ar jie reiškia kaip tik nu sukuria sakykim nepatogumus ir kaip sakyk apribojimus, kurie kenkia pačiai sakykim visuomenei, vidinei rinkai ir žmonėms. Tai iš tikrųjų tokių atvejų yra, kaip vat sakykim, tas farmacijos pavyzdys, bet kiekvienu atveju reiktų atskirai analizuoti.

T: [0:14:43] Tai, norėčiau pereiti prie kitos klausimų.. prie kito klausimų bloko. Apie Europos Sąjungos institucijas. Tai bendrąja prasme ar partija pasitiki Europos Sąjungos institucijomis?

E2: [0:14:55] Aš manau, kad bendrąja prasme pasitiki, nes tas nepasitikėjimo klausimas hmn.. viešai nėra keliamas. Reiškias bendrąja prasme pasitiki. Taip, bendrąja prasme. Per kitus gal klausimus tada patikslinsiu. Kur ten (red. past - nusijuokia) niuansai yra.

T: [0:15:18] Kaip Jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Taryboje? Vienbalsiškumas?

E2: [0:15:26] Vienbalsiškumo principas vertinamas teigiamai, nes mažai valstybei kaip Lietuva jis yra labai svarbus, nes kitu atveju nebūtų poreikio na per diskusija ieškoti konsensuso, priimant priimant bendrą sprendimą, nes jeigu jeigu to konsensuso nereikėtų, tai tada į mažų valstybių vėlgijų nuomonę galėtum neatsižvelgti. Na, sakykim, pavyzdžiui balsavimas būtų ten priklausomai nuo valstybės dydžio ar sakykim, vėlgi, kažkieno valstybių narių, kad dauguma palaikytų vieną kitą, sakykim, sprendimą, ir tada kitos būtų priverstos jo laikytis. Tai va, natūralu, kad tada atsirastų galimybė atsirasti didesnėms takoskyroms, formuoti valstybių, Europos Sąjungos viduje valstybių tam tikriems blokams, ir tada mažos valstybės, kurios nėra tokios galingos ir stiprios ekonomiškai, politiškai, karine prasme, jos būtų na nustumtos į kaip sakyk į nuošalę.

T: [0:16:22] Tai, dar norėčiau, tiesiog, užtvirtinimui paklausti.

E2: [0:16:26] Ahmn.

T: Tai, Taryboje nereikėtų taikyti plačiau kvalifikuotos balsų daugumos?

E2: [0:16:31] Ne, aš manau, kad turėtų būti kaip dabar. Turėtų likti taip kaip dabar, nes mažoms valstybėms ir silpnesnėms valstybėms tai yra tiesiog, nu kaip, išgyvenimo klausimas.

T: [0:16:43] Tai Jūsų partija nesutiktų su teiginiu, kad vienbalsiškumo principas suteikia valstybėms narėms veto, bet lėtina sprendimų priėmimą?

E2: [0:16:54] Sutinku, kad tai lėtina priėmimą sprendimų ir manau, kad visi partijoje sutiktų su šituo dalyku, nes tikrai lėtina, bet aš manau, kad tai yra neišvengiama būtinybė, siekiant išlaikyti Europos Sąjungą, na, sakykim, vieningą ir ir vengti, reiškias, Europos Sąjungoje būtent tų aižėjimo, sakykim, ir susisluoksniavimo procesų į tas, kaip sakyti, įtakingesnes ir mažiau įtakingas Europos Sąjungos šalis nares. Nes jeigu, būtų tikrai būtų kitoks balsavimo būdas, be abejonės tada didžiosios valstybės turėtų daug daugiau galimybių primesti savo valią. Iš esmės tas vyksta ir vienbalsiškumo atveju, nes ,na, jeigu tu nenori, ten, sakykim, labai, reiškias, viso to sprendimo stabdyti, reiškias, ir jeigu jis tau gyvybiškai, na, nėra, reiškias, ant tiek, reiškias na, nepriimtinas, tai tu ir nestabdai. Jeigu tu matai, kad jis nepriimtinas, tai kitos, na, vis tiek yra priverstos su tavim derėtis, ir šiek tiek padalyti nuolaidų, tam, kad tu tam sprendimui pritarum. Tai aš manau, kad tai yra labai geras modelis ir priėmus kitokį kultų labai daug vidinių konfliktų.

T: [0:17:59] Tai, vienbalsiškumo modelis yra geras?

E2: [0:18:02] Geras, jo. Tarybos atveju tikrai taip.

T: [0:18:03] O kaip Jūsų partija vertina Europos Parlamentą?

E2: [0:18:07] Europos Parlamentas vertinamas kaip pasiūlymų, pasiūlymų forumas, inicijuojant tam tikrų, reiškias, sprendimų, probleminių sprendimų, sprendimą, ir tuo pačiu, na, sakykim, perduodant tada jau estafetę Europos Komisijai. Vis tik tai Europos Parlamentas kaip organas, sakykim, Europos Sąjungos valdymo sistemoje, jis, tai, nėra, sakykim kertinis, bet jo buvimas ir sakykim galių stiprinimas ko gero reiškias būtų svarbus diskusinis klausimas ateičiai, nes jeigu, Europos Parlamentas turėtų daugiau, na, vėlgi, daugiau galių įtakoti Europos Komisijos priimamus sprendimus, tai būtų sveika pačiai Europos Sąjungai, nes Europos Komisija turi tą tendenciją tik tai, na, atsiriboti nuo Europos Parlamente kai kurių vykstančių diskusijų. Tai aš manau, kad tai nėra gerai. Europos Parlamento įtaka ir galias reikėtų stiprinti. Norint, kad Europos Sąjunga reiškia išvengtų didelių klaidų padarymo ir taptų, sakykim, labiau tokia, na, kaip lanksti organizacija, sprendžiant tam tikras problemas.

T: [0:19:27] o galbūt, turit kažkokį pavyzdį kaip būtų galima stiprinti Europos Parlamento galias?

E2: [0:19:32] Na, pavyzdys.. pavyzdys, ko gero, jisai aa.. yra panašus reiškia kiekvienoj valstybei, kuri yra, sakykim, parlamentinė. Jeigu valstybė, tai tada galios centras arba bent, sakykim, dalinai, na, kaip Lietuvos atveju, mišri sakykim ta santvarka yra, tai galios centras bent dalinis yra

parlamente. Parlamentas daro neabejotiną įtaką vyriausybei, o šiuo atveju Europos Komisija kaip ir tą funkciją atlieka Europos valdymo sistemoje. Tai natūralu, kad, na, vis tik tai, privalu būtų ko gero, na, turėti daugiau įtakos Europos Komisijos, sakykim, priimamiems sprendimams, kad Europos Komisija juos turėtų, na, labiau derinti su pačiu Europos parlamentu ir jo dauguma.

T: [0:20:15] Kaip partija vertina Europos Komisijos kompetencijas?

E2: [0:20:21] Nu tai va taip, kaip aš ir įvardinau, kad manau, kad Europos Komisija šiai dienai turi kiek per daug galių.. Ir tas natūraliai vat, sakyki, suteikia Europos Komisijai tokią kaip, sukelia tokią grėsmę, na kad dau dau daugelis sprendimų, tiesiog, priimti vadovaujantis Europos Komisijos narių, reiškias, ir sekretoriato nuomone., ne taip stipriai, sakykim, atsižvelgiant į Europos Sąjungos šalių narių nuomone, ne taip stipriai atsižvelgiant į pačių tų Europos Parlamento narių nuomone. Tai, šitoj vietoj, aš manau, kad tai yra Europos Komisijos silpnybė, ir būtent, tarkim jeigu, vat vertinant tą praeitą kadenciją, nes šita kadencija per trumpai trunka, kad būtų galima kažką tai (wanderlei?) įvertinti tuo atveju, tai vis tik tai, Junkerio atvejis parodė, kad jo vat, sakykim, valdoma ta Europos komisija tikrai reiškia buvo per daug atsiribojusi nuo šalių narių. Ir čia vat (asmeniui x) teko, kaip ekspertui, (nurodo asmens x pareigas), ne vienoje reiškia delegacijoje dalyvauti Briuselyje, bendrauti su Europos Parlamento nariais ir sakykim svarbių komitetų vadovais, reiškias, kur su užsienio politika susiję, tai jie įvardino tą situaciją, kad reiškia Europos Komisija gyvena tam tikram, va tam burbule Briuselio reiškia ir nemato to, reiškia kas vyksta aplinkui. Šitoje išdavoje kai kurie sprendimai, iš tikrųjų jie būna, na, klaidingi, o tos klaidos pamatomos per vėlai ir tada kainuoja visiems labai daug. Tai aš manau, kad vis tik tai reikėtų Europos komisijos galias mažinti ir Europos Parlamento didinti, tam, kad būtų toks su balansuotumas didesnis. Tada Europos Komisija būtų priversta vis tik labiau girdėti ir pačias nacionalines valstybes. Tai vat šitu klausimu irgi galima kažką tai būtų vis tik padaryti, kad tas va na, įsiklausimas į nacionalinių valstybių nuomone būtų irgi manau, kad svarbus dalykas tiek skirstant paramą, sakykim, tiek va tie patys siūlymai, kad, sakykim, tą paramą, reiškias, sakykim, sanglaudai, dabar vat irgi, norėta beveik visisiškai eliminuoti. Ir šitoj vietoj sakykim, jeigu parama yra skirta Europos regionų ekonominio išsivystymo netolygumui mažinti, tai jinai buvo, na, viena kaip iš kertinių priemonių bendrai dėl ko, aš manau, visos šalys norėjo jungtis į Europos Sąjungą, kad tie netolygumai mažėtų, ar ne. Bet kai mes matome, kad, reiškia na, norima nueiti kitu keliu ir būtent tą priemonę, na, sakykim šalint, mažint, tai natūralu, kad tai vėlgi yra tarsi nematymas ir neįsiklausimas tuo, kuo gyvena tos skurdesnės ir silpnesnės Europos Sąjungos šalys narės.

T: [0:22:51] Kaip Jūsų partija vertina Tarybos kompetencijas?

E2: [0:22:56] Manau, kad nelabai yra galimybių kažką pakeisti šitu klausimu. Turėtų likti taip kaip dabar. (red. past. - pagalvoja) Turėtų likti kaip dabar. Nėra, reiškias, variacijų ką čia keisti būtų galima.

T: [0:23:12] O kaip Jūsų partija vertina Europos Teisingumo Teismo vaidmenį?

E2: [0:23:16] Europos Teisingumo teismo vaidmuo yra svarbus bendroje struktūroje. Ir aš manau, kad tai yra, tai yra teigiama ir vadinkim, vis tiek, šito, šito, sakykim, šitoj sistemoj Europos Teisingumo Teismo vaidmenį tikrai galima tik tai, sakykim, aa.. plėsti, reiškiasi, gerinti. Gerinti sakykim, patį tą greitį bylų svarstymo, tų sprendimų priėmimo. Ir tai tikrai yra labai svarbu. Ko gero, kol kas vienintelis trūkumas toj veikloj ir yra, kad sakykim, kai turimos didelės apkrovos, tai tada tol kol yra priimamas sprendimas, vienas ar kitas, jisai užima daug laiko. Ko gero reikėtų vat efektyvinti, sakykim, optimizuoti pajėgumus, ten kur reikia padidinti, kad nebūtų tokių ilgų laikotarpių tol kol priimamas sprendimas.

T: [0:24:11] O kaip Jūsų partija vertina Europos Sąjungos viršenybės principą?

E2: [0:24:15] Europos Sąjungos viršenybės principas yra diskutuotinas. Diskutuotinas kuria prasme, kad na, sakykim, jeigu Europos Sąjunga priima gerus sprendimus (*red. past. - E2 nusijuokia*), tai ta viršenybė yra teigiamas dalykas, bet jeigu, sakykim, Europos Sąjunga metai iš metų nepriima tarkim kažkokio to va teisingo sprendimo, vat kaip pavyzdį galiu paminėti, vat matėt galbūt (portalo pavadinimas) politiko akimis irgi (Vardenio Pavardenio) straipsnis dėl paramos ūkininkams netolygumo, nu tai, vėl, reiškiasi, gaunasi, kad tie ūkininkai, kurie reiškia ekonomiškai yra tose dominuojančiose šalyse, jie gauna daug didesnę paramą. Ir tada tų skurdesnių šalių ūkininkai, kaip pavyzdžiui Lietuvos, yra priversti konkuruoti netolygiomis sąlygomis, nes jie ir iš skurdesnės šalies, ir gauna mažesnę paramą. Tai aš manau, kad tokiu atveju, vis tik tai, aa... čia jau yra be abejonės Europos Sąjungos, reiškiąs, atsakomybė, būtent tų valdymo organų, reiškiąs, na, priimti tuos sprendimus teisingus, kad tokio pobūdžio, na, tų, reiškiąs, vidinių konfliktų ir akivaizdaus to tokio neteisingumo, kad jo nesimatytų, nes, sakykim, jeigu visai to viršenybės principo atsisakant, vėl tada labai sudėtinga, vėl gi, tos vienybės pasiekimas, kad vieni ar kiti sprendimai būtų įgyvendinti. Tai yra vėl, ta tokia, kaip pavojus to visai viršenybės principo atsisakymo, bet, ko gero, na, reikėtų galvot apie, kad labai aiškiai, na, tas viršenybės principas būtų apibrėžtas, kokiais atvejais, reiškiąs, jisai privalo būti taikomas, o kokiais atvejais, vis tik tai, šalys, valstybės na, turi galimybę, sakykim, priimti nacionalinius sprendimus pačios, nes dabar kartais tai, sakykim, sukelia tas vat vidines problemas ir ir.. labai tokius, sakykim, rimtus konfliktus. Ir vėlgi, tas pats pavyzdys būtų Jungtinė Karalystė, Lenkija. Reiškiąs kai vieni kitų reiškia negirdim arba tam tikras sprendimas yra interpretuojamas iš politinės pusės, ir tada nori pritaikyti tą viršenybę, (*red. past. - E2 demonstratyviai trinkeli ranka per stąlą*) tada sako darysit vat taip, jei nedarysit taip, tai bus blogai, bus sankcijos, tai tada šalys sako, žinot gal mes tada nenorim būt tokioj Europos Sąjungoj, kuri mūsų negirdi ir tada kyla, tie vadinami, kaip sakt, skeldėjimo arba skilinėjimo procesai.

T: [0:26:45] Norėčiau toliau pereiti prie Sąjungos politikų.

E2: [0:26:47] Gerai.

T: [0:26:48] Ar jūsų partiją tenkina muitų sąjunga ir bendroji rinka?

E2: [0:26:53] Manau, kad taip. Bendrais bruožais taip, dėl to, kad vidinė ta rinka ir muitų politika tikrai yra labai svarbus ir reikalingas dalykas. Bendrai, reiškiasi, Europos ekonominė bendrija ir buvo tas tas kertinis dalykas dėl ko šalys norėjo apsiungti – dėl ekonominių klausimų sprendimo. Tai iš tikrųjų, šitoj vietoj manau, kad tai yra stiprioji Europos Sąjungos dalis.

T: [0:27:20] Ar jūsų partiją tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?

E2: [0:27:25] Tai aš ką tik įvardinau į praeitą klausimą atsakinėdamas, kad netenkina ta dalis, kad hmn.. reiškia dėl ūkininkų, sakykim, paramos ūkininkams. Taip, kad, na, tai iš tikrųjų nėra sąžininga.

T: [0:27:41] Tai kaip suprantu...

E2: [0:27:42] Nes ir tarkim, vat, nelogiškos tos priemonės. Dar galiu labai trumpai paminėt, kad buvo nelogiškos tos priemonės, kad sakykim buvo mokama ne už tai, kad žmonės kurtų, darytų ir dirbtų regionuose ir kaimiškose vietovėse, bet, sakykim, mokama už tai, kad pavyzdžiui tu atsisakai galvijų, sakykim karves auginti. Tai yra, vėlgi, tu tarsi skatini tą paramą, reiškias, tinginystę, o ne užimtumą. Tai aš manau, reiškias, kad buvo tikrai vat tam tikros priemonės, na jos tokios, na nebuvo išmintingos nacionaliniu požiūriu, tiesiog, žiūrėjo sistemiskai: aha, vat yra tiek valstybių, mums užtenka tiek pieno, reiškias, sektoriaus per visas valstybes nares. Bet kiek reikia iš tikrųjų tam tikroj krizėj pavyzdžiui pieno sektoriaus atskirai valstybei narei apie tai net nebuvo galvojama. Ir tiesiog, na, daroma sakykim, tokios, sakykim, permainos, vertinant visą Europos Sąjungą kaip vieningą darinį, bet taip nėra realiai, reiškias. Vis tiek yra Europos Sąjunga sudaryta iš valstybių narių. Tai tam tikrus sprendimus priimant reikėjo vertinti daugiau nei vieną ar du kriterijus.

T: [0:28:51] Ar tiesa, tuomet, kad partija kritiškai vertina šią politiką?

E2: [0:28:57] Taip.

T: [0:28:57] Labiau neigiamai nei teigiamai?

E2: [0:28:59] Nu, taip. Labiau reiškia kritiškai. Gal neigiamai – aš taip to žodžio čia vengčiau, nes reikėtų vertinti ne tik šitą konkrečią dalį kas liečia dėl paramos ūkininkams, bet ir daugiau tų dalių, bet vis tik tai, aš manau, kad šitoje srityje iš tikrųjų vertina kritiškai ir mano, kad tikrai tam tikrų rimtų klaidų yra padaryta ir jos yra tęstinės. Ypatingai dėl paramos ūkininkams vat netolygumų.

T: [0:29:22] Ar jūsų partiją tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?

E2: [0:29:26] Darbuotojų judėjimo laisvė tenkina, bet siūlomi tokie, sakykim, dabar, vat, prasidėjo diskusijos sakykim kompensacinei mechanizmai. Vėlgi, reiskia, jie yra neadekvatūs tam reiškias su darbo jėgos tokios šalys kaip Lietuva prarado, tarkim, Lietuva kaip donorė iš tikrųjų, vadinkim, neteko didžiulio kiekio darbingo amžiaus žmonių. Ir vėlgi, sakykim, tos vat permainos sanglaudos politikoje veikia, kiek yra siūloma kompensuoti tos darbo jėgos praradimą. Aš manau, kad tai neadekvatūs dalykai, nes, tiesiog, tam, kad mes galėtume sukurti ,na, vėl tas sąlygas, kad dalis

žmonių norėtų čia grįžti į Lietuvą ir šitoj išdavoje, taip pat manau, kad yra labai daug tobulintų dalykų.

T: [0:30:15] Kaip Jūsų partija tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika?

E2: [0:30:21] Hm... Ne, netenkina, dėl to, kad vat ko gero Darbo partijos ir pračioje vat rinkimų programoje buvo labai aiškiai įvardinta, kad dėl pabėgėlių arba migracijos krizės atveju tikrai turėjo būti tvirta išorinių sienų apsauga, neturėjo būti įsileidžiami tie žmonės, kurie neatitinka pabėgėlio formuluotės... Ir šitoj šitoj šitoj išdavoje, iš tikrųjų tie, kurie buvo pabėgėliai ir kuriems reikėjo daugiausiai pagalbos, na, jie neturėjo net tokių finansinių resursų, kad atvykti iki Europos šalių, nes tam reikėjo, na, penkiaženklų sumų. Taip, kad jie liko Turkijoje didžioji dalis, Libane ir kitose kaimyninėse šalyse aplink Siriją ir kitus konflikto židinius. Tai šitoj vietoj, aš manau, kad Europos Sąjungos tokios operacijos kaip Frontex ir panašios jos turėtų būti labai stipriai stiprinamos. Yra tekę (asmeniui x) dalyvauti pačiam, jau čia asmeniškai, ne partijos kontekste, su NATO parlamentine asamblėja, bendraujant su Jungtinių Amerikos Valstijų laivynų vadovais, tai šiuo atveju, reiškiasi tie laivynai, kurie yra dislokuoti netoli Artimųjų Rytų ir šalia Europos, jie beveik nuolat tenai patruluoja ir yra dislokuoti. Tai kreipūsis pagalbos jie padėtų patruluoti Viduržemio jūroje tą vidinę jūrinę sieną tam, kad nelegali, ta kontrabandinė veikla reiškiats perkeliat žmones iš Artimųjų Rytų į Europą būtų užkardyta, nes šiuo atveju ne tik rizikuojama žmonių gyvybėmis, bet ir skatinama tokia veikla, jeigu tie visi žmonės iš tų guminių laivelių yra išgelbėjami. Tai tą nelegalią veiklą kaip ir skatini ir darai, kad jinai būtų kuo intensyvesnė, nes žmonės žino, kad galutiniam taške jie vis tiek atsidurs Europoje. Jeigu jie žinotų, kad yra na siena, reiškiats, ta jūrinė užkardyta, kad yra labai aiškūs susitarimai su Turkija tiek su kitomis šalimis, ir kad, na, laiveliai būtų sugražinti pakankamu atstumu nuo kranto nutolę, tada automatiškai niekas nebemokėtų pinigų ten kontrabandistams ir nusikaltėliu tinklams. Ir tiesiog, na, nebūtų prasmės tokio pobūdžio rizikingoms kelionėms, kur žuvo daug žmonių.

T: [0:32:35] Ar reikia didesnio Europos Sąjungos bendro biudžeto ir bendrų visai Sąjungai mokesčių?

E2: [0:32:41] Taip, hm...jeigu aš gerai dabar atmenu, kad reiškiats, tikrai mūsų pozicija buvo, kad bendri Europos Sąjungoj mokesčiai arba mokestinė sistema tikrai būtų labai geras sprendimas. Dėl to, kad dabartiniu atveju tikrai yra kai kurios valstybės, kurios yra nulinio tarifo šalys, kaip tie patys Nyderlandai, reiškia, tada atsiranda galimybė didžiosioms kompanijoms žongliuoti, žaisti šita situacija. Tarkim, va tas pats VP marketas ar kiti didieji va tie Lietuvos tinklai pasinaudodami aukšto pilotažo įvairiom teisinėm, sakykim, gudrybėm, tiesiog, na, neatneša sąžiningo įnašo pagal savo apyvartą į valstybės biudžetą. Ir jeigu, taip būtų, kad pavyktų sukurti vieningą mokestinę sistemą, tai natūralu, kad tokių nesąžiningų elgesio atvejų, tiesiog, nebūtų. Ir manau, kad tokiu būdu visos valstybės ir jų, sakykim, ūkis galėtų daug darniau, reiškia, ir tvariau vystytis.

T: [0:33:46] O sakykit, gal partija turi kažkokį tai įsivaizdavimą kaip ta vieninga mokestinė sistema galėtų atrodyti?

E2: [0:33:53] Ehm, dėl mokestinės sistemos programinės, programinės nuostatos dabar tik yra formavimo etape. Taip, kad negaliu šiuo metu detaliai pasakyti, nes kovo pabaigoj pas mus kažkas bus ta dalis. Dabar gautųsi taip, kad aš taip nu arba savo asmeninę nuomonę sakyčiau arba improvizuočiau. Tai negerai būtų. O dėl biudžeto didinimo tai iš tikrųjų, na, kai kuriose vietose galima būtų biudžetą didinti, bet tas turėtų būti būtent susiję su prieš tai mano atsakymais klausimais, kad jeigu tas yra tarkim reiški, tiek dėl sanglaudos tos politikos, tiek dėl paramos ūkininkams, tiek dėl kitų dalykų, jeigu būtų, na, priimami sąžiningi sprendimai, tai aš manau, kad tokiu atveju be abejonės tas įnašas į Europos Sąjungos biudžetą galėtų ir didesnis būti, bet tada tu žinotum, kad tie pinigai tikrai bus, na, panaudojami veiksmingi, bet ko gero ypatingai to nenorėtų didžiosios, stipriausios ekonomiškai Europos Sąjungos šalys, nes tai reikštų didesnę našą jom, ne tik mažom.

T: [0:34:54] Ar jūsų partijos nuomone Lietuvos narystė euro zonoje pasiteisino?

E2: [0:34:59] Klausti reikia (red. past. - nusijuokia), nežinau, ką galima pasakyti. Mano asmenine nuomone, žinot, vėl gausis, kad painerpretuosiu, bet iš kitos pusės, na, tai gal labai ten, nu žinai kaip aš sakau, vadovai ne ne nežudys už tai.. Matai kaip dabar, reiškia, realiai, reiškia, buvimas Europos, reiškiasi, Sąjungos tam tikrų šalių, reiškia, euro zonoje, jisai ilgalaikio laikotarpio prasme jisai davė daug naudos, bet, sakykim, Lietuvos atveju konkrečiai Lietuvos atveju tas atnešė dėl to sprendimo, reiškia, nesavalaikiškumo iš tikrųjų atnešė ir labai daug žalos, nes tuo metu mūsų valstybės ekonomika tikrai buvo kylanti, ir su sakykim, pavyzdžiui dviejų tūkstančių litų atlyginimu tarkim dėstytojas ar ne, reiškia, universitete, jisai galėjo puikiausiai pragyventi, bet su 700 eurų atlyginimu, jisai niekaip negalėjo pragyventi ir išlaikyti savo šeimos. Ir tai tas nesavalaikis euro priėmimas Lietuvos pavyzdžiui atveju, sąlygojo milžinišką emigracijos bangą. Dėl to, kad žmonės negalėjo pragyventi ir didžiulį kainų kilimą. Ir mano čia asmeniškai ir buvo per (įvardina įvykį), tiek bendrai, reiškia per (įvardina įvykius) tas įvardijimas buvo, kad sakykim, kad kuo šalies ekonomika yra silpnesnė, kuo šalis turi daugiau monopolijų, vat tokių, sakykim, labai didelių reiškia tinklų tokių, kaip pavyzdžiui farmacijos sektoriuje, Lietuva, reiškia, vaistų didmenos įvedimo sektorius kur 2 dominuojantys žaidėjai, ir taip toliau. Tai reiškiasi ta šalis ...Jo. mes jau su laiku žiauriai... Tai vat, tai žodžiu, ta šalis a.. susiduria su didesnėmis problemom, su didesniu kainų kilimu. Kas Lietuvos atveju ir įvyko.

T: [0:36:50] O kaip jūsų partija vertina Europos Centrinio banko veiklą?

E2: [0:36:54] Europos, Europos centrinio banko veiklą, vadinkim, na sunku ją labai, reiškia, kažkaip taip būtų, reiški, vėlgi vertinti ar kritikuoti, nes jie daro viską, kad, sakykim, tas euro zona būtų kuo stabilesnė. Jie daro viską, kad tas pats euras būtų kaip valiuta kuo stipresnė ir stabilesnė. Bet vėlgi, sakykim, Europos centrinis bankas ne visą laiką, reiškia, yra pakankamai kritiškas šalių narių

nacionalinių, reiškiasi, tų centrinių bankų atžvilgiu. Pavyzdžiui, sakykim, (pamini asmeni) veiklos atžvilgiu Europos Centrinis bankas, na, nebuvo pakankamai kritiškas, ir palaikė jį(-ą), kad ji(-s) savo tą sakykim pareigybę išsaugotų. Tai, jeigu žiūrint nacionaliniu tokiu vat sakykim lygmeniu, tai to va to kritiškumo ir griežto požiūrio tikrai kartais, na, pasigendama. Ir ko gero, vėl gi, na šitoj vietoj nežinau ar yra centrinis bankas ar yra ir kitos prižiūrinčios institucijos. Tai dėl šalių narių tos pačios, na, finansinės paramos panaudojimo, priežiūra ir tikrinimas, nes tikrai tokių krizių kaip Graikija ir panašių nebūtų kilę, jei tos paramos panaudojimas būtų tikrinamas principingai. O dabar visi žinojo daug metų, reiškia, kad yra rimtos problemos ir nieko nedarė, tol kol neiškilo milžiniško mąsto ekonominė krizė. Liko dar kažkas?

T: [0:38:10] Liko.

E2: [0:38:11] Kiek?

T: Labai.. pasistenkim gal tada greitai...

E2: [0:38:13] Greitai tada bandom, nes aš turėsiu...

T: [0:38:15] Tai kokias ES politikos nuostatas pritaikėte savo partijos viduje?

E2: [0:38:18] Kokias ES politikos nuostatas pritaikėm savo partijos viduje.. Hmn... Geras klausimas. (Nurodo laikotarpį kiek yra partijoje), kad žinočiau kokios tos nuostatos. Pasižiūrėk, žinok, tam va tam, ten sakykim mūsų ar ten tinklalapyje darbopartija.lt ten apie tuos Europinius ten tuos dalykus, žinai.

T: [0:38:35] Tai, tada liko paskutinė skiltis.

E2: [0:38:35] Ahamn. Sakyk.

T: [0:38:37] Ar Jūsų partija priklauso europinei transnacionalinei partijai?

E2: [0:38:40] Kiek žinau, vėlgi, čia reikia tikslintis. Reiškia, kiek žinau nepriklauso, bet (Vardenis Pavardenis) dirbdamas Europos Parlamente yra prisijungęs prie ALDE, bet jinai(-isai) sakė, kad prisijungė dėl to, kad ALDE priima visus skirtingų požiūrių politinių partijų atstovus ir nereikalauja, skirtingai negu kitos partijos, tos vat europinės, per balsavimus kažkokius tai svarbius griežtai laikytis vienos ar kitos linijos. Ir dėl to ji(-s) turi, sakykim, pasirinkimo laisvę kaip kaip balsuoti.

T: [0:39:19] Pati partija...

E2: [0:39:21] Šitoj vietoj. Pati partija tarsi gaunasi, kad nu jinai pati nepriklauso nei vienai europinei partijai.

T: [0:39:25] nes nėra narė, nemoka nario mokesčio?

E2: [0:39:27] Nėra narė, nemoka nario mokesčio, jo. Dar (Vardenis Pavardenis) pasitikslinsiu jeigu ką. Man dėl šito primink to klausimo, žinai.

T: [0:39:33] Hmn.. Tada daug klausimų labai atkrenta..

E2: Tu man sms kokį, jeigu ką parašyk. Žinai, bet dar primink, bet aš manau, kad yra taip kaip sakau.

T: [0:39:40] Ir tada baigiamieji klausimai tada liko..

E2: [0:39:44] Ahmn...

T: [0:39:45] .. nes visi klausimai apie santykius su transnacionaline partija atkrenta.

E2: [0:39:48] Jo, hm.

T: Tai tada, apskritai, koks jūsų partijos požiūris į Europos Sąjungą? Kaip jūs ją vertinat?

E2: [0:39:54] Mūsų požiūris į Europos Sąjungą, kad Europos Sąjunga yra labai svarbi organizacija, kuri yra labai, na, reikalinga Lietuvai, bet būtina būtina Lietuvai kaip kaip savo laiku, kai jinais sugriovė Sovietų Sąjungą, ar ne, reiškia ir parodė pasauliui kokia bloga ta organizacija buvo. Tai analogiškai būtina ir dėl Europos Sąjungos padaryti tai, kad na Europos Sąjunga stiprėtų, kad ji nenuieitų va to vienpusiškumo linkme, kad girdėtų skirtingas nuomones, ir, kad tai būtų tautų arba sakykim nacionalinių valstybių Europos Sąjunga, o ne federalizacija, ne Jungtinės Europos valstijos, nes, ta priverstinė federalizacija iš tikrųjų lemia takoskyras, lemia Brexito procesus. Dėl to norisi, kad Europos Sąjunga būtų, vat, tvirta suverenias valstybes vienijanti sąjunga, ir kuri girdėtų skirtingus požiūrius, skirtingas nuomones. Ir mūsų kaip partijos, reiškias, tikslas, jeigu, sakykim, vadovautume ir nacionaliniu mastu Lietuvos politikai europinei, tai, kad, iš tiesų, kad, na, Europos Sąjunga būtų stiprinama, o ne silpninama, ir kad nevyktų tokių procesų daugiau kaip Brexitas.

T: [0:41:12] O sakykit, ar reikėtų didinti Europos Sąjungos valstybių narių integraciją?

E2: [0:41:20] Aš manau, kad Europos Sąjungos narių integracija yra šiai dienai pakankama, bet reiktų pasižiūrėti kuriomis kryptimis tą integraciją galbūt reikėtų sumažinti, tam, kad tos takoskyros negilėtų, tai aš visų pirmą kalbu apie kultūrinius dalykus, kad iš tiesių na tą, kultūrinėje srity, sakykim, na vertinimų, sakykim, įvairiose, sakykim, tų vat sakykim vat reiškinijų tiek kultūrinių, tiek ideologinių srity, na turėtų būti, narės turės labai ,na, aišku laisvanoriška apsisprendimą priklausomai nuo jų visuomenės kultūrinio brandos lygmens, o reiškia kitose įvairiose srityse, na ,galbūt ta integracija galėtų ir gilėti kaip vat aš ir minėjau, sakykim, dėl tos pačios mokesčių politikos. Taip, kad tas priklausau nuo srities, visumoj, reiškia, tos integracijos pakanka, bet kai kuriose srityse, kurios būtų tikrai, na, naudingos ir padėtų mažinti ekonominio išsivystymo netolygumus, užtikrinti skaidrų sakykim, tų vat didžiųjų korporacijų veikimą Europos Sąjungos lygmeniu. Va tose srityse iš tikrųjų, aš manau, kad, na, galėtų ta integracija didėti. Lygiai taip pat kaip ir bendros, na, pastangos dėl išorinių Europos Sąjungos sienų apsaugos taipogi galėtų būtų stipresnės. Taip.

E2: [0:42:40] Ačiū.

39 priedas

2020 m. balandžio 10 d. papildomo pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su Darbo partijos atstovu(-e) transkripcija

Transkripcijoje naudojamos santraukos T reiškia tyrėją, o E2 reiškia Darbo partijos ekspertą(-ę) Nr. 2

E2: [0:00:00] Žinok, ideologijos yra susiję su liberalizmu. Tai, kad šiuo atveju reiškias yra ta centristinė, reiškia, ta klasikinio liberalizmo ta ta ta teorija, kuri gerbia tenai tą tradicinę šeimą, žinai. Va, reiškia, bet kartu, reiškias, ir yra, reiškia, už ten tą kūrybingumą, jų ten turi, kaip sakyti, to aktyvumo skatinimą, už, reiškia kaip sakyti, kad galiausiai, nu kaip, toleranciją ir nesmerkimą. Reiškia. Tai va taip, bet reikiassi, būtent ta reikiassi socialinio tokio liberalizmo ir klasikinio liberalizmo daugiau ta paradigma reiškia, tai yra reiškia, kaip sakyti, liberalizmas tas vat nu orientuotas į žmogų, reiškias, į tuos vat atskirties socialinės reikiassi mažinimą, pasinaudojant, vat tokiu kūrybines reikiassi ir įvairias priemones, kur ten žmogų skatintų dirbti, o ne tenai būt reiškia vadinkim kaip kai kurios kairiosios tos ideologijos daro radikaliosios, kad ten vos ne nu, kaip sakyti, per tą kaip sakyti pašalpų mechanizmą, o ne skatinimą dirbti ir reiškias jungtis į darbo rinką. Tai vat. kažkas tokio.

T: [0:01:07] O sakyki tai. Jei, ar teisingai suprantu, kad ALDE kaip skelbia internetiniame puslapyje, tai nuo 2012 m. partija ir priklauso?

E2: [0:01:19] Jo, jo. Taip kaip skelbia taip ir yra. Jo jo.

T: [0:01:21] O ar derina Jūsų partija naciona.. pozicijas su šia transnacionaline partija? Su ALDE ar yra kažkoks derinimas?

E2: [0:01:29] Nežinau. Nežinau, žinok šito. Nežinau, žinok. Nemanau, dėl to, kad ten būna, žinai, nu kaip, suvažiavimai reikiassi jų kartais, taip kaip sakyti, ten kiek aš supratau dažniausiai gal net DP nelabai ir dalyvaudavo ten tuose suvažiavimuose. Iš kitos pusės kaip aš supratau, kad ALDE pagrindinis principas yra, kad leidžia savo ten tiems nariam, reikiassi, nu kaip turėti skirtingas pozicijas tenais tais skirtingais klausimais ir nereikalauja turėti ten nu vieningos pozicijos, sakykim, , nu pvz.: kas ir tais pačiais LGBT klausimais, nu vat sakykim Darbo partija už tradicinę šeimą ,žinai, o kokias Liberalų ten (partija) reikiassi yra už ten tas kokias santuokas pvz..., Tai šitoj vietoj, ar ten (pavardė) partija, nors nežinau ar ji tenais ALDE priklauso ar ne, reiškias, bet nu iš principo labai skirtingos pačios iš savęs vat tam tikrais konkrečiais klausimais.

T: [0:02:21] O sakykit, pavyzdžiui, kaip vyksta bendradarbiavimas su transnacionaline partija?

E2: [0:02:30] Nu jisai labai intensyviai nevyksta, bet, sakykim, būna ten sakau, kur ten tie bendri kažkokie kongresai, tai ten gauna tuos kvietimus su galimybe juose dalyvauti, reiškias,

apmoka tą kasmetinį nario mokesį ir viskas. Tik tai tiek. Nu ir, kad Europos Parlamento nariai reiškia tai grupei priklauso Europos Parlamente.

T: [0:02:46] O pavyzdžiui, gal galėtumėt įvardinti kaip dažnai partija dalyvauja susitikimuose su transnacionaline partija?

E2: [0:02:54] Tai, sakykim, dalyvauja, bet pakankamai retai, reiški, ir ne nuolat. Gal taip vat įvardinkim.

T: [0:03:05] O ar partija dalyvavo ALDES pagrindinio kandidato Europos Komisijos pirmininko posto užimti, ta Spitzenkandidaten procedūroje.

E2: [0:03:15] Nežinau, jeigu Europos Parlamente, reiški, tenai, (Vardas) turėjo dalyvaut tame, tai turbūt dalyvavo, reiški, kaip tos frakcijos narys(ė). Tai tam procese, nes ji(s) tuose posėdžiuose, visur tenai, nu kaip, dalyvauja visą laiką. Jeigu tu ten žinai, kad ten pagal tą procedūrą, reiški, dalyvauja tik kokia frakcijos vadovybė ar dar kažkas, tada nedalyvavo, nes realiai aš pats (i) negaliu atsakyti, nes aš, nu, to dalyko nedariau, žinai. Aš tik tai kai klausiau dėl pačio dalyvavimo, dėl tų, žinai, ideologinių motyvų, vat kas ten tau, žinai, kaip ir reikalinga. O šiaip taip, turbūt magistriniam darbe reikėtų žymėt reiški, kad nu kaip, dalyvauja, reiški, per reiški tą frakcijos veiklą, žinai, nu, Europos Parlamente, reiški, ten moka tą nario mokesį, turi galimybę dalyvauti kongresuose, bet reiški, ten, intensyvaus to reiški, kaip sakyti, kažkokio to bendradarbiavimo su ta tarptautine ta, sakykim, partija nėra. Tai kažkaip taip identifikuoti reiški, nes faktas tas, kad nu tikrai nu nėra ten labai kažkas intensyviai, kad vykėtų.

T: [0:04:18] O sakykite, ar Darbo partija turi įsipareigojimų transnacionalinei partijai, be nario mokesčio?

E2: [0:04:28] Kiek žinau ne. Kiek žinau ne.

T: [0:04:29] Hm. Tai ar jūsų partijos politinėje programoje atsispindi transnacionalinės partijos ALDE nuostatos?

E2: [0:04:36] Hm. Ne, ne ne, nu tikrai, ta prasme nėra derinama, reiški, tenai su tom nuostatom. Da, daroma ta programa kokia ji yra reikalinga, nu kaip, remiantis Lietuvos specifika. Tai su su ALDE tikrai nederinama yra programa.

T: [0:04:54] O sakykite, Jūs jau minėjote, kad tie santykiai nėra tokie jau intensyvūs, labiau gal tokie kaip ir neutralūs, sakyčiau, ar ne? Kad tiesiog yra ta oficiali narystė, o kaip apibūdintumėte šiuos transnacionalinius santykius? Taip, na, struktūruotai, griežtai, kad jeigu aš parašyčiau va taip magistro darbe, tai tai ir būtų ta grynoji tiesa?

E2: [0:05:17] Ne nu taip apibūdinčiau kaip kaip lanksčius santykius, kurie yra pragmatiški, dėl to, kad Darbo partijos išrinkti į Europos Parlamentą nariai priklauso ALDE frakcijai, bet ALDE frakcija yra ta frakcija, kuri šitoj vietoj ta, kuri nereikalauja, va [0:05:46] dinkim, reiški, vienais ar kitais klausimais Europos [0:05:51] Parlamento nariams, priklausantiems jų frakcijai, balsuoti būtent

taip ar kitaip. Tai šiuo atveju reiškiasi Darbo partijos Europos Parlamento nariai išsaugoja, reiškiasi,, n na pilną laisvę balsuoti vienaip ar kitaip skirtingais klausimais. Ir dėl [0:06:10] šito neiškyla konfliktai su frakcija pačia. Ir iš tos pusės, ALDE, na, yra pasirinkta dėl to, kad atitinka tam tikro stos centristinės klasikinės liberalizmo ir to socialinio liberalizmo nuostatos, kad didelė dalis nuostatų yra skirtingos.

T: [0:06:28] Supratau tai dėkoju, kad sutikot dar kartą pasikalbėti. Tai mano klausimai pasibaigė, aš tiesiog norėčiau akcentuoti, kad tai yra kovo 3 d. interviu papildymas ir atsakinėja E2. Tai tiek.

40 priedas

2020 m. kovo 6 d. pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su LRLS atstovu(-e) transkripcija
Transkripcijoje naudojamos santraukos T reiškia tyrėją, o E3 reiškia LRLS ekspertą(-ę) Nr. 3

T: [0:00:00] Tai, pasakykite ar Jūs sutinkate, kad aš įrašyčiau šį pokalbį?

E3: [0:00:02] Taip.

T: [0:00:03] Tai norėčiau pradėti nuo įvadinio klausimo, paskui turėtume pakalbėti apie Europos Sąjungos vertybes, institucijas, politikas bei transnacionalinius santykius su euro partija.

E3: [0:00:14] Taip.

T: [0:00:15] Kaip manote, ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje daro įtaką Jūsų partijos veikimui?

E3: [0:00:20] Be jokios abejonės.

T: [0:00:21] Galbūt galėtumėte truputi išsamiau paaiškinti?

E3: [0:00:29] (red. past- sukosti), todėl, kad narystė Europos Sąjungoje sukūrė visai kitokias šalies perspektyvas, tame tarpe socialines, ekonomines ir politines. Ir partija yra Europos liberalų veiklos bendros Europoje dalis ir kiti dalykai. Aš manau, kad gyvenimas pasikeitė kaip diena ir naktis. Taip jau.

T: [0:00:57] Ar jūsų partija manytų, kad Europos Sąjungai trūksta kompetencijų?

E3: [0:01:03] Europos Sąjungai?

T: [0:01:04] Kaip po tokiai, kalbant apie išimtinę kompetenciją, papildančiąsias...

E3: [0:01:10] Aš suprantu.

T: [0:01:11] pasidalinančiąsias.

E3: [0:01:13] Hmn, būtų atsargus atsakymas. Matyt, šituo atveju daugiau linkstant, kad, kad galbūt status quo yra pageidautinas. Aš taip atsakyčiau.

T: [0:01:27] Hmn, tai Europos Sąjungos kompetencijų stiprinti reikėtų ar ne?

E3: [0:01:34] Nėra per didelio apetito.

T: [0:01:35] Ar jūsų partijai priimtinos visos Europos Sąjungos sutarties antrajame straipsnyje deklaruojamos vertybės?

E3: [0:01:44] Kaip antai? Priminkit.

T: [0:01:46] Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve...

E3: [0:01:51] Ai, jo.

T: [0:01:51] demokratija, lygybe..

E3: [0:01:52] Žinoma, kad taip, be jokios abejonės.

T: [0:01:53] teisine valstybe...

E3: [0:01:54] Aš manau, kad mes kaip liberalai ir progresyvūs žmonės remiam šituos dalykus be jokios abejonės.

T: [0:02:01] Ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?

E3: [0:02:06] Manau, kad taip. Atsakymas būtų pakankamai demokratiška ir šioj srity nematome didelių problemų.

T: [0:02:15] Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeltamos į nacionalinę teisę, tačiau jūsų partijai yra priimtinos, atrodo naudingos?

E3: [0:02:25] Hmn, kaip tai privalomos? Turi būt privalomos. Rekomendacinės?

T: [0:02:33] Rekomendacijos.

E3: [0:02:34] Rekomendacijos. Aš manau, kad yra tokių, ypatingai susijusių su žmogaus teisėmis ir vienos lyties santuokomis ir panašiai. Aš manau šitoje srityje mes esame atviriau mąstantys ir siūlantys negu šalies vadovau... koalicija.

T: [0:02:56] Ar partija pasitiki Europos Sąjungos institucijomis?

E3: [0:03:01] Bendrai paėmus taip. Aš sakyčiau pasitikėjimas yra. Gal kokiais pavieniais pareigūnais, jų veiksmais arba pareiškimais gali būt šiokių tokių abejonų, bet bendras pasitikėjimas tikrai yra.

T: [0:03:13] Kaip jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Taryboje?

E3: [0:03:19] Hmn, dabar kurioje vadovų Taryboje ar apskritai Taryboje?

T: [0:03:24] Vadovų Taryboje.

E3: [0:03:26] (t. past- sukosti). Aš nemanau bendrai paėmus, kad dauguma partijos narių yra įsigilinę į šitą klausimą ar ne. Man būtų sudėtinga atsakyti reprezentatyviai į šį klausimą. Aš manau, kad domėjimasis yra nepakankamas partijos viduje ar ne, todėl vienareikšmės nuomonės išsakyti negalėčiau, žinokit.

T: [0:03:54] Ar Taryboje reiktų plačiau taikyti kvalifikuotą balsų daugumą?

E3: [0:04:01] Be jokios abejonės. Su tam tikrais galbūt saugikliais, arba tam tikroms sprendimų priėmimo stadijom, kurios leistų įtraukti ir kaip įmanoma platesnį požiūrių rangą, bet aš manau, kad

tai yra neišvengiama, nes sprendimų nepriėmimas dėl šito principo yra Europos Sąjungos vienas iš trūkumų.

T: [0:04:29] Ar jūsų partija sutinka, kad vienbalsiškumo principas suteikia valstybėms narėms veto, tačiau lėtina sprendimų priėmimą?

E3: [0:04:37] Aš manau, kad taip. Su šitu teiginiu būtų sutikta. Galbūt, kad mažesnės valstybės atstovams mums šis dalykas savotiškai gali patikti, bet vienaip ar kitaip, manau mes patys suprantame kokią kainą mes kartais mokame už vienbalsiškumą.

T: [0:05:00] Kaip jūsų partija vertina Europos Parlamentą?

E3: [0:05:05] Manau teigiamai. Teigiamai. Yra domėjimasis ir yra aa.. hm... naujienų dalinimasis ir panašiai. Europos Parlamento gyvenimas atspindi partijos veikloje.

T: [0:05:24] Ar reiktų didinti Europos Parlamento galias?

E3: [0:05:29] Jeigu mano asmeninis klausimas ir atsakymas tai taip. Hm.. tam tikrose srityse ypatingai, bet ar tai yra įmanoma tai yra kitas klausimas. Pamatysime ateities konferencijos eigą, kaip jina formuluos šituos iššūkius.

T: [0:05:55] Galbūt galėtumėte pateikti pavyzdį kaip reiktų stiprinti galias?

E3: [0:06:02] Aš sakyčiau ekonominėje politikoje, formuojant biudžetą, apsisprendžiant dėl mokesčių europinių – viena dalis. Hm.. hm.. (t.past - svarsto ką atsakyti) teikiant sakyčiau užsienio politikos srityje mes turime pakankamai nemažas galias, patariamoji galia yra matyt užtenkama parlamento kaip dažnai būna parlamentiniuose lygmenyse. Hm... hm. (t. past - svarsto, atsargiai atsako) Galbūt dar vienas dalykas ko trūktų tai a.. Europos parlamento žodis tarkime Tarybose, nes dažniausiai tai būna valstybių narių sprendimas, dažnai galutinis sprendimas [0:07:19] šituo atveju ar ne, bet Europos Parlamento tik tai yra įžanginės ir oficialiosios kalbos. Aš manau, kad čia Europos Parlamento tam tikras žodis galėtų būti, nes kai sprendžia tik valstybės narės tai atsiranda daugelis nacionalinių interesų ypatumų. Tai aš manyčiau, kad čia mes galėtume stiprinti Europos Parlamento dalyvavimą taip pat.

T: [0:07:42] Kaip jūsų partija vertina Europos Sąjungą Europos Komisijos kompetencijas?

E3: [0:07:48] Hm, nėra per plačios. Galbūt tik veikimas galėtų būti tik tai efektyvesnis ir geriau išnaudojant tuos resursus, kurie, kuriuos jie gauna.

T: [0:08:05] Kaip jūsų partija vertina tarybos kompetencijas?

E3: [0:08:14] Pfu.. Aš manau, kad Tarybos kompetencijos yra mažiau suvoktas dalykas. Ta prasme, ta institucija apskritai veikia šešėlyje ir neturi tokio privalomojo skaidrumo. Tai aš manau, kad gyventojų tame tarpe ir politikų susipažinimas su Tarybos veikla yra kiek menkesnis ir tokio sąmoningo atsakymo vargu ar jūs išgausit iš bet ko.

T: [0:08:44] Kaip jūsų partija vertina Europos Teisingumo Teismo vaidmenį?

E3: [0:08:49] Teigiamai, tikrai teigiamai. Ir mes pripažįstame šio teismo legitimumą ir reikalingumą. Aš manau, kad jisai tikrai reikalingas dalykas.

T: [0:09:02] O kaip jūsų partija vertina Europos Sąjungos viršenybės principą?

E3: [0:09:07] Manau, kad teigiamai. Mes sąmoningai balsavom ir referendume, ir ir ir skatinome piliečius apsispręsti žinodami, kad yra ir Sąjungos viršenybės teisė. Aš manau, kad suvereniteto pa dalomumas šituo atveju yra mums suprantamas dalykas.

T: [0:09:35] Ar jūsų partiją tenkina muitų sąjunga ir bendroji rinka?

E3: [0:09:39] Bendroji rinka ypatingai kaip vienas iš pagrindinių ekonominio augimo variklių ir tai kas atpalaiduoja tas keturias laisves ir, atvirai tariant, sudaro lygiavertiškumo pagrindus. O muitų sąjunga, nu ką, čia kaip sakant irgi geras dalykas, be jos vieningos rinkos negali būti, bet aš manau, jis mažiau kelia klausimų. Vidaus rinka yra iš esmės. Krenta į akis žmonėms.

T: [0:10:23] Ar jūsų partiją tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?

E3: [0:10:26] Ir taip, ir ne. Matyt, čia pagrindinis dalykas, atliepiančias diskusijas Lietuvoje, yra tiesioginės išmokos, bet pačios ir konkurencingumas atitinkamai, bet bendros žemės ūkio politikos teikiama privalumai ir kartais netgi iškreipimai, susiję su nacionalinių sprendimų taip pat specifika, kaip įgyvendinti šiuos sprendimus. Žinoma yra jau kas kita. Tai yra, dažnai kelia tam tikrų abejonių. Ar jinai geriausiai išnaudoja tuos milžiniškus resursus skiriamus bendrai žemės, žemės politikai.

T: [0:11:17] Ar jūsų partiją tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?

E3: [0:11:20] Žinoma, kad taip. Mes įsitikinę, kad tai yra prigimtinė socialinė ekonominė Europos piliečių teisė, kuria, kuria reikia vadovautis.

T: [0:11:30] Ar jūsų partiją tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir migracijos politika?

E3: [0:11:38] Iš esmės taip, nors neatsisakytumėm ir su kai kuriais pakeitimais reaguojant į nūdienos situaciją, bet a... Aš manau, kad taip.

T: [0:11:51] O galbūt galėtumėte išskirti kokius tie pakeitimai galėtų būti?

E3: [0:11:56] Reikėtų daugiau bendro veiksmo. Aš manau, kad akivaizdu, kad viena valstybė narė negali apsaugoti savo sienos, kada ten yra didelė rizikų koncentracija ar ne. Ir ji susiduria su nepalyginamai daugiau problemų, negu pavyzdžiui kitos valstybės, kurios neturi išorinės sienos ar ne, ir turi privilegijų, neturi tokių išlaidų ir panašiai. Hm., čia galbūt ir pasidalinimas, ir administracinių resursų turėjimas atitinkamas, manau yra didelis klausimas.

T: [0:12:30] Ar gerai suprantu, kad migracijos politikoje reikėtų didesnės integracijos tarp valstybių narių?

E3: [0:12:39] Amm... be jokios abejonės didesnės a.. didesnio koordinavimo, didesnio koordinavimo. Ir aš sakyčiau kaip čia be pavadinsi ar naštos pasidalinimu, ar veikimu kartu rizikų

akivaizdoje be jokios abejonės. Matom Graikiją. Graikija neatsilaikytų, jeigu ne mūsų bendra parama, pozicija ir kiti dalykai.

T: [0:13:16] Jūsų partijos nuomone, ar reikia didesnio Europos Sąjungai bendro biudžeto ir bendrų visai Sąjungai mokesčių?

E3: [0:13:26] Aš manyčiau, kad taip. Mes sutiktume su šita, šitokiu teiginiu, kadangi mūsų daug aa.. yra vilčių susiję su Europos Sąjungos funkcionavimu ir panašiai, todėl tikrai mes pasisakytume už tai.

T: [0:13:49] O galbūt galėtumėte įvardinti kokie mokesčiai galėtų būti?

E3: [0:13:56] Europos Sąjungoje?

T: [0:13:58] Taip, bendri visai Sąjungai.

E3: [0:13:59] Tai reikėtų galvoti kas tai galėtų būti. Ar tai galėtų būti kažkoks tai mokestis nuo apyvartos, ar tai galėtų būti pelno mokesčio dalis tikrai skiriama į Europos Sąjungos biudžetą, bet renkama kaip europinis mokestis. Kalbame apie tą informacinį, informacinių technologijų mokestį, kalbama apie bankų mokestį. Nežinau čia tie pavadinimai ir tos sritys gal mažiau svarbios, bet tų mokesčių buvimas nuimtų daugelį nereikalingų politinių įtampų tarp valstybių narių.

T: [0:14:41] Ar jūsų partijos nuomone Lietuvos narystė euro zonoje pasiteisino?

E3: [0:14:46] Be jokios abejonės. Be jokios abejonės. Mes tai matome.

T: [0:14:52] Kaip jūsų partija vertina Europos centrinio banko veiklą?

E3: [0:15:01] Gal mažiau tiesiogiai, bet tie kolegos, kurie užsiima biudžetine finansų politika, jie, manau, iš esmės pritaria ir Lietuvos banko galbūt pozicijai. Mūsų nuomonė matyt nėra lemiama pagal ekonominį dydį šitoj srityje. Mes puikiai prisideriname prie susiklosčiusių aplinkybių, bet aš manau, Europos Banko politika, išlaikant ekonominį stabilumą, yra sveikintinas dalykas.

T: [0:15:44] Kokias Europos Sąjungos nuostatas pritaikėte save partijos viduje, veikime?

E3: [0:15:50] Europos Sąjungos?

T: [0:15:55] Taip.

E3: [0:15:55] Hmn, gal bandymas įtraukti tam tikras diskusijas, kurių kartais trūksta ar ne. Lietuvos partijos apskritai mažai domisi ta europine politika. Ne visada tai yra sėkmingai pasiekama, bet manau, kad tokios pastangos turi būti daromos pastoviai.

T: [0:16:26] Ar jūsų partija priklauso europinei transnacionalinei partijų šeimai?

E3: [0:16:36] Taip, ALDE.

T: [0:16:37] Nuo kada partija yra šios partijos narė?

E3: [0:16:44] Aš sakyčiau, kad nuo septintų metų.

T: [0:16:47] Du tūkstančiai septintų?

E3: [0:16:49] Taip. Mes gal aplikaciją padavėm šeštų pabaigoj, o septintais tapom.

T: [0:16:54] Ar derinate nacionalinės partijos savo nacionalinės partijas pozicijas su šia transnacionaline partija?

E3: [0:17:04] Kartais taip. Kartais taip. Ir aš noriu pasakyti mūsų kongresai metiniai tai vienas iš viena iš tokių priemonių kur mes priimame bendrus sprendimus, pareiškimus ir pozicijas. Am.. aš manau, kad pagrindinės nuostatos ir pareiškimai šitos partijos vadovų yra žinomi partijos vadovams bent jau.

T: [0:17:31] Kaip vyksta bendradarbiavimas su šia transnacionaline partija?

E3: [0:17:34] Jis vyksta, aš sakyčiau taip: normaliu tempu. Nemanau, kad yra kažkoks tai ypatingas čia procesas. Yra parama ir politinės kvalifikacijos augime, didinime, gebėjimų, politinių gebėjimų ugdyme, ar ne, geriausios kampanijų, rinkiminių kampanijų pravedimo patirties pasikeitimas. Štai tokie matyt bendradarbiavimai.

T: [0:18:04] Kaip dažnai dalyvaujate susitikimuose su transnacionaline partija?

E3: [0:18:09] (Asmuo) kartą metuose tai tikrai ir į kongresus vyksta, o būna ir dažniau, nes vyksta kiti susitikimai pas mus Briuselyje dažnai. Ne rečiau kartą.

T: [0:18:25] o bendrai paėmus pati partija kaip dažnai susitinka su transnacionaline partija?

E3: [0:18:31] Tai vat yra tas metinis kongresas.

T: [0:18:34] Ar nacionalinė partija dalyvavo transnacionalinės partijos pagrindinio kandidato Europos Komisijos pirmininko postui užimti parinkimo procedūroje?

E3: [0:18:49] Praeitą kartą taip. Mes vieną, vieną turėjom tokį.

T: [0:18:52] Du tūkstančiai devynioliktais metais?

E3: [0:18:54] Devynioliktais tai kaip ir nebuvo lead candidate, buvo keturioliktais tiktais. Šitais metais tiktai dalyvavo kaip sakyti, diskusijose asmuo, bet jis nebuvo lead candidate. Tai keturioliktais metais taip, jie važiavo čia, mes kalbėjomės.

T: [0:19:18] Galbūt galite papasakoti kaip vyko partijos pagrindinio kandidato parinkimo procedūra?

E3: Am...hm, visų pirmą buvo susitikimas su, aš atsimenu su (Vardenis Pavardenis), buvo iš (Valstybės) atvykęs(-usi), ji(-s) buvo tuometinis(-ė) Komisaras(-ė). Jis(-i) atvyko, susitikom mes čia su partijos vadovybe, šnekėjomės, aptarinėjom, jis(-i) pasakojo apie savo pažiūras. O po to, galbūt, šito (Vardenis Pavardenis), (t.past. - sukosti) ji(-s) nebuvo atvykusi(-ęs), atsiuntė tiktai savo nuostatas, bet kadangi mes jį(-ą) žinojome kaip tokį(-ią) pro federalistinį(-ę), stipresnės Sąjungos šalininką(-ę), tai matyt ir nereikėjo ir mes pasirinkome (Vardenis Pavardenis) tada.

T: [0:20:20] Ar jūsų partija turi įsipareigojimų transnacionalinei partijai?

E3: [0:20:26] Na, įsipareigojimas yra bendras ideologinis, laikytis bendros ideologijos, būti liberalais demokratais. Taip, čia mes esame ideologiškai įsipareigoję, kitaip negali būti. O daugiau ne, neturim, nu nebent yra finansinis įsipareigojimas mokėti mokesčių.

T: [0:20:45] Ar jūsų partijos politinėje programoje atsispindi transnacionalinės partijos nuostatos?

E3: [0:20:52] Taip. Aš manau, kad ir bendros nuostatos atsispindi ir galbūt besikeičiančios nuostatos priklauso nuo politinio gyvenimo. Taip.

T: [0:21:03] Kaip apibūdintumėte šiuos transnacionalinius partijų ryšius?

E3: [0:21:11] Aš nepasakyčiau, kad jie yra super aktyvūs, bet jie yra palaikomi, hm, suteikiama parama kada reikia, nes mes dažniau kreipiamės, jie turi vis tiek įpareigojimą mums padėti ir veikti mūsų vardu. Tai tokie tik tai.

T: [0:21:32] Koks jūsų partijos požiūris bendrai į Europos Sąjungą?

E3: [0:21:37] Palankus. Palankus, nors pasakyti, kad mes turime, kaip ir kitos Lietuvos partijos, vieną požiūrį už daugiau nacionalinį bendradarbiavimą ar už federalizmą čia galbūt išsiskirtų nuomonės, bet bendras palankus, palaikantis ir aš sakyčiau, agituojantis už narytę.

T: [0:22:01] Ar reikia didinti Europos Sąjungos valstybių narių integraciją?

E3: [0:22:07] Be jokios abejonės. Mes turime realiai suprasti, matyti, bendrus iššūkius Europos Sąjungai ir mūsų veikimą bei dabartines galimybes, kurios tikrai neatitinka poelgių.

T: [0:22:22] O kaip jūsų partija įsivaizduoja Europos Sąjungos ateitį? Kaip, Kokia organizacija sąjunga turėtų būti?

E3: [0:22:31] Aš manau, kad mus pirmiausia domintų ir mes atkreiptume dėmesį į tas demokratines vertybes, kurių Europos Sąjunga laikosi ir reikalauja, kad valstybės laikytųsi. Mums tas yra labai svarbu. Mes matome tame didžiule prasmę, nuo kai kurių nacionalinių populistų ir panašiai kėslų ar ne. Ir tas bendras am, ta bendra žinia ateinanti iš Briuselio apie liberalią demokratiją ir rinkos ekonomiką mums yra labai svarbu.

T: [0:23:10] Tai dėkoju už interviu. Interviu įvyko 2020 m. kovo 6 dieną. Dėkui.

E3: [0:23:18] Būtent taip.

41 priedas

2020 m. kovo 13 d. pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su LVŽS atstovu (-e) transkripcija

Naudojamos santrumpos: T - tyrėja; E4 - ketvirtas kalbintas ekspertas (-ė).

T: [0:00:00] Prieš pradėdant pokalbį norėčiau paklausti ar Jūs sutinkate, kad įrašyčiau šį pokalbį?

E4: Taip.

T: Tai pokalbio struktūra yra skirta suprasti kaip Jūsų partija vertina Europos Sąjungą ir pirmiausiai, aš norėsiu užduoti įvadinį klausimą, tada mes turėtume pakalbėti apie Europos Sąjungos

vertybes, vėliau turėtume pakalbėti apie institucijas, politikas ir transnacionalinius santykius su euro partijos šeima.

E4: [0:00:27] Ahmn.

T: [0:00:27] Taip kaip manote ar Jūsų narystė Europos Sąjungoje daro poveikį Jūsų partijos veikimui?

E4: [0:00:32] Mūsų partijos veikimui?

T: [0:00:34] Taip.

E4: [0:00:35] Ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje daro

T: [0:00:39] Poveikį jūsų partijos veikimui.

E4: [0:00:40] Žinoma, daugybę metų daro poveikį, nes tai viena iš esminių temų. Hmn, mūsų partijai istoriškai, kadangi mes vieną turim vieną labai stipriai europeizuotą politiką, tai yra žemės ūkio. Čia partijos tradicijos susijusios su žemės ūkiu taip pat. Tai šitoj vietoj be jokios abejonės daro didžiulę įtaką. Ir ne tik tai tuo klausimu, bet nu tai vienas iš esminių vis tiek besitęsiančių nu politinių, jeigu galima taip pasakyt, konfliktų, tai va, dėl dėl išmokų suvienodinimų ir taip toliau. Bet ir kitais aspektais žinoma daro. Apskritai Lietuvos gyvenimui daro didelę įtaką Europos Sąjunga. Tai būtų sunku įsivaizduoti, kad ir partijom nedarytų.

T: [0:01:31] Ar jūsų partija manytų, kad Europos Sąjungai trūksta kompetencijų?

E4: [0:01:36] Ne, ne nemanytų taip. Jeigu partija, jeigu jūs klausiat, dėl partijos, tai ne, nemanytų. E..bet jeigu aš, kaip sakt mūsų partijoj.. va čia to tyrimo problema, kad aš galiu kalbėt partijos vardu ar ne, bet bet ką mes suvokiam kaip partiją, kas tai yra? Nu, lyderis ar lyderio pavaduotojas? Ar partijoje turi įvykti vat programinė diskusija ir tada būtų aiški nuomonė?

T: [0:02:12] Hmn.. Tai yra viešai deklaruotina oficiali nuomonė, kuri yra pateikiama gyventojams, rinkėjams.

E4: [0:02:18] Nu šitu klausimu oficialiai yra pateikiama, kad Europos Sąjungos, nu mes nesiūlom didinti Europos Sąjungos įgaliojimų suverenių valstybių atžvilgiu. Jo. Tokia bendra pozicija, bet daugiau ta bendra diskusija nėra nuėjusi toliau. Pavyzdžiui, aš kaip pavyzdį pasakysiu (asmuo x) Europos Parlamento rinkimų kompanijos metu (iškėlė) idėją, kad mes turėtume nustatyti e.. bendrą europinį reguliavimą, sumažinti darbo savaitės trukmę iki keturių dienų, iki septynias, kaip ten, dabar bandau prisiminti tas valandas, ten žodžiu valandom skaičiuojasi, nu bet grubiai tariant, kad darbo diena būtų septynių, o ne aštuonių valandų. Tai va, čia yra išplėtimas Europos Sąjungos veikimo gerokai, geras, labai stipriai, bet su tuo niekas nesiginčijo partijoj, tai buvo (asmens x) idėja, (asmuo x) ją deklaravo, ji buvo įtraukta į reklaminę kompaniją, visi plojo katučių ir viskas buvo tvarkoj, bet nes niekas net nepagalvojo, kad tai yra Europos Sąjungos galių išplėtimas, nebuvo tokios diskusijos ta prasme bet. Tai šitoj vietoj aš jums atskleidžiu, kad mano nuomonė ir partijos nuomonė

gali skirtis, bet jeigu jūs klausiat dėl partijos nuomonės, partijos nuomonė yra klasikinė prieš europeizaciją, nu, didesnę.

T: [0:03:42] Tai kaip suprantu Europos Sąjungos kompetencijų nereikėtų stiprinti, išimtinių kompetencijų sąrašo plėsti nereikėtų?

E4: [0:03:48] (t. past- purto galvą).

T: [0:03:52] Ar jūsų partijai priimtinos visos Europos Sąjungos sutarties antrajame straipsnyje deklaruojamos vertybės?

E4: [0:03:59] Taip.

T: [0:04:01] Galbūt norėtumėt pakomentuoti?

E4: [0:04:06] Nu čia žinokit labai jau didelis komentaras būtų ir gal čia jūs galit patikslinti, nes?

T: [0:04:14] Taip...

E4: Vieną vertus klausimas ar jūsų partija prieš ar už europeizaciją ar ne, tai man yra per siauras, nes žiūrint kokiu klausimu, čia jau per platus klausimas, tai kuri kur... (t. past- nusijuokia)

T: [0:04:17] Ahhmn...

E4: [0:04:28] Kurios vertybės?

T: [0:04:29] Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui...

E4: [0:04:33] Žinoma.

T: laisve, demokratija..

E4: [0:04:35] Žinoma. Nu tai mūsų...

T: [0:04:36] lygybe....

E4: Tai, jis.. hm... praktiškai tas pats yra mūsų Konstitucijoje. Tai net nerasčiau skirtumų labai didelių, tai be jokios abejonės, čia net nėra jokių diskusijų, nėra jokių bandymų net kaip nors kvestionuoti.. Tai ypatingai svarbu, kad tai nėra dešinioji partija, nėra labai kairioji, tai tokia centro kairės daugiau partija tai šitoj vietoj svarbios ne tik tai hm, nu, tokios klasikinės žmogaus teisės, kas yra labai svarbu ir dėl to iš vis ginčių nėra, bet ir lygybės aspektai įvairiausi, ir socialinio solidarumo dalykai, kurie yra Europos Sąjungos veikimo dokumentuose, galbūt ne šitam straipsnyje, čia gal jau ir nu lygybė kaip tokia yra ir tiek. Daugiau ten nedetalizuojama ar ne?

T: [0:05:30] Yra pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.

E4: [0:05:36] Jo, solidarumas ir moterų, vyrų lygybė ir jo. Tai vat, šitas, taip, žinoma, t tos vertybės yra svarbios. Ir visos svarbios negali pasakyti kuri svarbesnė, nes nebuvo tokios diskusijos ir niekada nebuvo poreikio kaip nors ją jas kvestionuoti.

T: [0:05:54] Ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?

E4: [0:05:58] Neturėčiau kažkokių ypatingų galimybių kalbėti partijos vardu, bet žinant, kad mūsų ilga istorija apie tai, kad Lietuva yra diskriminuojama dėl vieno konkrečiai aspekto, tai yra dėl žemės ūkio išmokų. Tai natūraliai, kad partija sakytų, kad institucijos neveikia pakankamai demokratiškai, kadangi tos problemos niekaip neišsprendžia. O taip, ta prasme, tas latentinis aaa., nu priekaištas Europos Sąjungai yra, kad mažos valstybės ne visada yra girdimos ir taip toliau. Tai tai, žinoma, kad nepakankamai demokratiška, nes ir ta institucija yra pakank... nu, Europos Sąjunga pati kaip reiškinytis nu kaip sakyti, kūrimosi stadijoje, ypač jos demokratijos mechanizmai, nes nu, Europos Sąjunga nėra klasikinė tautinė valstybė, kur viskas aišku kaip veikia demokratija, yra kažkoks modelis, o čia yra, nu, kūrimosi stadijoje tas modelis vis tiek. Ir ir ta priešprieša tarp nacionalinės valstybės ir supra.. virš nacionalinės virš nacionalinio lygmens yra politinė, yra labai politizuota kai kuriose valstybėse labiau, kai kuriose mažiau, pas mus mažiau, nes mes nesame recipientai, mes labai daug naudos gaunam iš Europos Sąjungos. Didele. Mūsų partija nėra visiškai, nu, kaip nors kritikuojanti Europos Sąjungą aktyviai, bet tikrai demokratiniai procesai galėtų būtų tobulinami ir turėtų būt tobulinami.

T: [0:07:45] O galbūt partija turi kažkokią tai viziją kaip demokratinis procesus reikėtų patobulinti?

E4: [0:07:51] (t. past- atsidūsta) Nu čia yra sunkus klausimas, kadangi partija nėra vieninga. Šitoj vietoj nėra diskusijos. Tiesiog, niekas apie tai net nėra aktualu. (Asmuo x) turi savo nuomonę kaip tai turi būti, bet (asmens x) nuomonė visai visai ne... (negalėtų asmuo x) legitimuoti partijos vardu. Ir man atrodo, kad su (asmens x) nuomone net nelabai sutiks mano partija. (t. past. - juokiasi). Tai va.

T: [0:08:17] Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeliamos į nacionalinę teisę, bet jūsų partijai atrodo naudingos, priimtinos?

E4: [0:08:24] Taip, na, žinokit iš galvos nepasakyčiau.

T: [0:08:28] Vienas pavyzdys žiniasklaidoje nuskambėjęs, tai būtent dėl seimo narių mažinimo. Skaičiau

E4: Čia Europos Tarybos rekomendacija?

T: [0:08:35] Taip buvo, Europos Tarybos rekomendacija.

E4: [0:08:37] Bet čia ne Europos Sąjungos vardu, Europos Tarybos.

E4: [0:08:38] Tarybos.

T: [0:08:40] Jo, jo. (t. past - sukosti) Nu tai mes naudojame tą tą argumentą labai stipriai, ir mes buvom už. Ir ir labai norėjome įgyvendinti, bet mums nepavyko.

T: [0:08:51] O kažkokių kitokių pavyzdžių?

E4: [0:08:54] Ne, nu. Europos Sąjunga. Jeigu Europos Sąjunga pirmiausia ar ne, Europos Komisija arba tai išleidžia begales įvairiausių, nu pavyzdžiui, ten trumposios maisto grandinės

skatinimas. 15 metų apie tai šneka, bet kad realybėje tas nu ta rekomendacija nėra labai realizuojama, bet ji labai svarbi ir vartotojui, ir gamintojui, ir vietos rinkai ir taip toliau. Bet ten gyvas velnias problemų kaip tai įgyvendinti. Tai, žinoma, ta prasme, dabar to sąrašo neturiu gerų rekomendacijų, bet pats žanras labai geras. Nu Europos Komisijai susirenka protingiausi Europos žmonės ir ten sugeneruoja labai nemažai ir tas mūsų vyriausybei tai dažnai būna kaip nu kelrodis kaip kokius sprendimus priiminėti nacionaliniam lygmeny. Taip ta neretai atsitinka. Nu pavyzdžiui neseniai buvo diskusija apie apie apie tas motinystės išmokų e, teisės išeiti motinystės ištrau mokas e laiko išplėtimo. Tai nuo rekomendacijų tai jau virsta dabar Europos Sąjungos teise, bet nu nacionalinėse šalyse prasidėjo diskusija jau nuo rekomendacijų, kai kurie seimo nariai bandė ten įstatymus, įstatymų projektus registruoti, bet man atrodo ten sustojo viskas. Tai taip, (asmeniui x) tai (asmens x) darbe tai padeda, jeigu yra rekomendacija, tai tada (asmuo x) gali labai greitai ir sėkmingai e seimo narius įtikinti, kad tai gali tai galima įgyvendinti bent jau nacionaliniu sprendimu kažkokį gerą sprendimą. Taip vat, kad aš dabar prisiminčiau labai kokį nors gyvą pavyzdį būtų gerai, kad jūs pavardintumėt keletą gyvų pavyzdžių aš tada galėčiau komentuot.

T: Gal...

E4: [0:11:01] Nu pavyzdžiui, Europos sąjungos pozicija dėl genetiškai modifikuotų produktų visada yra griežta, mūsų partijoj aktuali, mes esam ta šalis, kuri kuri dar griežčiau, kuri pačioj Europos Sąjungoj laiko laikosi griežtos pozicijos ar ne ir mes, ir mes jau dalyvaujam pačiam sprendimų priėmime Europos Sąjungos dažniausiai su negatyvia nuomone. Nu kaip pavyzdys ar ne, mums visada tai buvo aktualu, mes visada kėlėm tą klausimą, visada buvom už griežtesnę politiką ir ją palaikom toliau. Jinai yra griežta ir daug kas bando ją švelninti, nu kaip pavyzdys.

T: [0:11:38] Dėkui. Ar partija pasitiki Europos sąjungos institucijomis?

E4: Žinoma. Taip. Dalyvauja Europos Parlamento rinkimuose, turi savo kan... e. Europos komisarą. Tai yra pirmą kartą mūsų partijos istorijoje. Pirmą kartą toks jaunas Lietuvos istorijoje, pirmą kartą žaliasis, žali.. bent jau žaliųjų partijos pavadinimas yra delegavusių Europos komisarą. Nu žodžiu daug yra pirmą kartą šiuo klausimu.

T: [0:12:09] Smagu. O kaip jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Europos Vadovų Taryboje?

E4: Balsavimas?

T: [0:12:19] Vienbalsiškumas.

E4: [0:12:20] Ai. Nu tai gerai, jeigu mes nenorim išplėtimo Europos Sąjungos galių tai, nu, čia oficiali partijos, aš prieš pavyzdžiui, aš už tai, kad būtų kvalifikuotas balsavimas (t. past-nusijuokia) ir, kad būtų. Aš esu už europeizaciją, bet čia mano nuomonė, ir aš negaliu atstovauti partijos, nes, nes taip jau yra, žinot. Tai šitoj vietoj normaliai vertinamas. Mes buvom pradėję diskusijas prieš prezidento rinkimus, kad reikėtų mūsų vyriausybės vadovui važiuoti į Europos Vadovų Tarybą, o ne,

o ne prezidentui, nes tai būtų mano, mano galva ir mūsų, mes, tai buvo oficiali pozicija, labiau atitiktų ir Konstitucinę santvarką ir ir nu tas ryšys su nacionaline valstybe būtų daug tampresnis per per vyriausybę negu per prezidentūrą. Tai va, bet, nu, žinot, čia diskusinis klausimas. Daug šalių siunčia premjerus, nors turi prezidentus. Tai nu čia toks susitarimo klausimas.

T: [0:13:25] Tai partija oficialiai palaiko vienbalsiškumą?

E4: [0:13:27] Taip.

T: Nemanytų, kad reiktų keisti į kvalifikuotą daugumą?

E4: [0:13:32] Vienbalsiškumas gi nėra absoliutus. Jis yra.

T: [0:13:36] Dalinis

E4: Priklauso nuo srities. Dabartinį status quo partija palaiko. Tikrai, bet jeigu galima sakyti iš tų iniciatyvų, kurios ką nors siūlo keisti, taip mes, (asmuo x) savo lygmeny : socialinėj srity, ekonominei srity, visur pasisako už tai, kad būtų mažinamas tas vienbalsiškumas ir galima būtų priiminėti daugiau, nu, tų sprendimų ir ir dėl mokesčių mokesčių įvairiausių. (Asmuo x) nėra pavyzdžiui mokesčių priešininkas, bet tokios diskusijos partijoj nebuvo.

T: [0:14:12] Ar jūsų partija sutinka, kad vienbalsiškumo principas mažina, lėtina sprendimų priėmimą, suteikia valstybėms narėms veto teisę?

E4: [0:14:20] Žinoma. Tai taip. Neturiu ką pridurt. Toks ir paaiškinimas.

T: [0:14:28] Kaip jūsų partija vertina Europos parlamentą?

E4: Gerai vertina, nes mes aktyviai dalyvaujam jo veikloje per savo atstovus ir ir mes už tai, kad jis turėtų daugiau galių.

T: [0:14:43] Tai mano kitas klausimas ir buvo ar reikia didinti Europos Parlamento galias? Tai gal galėtumėte tada pakomentuoti kaip jūs įsivaizduojate galių stiprinimą, kas turėtų atsirasti?

E4: [0:14:53] Nu, matot, partijos vardu negaliu nieko pasakyti, nes neturiu aš to, neturėjom mes tokios diskusijos ta prasme. Mūsų parlamentarai visą laiką, nu, kaip ir visi parlamentarai ar ne, diskusijose su Europos Komisija ir Vadovų Taryba, jie visada pasisako už parlamento vaidmens stiprinimą. Mes esam žaliųjų frakcijoje, kuri yra absoliučiai, nu, čia taip netiesiogiai mes remiam europeizaciją, nes žaliųjų partija yra viena iš labiausiai Europos entuziastų žaliųjų frakcijoje parlamente. Jinai visa laiką už parlamento pozicijų stiprinimą, bet tai labai netiesiogiai, nes mes šituo klausimu mes nu šį, šiuo, kol kas palaikom žaliuosius, bet jeigu pavyzdžiui, būtų koks nors ten baises susikirtimas nuomonių, tai gali būti, kad retsykais mes balsuojam kitaip. Mūsų atstovai balsuoja kitaip negu žaliųjų frakcija. Taip būna. Ir pavyzdžiui, dėl to paties mobilumo paketo buvo ar ne nu daug visokių nuomonių, tai rytinės valstybės balsavo kitaip negu žalieji, dauguma žaliųjų. Tai, tai įvairių yra situacijų, bet tai kai labai dažnai palaikom tas bendras nuostatas, peticijas, pareiškimus, kur yra e nu prieštaraujama Komisijos dominavimui virš parlamento. Taip turbūt taip.

T: [0:16:28] O kaip jūsų partija vertina Europos Komisijos kompetencijas?

E4: [0:16:33] Nu, žinokit, neturiu tokio didelio komentaro (t. past - susijuokia), nes mes suprantam, kad daugelis sričių pavyzdžiui žemės ūkis arba aplinkosauga jau tapo iš esmės europinės lygmens politika, kur nuo nacionalinio sprendimo mažai kas priklauso. Tai. Tai mes turim vertinti, ta prasme, tai yra bendra atsakomybė, mes tiesiog turim savo interesą per egzistuojančias struktūras atstovėti. Nu, aš noriu tą pasakyti, kad mes sutinkam su tuo, kad Lietuva nuo valstybės, kuri tiesiog pritaiko savo teisybę prie Europos Sąjungos turi priėti, pereiti prie šalies, kuri siūlo sprendimus europinius, o tam reikia europinės kompetencijos, patirties, vizijos ir taip toliau. Tai vat šia prasme, mes, nu, turim šokią tokią aiškią Lietuvos viziją ir kadangi ta vizija tiesiogiai susijusi su tom politikom, ir ta pati žemės ūkio. Tai natūralu tampa ir dalim, iš dalies europine politika. Tai va, o čia į kokį aš klausimą atsakinėjau?

T: [0:17:50] Kaip partija vertina Europos Komisijos kompetencijas.

E4: [0:17:53] Kompetencijas. Nu tai per platu. Jau nuėjau per plačiai. Tai tai va. Nežinau, negaliu kažkaip specifiškai atsakyti, kad...

T: [0:18:06] Tai aš tiesiog pasitikslinsiu.

E4: [0:18:08] Aha.

T: Vadinasi, tokia labiau kaip ir neutrali pozicija, tiesiog, jūs, partija neturi atsakymo į tokį klausimą, ar ne?

E4: [0:18:16] Ne.

T: [0:18:19] O kaip Jūsų partija vertina Europos vadovų tarybos kompetencijas?

E4: Tai gerai vertinam, nes, nu, tai yra pagrindinė priemonė atstovėti mažų valstybių interesus. Būtent vadovų taryboje, Komisija yra ekspertai, o Vadovų taryba yra sprendimų priėmėjai.

T: [0:18:44] Kaip jūsų partija vertina Europos Teisingumo teismo vaidmenį?

E4: [0:18:46] Labai teigiamai. Labai daug, nu, bent jau aktualiausia tema dabar kas buvo mums. Tai yra prekybos centrų mokesčiai, kurie yra apginti praktiškai Europos Teisingumo teisme. Kas parodo, kad Europos teisingumo teismas irgi, jo jurisprudencija, nu, jinai nebėra tokia dogmatiška kaip kokia buvo prieš kokių 20 metų ir tas bendros rinkos kūrimo imperatyvas po truputi gęsta ir yra visiškai, nu, naujai žiūrima į Europos sąjungos padėtį, situaciją ir jeigu anksčiau Europos Sąjunga buvo tokios bendros rinkos kūrimo įrankis, tai dabar mes suprantam, kad Europos Sąjunga yra tam tikra nu virš nacionalinio egzistavimo struktūra, kuri turi apimti daug daugiau sričių negu bendros rinkos kūrimas ir daug daugiau klausimų atsakyti. Nebūtinai kompetencijų įgauti, nebūtinai sprendimų priėmimo įgauti, bet bent jau aa... nu, neginti taip dogmatiškai bendros rinkos kūrimo niveliuojant visus kitus gyvenimo aspektus, nes gyvenimas tai ne vien tik rinka. Tai va.

T: [0:20:09] O kaip jūsų partija vertina Europos sąjungos teisės viršenybės principą?

E4: Nu, tol kol mes dalyvaujame tos teisės kūrime, tai mes vertinam tai neutraliai, normaliai. Mes nekvestionuojam jo, to dalyko. Pas mus tai įtvirtinta Konstitucijoje. Ir čia, savo Konstitucijos

negali kaip nors nu interpretuoti neigiamai ar teigiamai. Čia tas kaip vertinat. Nu, kaip aš galiu vertinti nu Lietuvos Konstituciją, nu, teigiamai. (t. past - juokiasi).

T: [0:20:50] Ar jūsų partiją tenkina muitų sąjunga ir bendroji rinka?

E4: (t. past - svarsto) Hmn.. a..e.. Ir taip, ir ne, nes, nu, čia yra jau ,sakau, tie įvairiausi klausimai. Jeigu bendroji rinka yra pagrindinis tikslas tai tada [0:21:13] aš grįžtu prie jūsų antro klausimo kur yra apie vertybes. Ir ten tose vertybėse tiek daug visko ir ten tikrai neparašyta tik tai rinka rinka ir dar kartą rinka. Tai vat toks ir atsakymas, kad, jeigu yra kitos vertybės, kiti tikslai, tai rinka yra tik priemonė. Ir jeigu jos, galimi netgi tam tikri apribojimai, tam, kad kažkur pasiekti kažkokių socialinių tikslų. Tai vat šitoj vietoj bendra rinka yra svarbi vertybė, bet ne vienintelė, mano galva, Europos sąjungoje.

T: Tai norėčiau pasitikslinti.

E4: [0:21:44] Ahmn.

T: [0:21:45] Pasitikslinti. Minėjot apie bendros rinkos apribojimus. Gal kažką konkrečiai turite omenyje?

E4: [0:21:50] Nu čia, žinot, čia toks. Ne, tiesiog, mes turim, mes turėjom didelį tikėjimą, kad bendroji rinka atneš bendrą gerį. Ta prasme labai stipriai Europos Sąjunga buvo, nu, pagrindinis mechanizmas tos rinkos sukūrimo, įgyvendinimo. Viskas labai gerai, bet, bet mes matom, kad turim daugybę iššūkių, vis tiek turim iššūkių. Britanijos išėjimas yra, nu, fantastiškas pavyzdys to, kad net tokioj šaly, kuri nuo nuo bendrosios rinkos tik tai nau naudas visokias turėjo ir apskritai jos politika klasikine prasme yra labai liberali, net tokia šalis susidūrusi su problemomis išėjo iš Europos sąjungos ir iš esmės iš bendros rinkos, tokios kokią mes ją žinome. Tai todėl kaip minėjau ir Teisingumo teismo šiek tiek kryptis keičiasi ir [0:22:49] žinoma pačios Europos sąjungos politika yra daug labiau išmintinga, nėra vien orientuota į rinkos kūrimą, bendros rinkos užtikrinimą, bet, ir, atsigręžia į tai, kas yra parašyta Europos sąjungos dokumentuose, ar ne. Yra parašyta, kad mes turim socialinę sanglaudą, nu skatint, nu gi ne vien tik parašyta apie rinką, ar ne, mes, nu. Rinka yra kaip tikslas kaip viena iš esminių vienas iš esminių tikslų, vienas iš esminių funkcionavimo principų. Viskas tvarkoj, bet taip pat yra ir kiti tikslai. Ir šiandien, vat, vat, šita prasme, galbūt, nu galima būtų kalbėt, kad mes, mūsų partija pasisako už Europos sąjungos tikslų per pakeitimą. Ne pačių sprendimo priėmimo mechanizmų, bet tikslų, nes jeigu mes anksčiau rinką matėm kaip tikslą, tai dabar galbūt tai tik viena iš priemonių. Kita priemonė yra biudžetas Europos Sąjungos, yra kažkokių kitų teisės aktų kūrimas, kitų taisyklių. Tai va.

T: [0:23:57] O ar jūsų partiją tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?

E4: [0:24:03] Nu, ir taip, ir ne, nes mes, mūsų netenkina ta diskriminacinė nuostata dėl išmokų. Nu čia kla klasika tokia. Dėl žuvininkystės mažai turėčiau atsakymą. Ir mūsų netenkina tempai kiek yra skatinama ta trumpoji maisto grandinė. Jinai turėtų būti skatinama daug labiau, daug daug

didesniais mąstais, griežčiau, hm, labiau ambicingai ir, ir mes palaikytume tuos sprendimus, mano gal, jeigu jie būtų, nu, jeigu jie būtų iš tikrųjų europiniai. Nes suprantat jeigu Lietuva įvestų kokius nors bendrosios rinkos apribojimus, tai mums pirmiausia to niekas neleistų, antras - mes patys nukentėtumėm, mūsų eksportuotojai nukentėtų. Mes - eksporto šalis, todėl čia tokia dviguba situacija. Tai, jeigu visi skatins vietos produkcijos vartojimą vietoje, ar ne, per trumpą grandinę. Tai tada mes, mūsų mūsų žemės ūkis, mūsų gamintojai ir mūsų vartotojai laimės, bet, jeigu tai skatins tik Lietuva, tai ji pralaimės dvi, dviem frontais: ir eksporto prasme, ir ir ir nu ir ir ir jo, ir vartotojų apsaugos prasme.

T: [0:25:26] Ar jūsų partiją tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?

E4: [0:25:28] Hm, taip, bet aišku, mes visą laiką kėlėm tos socialinių pasekmių klausimą. Ir mums svarbu yra, kad mes esam, nu mes esam kairės partija. Tai mes suprantam, kad kokią kainą mes sumokam už tą, už tas galimybes. Tai yra, yra labai didelių naudų ir labai didelių iššūkių. Nes mūsų pakankamai dosni, dosnus viešas sektorius. Nors jis mažai finansuojamas, bet jis jis puikiai apsaugo ir parengia žmones gyvenimui, bet jie gyvena kitose valstybėse (t. past - nusijuokia). Tokia nu. Tokia nu, kaip ir, problema, bet, nu, kaip jinais natūrali.

T: [0:26:23] Ar jūsų partiją tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir migracijos politika?

E4: [0:26:30] Eee, matot, ta politika yra, nėra nusistovėjusi dėl jos diskutuojama. Tai žiūrint koks aspektas. Ar. Jeigu mūsų partija pasisako už, mūsų partija dabar yra atsakinga už vyriausybę ar ne. Tai mūsų partija nebuvo ta, kuri labai griežtai kritikavo Europos Sąjungos pavyzdžiui kvotų sistemą ar ne. Mes patys kaip Lietuva visai sutikom su ta kvotų solidarumo sistema, bet, jeigu diskusija vyktų nu daug, jei tas imigracijos mąstai didėtų, manau, kad ta pozicija būtų griežtesnė negu imigracijos atžvilgiu. Bet kadangi Lietuvoje tai nėra aktuali tema, tai mes taip taip jos neaktualizavom labai.

T: [0:27:14] Tai norėjau paklausti. Sakykite, ar migracijos krizės akivaizdoje Europos Sąjungos valstybės narės turėtų didinti tarpusavio sanglaudą, integraciją, priimti daugiau tokius koordinuotos bendrus sprendimus?

E4: [0:27:27] Žinoma. Bendrus taip. Bet kokius? (t. past, - nusijuokia) Spėčiau, kad mūsų visuomenė būtų labai prieš ten tą tokį kvotų sistemą. (Asmuo x) yra už, vėlgi čia (asmens x) nuomonė (t. past. - juokiasi). O mūsų, sakau, vyriausybė (asmuo x) didžiuojasi, kad jinai ne nestojo į kažkokias ten Vengrijos ar Lenkijos puses ir nepradėjo ant visos Europos ten eskaluoti tos temos, kas nėra, pavyzdžiui Lenkijoje yra nuolatinė tema. Tai tiek. Tai koordinuoti sprendimai reikalingi. Mes jais tikime, mes juose dalyvaujame. Tuo tarpu Vengrija su Lenkija, jie prieštarauja viskam. Tai šitoje vietoje, nu, mes nesam Lenkijos ir Vengrijos pusėje visada. Dažnai ir esam, nu būna situacijų kai su, bet ne nesam. Ir mūsų partija šitoj vietoj nu kaip, partijos vidus, vidaus diskusijos specifiškai tuo klausimu nebuvo, bet sprendžiant iš vyriausybės veiklos tu tu gali daugmaž išvadą daryt.

T: [0:28:28] Ar partijos nuomone, reikia didesnio Europos sąjungos bendro biudžeto ir bendrų visai sąjungai mokesčių?

E4: [0:28:37] Manau, kad reikia didesnio biudžeto, bet kokių atveju. Nes nu, vien jau tai, kad puse biudžeto yra žemės ūkis, o mes norime vienodų išmokų. Tai reiškia, kad mes norim didesnio biudžeto, nes visi kiti dalykai tada nebus finansuojami, jeigu bus vienodos išmokos, tada niekam kitam neužteks. O mes jau esame įpratę, nu ne taip, kad įpratę, bet Lietuva yra recipientas didžiulis ir mes gaunam labai daug: ir Ignalina, ir sanglauda ir taip toliau, ir inovacijom, ir nu... Tai faktas, kad vieną sekundėlę. Faktas, kad mums, mums tai yra aktualu, todėl taip. Tokiu labiau išvestiniu būdu aš atsakau, aš neklausiau partijos narių ir niekada mes turbūt net nekalbėjom apie tai. Būtent dėl biudžeto. Bet vertinant poziciją dėl išmokų, tai aišku, kad jos, jo reikia didesnio.

T: [0:29:35] O kaip bendrų visai sąjungai mokesčių?

E4: [0:29:40] Kaip?

T: Ar reikėtų bendrų visai sąjungai mokesčių?

E4: Aš manau, kad taip, nes tai yra Europos stabilumui. Ypač dabar karai visokie, eemm.. Karai Ukrainoje, epidemijos, nestabilumai socialiniai, Brexit. Tai, nu ta prasme, tai labai sustiprina, suartina vis tiek kaip ir bendra rinka, bendra siena, taip ir bendri mokesčiai. Jie dabar yra kažkokie ten minimalūs. Nu nėra bendrų mokesčių, bet yra atskaitymai tokie, akciziniai ir taip toliau. Tai jo reikėtų psichologiškai tą ribą pereiti.

T: [0:30:14] O galbūt jūsų partija turi kažkokią viziją kaip galėtų atrodyti bendra Europos sąjungos mokesčių sistema?

E4: [0:30:20] Nu, bet, vizijos tikrai atskiros nepasakysiu, bet hmn... Tiesiog, mes turime rūpintis aaa.. (t. past - atsidusta) kaip pasakyt euro.... Europos sąjunga vis labiau angažuojasi į socialinės politikos tikslus. Ar ne? Ir vis labiau, jeigu taip sakyti, spaudžia valstybes spręsti socialines problemas. Tai tas spaudimas yra super geras. Jis turi būti tęsiamas ir netgi nepriiminėjant sprendimus Europos sąjungos lygmeny. Tas spaudimas veikia per semestrus, tuos vadinamus, ir taip toliau, ir per rekomendacijas, per per palyginimą valstybių. Tai tie instrumentai turi stiprėti ir jie yra labai teisingi. Euro modas tas pats atsiradęs, ir ir, kuris labai detalią informaciją aktualią suteikia. Ir pavyzdžiui mes esam dabar, pagal euro modo skaičiavimus, mes esam lyderiai pagal vaikų skurdo mažėjimą. Europoj. Nes tai yra vat neveluoja dviem metais, eurostato duomenys vėluoja dviem metais. Euro modo neveluoja. Tai nu čia eurostato padalinys toksai. Tai va. Tai pagal tą nu Lietuva jau supranta ką ji gerai daro. Tada kadangi jinai gerai daro, tada gal ji gali tęsti, kažkokias išvadas daryti iš to, kad gerai darė. Tai vat.

T: Ar jūsų partijos nuomone Lietuvos narystė euro zonoje pasiteisino?

E4: [0:31:59] Taip, nes (svarsto). Išskyrus, kaip pasakyt. Eur.. Mūsų narystė pasiteisino, bet mūsų žmonės labai stipriai nukentėjo nuo kainų augimo (t. past - juokiasi). Ir nuo nesąžiningumo

dalies verslo. Galbūt taip. Bet, jeigu žiūrėti finansinio stabilumo klausimas, tai tikriausiai nusvertų vis dėlto. Bet kokia hiper infliacija yra daug blogiau negu negu negu kažkokie. žinai, sunkumai, nelygybės, skurdai. Visą tai mes galime įveikti pamažu, bet jeigu mes turėtume finansų nestabil, nu, destabilizuotus finansus, plius eksportinę ekonomiką labai stipriai. Tai labai sunkiai įsivaizduot, kad mes būtume, kad mes su savo valiuta būtume taip kaip lenkai. Nu. Tai va, bet you never know (t. past - nusijuokia)

T: [0:33:05] Kaip jūsų partija vertina Europos centrinio banko veiklą?

E4: [0:33:07] Na, jis turi labiau prižiūrėti bankus. (t. pat - nusijuokia). Kaip. Turi būti stabilumo garantas Europoj. Ir gerai vertinam, šiaip. Nu, ta prasme tikrai labai daug ir programų ir pastangų. Ir po krizės galbūt ten tikrai bankininkystės sektorius yra stipriai pažengęs į priekį Europoj ir priežiūra bankų, turiu omeny finansinių rinkų priežiūra. Tai va, o, matot, tie klausimai yra tokie labai globalūs nu ką su ta kokia yra kapitalizmo ateitis čia kitaip paklaustumėt, (t. past - nusijuokia) nu žinai. Aš taip neatsakysiu, kad taip vienu sakiniu (t. past- nusijuokia, sukosti). Manau, kad Europos bankas turi tiesiog, nu, būti šalia tų pagrindinių atsakymų. Nu tai kokia yra vizija pasaulio ekonomikos. Ar tai būtų žalia vizija kokia nors labiau tokia į į atsi į kažkokios žalios ekonomikos kūrimą, nu vat, nu tai turi orientuotis atsakymai. Ar mes tiesiog kopijuojam Ameriką ir nu ir vystom aukštas technologijas Kinijoj. Ten tokie klausimai. Nežinau kaip vertinam, gerai vertinam. Manau, kad Europa eina geresniu keliu negu Amerika, ir ji ieško savo tapatybės. Nu ta tapatybė manau, kad jina formuojasi vis tiek. Ir formuojasi labai teigiama linkme. Europa yra žalumo pažangos vis tiek centras Pasaulyje kol kas kol Kinija nepralenkė.

T: O kokias Europos Sąjungos politikos nuostatas jūs pritaikėte savo partijos viduje?

E4: Aaa, (t. past - svarsto) T, tai, čia toks vėlgi, nu.

T: [0:35:01] Čia toks bendrinis

E4: Kalbat labiau apie lyčių lygybę pavyzdžiui, ar ne?

T: [0:35:04] Na taip. Visos vertybės arba kažkokios rekomendacijos, kas yra..

E4: [0:35:08] Nu jo, bet partijos viduje mažai ką gali taikyt. Tu, jeigu partija, tai ta kuri, turi omeny valstybės politikoj? Ar būtent savo partijos?

T: [0:35:17] Būtent savo partijos kaip struktūros.

E4: [0:35:21] Struktūros. Nu tai čia lyčių lygybė. Daugiau nelabai ką nu ir gali. Mes esam. Procentaliai mūsų frakcijoje daugiausia moterų, žinot? (t. past - juokiasi). Liberalai turi vos kelias. Tai vat.

T: Oho.

E4: [0:35:36] Nu taip.

T: Ar jūsų partija priklauso europinei transnacionaliniai partijų šeimai?

E4: [0:35:40] Ne.

T: Nepriklauso.

E4: [0:35:43] (t. past - purto galvą) Hmn.

T: [0:35:44] O Europos Parlamente yra prisijungusi prie kokios euro grupės?

E4: [0:35:50] Minėjau, žaliuosius. Žalieji EFA kaip tenais EFA, greens.

T: [0:36:03] Kadangi nepriklauso partijai nepriklauso jokiai transnacionalinių partijų šeimai labai daug klausimų atkrenta. Tai tiesiog, norėčiau paklausti, dėl kokių priežasčių jūsų partija neįstoja į transnacionalinę europinę partiją?

E4: [0:36:14] Dėl to, kad yra, nu yra tokia partijos vadovybės spaudimas to nedaryti. Tiksliau partijos vadovo pozicija gal netgi labiausiai čia kliūna kažkodėl. Tai va. Dėl to, kad jis nenori tos diskusijos. Nu dažniausiai dalis partijos nenori tos diskusijos apie įvairiausias nu tas antros kartos žmogaus teisių temomis, ten kur yra LGBT teisės ir taip toliau. Kadangi Lietuvoj tai tokia tema, nu, dalis politikų laikosi tokios strategijos: kuo mažiau apie tai kalbi, tuo mažiau kenkti. Tai vat. (t. past - juokiasi). Tokia strategija.

T: [0:37:02] Tai vadinasi. Ar partija dalyvavo transnacionalinės partijos pagrindinio kandidato...

E4: [0:37:08] Ne.

T: Tai irgi ne, ar ne. Eur. Spitzenkandidaten procedūroje neprisidėjo.

E4: Mes nedalyvavom, bet, pavyzdžiui, Spitzenkandidaten pas mus, (asmens x) kvietimu buvo atvažiavęs. pristatinėjo savo programą. Nu tai nežinau, kaip čia pasakyt dalyvavo ar ne. Formaliai ne, realiai taip.

T: [0:37:23] Bet kažkoks ryšys vis tiek yra palaikomas?

E4: [0:37:25] Ti gi su ta žaliųjų grupe puikus yra ryšys, mes bendradarbiaujam, mes vieni pas kitus lankomės, mes pažįstami su žaliųjų lyderiais su (vardas pavardė), su šituo pamiršau pavardę dabar... Ir nu per mūsų Europos parlamentarus. Tai jie ten dirba kartu, tai taip tas ryšys yra didelis. Tik formaliai mes nesam nariai ir nežinau kada būsim čia.

T: [0:37:50] Bet kaip suprantu Europos parlamente, ar ne, su žaliųjų frakcija Lietuvos nacionalinė partija. na ryšys yra palaikomas, jūs bendradarbiaujate?

E4: [0:37:58] Labai, mes pažįstami. (Asmuo x) asmeniškai pažįstama (s). Net ne ne tik mūsų parlamentarai, bet (asmuo x) asmeniškai ir mūsų vadovas, ir kiti nariai. Nėra taip, kad ten vieną kartą matėm. Ir mes buvo kongrese neseniai žaliųjų, Europos žaliųjų partijų, vyko Suomijoje, kaip stebėtojai. Tai va.

T: [0:38:21] O gal galėtumėt, na, tada kažkaip plačiau paaiškinti kaip tas bendradarbiavimas vyksta jeigu jis nėra oficialus? Ar jūs kažkokias pozicijas derinat konkrečiais klausimais?

E4: [0:38:28] Taip, nu, mes taip. Mes derinamės. Taip. Pirmiausia, nu, matot, pozicijos derinamos parlamente Europos. Tai Europos parlamente mes esam nariai frakcijos. Tai reiškia, kad

mes dalyvaujam frakcijos veikloje, mes balsuojam dėl sprendimų europinių, dėl direktyvų, dėl dėl reglamentų ir taip toliau. Tai mes dalyvaujam pilnai, partija yra kas kita. Partija yra kas kita. Partija ir frakcija yra skirtingi dariniai. Tai vat, kaip partija, kaip partinė organizacija, mes nesam Europos žaliųjų partijos nariai, bet toje frakcijoje yra tokių daugiau, ne mes vieni, taip yra. Tai va. Tai plačiaja prasme mes esame žaliųjų partijų šeimoje, siaurąja prasme kaip partija nesam, todėl, kad čia yra tas susikirtimas vidinis dėl ar tai pakenks Lietuvai ar padės. (Asmens x) galva tai padės, kitiems atrodo, kad tai pakenks, nes tai tada LGBT temos ir taip toliau. Tai va. Čia tokie strateginiai sumetimai. (t. past - nusijuokia).

T: [0:39:30] Tai tada liko bendrieji klausimai, nes iš tikrųjų daug klausimų buvo būtent apie santykius su transnacionaline partija, bet jeigu partija nėra narė oficiali, tai tada jie kaip ir atkrenta.

E4: [0:39:41] hm.

T: O tada norėčiau paklausti bendrinio klausimo klausimo. Koks jūsų partijos požiūris apskritai yra į Europos Sąjungą? Toks bendruoju lygmeniu, jeigu jūs galėtumėte papasakoti kaip įsivaizduojate Europos Sąjungos ateitį? Kokia tai organizacija turėtų būti?

E4: [0:40:00] Tai aš galbūt atsakinėdamas tikrai nemažai apie tai pasakiau. Nu, bet bendrai, ką aš prisimenu. Tai man, man, mes kalbėjome apie globalus svarbiausių planetų nuosėdų lyderis, kuris turi atsaką į klimato kaitos, į de populiacijos, į kapitalizmo saulėlydžio klausimus visus, kuriais rūpinasi, nu ir kur mažos valstybės turi savo vaidmenį ir bendruomenės turi savo vaidmenį. Ta decentralizacija, kuri Europos Sąjungai pavyko iš esmės, nes tas subsidiarumas veikia. Nu vienaip ar kitaip. Tai mums taip pat kaip partijai labai aktualu ir mikro lygmeny. Nu ta prasme, bendruomenių, savivaldybių lygmeny. Tai Europos Sąjunga čia turi irgi labai daug ir patirties ir geros praktikos. Ir, manau, kad visa tai reikia tęsti. Tai va.

T: [0:40:58] Ar reikia didinti Europos sąjungos valstybių narių integraciją?

E4: [0:41:02] Nu taip. Žinoma. Integraciją, nebūtinai perduodant galias, bet taip reikia didinti koordinaciją visų procesų, nes iššūkiai yra globalūs. Ir kapitalizmo iššūkiai tai yra transnacionalinės korporacijos, kurios vis didesnę galią turi virš žmonių gyvenimo ir virš valstybių, turi didesnes galias negu valstybės arba atskiros, bet turi mažai labai priežiūros. Tai čia yra savaimė suprantama, kad turi būti Europos sąjungos atsakas ir ir įveikiant įvairiausias socialines problemas kaip: atskirtis, skurdas, tai čia yra labai sunku vienai valstybei, migracija, vienai valstybei beveik, aplinkosauga, neįmanoma tų iššūkių įveikti.

T: [0:41:58] O galbūt jūsų partija turi nuomonę ar Europos sąjunga turėtų pavyzdžiui būti suverenių valstybių sąjunga ar tai turėtų būti eiti link federalizmo?

E4: [0:42:10] Suverenių valstybių. Ta prasme tai yra konfederacijos tokios keliu. Nu, tik žodis konfederacija ant tiek archajiškas, kad turbūt jis dabartiniam, nu, realijom nelabai tinkamas. Bet mes labiau link suverenių valstybių, tai yra galia. Aš minėjau kelis kartus, nes (asmens x) pozicija tai ne,

(asmuo x) tai labiau už federacinę, bet partija labiau už konfederacinę. A. tai aš atsakau nuo partijos, o visa kita tai pats, pati integracija ir pati problemų sprendimo gilinimas turi vykti. Tik tai aišku valstybės turi turėti savo galią ir vaidmenį, ir balsą. Tai va.

T: [0:43:02] Tai tiek. Tai ačiū Jums labai.

E4: Prašau

T: [0:43:02] Interviu įvyko 2020 m. kovo 13 dieną.

42 priedas

2020 m. balandžio 1 d. pusiau struktūruoto ekspertinio interviu su TS - LKD atstovu (-e)
transkripcija

Naudojamos santrumpos: T - tyrėja; E5 -penktas (-s) kalbinta (-s) ekspertė (-as).

T: [0:00:01] Sakykite, ar Jūs sutinkate, kad šis pokalbis būtų įrašytas?

E5: [0:00:03] Taip. Sutinku.

T: [0:00:05] Tai yra pusiau ekspertinis struktūruotas telefoninis interviu. Numeris penktas. Pašnekovas(ė) darbe bus įvardintas kaip ekspertas numeris penki. Interviu vyksta balandžio 1 dieną. Tai kaip manote ar Lietuvos narystė Europos Sąjungoje daro įtaką jūsų partijos veikimui?

E5: [0:00:27] A, žinoma, kad taip. Ir tikimės, kad ir mūsų partijos veikla taipogi daro įtaką tai pačiai Europos Sąjungai, kadangi nuo pat partijos susikūrimo pradžios ir ištakose buvom turbūt didžiausi euro šalininkai, Europos sąjungos, NATO, transatlantinių organizacijų. Tai, tai visada buvo labai svarbus prioritetas mūsų partijos veikloje ir programoje. Ir niekada nesuabejojome šituo siekiu. Ir, ir, na, nėra tekę nusivilti. O, kad Europos Sąjungos politika įtakoja mūsų partiją, tai - taip. Aš kaip suprantu vėliau bus klausimas dėl mūsų dalyvavimo europinėje partijoje. Tai galima bus daugiau paplėtoti. Tai nuo tokio, sakykim, mikro lygmens: kaip čia politinių bendražygių diskusijų lygyje [0:00:29] nes iki tai kas, kad keičiamės nuomonėmis ir derinamės pozicijas kai kuriais klausimais. Tai jau yra įtaka vieni kitiems, o pati struktūra, savaime suprantama, formuoja ir mūsų politines nuostatas, galbūt ne tiek nuostatas, kiek reakcijas į aktualijas. Ir kas tai bebūtų: ar tai būtų migracijos politika, ar aplinkosauga, ar užsienio politika. Tai tikrai mums svarbu Europos sąjungos pozicija. Galbūt ne visada galima sutikti su tam tikrais sprendimais, tačiau tai yra neatsiejama dialogo dalis.

T: [0:02:04] Ar jūsų partija manytų, kad Europos sąjungai trūksta kompetencijų?

E5: [0:02:10] Jeigu galėčiau paprašyti patikslinti klausimą. Jūs turit minty: ar reguliuojamų sričių ar, tiesiog, gebėjimų kai kuriose srityse kaip kaip spresti tam tikras problemas?

T: [0:02:21] Kalbama apie kompetencijas, pavyzdžiui sąjunga turi išimtinę kompetenciją. Ar reikėtų ją plėsti? Gal reikėtų plėsti papildančiųjų ar pasidalinamųjų kompetencijų sritis?

E5: [0:02:35] Na, mes iš tikrųjų dabartiniu modeliu...Dabartinis modelis mus tenkina. Bendrai paėmus, galbūt aš iš kitos pusės bandysiu atsakyti į šitą klausimą, kad mes nebijome didesnio Europos sąjungos reguliavimo, sakykime taip. Ir tos sritys, kurios, kuriose Europos sąjunga reikalavo iš mūsų valstybės ir iš kitų valstybių daugiau reformų stojant į Europos sąjungą arba vėliau jau būnant Europos Sąjungos nare, manome, kad tai prisidėjo prie geresnio tų sričių veikimo ir ir modernizavimo. Sakykime taip. Kiti dalykai, kurie, kurie, na, mažiau, silpniau, sakykim, reguliuojami ne visada galbūt mus tenkina. Ir šiandieną mes matome trūkumų tam tikrose srityse, kaip antai: švietimas, socialinė politika ir panašūs klausimai.

T: [0:03:27] Sakykit, ar gerai suprantu, kad jūsų partija neprieštarautų, jeigu Europos sąjungos kompetencijų ribos būtų plečiamos, stiprinamos?

E5: [0:03:36] Mes esam už gilesnę integraciją. 2018 m. dar sykį pasitvirtinom savo tokį kaip ir deklaraciją „Tikime Europa“ vadinasi. Ten, ten tam tikros nuostatos yra išsakytos. Tai, aišku, galbūt pasakyti, kad visais klausimais būtumėm už na, tą praplėtimą, turbūt gal būtų per drąsu. Reiktų vistiek žiūrėti atskirai, bet už patį principą, kad esame už daugiau Europos, esame taip.

T: [0:04:06] Ar jūsų partijai priimtinos visos Europos Sąjungos sutarties antrajame straipsnyje deklaruojamos vertybės?

E5: [0:04:13] Taip. (t. past - nusijuokia). Trumpas atsakymas.

T: [0:04:19] Taip. Ar partijos požiūriu Europos Sąjunga yra pakankamai demokratiška?

E5: [0:04:27] Hmn. Taip. Vis tiktais mes suprantame, atliepdami turbūt ir galbūt diskutuodami su skeptikais, kurie sako, kad ten galbūt per daug primestos valios, vis tiktai mes jaučiamės ir suprantam Europos sąjungą kaip lygiaverčių valstybių ir šalių a.. sąjungą. Tebunie taip: Vokietija ir Prancūzija yra branduolys, tačiau yra klausimas ar mes norime būti su branduoliu, ar mes norime kurti kažkokias alternatyvias, sakykim, taip, struktūras arba branduoliukus. Tai mes esame už. Ta prasme, mes tikime demokratijos galia, teisės viršenybės galia. Tam pritariam 100 procentų, tad manom, kad Europos Sąjungos visos vertybės ir principai yra tinkami. Ir ir ir (asmuo x) kartais galvoja, kad net ir kasdieniniame... (Asmuo x), partija, mūsų frakcija Seime kitą sykį tikrai referuojam į europinės demokratijos vertybes, netgi sprendžiant kai kuriuos klausimus Seime, kur kartais tikrai pasigendama, na, tos turbūt politikės kultūros ir politinės sąrangos principų išpildymų, ką turi Europos Sąjunga.

T: [0:05:48] Ar yra Europos Tarybos rekomendacijų, kurios nėra privalomai perkeliamos į nacionalinę teisę, tačiau jūsų partijai yra priimtinos, atrodo naudingos?

E5: [0:05:58] Na, galbūt mes tiek nesam diskutavę konkrečiai arba išskyrę kieno tai yra reguliavimo sritis, bet jeigu aš teisingai suprantu klausimą. Tai čia galima, turbūt kalbėti, na tarkim, aplinkos sritis, kur direktyvomis yra nustatomi tam tikri minimumai, sakykime taip. Valstybės narės visada gali padaryti daugiau. Tai atsakymas mano būtų toks, kad mes nesam galbūt apsvarstę

konkrečiai kokie tai galėtų būti klausimai, tačiau, na, nežinau, tarkim, aplinkosaugos srityje tikrai turbūt galėtume padaryti daugiau negu pati Europos sąjunga. Ar dabar jau gal tas klausimas dėl plastiko hmn. draudimo kai kurių gaminių plastiko jau yra Europos sąjungos lygiu priimtina, priimta, bet (asmuo x) mano, kad jeigu būtų mūsų partija turėjusi svetus Vyriausybėje, (asmuo x) mano, kad mes galėjome tuos sprendimus priimti ir anksčiau. Tai čia kaip pavyzdys.

T: [0:06:59] Ar partija pasitiki Europos sąjungos institucijomis?

E5: [0:07:03] A. Taip, pasitikim. Žinoma. (Asmuo x) mano, kad pasitikėjimas - pagrindinis dalykas, tačiau pasitikėjimas nereiškia, kad galbūt matom, kaip, nežinau, tobulus mechanizmus. Vis tiek turbūt yra ir tie sprendimai, kurie galbūt nebūtinai atrodo išmintingi arba kitą sykį norėtusi greitesnių tų sprendimų, bet iš principo kaip Europos sąjungos sąranga, kaip institucijomis pilnai pasitikim.

T: [0:07:31] Kaip jūsų partijoje yra vertinamas balsavimas Europos vadovų taryboje?

E5: [0:07:37] Čia turbūt būtų klausimas ar ar vienbalsiškumas turi būti ar...

T: [0:07:42] Taip. Ar reikėtų Taryboje plačiau taikyti kvalifikuotą balsų daugumą? Ar tinka vienbalsiškumas toks koks jis dabar yra?

E5: [0:07:50] Na, mes 2018 m. partijoje turėjome šitą diskusiją. Ir iš esmės būtumėme. Tam tikrais klausimais matome problemą kada yra reikalaujama vienbalsiškumo, todėl, kad tam tikri klausimai sunkiai pasistumia į priekį. Na. mums visada būdavo aktualu ir tebėra aktualu Rusijos dēmuo. Tai dabar, aišku, po Krymo aneksijos ir po situacijos Ukrainoje, tos sankcijos, kurios yra, dėl kurių sutarta Rusijos atžvilgiu, taip tai yra vienbalsiškai, tačiau turbūt manytumėm, kad kai kurios Europos Sąjungos valstybės norėtų matyti ir kitokią politiką. Tai yra turbūt laiko klausimas kada tai bus peržiūrima. Tad, tokiais atvejais manytumėm, kad, na, vienbalsiškumas yra turbūt ydinga. Ir, jeigu sykį esame blokas, vieningas blokas, susivienijusios šalys, tai, matyt, ir tos pozicijos galėtų būti, na užtektų daugumos, kadangi turbūt kiekvieną sykį viena ar kita valstybė turės savo kažkokių interesų, ypatingai kalbant apie užsienio politiką. Iš esmės būtumėm, nebūtumėm prieš, kad būtų nueinama nuo vienbalsiškumo prie daugumos.

T: [0:09:12] Ar jūsų partija sutinka, kad vienbalsiškumo principas suteikia valstybės narėms veto, tačiau lėtina sprendimų priėmimą?

E5: [0:09:20] Taip. Pritariam šitam šitam teiginiui. Ir ir, na, aišku, kiekvieną sykį galima žiūrėti į atskirus klausimus, turbūt negalima 100 procentų absoliutinti, nes, jeigu mums aktualus klausimas ir turime šimtą procentinį palaikymą, tai viskas tvarkoj, bet jeigu nėra sutarimo šimto procentinio, tada vis tikrai norėtusi, na, kad dauguma išreikštų valią ir ir ir galbūt vienais klausimais ta valia būtų vienu valstybių [0:09:55] pusėje, kitais klausimais - kitų. Kitaip tariant, (asmuo x) nemano, kad čia būtų nuskriaustų valstybių, bet faktas - tas, kad kai kuriais atvejais tikrai tas vienbalsiškumas tikrai sprendimų priėmimą.

T: [0:10:09] Kaip jūsų partija vertina Europos parlamentą?

E5: [0:10:11] Hmn. Vertinam gerai. Po Lisabonos sutarties džiugu, kad Europos parlamentas įgavęs daugiau galios ir gali pademonstruoti ir savo poziciją ryškiau tiek dėl biudžeto, tiek dėl kitų klausimų. Tai turime savo atstovus ten visose kadencijose, kuomet jau Lietuva yra Europos Sąjungos narė. Ir iš tikrųjų matome tai, kaip galimybę bendradarbiauti, nepaisant to, kad Europos parlamento narys nesiskaito, kad jis atstovauja konkrečiai vieną ar kitą valstybę, yra buriamasi Europos europinių partijų principu frakcijose, tačiau vis tiek visi puikiai suprantame, kad, na, atstovauti savo šalies interesus ir atkreipti dėmesį į savo šalies ar kaimynystės problematiką yra vienas pagrindinių uždavinių. Tai Europos parlamentą vertinam tikrai kaip tą instituciją, kuri yra rinkta žmonių, turi pasitikėjimą kaip tautos atstovai, taip. Tai šiuo atveju (asmuo x) mano, kad... Manome, kad Europos parlamentas kaip atspindys, kaip veidrodis visos Europos visuomenės yra labai svarbus dalykas.

T: [0:11:27] Ar reikėtų didinti Europos parlamento galias?

E5: [0:11:29] Na, aš manau, kad šiam ir ne tik tai aš, mes galbūt partijoj tiek nediskutavom, tai kaip jūs ir sakėt, gal tada net neverta kalbėt, bet aš įtariu, kad mūsų pozicija būtų tokia, kad yra gerai taip, kaip yra dabar.

T: [0:11:44] Hmn. Kaip jūsų partija vertina Europos komisijos kompetencijas?

E5: [0:11:49] Na, Europos komisija yra vykdančioji valdžia. Iš esmės mus tenkina. Kai kuriais klausimais, aišku, galbūt norėtusi didesnės spartos, suprantame, kad tai yra didžiulis mechanizmas, kur kompromiso galia yra didžiulė, dėl to galbūt kartais, na, negalima padaryti proveržių dideliu vienoje ar kitoje srityje, nes reikia suderinti daug interesų, tačiau, na, Europos komisija - kompetentinga ir ir, na, pasitikime jos sprendimais, bandydami, jeigu reikia daryti kažkokią įtaką, kalbant apie savo valstybės interesus, apie europinius interesus, tą tą daryti Ministrų tarybose arba Europos parlamente.

T: [0:12:39] Kaip jūsų partija vertina Europos vadovų tarybos kompetencijas?

E5: Tai Europos vadovų tarybos kompetencijos labai priklauso nuo politinės valios ir kas yra atstovai, tų valstybių. Tai iš esmės, vertinam teigiamai. Tai yra kur kas labiau politinis darinys negu Europos komisija. Ir jau kaip minėjau prieš tai atsakyme, kad norint padaryti tam tikrą įtaką, kas turbūt yra svarbu kai jus klausiat kaip mes vertiname. Tai, tai būtent šitam formate yra lengviausia turbūt arba daugiausia šansų padaryti įtaką. Tai, vadinasi, vertinimas - teigiamas.

T: Kaip jūsų partija vertina Europos teisingumo teismo vaidmenį?

E5: [0:13:27] Niekada neaptarinėjom šių klausimų. Galbūt iškildavo, na, tokių diskusijų dėl vienos ar kitos rezonansinės bylos, kaip antai: partizaninio pasipriešinimo dalykai, tačiau, kad kažkaip priimtumėm sprendimus partijos lygiu ar kažkokias išgrynintas, sakykim taip, pozicijas, tai - taip nėra. Tiesiog, turime atskirų parlamentarų, atskirų politikų nuomones ir pozicijas dėl priimtų sprendimų. Ir bet koku atveju, kiekvieną sykį, jeigu kažkaip atrodo, kad sprendimai nėra, ne tai, kad

sprendimai yra teisėti, bet mūsų požiūriu galbūt nėra teisingi. Tai tada žiūrime ką gali padaryti iš savo pusės dirbant, nežinau, darbą, kuris yra skirtas visuomenei, naratyvo formavimui ir ir ir kažkokios teisinės praktikos formavimui ką matytumėm į ką turėtų visuomenė atkreipti dėmesį, bet, kadangi, teismai yra nepriklausomi, tai pasitikime tais sprendimais, kurie yra.

T: [0:14:35] Kaip jūsų partija vertina Europos teisės viršenybės principą?

E5:[0:14:41] A. Vertiname tai turbūt kaip pamatinį principą. Tai yra be galo svarbus dalykas ir sykį sutarus dėl bendrų veikimo taisyklių, jų turi būti laikomasi.

T: [0:14:53] Ar jūsų partiją tenkina muitų sąjunga ir bendroji rinka?

E5:[0:14:58] Taip, tenkina.

T: [0:15:01] Galbūt norėtumėt plačiau išdėstyti?

E5:[0:15:07] Na, kad nežinau. Bendrosios rinkos, ta prasme, kad mes iš dalies čia ir esame ir jeigu, nu turiu minty Europos sąjungoje, kad pasitikime tomis galimybėmis ir tais privalumais, kuriuos siūlo Europos sąjunga ir laisvas prekių ir paslaugų judėjimas. Konkurencija tai yra tas dalykas, už ką yra mūsų politinė jėga tiek Lietuvoje. Ir tas principas mums atrodo vienas pagrindinių, jeigu kalbama apie ekonominius dalykus ir ekonominį saugumą, tai tai - pagrindiniu dalyku Europos sąjungoj.

T: [0:15:45] Ar jūsų partija tenkina bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika?

E5: [0:15:50] A. Mūsų partijoje. Hmn.. Iš kurios čia pusės dabar pradėjus sakyti. Iš esmės kaip principas, turiu minty, na, vieningos tos politikos, jisai yra tenkinantis, dėl įgyvendinimo turbūt dėl ūkininkų, na, tokio nusivylimo, kad galbūt tie pažadai iš Europos sąjungos yra, kad išmokos bus su, nu, kaip įmanoma arčiau vidurkio ir ir einant link suvienodinimo, tačiau tie terminai vis nusikelia ir nusikelia. Tačiau, vėlgi, čia turbūt irgi galima žiūrėti per tai, kad ką mūsų partijoje kalba dalis politikų, kita dalis galbūt kitokią nuomonę turi, tačiau apie lengvatas ūkininkam, yra, iš tikrųjų kada mūsų ūkininkai iš tikrųjų skundžiasi ne vienodomis išmokomis, ar nereikia matyti viso paveikslo kalbant apie mokestinę sistemą, kuri kiekvienoje valstybėje narėje yra skirtinga. Tai iš principo mes esame už šiuos klausimus - už bendrąją žuvininkystės ir žemės ūkio politiką, tačiau įgyvendinimas kartais, na, kelia abejonių, bet puikiai suprantame, kad tai priklauso nuo valstybių narių politikų ir jų atstovavimo Europos sąjungoje ir gebėjimo derėtis.

T: [0:17:15] Ar jūsų partija tenkina darbuotojų judėjimo laisvė?

E5: [0:17:20] Hm, taip. Tai galbūt čia susiję ir su bendrąja rinka ir laisvu paslaugų, prekių judėjimu. Tai iš esmės, tas tinka. Tik turbūt pabrėžčiau ką turėjome, tiesa nepasakysiu ar praeitųjų rinkimų programoj, bet šitoje rinkimų programoje manau apie tai tikrai kalbėsime, kad tarkim atlygio klausimas ypatingai kalbant apie mokslinius tyrimus ir tas ne vienodumas a atlygio projektinėje veikloje mūsų mokslininkam. Galbūt yra ir daugiau kitų sričių, kur tie skirtumai jaučiasi, kad vis tik tai yra svarbu, jeigu tai yra europinis projektas, kad turbūt jau nebe labai gali būti skirstymas

į, na, vienokias ar kitokias šalis. Jau prie Europos sąjungos, kaip sakant, pragyvenimo vidurkio esame visi, visi netoli, bet ryškus skirtumas darbo apmokėjimo ir klausimu, ypatingai kai tai yra bendri Europos sąjungos projektai, tai mūsų netenkina,. Bet iš esmės visa kita - tvarkoj.

T: [0:18:31] Ar jūsų partiją tenkina sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politika?

E5: [0:18:35] Tai turbūt bene didžiausias klausimas mūsų partijoj. Ir turbūt didžiausią tokį furorą ir aistras keliantis dalykas. Mūsų partija, kaip ir Europos sąjungos partija yra už griežtesnę sienų kontrolę, už Frontex misiją, už pagalbą ten, trečiosiose šalyse esantiems žmonėms ir, na, tą išlaikymą, gebėjimą išlaikyti jų ten. Kitas dalykas yra susijęs su politiniais pabėgėliais. Ir esam už tą sistemos tobulinimą, kad kaip įmanoma labiau būtų galima atskirti politinius ir ekonominius pabėgėlius. Tai tie srautai, kurie yra dabar apmalšę ir tam tikri sprendimai, kurie buvo priimti dėl pasienio apsaugos ir tų, tos ir Frontex misijos, tai yra, mūsų manymu, sėkmingas dalykas ir reikšmingas.

T: [0:19:34] Jūsų partijos nuomone, ar reikia didesnio Europos sąjungos bendro biudžeto ir bendrų visai sąjungai mokesčių?

E5: [0:19:43] A, turbūt būtų vienareikšmiškai atsakyti, jeigu jūs galėtumėt, jeigu, tiesiog, bus įdomu pažiūrėti mūsų tą deklaraciją. Mes matome, kad kai kurios sritys stokoja didesnio finansavimo, reikia kai kurioms sritims didesnio finansavimo, tačiau čia vėlgi klausimas ar esam pasiryžę visi sumesti į tą katilą a. daugiau pinigų. Tai iš esmės manytumėm, kad turėtų būti didesnis biudžetas, dėl tų mokesčių bendrų, ypatingai mokesčių nesam priėmę vieningos pozicijos. Tai gal būtų toksai atsakymas šiam sykiui.

T: [0:20:30] Ar, jūsų partijos nuomone, Lietuvos narystė euro zonoje pasiteisino?

E5: [0:20:36] Taip, pasiteisino. Aš galbūt negalėčiau plačiau komentuoti niuansų, tų privalumų, tačiau bendrai paėmus ką kalbame partijos viduje. Tai bendrai Lietuvai gal nekalbant apie atskiras žmonių grupes, kuriems atrodytų, kad, na, su euro įvedimu kilo kainos, vis tik tai bendraja prasme ir ekonomikos augimo prasme tai išėjo į plusą.

T: [0:21:07] Kaip jūsų partija vertina Europos centrinio banko veiklą?

E5: [0:21:12] Hm, neturėjom tokios diskusijos. Tai gal aš čia nesiplėtočiau.

T: [0:21:16] Kokias Europos Sąjungos politikos nuostatas pritaikėte savo partijos viduje?

E5: [0:21:23] Na mums, aišku, pagrindinis principas yra skaidrumas ir teisės viršenybė. Tai tą nepaisant, ar nepriklausomai nuo Europos sąjungos principų, sakykim taip, principų, tą diegiamė savo politinėje jėgoje nuo pat 93 metų. Ir tai turbūt yra, na, svarbiausi principai. Kalbėti apie tas nuostatas, kurios yra bendrai priimtose Europos sąjungoje ir ant kokių pamatų šita sąjunga yra susikūrusi, tai tas atsispindi ir mūsų programose, o kitkas gal turbūt labiau čia sietųsi su europine partija. Tie kiti dalykai.

T: [0:22:12] Ar jūsų partija priklauso europinei transnacionalinei partijų šeimai?

E5: [0:22:17] Taip. Priklausom Europos liaudies partijai. European People's Party.

T: [0:22:21] Nuo kada jūsų partija yra europinės transnacionalinės partijos narė?

E5: [0:22:28] Tai vat aš ruošiausi šitam klausimui, bet nelabai pavyko greituoju būdu surasti informaciją. Kolegos sako, kad tikrąją narę mes tapome įstojus į Europos Sąjungą 2004. Iki tol galbūt buvom nariai stebėtojai, tačiau, vėlgi, turbūt negalėčiau tiksliai pasakyti, jeigu reikia tikslaus atsakymo turbūt reiktų sakyti abstrakčiai, tačiau ką (asmuo x) atsimena pati (-s) dar 90-ųjų, na, aplink 2000 m., kad tikrai visada vykdavo tie europiniai formatai. Tai tiktai negaliu pasakyti ar partija buvo tuo metu buvo stebėtoja ar tikrieji nariai, tačiau įsitraukimas buvo, na, nuo pat 90-ųjų pradžios kada partija susikūrė ir ir apsisprendė būti tam euro integraciniame kelyje. Tai, tai visada turėjom draugų Europoje ir ir tų, kurie padeda mums stiprėti kaip politinei jėgai ir aa, su kuriais galim bendradarbiauti.

T: [0:23:31] Ar derinate nacionalinės partijos pozicijas su šia transnacionaline partija?

E5: [0:23:36] Hmn, na, paprastai mes atliepiam turbūt vieni kitų programas. Tai ypatingai yra per Europos parlamento rinkimus, nacionalinių rinkimų plotmėje to derinimo nėra, galbūt labiau tas derinimas, jeigu jį taip galima sakyti, per nuomonių pasikeitimą, tai yra išgirsti kaip yra kitose šalyse, pasakyti savo kažkokias preferencijas, problematiką ir sprendimo būdus, tačiau prieš Europos parlamento rinkimus, taip vadinamą tą Spitzenkandidaten nominavimą, tai Europos liaudies partija turi savo programines nuostatas įvairias. Mes visos partijos aptariame jas ir tikrai nebuvo jokių prieštaravimų ką nebūtų galima naudoti savo nacionalinėje kampanijoje.

T: [0:24:29] Kaip vyksta bendradarbiavimas su transnacionaline partija?

E5: [0:24:32] Yra tam tikri formatai. Tai yra vadovų pasitarimų formatas, vykstantis Briuselyje prieš kiekvieną Vadovų tarybą, tai ten dalyvauja partijos pirmininkas. Toliau yra politinė asamblėja, tai ten deleguoti nariai. Politinėje asamblėjoje aptariamos politinės aktualijos, tada yra susiskirstymai į tam tikras darbo grupes, kaip ten antai: rytų partnerystė, ekonomika, hmm... Kiti kažkokie klausimai. Ten irgi deleguojame savo narius pagal galimybes. Taip pat, kasmet būna EPP kongresai. Ten yra priimamos rezoliucijos aktualiais klausimais. Tai taip pat, dalyvaujame jų rengime. Ir, na, tai kas yra išsakoma diskusijoje toje europinio kongreso metu, tai irgi yra atstovavimas mūsų partijos programos ir mūsų rinkėjų lūkesčių.

T: [0:25:29] Kaip dažnai dalyvaujate susitikimuose su transnacionaline partija?

E5: [0:25:33] Tai turbūt gautūsi, jeigu vat išvar.. mano visi tie išvardinti formatai, kad per metus tai per trimestrą kartą tikrai vienam ar kitam renginy tenka sudalyvauti partijos atstovam.

T: [0:25:49] Ar partija dalyvavo transnacionalinės partijos pagrindinio kandidato Europos komisijos pirmininko postui užimti, tai Spitzenkandidaten, parinkimo procedūroje?

E5: [0:25:59] Taip. Dalyvavom balsuodami. Tai kada vyko kongresas Helsinkyje, aaa. Mūsų partijoj kiekvienam kongrese dalyvauja tam tikras delegatų skaičius, tai yra iki dešimties. Kiekvieną

kartą tas skaičius būna būna skirtingas priklausomai nuo rinkimų rezultatų ir kitų panašių aplinkybių. Tai dalyvavome tuo būdu, kad balsavome už, slaptame balsavime, už vieną ar kitą kandidatą.

T: [0:26:32] O **E5:** Kaip ir visi delegatai.

T: [0:26:34] O sakykit galbūt prieš renkant kandidatus jūsų partija kažkaip prisidėjo, galėjo siūlyti savo kandidatą ar panašiai?

E5: [0:26:44] Taip, paprastai procedūra būna tokia, kad, aišku, pasiūlyti gali visada, tiesa, turi būti nominavimas. Dabar tai tiksliai nepasakysiu, man atrodo, kad 3, 3 valstybių, ne mažiau 3 valstybių europinių partijų. Ta vis tiek, na, toksai kaip ir padarytas slenkstis, kad neišsikeltų turbūt visi kas nori arba kas galvoja, kad čia gali sukandidatuoti. Tai vis tik tai yra rimtai žiūrima į procedūrą. Tai galima galbūt tartis su paprastais tais tokiais, kaip čia, Nordic Baltick'o platformos nariais, beje, nepaminėjau, kad mes turim tokią neformalią dar grupę „Nordic Baltick“, kur Skandinavijos šalys ir ir ir Baltijos valstybių atstovai. Tam, kad suprastume ir geriau savo regiono problematiką ir galėtume ją atstovaut. Tai šį kartą buvo nuo regiono nominuotas Stubb'as, tačiau mūsų partijos apsisprendimas buvo remti poną Weber'į. Tai turiu minty, kad savo kandidatūros nesiūlėme, mes tarėmės viduje kurią kandidatūrą palaikyti. Ir ir tokio formalaus sprendimo paprastai nebūna, įpareigojimo ar ten iš prezidiumo ar iš suvažiavimo, tačiau, na, diskusijas vis tiek turėjome ir ir nebuvo kažkokios prieštaros, kad tai yra netinkama.

T: [0:28:23] Ar nacionalinė partija, jūsų partija, turi įsipareigojimų transnacionalinei partijai?

E5: [0:28:30] E. Įsipareigojimai turbūt yra tik tokie buitiniai: narystės mokestis ir ir tiek, nes nemokant narystės mokestis, suspenduojama tuomet yra narystė. Tai kaip ir normaliai organizacijose, o daugiau kažkokių ypatingai turinio prasme įsipareigojimų - jų nėra, tačiau ką mes matome šiandien su Fidesz partija Vengrijoj. Tai gali pati partija inicijuoti viduje procedūras, kaip ir, na, normaliai, bet kurioj kitoj turbūt organizacijoj, kad nesilaikant ar statuto, ar vertybių, ar kažkokių kitokių bendrai sutartų principų, kad, na, gali gali būti narys šalinamas. Tai galbūt aš čia labiau taip apie sankcijas pakalbėjau, ne apie įsipareigojimus, bet įsipareigojimas tam tikra prasme irgi yra, na, laikytis bendrai sutartų taisyklių.

T: [0:29:27] Ar jūsų partijos politinėje programoje atsispindi transnacionalinės partijos nuostatos?

E5: [0:29:32] A, taip. Tai galbūt aš paminėčiau kas buvo Europos parlamento rinkimo metu. Turbūt vienas ryškesnių pavyzdžių apie ką bandėm komunikuot, ką ką kalbėjom, tai yra aa dėmesys sveikatai. Tai Spitzenkandidaten Man Manfredo Weberio viena iš politinių nuostatų buvo kova su vėžiu. Galbūt kai kurie taip keistai kilnojo antakius, kad kas čia, kokia keista tema, tačiau jinai apimanti kur kas platesnius dalykus: tai ir bendradarbiavimą sveikatos srityje, ir mokslų tyrimų, ir ir ten tokie smulkesni kažkokie techniniai dalykai, kas galėtų padėti įveikti šitą problemą. Tai vienas iš pavyzdžių. Tai nebūtinai kiekvieną yra sykį atsižvelgiama apie tai ką motininė, sakykim taip, partija siūlo, tačiau, tačiau yra tam tikri elementai, kurie yra lengvai pritaikomi. Tai, kad mes

nekalbame, ne visada kalbame apie visus pasiūlymus, tai nereiškia, kad mes jiems nepritariam. Tiesiog, kiekviena valstybė pagal savo aktualijas prisitaiko tuos dalykus.

T: [0:30:44] Kaip apibūdintumėte šiuos transnacionalinius partijų ryšius?

E5: [0:30:49] Hm, labai gerai. Aš manau, kad labai priklauso, nežinau kaip kitos politinės partijos, kiek jos aktyvios yra tuose formatuose. Mūsų atveju, tikrai mes turim aktyvumą, tikrai turim mūsų partijos pirmininkas gerus ryšius ir su dabartiniu partijos pirmininku, tai yra Donaldu Tusku, ir ir su tais Vyriausybės vadovais arba opozicinių partijų vadovais, su kuriais ritmingai, kaip aš jau ir minėjau, vyksta susitikimai. Tai tikrai ryšiai yra geri. Hm, įsiklausimas, ne visada turbūt galima visais klausimais norimais, kaip čia, patraukti į savo pusę, tačiau svarbiausia turbūt politikoje, tarptautinėje politikoje yra turėti tuos kontaktus ir reikalui esant, na, gebėti su jais bendrauti, išsakyti savo lūkesčius. Tai visos galimybės tam yra.

T: [0:31:48] Tai liko du paskutiniai apibendrinamieji klausimai baigiamieji. Iš viso šito pokalbio Kaip jūs apibūdintume bendrai, koks jūsų partijos požiūris į Europos sąjungą?

E5: [0:32:00] Mūsų partijos požiūris į Europos sąjungą yra pozityvus. Mes suprantame tai, kaip valstybės saugumo garantą. Mes neturim kitos alternatyvos, net jeigu ir matom, kad yra kažkokie netobulumai. Mes kviečiam kritikus sėsti, sėsti prie stalo, duoti savo siūlymus ir bandyti surasti kompromisą. Suprantame, kad Europos sąjungos veikimas yra pagrįstas kompromiso paieška. Tai niekada nebus taip, kad 100 procentų visos pusės bus patenkintos, kartais reikia nusileisti, kartais ateina ir absoliutus kažkoks galbūt laimėjimas vienai ar kitai pusei. Tai esame patenkinti Europos sąjunga, tačiau matome, aišku, ir iššūkius, su kuriais susiduria. Galbūt euro skepticizmas kai kuriais atvejais kyla dėl lėtumo vienoj ar kitoj srity, atsiranda tam tikros kritikos, tačiau supraskim, kad yra ir taip vadinamos daug, sakykim, dezinformacijos, yra noras paniekinti Europos sąjungą. Mes matəm tokių ir didesnių, ir smulkesnių pavyzdžių. Iš didesnių tai gal galima kalbėt ir apie šiandieną, kada sakoma, kad Europos sąjunga yra nesolidari koronaviruso atžvilgiu. Tai žinom, kad taip nėra, kad valstybės tarpusavy bendradarbiauja, kad vyksta ir bendri viešieji pirkimai. Kitas toksai smulkesnis pavyzdys, kurie nuolat atsikartoja, tai yra, na, abejojimas dėl tautų išlikimo perspektyvos, sakykim taip. Ir neva, kad kažkas nori paminti mūsų identitetą ir viską suniveliuoti. Tai, na, kiekvieną sykį reikia kalbėti apie tai, kad tai yra netiesa, tai yra turbūt pavienių žmonių, nežinau, arba nuoširdus kažkoks a. nuoširdi kažkokia baimė nepagrįsta, bet pakurstyta, arba tai yra politinės, politinės srovės, kurios taip bando į save atkreipti dėmesį. Tačiau mūsų partija visą laiką yra už tai, kad turim būti aktyvūs dalyviai pačioje Europos sąjungoje, nepramiegoti sprendimų priėmimo, kiek įmanoma ieškoti bendražygių ir suprantančių mūsų situaciją, mūsų problematiką. Ir Europos sąjungą matom kaip, dar sykį pasikartosiu, kaip pagrindinį mūsų saugumo ir valstybės sėkmingo išlikimo garantą.

T: [0:34:28] Ar reikia didinti Europos sąjungos valstybių narių integraciją?

E5: [0:34:32] A, pradžioje šiek tiek užsiminiau, kad yra tam tikros sritys, kur mums pavyko geriau dėka to, kad reikėjo, reikėjo reformuotis pagal Europos sąjungos a nuostatas. Ten, kur palikta visiškai subsidiarumo principui tam tikri dalykai kaip švietimas, na, kultūra gal čia ne ne nebūtų tiek probleminis dalykas, bet švietimas, sveikatos apsauga, socialiniai klausimai. Suprantama, kad valstybės turi skirtingą patyrimą, skirtingas tradicijas, kas būtų galbūt labai sunku iš karto pereiti prie kažkokių bendrų, labai bendrų principų, tačiau šitose srityse, jeigu būtų, na, toksai bendresnis matymas ir ir bendres.. ir , na, tokie, sakykim, uždaviniai iš Europos sąjungos, mes manom, kad, na, pavyktų, pavyktų šitas sritis reformuoti kur kas geriau.

T: [0:35:32] Sakykit, ar gerai suprantu, kad tam tikros sritys, na, pavyzdžiui sveikatos apsauga galėtų būti labiau integruojama

E5: [0:35:43] Taip.

T: [0:35:44] Ir toje srityje didinamos Europos sąjungos kompetencijos?

E5: [0:35:46] Taip. Taip, taip.

T: [0:35:47] Tai, dar norėčiau paklausti, ar jūsų partija turi kažkokią viziją kaip Europos sąjunga turėtų atrodyti ateityje? Ar tai eina link federalizmo, ar tai yra atskirų tautų sąjunga, ar kažkokia kitokia organizacija?

E5: [0:36:04] Na, turbūt pagrindinis dalykas galbūt ko stokotų, ko stokoja Europos sąjunga tai turbūt, na, politiniam lauke daug kur pasaulyje yra tas toksai idėjine prasme, a, apie ką, na, kam kam tai yra ir kodėl tai yra. Ir mes visą laiką atsiremian į tuos pamatus, kad tai yra saugumo, gerovės užtikrinimas, tačiau tam tikri dalykai žmonėms ir ypatingai naujoms kartoms atrodo tiek savaime suprantami, kad, na, jau nebenustebinsi, nebepasakysi, kad Erasmus žiauriai gerai programa, užtat užtat dėl jos reikia būti Europos sąjungoj, nes tai yra jau kaip duotybė. Tai turbūt nekalbant apie vienokią ar kitokią sąrangą, bet vis tik tai tas lyderystės dalykas ir idėjos, vienijančios idėjos, kuria patikėtų visa Europa, na, jos turbūt šiek tiek stinga. Ir tada atsiranda tokios matyt terpės, ką aš minėjau ir anksčiau, pasireikšti ir, nežinau, dezinformacijai ir kažkokiems tokiems piktybiniam, sakykim, abejojimam, kadangi, galbūt nėra tiek ryški, sakykim taip, lyderystė. Tačiau su nauja Europos komisijos pirmininke, ji deda tas pastangas, žiūrėsime kaip, kaip seksis. Galbūt dar per anksti vertinti, dar dar neilgai dirba, tačiau, tačiau norėtusi tokios, na, daugiau idėjinės lyderystės.

T: [0:37:44] Tai dėkoju labai, į visus mano klausimus jūs atsakėt. Tai ties čia aš stabdau pokalbį.

Summary

The title of this research paper is „The Europeanization Model of Political Parties: Europeanization Level Study of Relevant Lithuanian Political Parties.“ The object of research is the europeanization of political parties. The review of the literature gives the impression that the theory of europeanization of political parties is not fully defined and precisely formulated, because there are many variations of the theory. The aim of the research is to supplement the theory of europeanization of political parties by presenting a two level research model of the level of europeanization of political parties. The theory is reconstructed. The main focus of the work is on testing the theoretical model.

In this work, 3 main tasks are identified. First of all, to identify the shortcomings of the theories of europeanization of political parties. Second, to develop a hypothetical model to identify the level of europeanization level. It could be a minimum, medium, high positive or negative europeanization. Third, to test the formed hypothetical research model of europeanization of political parties by analyzing the Lithuanian parties, which was selected according to the established criteria of the relevant parties. To diagnose the level of europeanization of the selected political parties.

A chosen europeanization level model consists of the following parts. First of all, it is necessary to evaluate how the party speaks about the powers and ways of functioning of the European Union's (EU) institutions. This category is called the EU institutions. Second, The information about parties opinion about the EU policy of exclusive, shared, supporting, special competences must be evaluated. Perhaps the party is referring to policy which are not currently exclusively regulated in the EU. Perhaps the party is proposing to transfer specific areas of national policy over to the state for an EU decision, and perhaps vice versa. Third, It is necessary to assess the context in which the party refers to various sociological data and other statistics of the EU Member States. Fourth, it is important to understand the relationship that a national party has with a transnational European party. The international party communication can lead to changes in national policies.

This study illustrates the effectiveness of the model. The study presents the current actual level of europeanization of 7 Lithuanian political parties, but does not examine the historical change in the level of europeanization. For further research, studies on changes in the level of Europeanisation could be recommended, e.g. comparing the attitudes of political parties before and after Lithuania's accession to the EU. In this way, the historical change in the Europeanisation of political parties could be traced.